FATİH AKIN'IN "İSTANBUL HATIRASI" • JOY DIVISION • NEW ORDER • BLOC PARTY

ROLL

ROLL 98

112480 haziran 2005/06
3,5 YTL (3 500 000 TL)

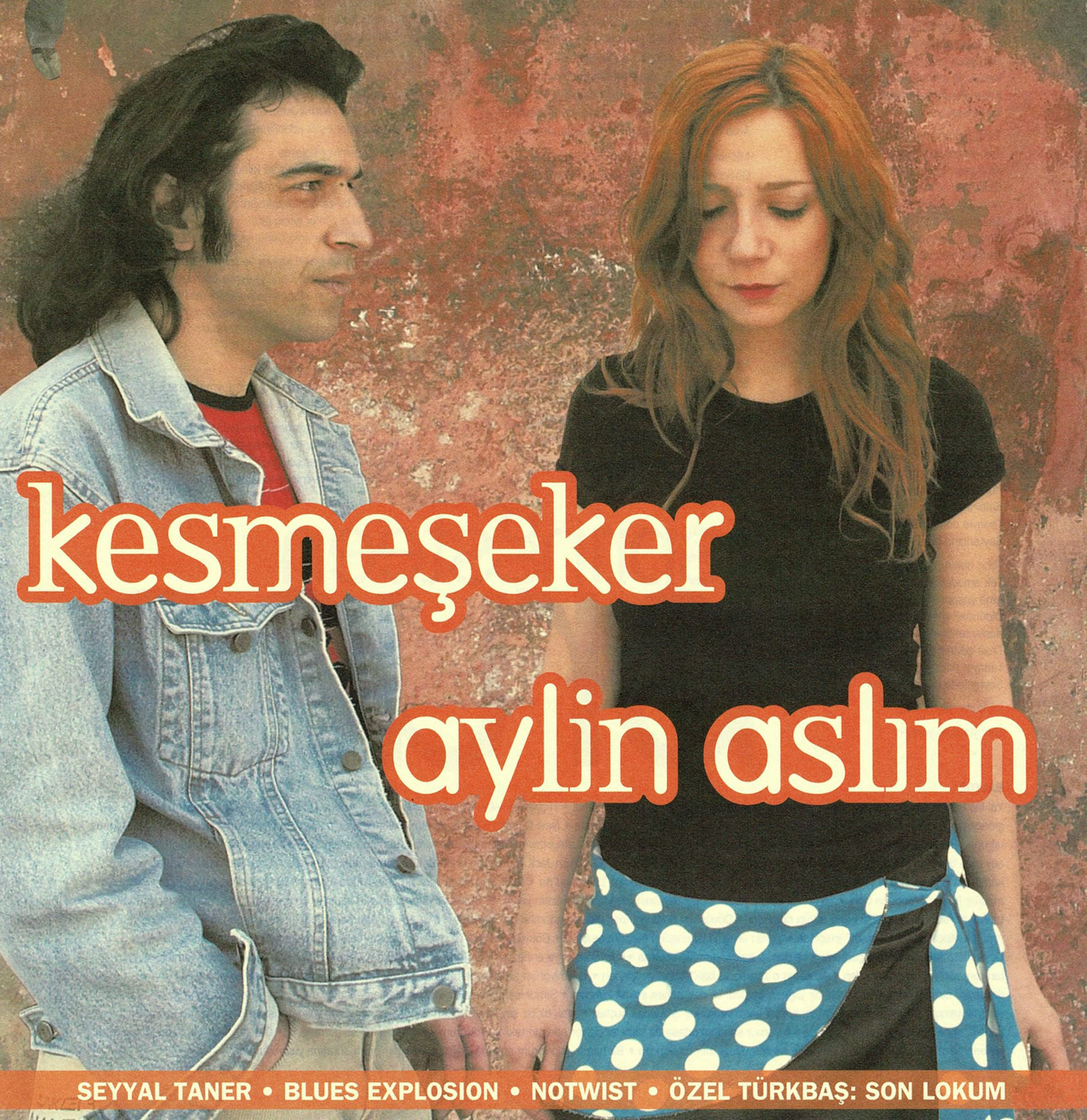

kesmeşeker

aylin aslım

SEYYAL TANER • BLUES EXPLOSION • NOTWIST • ÖZEL TÜRKBAŞ: SON LOKUM

DEVILS & DUST ŞARKILARI

ŞEYTANLAR VE TOZ

Parmağım tetikte
Ama bilmiyorum kime güveneceğimi
Gözlerinin içinde
Şeytanlardan ve tozdan başka şey yok ki
Çok uzaklardayız, evimizden uzağız Bobbie
Evimiz uzakta kaldı, bizden çok uzaklarda
Şeytanlar ve toz geliyor
Geliyor pis bir rüzgarla

Tanrı benim yanımda
Çünkü çalışıyorum yaşamaya
Ama hayatta kalmanın bedeli
Öldürmek mi sevdiklerini
Korku güçlü bir duygu
Kalbini karartan
Tanrıyla dolu yüreğini
Şeytanlarla dolduran

Dün gece seni düşündüm
Kan ve taşla dolu bir tarlada
Kan başladı kurumaya
Ve kokusunu salmaya
Dün gece seni düşündüm
Kemik ve çamur dolu bir tarlada
Kanın kurumaya başladı
Ve kokusu yayılmaya

Tanrı bizim yanımızda
Tek amacımız kalmak hayatta
Ama yaşamanın bedeli
Öldürmek olmamalı sevdiklerini
Korku güçlü bir duygu
Taşa çevirir kalbini
Doldurur şeytanlarla
Tanrıyla dolu yüreğini

Şimdi her kadın ve her erkek
Ayakta kalmaya çalışıyor erdemle
Arıyorlar sevgiyi tanrının düşlediği
Ve inancı, onun emrettiği
Koydum parmağımı tetiğe
Ama yetmeyecek inanç bana bu gece
Kalbime baktığımda gördüğüm
Şeytanlar ve toz sadece

Tanrı benim yanımda
Çünkü çalışıyorum yaşamaya
Ama hayatta kalmanın bedeli
Öldürmek olmamalı sevdiklerini
Korku güçlü bir duygu
Kalbini karartan
Tanrıyla dolu yüreğini alıp
Şeytanlarla dolduran

Tanrı benim yanımda
Tek amacım kalmak hayatta
Ama yaşamanın bedeli
Öldürmek olmamalı sevdiklerini
Korku tehlikeli bir duygu
Taşa çevirebilir insanın kalbini
Tanrıyla dolu yüreğini alıp
Şeytanlarla doldurur yerini

Doldurur şeytanlarla

Tanrıyla dolu yüreğini

RENO

Çoraplarını fırlattı, yüzüme doğru tuttum
Ayak bileklerimi kavrayınca letafetle doldum
"200 dolara önden girersin" dedi gülümserken
"arka kapı da açılır bir 50'lik daha verirsen"
Kemerimi çözdü, saçlarını arkada topladı
Ve kendini önümdeki yatağa bıraktı
"Nasılsın tatlım" dedi, "istersen yavaşlayayım?"
Ama ben gözlerimi pencereden dışarı kaçırdım

Midem sıkıştı, güneş gökyüzünü kana bularken
Gözlerimi kapattım otel karanlığa gömülürken
Güneş Amatitlan'a* düşerken ışıkları saçlarını yalıyor
Valle de dos Rios'u** filbahar kokuları sarıyor
Sürüyoruz atlarımızı yeşiller içindeki soğuk nehre
İhtiyacım olan şey işte o yüzündeki gülümseme
Ama bazen ihtiyaç duyduğun şeyler yeterli gelmez bilirsin
Sen ve ben Maria, bunu böyle öğrendim

Diliyle iterken dudaklarımı ağzından
"Tamam, hazırsın artık" dedi yavaştan
Sutyenini attı ve külodunu çıkarttı
Aletime yol gösterdi ıslak parmakları
Sonra üzerimden atladı ben yatakta uzanırken
"Hayatının en iyisiydi" dedi, bana bir viski koyarken
Gülüştük ve bir tost kızarttık kendimize
Bırak en iyisini, geçemez yanından bile

Amatitlan: *Orta Meksika'da bir nehir*
Valle de dos Rios: *Meksika'da bir vadi*

EVE KADAR

Başarısız olmak nasıldır bilirim
Üstelik bütün dünyanın gözü önünde
Bilirim nasıldır göklere yükselmek bebeğim
Ve yere serilmek bir meyhanede

Hiçbir sebebin yok inanmak için bana
Biliyorum güven vermediğimi şimdi sana
Ama yalnız kalmak istemezsen bebeğim
Evine kadar eşlik edebilirim

Silinip gitmiyor kolayca
Eski başarısızlıklarımız ve korkularımız
Tıpkı bıraktığı iz gibi parmağında
Alyansın bir zamanlar taktığımız
Neyse ki o günler geçip gitti
Yürüyebilirim seninle evine kadar şimdi

Aşktan geriye gölge kalıyor ve bir parça buğu sadece
Yine de devam ediyoruz, yazgımız buymuş gibi nedense
Sahnedeki grup Stones'un şarkısını rezil ediyor
Dans etmek istersen yine de bebeğim
Tamam, ben sadece şansımı denedim

İşte geldi kapatma vakti
Barmen çalacak şimdi son zili
Ama bilmelisin kendimle gurur duymadığımı
Ve lakin düşmekten de korkmadığımı

Gördüysen artık görmen gerekeni
Evet, belki ilk tercihin çoktan gitti
Neyse ki artık her şey geçti
Yürüyebilirim seninle evine kadar şimdi

springsteen bruce

BALYOZ

Yaklaş kapıya anne ve aç şu kilidi • Geçiyordum buradan ve yağmur bastırdı şimdi • Hiçbir şey istemiyorum, gerek yok söylemene bir şey • Bırak da uzanayım şuraya, gideceğim sonra kendi yoluma •• Küçük bir çocuktum beni Queen'de bıraktığında • New Orleans'a kadar kaçtım, polis peşime takılınca • Orda burda dövüştüm üç beş kuruş uğruna • Mesleğim oldu kan, evim oldu kavga •• Baton Rouge, Ponchatoula ve Lafayette • Paramı ödediler anne, serdim hepsini yere • Yumruklar yumrukları kovaladı, her şey oldu birdenbire • İtidal ve merhametin anlamını öğrenemedim anne •• Şampiyon Jack Thompson'la dövüştüm çamur dolu bir ringde • Çadırdan aşağı süzülen yağmur karıştı ikimizin kanıyla • Dilimle tuttum kırık çenemi • ve üzerine yüklendim 12. round'da • Kanlı vücudunu yere zımbaladım sonunda • Gong çaldı ve çaldı ve çaldı, ama alamadılar herifin üzerinden beni • Ta ki hissedene kadar çıplak derisinin altında eldivenimin yerini •• Sonra geldi paralar, gitti kadınlar ve kaybettim yolumu • Kadınlar tutkulu, tatlıydı paralar, kederli geldi bana bütün rakamlar • Dövüştüm durdum, ipek elbiseli adamlar bahis oynasın diye • Ama payıma düşeni aldım, pişman değilim anne •• Şike yapınca 'Koca John McDowell' maçında • Tavan arasındaki ringden düştüm aşağıya • Gökyüzü kararadı ve midem büzüştü benim • kaldırırlarken onun kolunu havaya • Doldurdum tatlı paralarıyla çantamı • ve dönüp bakmadım hiç arkama •• Anlıyorsun ya anne, her erkek oynar bu oyunu • Varsa farklı birisi, versene bana ismini • Anne, tanıyamadın mı beni sesimden • Aç kapıyı o zaman ve bak gözlerinin içinden • İstemiyorum senden ne bir gülücük, ne tatlı bir öpücük • Sadece aç şu kapıyı bana ve uzanayım biraz şuraya •• Kasvetli bir yağmur başladı ve bitti benim sokak kavgam • Şimdi loş sokaklarda ve boş alanlarda işe çıkma sıram • Benden daha iyi bir adamsan ve ayrılmamışsan hâlâ yoldan • Paranı göster bana ve konuş işlenecek suçtan • Artık hiçbir şey istemiyorum senden anne, gerek yok konuşmana • Bırak da uzanayım şuraya, sonra gideceğim kendi yoluma •• Çamur sahanın ortasında daireler çiziyor adamın teki • Gidiyorum yanına çıkartırken gömleğimi • Canını yakmaya, yaralamaya ve bir yerlerini kırmaya • Yüzünde zamanın bile silemeyeceği izler bırakmaya • Bir hamle yapıyorum soluma doğru • Ve indiriyorum suratına yumruğumu

Türkçesi: Tuncer Burçin

Kapak fotoğrafları: Şahan Nuhoğlu

ROLL
98
haziran '05

10 Blues Explosion

12 Notwist

14 Aylin Aslım

18 Kesmeşeker

24 Fatih Akın

30 Joy Division

35 New Order

38 Bloc Party

40 Özel Türkbaş

44 Şanar Yurdatapan

04 Ajans
09 Halkla ilişkiler
43 ÖSS
49 Kıraathane
50 Gayd
52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Atilla Aydoğdu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Bilge Ceren Şekerciler, Burçin Tuncer, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çiğdem Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Elif Kolcuoğlu, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Kerem Pamuk, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Orhan Özkırım, Özay Selmo, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Sinan Kolat, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ (Hacıahmet Mah. Eburnza Dergahı Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0212 235 98 95) **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Haziran 2005 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 0.212.251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **yıl** 9 **sayı** 98 **haziran**'05 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazişleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

7, 8, 9, bu oyunda biz yokuz

1. Tüm zamanların en iyi filmi!

"Star Wars" gişe başarısında ilk film değildi: İlki "Jaws"dı, ama "Star Wars" onu fena solladı. Tom Shone, "Blockbuster" adlı kitabında, bir stüdyo yöneticisinin onca dalga geçilen "Pearl Harbor"ın başarısı hakkındaki sözlerini alıntılıyor: "Kalite gözetmeye hacet yok, her şeyi satabiliriz." 1999'da, 162 bin sinema seyircisi arasında yapılan "tüm zamanların en iyi filmi" anketinde oyların üçte birden fazlasını alan "Star Wars" birinci oldu, ikinci "Titanic"ti.

2. Hipnoz hevesi!

Medyanın koro halinde övgü düzerken, arada birkaç çatlak ses de çıkıyor. New Yorker'ın sinema yazarı Anthony Lane örneğin: "Uzun zaman önce, çok çok uzak bir galakside, insanlar, içinde insan olan filmler yapardı, üstelik bu filmlerden bazıları gerçekten anlamlıydı. Sonra bir şeyler oldu ve insanlar filmlerden silinmeye başladı, anlam da onlarla birlikte kayboldu. Bir müddet temaşa eğlenceliydi, ama yavaş yavaş filmler tepetaklak deliliğe yöneldiler. Asıl tuhaf olan, izleyicilerin büyük bölümünün bu hipnozun zirveye çıkmasına hevesli olması."

3. Ve hayat sanatı taklit ediyor!

Lucas 1972'de "Star Wars"un senaryosunu yazmaya başladığında, 10-12 yaş grubunu hedefliyordu, iki buçuk yıl sonra bitirdiğinde, sekiz-dokuz yaşa gönderme yapmaya başlamıştı. Yönetmen Paul Schrader'in sinema tarihçisi Peter Biskind'e dediği gibi: "Star Wars büyük bütçeli çizgi roman zihniyetini yarattı." Biskind, "Easy Riders, Raging Bulls" (1998) adlı kitabında şöyle diyordu: "Lucas ve Spielberg 1970'lerin Avrupai ve Yeni Hollywood filmlerinin inceliklerini özümsemiş izleyicilerini, sinemanın 1960'lardaki 'altın çağı'nın basitliklerine geri götürdü." Ve hayat sanatı taklit etti: Önce Reagan, sonra da George W. Bush Amerikan siyasetini klişelere ve uydurma basitliklere geri götürdü.

4. Neo-emperyalizm

Her şey "Kötülük İmparatorluğu'na İsyan"la başladı. Soğuk savaş döneminde, Amerikalılar büyük bir memnuniyetle anti emperyalist olabiliyorlardı. Reagan bu tüyoyu memnuniyetle aldı, "Yıldız Savaşları" adlı bir savunma sistemi yarattı, Sovyetler Birliği'ni "Şer İmparatorluğu" olarak adlandırdı. Derken o imparatorluk çöktü, geriye sadece bir imparatorluk kaldı ve galaksi siyaseti BM-tarzı bir çorbaya dönüştü.

1999'da, 16 yıllık bir aradan sonra, "Star Wars" "Phantom Menace" ile döndü. Ve izleyicilerin karşılaştığı ilk şey şu sözler oldu: "Kaos, Galaktik Cumhuriyeti yuttu. Yıldız sistemlerini çevreleyen ticaret yollarının vergilendirilmesi tartışma halinde."

5. McMit lezzeti!

Lucas, "Star Wars"un "yeni efsaneler yaratmaya yönelik bilinçli bir çaba" olduğunu söylemişti. Homeros'la rekabet zor zanaat. "Truva", yaygın olarak "İlyada"nın yüzeysel ve yamalı bir versiyonu olarak kabul edildi, ama gene de "Star Wars" filmlerinin hepsinden daha karmaşık yapıda. Achilleus Hector'u öldürdüğünde, izleyicinin sarsıldığını hissedebiliyorsunuz. "Star Wars"da bu çapta ilk irkilme "İmparatorun Dönüşü"nde, Darth Vader, Luke Skywalker'ın elini doğradığı zaman hissediliyor. Skywalker'ın eli tamamen onarılıyor. Eğer Achilleus'u Lucas hayal etmiş olsaydı, yaralı topuğu derhal acil serviste tedavi ettirirdi. "Star Wars"un en "mitsel" ânı, Darth Vader'ın Luke Skywalker'a "ben senin babanım" dediği an –ki bu da Sofokles'den aşırma. "Star Wars" bir "McMit" lezzetinde.

6. Indiana Jones'un isyanı

Lucas, ilk filmde kayalar, kum, plastik ve metalden yapılma bir galaksi hayal etmiş ve iyi kötü gerçekleştirmişti. Ağaçtan, odundan yapılma hiçbir şey yoktu –diyaloglar dışında. İlk filmdeki karakterler, birbirilerine monolog külçeleri fırlatan mağara adamları gibiydi. Harrison Ford'un muhteşem bir öfke ânında Lucas'a dediği gibi: "Bu, yazılabilir bir zırvalık George, ama kesinlikle söylenebilir bir şey değil."

7. Filmi romana uyarlama!

Lucas'ın yaratıcılığı su götürmez. Bir filmi romana uyarlamayı kim akıl edebilir? Bir bilimkurgu yazarı olan Matthew Stover, kaleme aldığı uyarlamayı karısına, anne ve babasına veya çocuklarına değil, Lucas'a ithaf etmesi önce önce şaşırtıyor, birkaç sayfa sonraki telif hakkı satırı durumu aydınlatıyor: © Lucasfilm.

8. Lucas'ın İncil'i!

Lucas, İsa'dan büyük olduğunu söyleme hatasına hiç düşmedi, ama internet ona bu ünvanı verecek gibi. Google'da "İncil"i (Bible) aradığınızda 11.5 milyon linke ulaşıyorsunuz. İsa (Jesus Christ) yazarsanız 8.1 milyon site buluyorsunuz. "Star Wars" her ikisinin toplamını da geçiyor: 25.2 milyon. Tanrı (God) kadar büyük değil (72.2 milyon), ama ne de olsa "o" çok daha uzun zamandır buralarda.

9. allahbelanıversingeorge.com

Binlerce "Star Wars" websitesi içinde bir yıldız gibi parlayanı, en yenilerinden biri: thankyougeorge.com. Bu site, "Star Wars" hayranlarına, filmin yapımcısına teşekkür etme fırsatı veriyor! Gerçi "Thank You George!" tişörtleri 12 dolar ama, isteyen herkes "bedava" bir teşekkür mesajı gönderebiliyor. Kuyruğun en başındaki, Luke Skywalker'ın ta kendisi, 54 yaşındaki Mark Hamil: "George Lucas'a teşekkür etmek isterim" diye yazmış, "tüm çağların çocukluk hayallerini tutuşturduğu ve bize sanatsallık ve dürüstlüğün ille de birbirini yok etmek zorunda olmadığını gösterdiği için." Buna en iyi cevap, allahbelanıversingeorge.com diye bir site kurmak olabilir.

Tim de Lisle'nin "Star Wars'ı seyretmemek için 40 sebep" (Guardian, 6 Mayıs 2005) yazısından roll'lama.

bütün bayrakların kumaşını / aynı fabrika dokuyor bu cihanda **KÜÇÜK İSKENDER**

Dikenli tele takılmış çiçek,
Yüzyılımız çiçek diye seni getirdi.
CEMAL SÜREYA

Kalabalıkları seninle birlikte, sana doğru sürükleyecek görkemli bir roman yazacaksın belki sen, insanların suratına fırlatmayı bilmediğin sözcükleri kağıdın üzerine dökeceksin ve geberdiğin gün, kalbinin tam ortasına bir mermi yemiş olacağın halde, yuttuğunun ölüm *sözcüğü* olduğunu sanacaksın. **YVES SIMON**, Okyanuslar

Eh, ne yapalım, biraz da sıkıntıdır sanat. Sıkıntıdan kim ne yaptığını tam biliyor? **BEHÇET NECATİGİL**, Bile/Yazdı

Yumuşak gülüş
Hazirana akıtır
İnce yasını
PELİN ÖZER

Sinema keyfinize sahip çıkın. Patlamış mısırdan, frigodan buyrun. *(Fitaş sinemasındaki satıcı)*

"Blue Orchid" single'ıyla yaza hızlı giriş yapan **WHITE STRIPES**, bu ayın başlarında yeni albümü "Get Behind Me Satan"ı yayınlayacak. İkilinin Detroit'teki Third Man stüdyosunda kaydedilen 13 şarkılık albümde, Jack White gitarın yanısıra piyano ve marimba da çalıyor.

11-26 Haziran arasında Londra'da düzenlenecek olan Meltdown Festivali'nin sanat yönetmeni, aynı zamanda ana misafiri **PATTI SMITH** olacak. Smith, John Cale'in de katılacağı Royal Festival Hall konserinde 1976 tarihli "Horses" albümünün tamamını seslendirecek; Sinead O'Connor, Beth Orton, Kristin Hersh gibi isimlerle beraber "Songs of Innocence, Protest Songs and Lullabies" başlığı altında konserler verecek; My Bloody Valentine'dan Kevin Shields ve Cat Power'la ortak konser düzenleyecek; Steve Earle'le beraber aynı sahneyi paylaşacak; Marc Almond, Neil ve Tim Finn, Antony & The Johnsons, Dresden Dolls ve London Sinfonietta'yla beraber Bertolt Brecht tribute konserine çıkacak; Jeff Beck, Flea ve John Frusciante'yle beraber Jimi Hendrix tribute konserini gerçekleştirecek... Festivalin diğer katılımcıları arasında Rachid Taha, Yoko Ono, Billy Bragg de var.

Dave Gahan ve Martin L. Gore'un solo albüm maceralarının ardından **DEPECHE MODE** üçlüsü yeni albüm için seneler sonra stüdyoda bir araya geldi. Sonbaharda çıkması beklenen albümün prodüktörü, "Think Tank"ta Blur'le çalışan Ben Hillier.

BULUTSUZLUK ÖZLEMİ'NDEN: FELLUCE, BAĞDAT, LEYLA, MECNUN

Taş üstünde taş

1990'da "Acil Demokrasi" çapında bir şarkı (ve bir albüm) yayınlayarak memleketin siyasî rock'una yön veren Bulutsuzluk Özlemi'nden gene bir "acil durum" çağrısı. Bu kez bir single: İçinde "Felluce" ve "Bağdat Kafe" şarkılarının yanısıra "Felluce"nin klibinin yer aldığı "Felluce Bağdat" isimli bu CD'yi, kendi ifadeleriyle "sanki bir müzik gazetesi çıkarır gibi" bize ulaştırıyor Nejat Yavaşoğulları ve arkadaşları... İki sağlam protesto şarkısıyla, bol lay lay lomlu müzik dünyamıza çomak sokuyorlar böylece. "Felluce", Cahit Berkay'ın yaylı tamburu ve Yavaşoğulları'nın bendiriyle yol alan, bir bölümü İngilizce bir şarkı. "Taş üstünde taş, omuz üstünde baş" kalmamış bir kente, Bağdat'a adanmış "Bağdat Kafe"de ise geri vokaliyle Aylin Aslım konuk. (Yavaşoğulları ve Aslım, Irak Savaşı'nın ilk günlerinde yayınlanan "Savaşa Hiç Gerek Yok" single'ının da katılımcıları arasındaydı.) Geçtiğimiz yıl Roger Waters da farklı bir şey yapmamıştı. Aynı duyarlılıkla "To Kill The Child" ve "Leaving Beirut" isimli yeni şarkılarını internet üzerinden acilen sunmuştu dinleyicilere. Katliamlarla kararan günlerimizde, Bulutsuzluk Özlemi'ne bin selam. Ve Waters'a da: "Hayat standardımız bir gerekçe mi? / Öfke mi, kıskançlık mı, kâr mı, zarar mı? / Ne olabilir bir çocuğu öldürmenin sebebi?"

Norveçli elektronik müzik ikilisi **RÖYKSOPP**'un ikinci albümleri "The Understanding", bu ayın sonlarında yayınlanacak. Gruptan Torbjorn Brundtland, "bizden daha atmosferik parçalar isteyenler üçüncü albümü beklemek zorunda" diyor ve "The Understanding"in de, tıpkı ilk albüm "Melody A.M." gibi melodik parçalardan oluştuğunu belirtiyor.

Pixies'den **FRANK BLACK**, temmuzda çıkması beklenen "Honeycomb" albümündeki "Strange Goodbye" isimli şarkıda **COURTNEY LOVE**'la düet yaptı.

Amerikan folk müziğinin yeni yıldızı **DEVENDRA BANHART** ağustos ayında yayınlayacağı albümünün kayıtlarını tamamladı. Yeni şarkılarını, Donovan'ın "Barabajagal" ve Caetano Veloso'nun tüm albümlerinin verdiği hisle yazdığını söyleyen Banhart, kayıtlarda grup sound'unu yakalamak için yakın arkadaşlarını imdada çağırmış: Vetiver'den Andy Cabic, Pernice Brothers'dan Thom Monahan ve Pleased'dan Noah Georgeson.

Hard rock ve glam yıllarını yeniden yaşatan **THE DARKNESS**'ın solisti **JUSTIN HAWKINS** solo bir albüm hazırladı. "British Wail" isimli albüm, The Darkness sound'una oranla daha pop tonlar içeriyor. Albümün ilk single'ı, bir Sparks cover'ı: "This Town Ain't Big Enough For Both Of Us". The Darkness'ın ikinci albümününse birkaç ay içinde çıkması bekleniyor.

Merakla beklenen ikinci **FRANZ FERDINAND** albümü, grubun lideri ve solisti Alex Kapranos'un yaptığı açıklamaya göre, rhythm & blues ve bhangra etkileriyle dolu olacakmış... Bu arada, İskoç ekip pek çok kesimin ilgisine mazhar oluyor: Henüz ortada resmî bir şey yok ama, **SNOOP DOGG** gelecek albümünde "Take Me Out'u söyleyen tiplerle birlikte çalışmak istediğini" beyan etti. Kapranos da bu örtük tekliften memnuniyet duyduğunu açıkladı.

STEREOPHONICS'in bu ay çıkacak yeni single'ı "Superman"in B yüzünde Iggy Pop & The Stooges cover'ı "I Wanna Be Your Dog" yer alacak.

Bu ayın başında Fransız grup **MICKEY 3D** "Matador" ismindeki yeni albümünü yayınlıyor. Albümle aynı ismi taşıyan single, şu sıralar radyoların gözdesi.

"Funeral" isimli başyapıtının ardından heyecanlı günler yaşayan Kanadalı **ARCADE FIRE** grubu, TV dizisi "Six Feet Under" için iki yeni şarkı yazdı. Şarkılar, Pink Floyd'un "Dark Side Of The Moon" albümünün teknisyeni Chris Thomas tarafından kaydedildi.

STEVIE WONDER'ın bu ay içinde çıkması beklenen "A Time 2 Love" isimli albümünün ilk single'ı için, âmâların da izleyip takip edebileceği bir klip çekildi. Klipte, "So What The Fuss" isimli şarkının görüntüleri, özel bir teknikle anlatıcı kimliğindeki Busta Rhymes'a tasvir ettiriliyor. Şarkının konukları arasında, gitarda Prince ve vokalde En Vogue grubu bulunuyor.

TINDERSTICKS'in şarkıcısı **STUART STAPLES**'ın ilk solo albümü "Lucky Dog Recordings 03-04" temmuz ayında yayınlanacak. En son Claire Denis'nin "L'Intrus" filmine müzikleriyle katılan Staples'a bu albümdeki bir parçada Yann Tiersen de katılmış.

Geçen ayki İstanbul Roxy konserini sağlık sorunları nedeniyle iptal eden **LUKE HAINES**, temmuz ayında üç CD'den oluşan bir box-set yayınlayacak. BBC kayıtlarının ve hiç işitilmemiş parçaların yanısıra bildiğimiz Auteurs, Baader Meinhof şarkılarının da yer alacağı albümün adı yine provokatif: "Luke Haines is Dead".

1001 GECE TÜRKÜLERİ

Almanya'da, Funkhaus Europe ve Radio Bremen'de DJ'lik yapan ve Açık Radyo'da "Global Beat" programını hazırlayan Gülbahar Kültür, derleme albümlerinin sayısını dokuza çıkardı. "Harem's Secret 2" isimli yeni derlemesini hararetle tavsiye ederken, ressam Wiebke Pforr'a da teşekkürlerimizi sunalım: O Gülbahar Kültür'ün albümlerine bu güzel çizimleri yaptıkça, bizim sayfalarımızın da yüzünde güller açıyor. Albümü dinlerken elinizden kapağını bırakamıyorsunuz bir türlü... Gülbahar Kültür'e teşekkürlerimizse bizleri İranlı Idin, Çek Cumhuriyeti'nden Al Yaman, Filistinli Rim Banna, Macar Deladap, Lübnanlı Wael Kfoury ve diğerlerinin şarkılarıyla tanıştırdığı için. İki CD'de toplam 35 oryantal chill-out parça. Haremin gizemi: Züleyha'nın sürprizleri ve Sultan'ın gözdeleri...

Desenler: Ceren Oykut

EMI YENİ ALBÜMLER

Coldplay /
X&Y
3112802 8 / 2005

Gorillaz /
Demon Days
87383821 / 2005

Mariza /
Transparante
4776462 2 / 2005

Yann Tiersen /
Les Retrouvailles
4773522 6 / 2005

Ennio Morricone /
Fateless
8603312 3 / 2005

Hayko Cepkin / Sakin Olmam Lazım
3121962 7 / 2005

110 / Atomların Harika Dünyası
3113412 8 / 2005

EMI YENİ PLAKLAR

A Perfect Circle /
eMotive
8666871 / 2005

Daft Punk /
Human After All
5635621 / 2005

Doves /
Some Cities
8746091 / 2005

Moby /
Hotel
8746091 / 2005

Kraftwerk / Tour De
France Soundtracks
8603312 3 / 2005

Çünkü Plak Daha Güzel Tınlıyor...

www.emimusic.com

Music from EMI

EMI Müzik Türkiye
Merkez Ofis: İnönü Caddesi Ankara Palas No: 77 D:1-3 Gümüşsuyu - Taksim Tel: 0212 244 58 44
Satış & Dağıtım: İMÇ 6. Blok No: 6202 Unkapanı Tel : 0212 514 16 21

Bluejean ve t-shirt giymek, beyaz Amerikan emperyalizminin bir sembolüdür, tıpkı Coca Cola içmek gibi. **BJÖRK**
(Neden hep teatral kostümler giydiğini açıklarken)

"İşte şu atlayan küçük balıklar onları kovalayan sinagrit babadan kaçıyorlar. Can bu be! Bak şu küçük balıklara, sinagritten kurtulmak için nerdeyse denizi bırakıp gökte yüzecekler, zavallıcıklar... Canlarını kurtarmak için... Ama sinagrit baba da aç..."
"Sinagrit baba zıkkımın kökünü yesin," dedim öfkeyle.
"Yesin," diye onayladı Selim balıkçı da aynı öfkeyle.
YAŞAR KEMAL, Deniz Küstü

İsim belirtmeden edilen küfür, ruhun yelpazesidir, günah sayılmaz.
ZEKERİYA BEYAZ

Sol elinin parmağında yüzük varmış görmedim / Ben o yârin safâsını gördüm ammâ sürmedim *(Yesari Asım Arsoy'un şedaraban şarkısından)*

Gölü taşıran
Yaz bulutu sesidir
Yüzünden damlar
PELİN ÖZER

ENNIO MORRICONE: 400 DARBE

Ennio Morricone'nin kimbilir kaçıncı film müziği. (Kaynaklar, 400'ü geçti diyor.) Bu sefer, Macar Lajos Koltai'ın "Fateless"ı için göstermiş hünerini. Nobel ödüllü yazar Imre Kertész'in otobiyografik romanınından uyarlanan film, 14 yaşında bir çocuğun gözünden Yahudi soykırımını anlatıyor. Filmden bağımsız olarak da zevkle dinlenen soundtrack'te, Morricone'nin kompozisyonlarına Dead Can Dance'ten Lisa Gerrard sesini, soluğunu katmış.

"Velvet Goldmine" filminden tanıdığımız **TODD HAYNES**, sonbaharda çekimlerine başlayacağı filmde, yedi ayrı sanatçıya **BOB DYLAN** rolü veriyor: Julianne Moore, Cate Blanchett, Richard Gere, Colin Farrell, Adrien Brody ve Charlotte Gainsbourg, Dylan'ın hayatının belli bir dönemini canlandıracaklar. Bu kadroya siyahî bir kadın oyuncunun daha eklenmesi bekleniyor. Adaylar, Beyoncé, tenisçi Venus Williams ve talk şov yıldızı Oprah Winfrey. Film "I'm Not There: Suppositions On A Film Concerning Dylan" ismini taşıyor ve bu isimle '60'ların bir şarkısına gönderme yapıyor... Öte yandan, bu yaz **MARTIN SCORSESE**'nin Dylan üzerine çektiği "Bob Dylan Anthology Project" adlı televizyon filmi de izleyiciyle buluşacak. Bu film 1961-66 arasına, Dylan'ın kariyerinin ilk yıllarına eğiliyor.

Kanadalı hiphop'çu **BUCK 65** (asıl adıyla Richard Terfry), "Secret House Against The World" isimli yeni albümüne Tortoise, Gonzalez ve scratch ustası D-Styles'ı konuk olarak çağırdı. Şarkı ağırlıklı albümde yaylı enstrümanlara ve piyanoya da yer veren Terfry için Jacques Brel ve Serge Gainsbourg, en az Johnny Cash ve Captain Beefheart kadar ilham kaynağı olmuş.

Geçmiş olsun Kylie: Geçtiğimiz günlerde meme kanseri teşhisi konulan ve acil ameliyata alınan **KYLIE MINOGUE**'un durumu iyi. "X&Y" isimli yeni albümünü bu ay yayınlayacak olan **COLDPLAY**, meslektaşlarına Amerika konserlerinin birinde "The Scientist" adlı şarkıyı adadı.

Time Out'un yaptığı bir anketin sonuçlarına göre, Londra'nın gördüğü en güzel konser, '77'de **THE CLASH**'ın Rainbow Club'da verdiği konser. Editör Gordon Thomson, Clash'ın Stevie Wonder, Brian Wilson, Beatles ve Stones gibilerini geçmesinin nedenini, grubun zirvede olduğu zamanla punk'ın kulüplerden sokaklara ve büyük konser salonlarına taştığı zamanın bu konserde kesişmesi olarak gösterdi.

RAMONES, TALKING HEADS, BLONDIE, TELEVISION gibi grupların '70'lerdeki yuvası CBGB's, kapısına kilit vurma tehlikesiyle karşı karşıya. Mal sahibi tarafından iki katına (ayda 40 bin dolar) çıkarılan kira kulüp yönetiminin boyunu aşıyor. Anlaşma sağlanamazsa, bir New York efsanesi yakında tarih olacağa benzer. Şimdi otuz günlük bir yaz festivali düzenleyerek kulübe destek toplamayı düşünen Hilly Kristal, orayı bir rock'n'roll müzesine çevirmek istediğini de belirtti. Kulübün karşısındaki çikolata dükkanı ise CBGB amblemli özel ürünler satarak komşusuna destek veriyor.

İkinci albümleri "Elevator"ın Amerika turnesine hazırlanan **HOT HOT HEAT**, albümde yer alan beş şarkının akustik versiyonlarını bir EP için kaydetti.

Blur'den **DAMON ALBARN**, ortağı olduğu Honest Jon's plak şirketinin Afrikalı müzisyenleriyle Fair Trade (Adil Ticaret örgütü) için değişik bir gösteri hazırladı. Londra'nın ortasındaki kocaman dönmedolap Eye'da düzenlenmesi planlanan gösteriler 21 Haziran'da başlıyor.

Çağdaş Fransız müziğinin yaratıcılarından **EDDIE BARCLAY** 84 yaşında öldü. Aralarında Stephane Grappelli, Boris Vian, Jacques Brel, Léo Ferré, Michel Sardou, Jean Ferrat'nın da bulunduğu pek çok sanatçının kariyerinde büyük rol oynayan Barclay, bar piyanistliğinden prodüktörlüğe geçmiş, 1979'da Polygram'a satılana kadar kendi kurduğu Barclay şirketini idare etmişti.

BMI Pop Ödülleri'nde The Icon ödülünü alan **PAUL SIMON**'a ödül töreninde Joss Stone, Yolanda Adams ve Maroon 5 üyelerinin yanısıra, eski Beach Boy Brian Wilson da bir şarkı armağan etti. Bu jestlerden çok etkilenen Simon ise "bu tip bir jest özellikle de benim kuşağımdan bir sanatçıdan gelince çok büyük bir gurur kaynağı oluyor" dedi. Aynı ödülü geçen sene Brian Wilson almıştı.

ELECTRELANE

Electrelane'i önce "Rock It To The Moon", ardından "The Power Out"la sevip "bu İngiliz kızlar amma da esaslı" diye iç geçirmişken haber aldık ki, yepyeni albümleri "Axes"in tanıtım turnesine İstanbul'da start veriyorlar. Indigo'daki performaslarından önce, kaldıkları otelin lobisine damladık. Karşılaştığımız dört kız da birbirinden ciciydi. Aslında bir rock grubundan çok, çay partisine davet edilmiş, ama konuşacak kimseyi bulamayıp sıkılmış lise talebelerini andırıyorlardı. Doğrusu, ağızlarından laf almak biraz güç oldu...

YABANCI DİLLER AKADEMİSİ

"Axes"i henüz dinlemedik. Nasıl bir albüm oldu? "The Power Out" gibi sakin sakin gidip alttan alta fokurdayan bir şey mi?
Verity Susman: Açıkçası, bu albüm diğerlerine nazaran çok daha enerjik ve sert oldu. Daha hareketli ve gergin bir albüm. Her zamanki gibi birkaç enstrümantal parça da var.
Albümlerinizde sadece İngilizce değil, İspanyolca, Fransızca, Almanca gibi pek çok dilde şarkı söylüyorsunuz. Buna neden ihtiyaç duyuyorsunuz?
Verity: Şarkılarımızı yaparken önce müziği kotarıyoruz. Ardından sözleri yazıyoruz. "The Power Out" albümünde pek çok şiir vardı. Bunların bir kısmı İspanyolca gibi yabancı dillerdeydi. Kelimelerin fonetik olarak ahenkli tınlaması bizim için önemli.
Yani edebî göndermelerden çok, ahenkli olması mı belirleyici?
Verity: Evet. İngilizce yetmediği zaman başka dillerden yardım alıyoruz.
Kendinizi bir stüdyo grubu saymaktansa, sahne grubu olarak tanımlıyorsunuz...
Verity: Sahne, stüdyodan çok daha samimi bir ortam. Genelde şarkılarımızı yazmaya da doğaçlama bir şeyler takılırken başlıyoruz. Bu konuda bir şablonumuz yok. "Axes"i bir odada kaydettik. Hep beraber girip çaldık.
Turnelerde Primal Scream, Death In Vegas gibi gruplarla da çaldınız. Bu nasıl bir histi?
Emma Gaze: Bu gruplarla sahne alarak, nasıl bir müzik yapmak istemediğimizi öğrenmiş olduk.
Nasıl yani? Elektronik müzik?
Emma: Evet. Elektronik müzikten hoşlanmıyoruz. Çok ruhsuz. Bir düğmeye basıyorsun ve her şey olup bitiyor, sürpriz yok, insan faktörü yok. Davullar nerde? Baslar nerde?
Türkiye'de vereceğiniz konser öncesinde basında sizin için "riot grrrls" tanımı oldukça sık kullanıldı. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?
Verity: Biz riot grrrls grubu değiliz. Yaptığımız müziğin, sahnedeki tavrımızın diğer riot grrrls gruplarıyla alâkası bile yok.
İnternet sitenizde Rock The Vote için bir link var. Amerika'yı turlarken izlenimleriniz nasıldı?
Verity: Amerika başka bir dünya. Rock The Vote, gençleri oy vermeye yönelttiği için heyecanlı bir proje.
Emma: Bir şeyin değişebileceğini düşünmüyorduk, ama umut işte.
Verity: Verdiğimiz konserlerdeki kitle oldukça umut vericiydi, ama genele bakıldığında, Bush'un tekrar seçilmesine şaşırmamak lazım.

İngiltere seçimleri de yaklaştı...
Verity: Bizim ülkemizde de bu seçimlerle bir şeyin değişeceğini sanmıyoruz. Amerika'dakinden farklı bir şey çıkmaz.
Türkiye'de olmak nasıl bir his?
Verity: Dünyanın pek çok yerinde konser verdik, ama İstanbul bir ilk. Açıkçası, Londra'da çalmaktansa İstanbul'da çalmak çok daha heyecanlı.

Söyleşi: **Kerem Pamuk**

ELVIS COSTELLO ve TORI AMOS konserlerine şunun şurasında ne kaldı?
Costello 8 Temmuz'da, Tori 10 Temmuz'da Açıkhava'da

Kazdı durdu bahçemizi bunca yıl acı / Umutsuzluğumuz insan kalmak içindi / Bir dal gibi, geleceği olmayan bilinmez için / İnsan anlamadığını doldurur boşluğa saygı ile **MELİH CEVDET ANDAY**

Delinin iyisi kötüsü olmaz; bir deli, hiçbir işe yaramayan bir başyapıttır. **GIORGIO MANGANELLI**, Niçin Yazıyorum?

Hayır, dünyayı değiştirmek istemiyorum, ama onun tarafından değiştirilmeyi de istemiyorum. **YVES SIMON**, Okyanuslar

HADİ İNŞALLAH **The Cure** 3 Eylül'de İstanbul'da

Haziranda koş

Değirmen tepesinden

Nergis koyuna

PELİN ÖZER

Şu an turnede olan **WILCO**, bir yandan da yeni parçalar yazmakla meşgul. Ellerinde turnenin bitiminden sonra stüdyoya girecek kadar materyal olduğunu belirten Jeff Tweedy, "nedense bol bol dans müziği yazıyoruz, o yüzden kollayın kendinizi" diyor.

Baterist Nick Jago ile gitarist Peter Hayes'in kavgası ve ardından Jago'nun gruptan ayrılmasıyla zor günler geçiren **BLACK REBEL MOTORCYCLE CLUB**, nefes alıp vermeye başladı. Jago'nun geri dönmesi ve yeni albümün bitmesiyle grupta herkesin yüzü gülüyor artık. "Howl" isimli albüm, bir Johnny Cash cover'ının yanısıra, Bob Dylan tarzı iki şarkı da içerecek.

"Porno sinemasının Potemkin Zırhlısı" kabul edilen kült film "Deep Throat"un başrol oyuncusunun hayatı beyazperdede: 2002'de ölen Linda Lovelace'i, filmde **COURTNEY LOVE** canlandıracak... Öte yandan, Courtney Love'ın "Six Feet Under" ve "OC" dizilerinin kadın oyuncularıyla beraber rol aldığı "Julie Johnson" adlı 2000 yapımı film, Amerikan televizyonlarında gösterilmeye başlanacak. Lezbiyen bir aşk öyküsünü konu alan film, birçok festivalde gösterilmesi ve ödül almasına rağmen, henüz hiçbir yerde vizyona girmedi.

SUPER FURRY ANIMALS "Love Kraft" isimli yedinci albümünü ağustos ayında yayınlayacak.

Fred Torres isimli bir şahıs, **MATCHBOX 20**'ye tazminat istemiyle dava açıyor. Bu kişi, grubun 1996 tarihli "Yourself or Someone Like You" albümünün kapağında, kafasında bir mığferle yer aldığını fark etmiş ve duygusal açıdan yaralanmış.

Genelde gelmiş geçmiş en iyi albüm listelerinde Beatles'ın "Sgt. Pepper"ıyla yarışan **BEACH BOYS**'un "Pet Sounds" albümü, her şarkının elektronik remiksi yapılmış şekilde internete yayıldı. Sanal bazlı hippocamp.net şirketi, kendine bağlı DJ'lerle beraber ortaya çıkardığı projeyle albüme yepyeni bir boyut kazandırdığına inanıyor. Şimdiden Danger Mouse'un Jay Z ile The Beatles'ı karıştırdığı "The Grey Album"le karşılaştırılan "Hippocamp Ruins Pet Sounds" albümüne Beach Boys avukatlarının nasıl bir karşılık vereceği merakla bekleniyor.

KINGS OF LEON, şu sıralar **U2**'nun ABD turnesinin öngrubu olmanın tecrübesini yaşıyor. Genç ekip, U2'cularla, İngiltere'de bir TV programının çekimleri esnasında tanışmış. Davulcu Nathan'ın dediğine göre, U2'cular, Kings Of Leon hakkında, onların U2 hakkında bildiğinden daha çok şey biliyormuş.

CARLOS SANTANA'nın yeni albümü "All That I Am"in çıkışı sonbahara ertelendi.

SYSTEM OF A DOWN'ın yeni albümü "Mezmerize" raflarda yerini aldı. Devam niyetine altı ay sonra yayınlanacak "Hypnotize", grubun kemik hayranlarını daha da memnun edebilirmiş.

LATİN MAHALLESİ

Yaz mevsimine layık, modern ve harbi bir Latin albümü arayanlar "Essential Latin Flavas" serisinin ikincisini kaçırmasın... İki marifetli DJ'in, Martin Morales ve Floro'nun derleyip elden geçirdiği şarkılar hem evlerin hem kulüplerin başköşesinde durmalı... Peven Everett, Pernett & The Caribbean Ravers, Savath & Savalas, El Gran Fellove, Novalima, Internationals, Dublex Inc., Sporto Kantes gibi ekiplerin yaktığı "alternatif küreselleşme" ateşiyle tutuşalım, yanalım...

Şu an turnede olan **WILCO**, bir yandan da yeni parçalar yazmakla meşgul. Ellerinde turnenin bitiminden sonra stüdyoya girecek kadar materyal olduğunu belirten Jeff Tweedy, "nedense bol bol dans müziği yazıyoruz, o yüzden kollayın kendinizi" diyor.

BRIAN ENO, yaklaşık yirmi yıldan bu yana yapmadığı bir iş yaptı, şarkı bazlı yeni bir albüm hazırladı: "Another Day On Earth" bu ay yayınlanıyor.

GOLDFRAPP'in üçüncü albümü "Supernature" ağustos ayında yayınlanıyor.

Rage Against The Machine'e nasip olmayan **AUDIOSLAVE**'e nasip oldu. Grup Küba başkenti Havana'da bir konser verdi. Ama anlaşıldığı kadarıyla, mesela Manic Street Preachers'ınki gibi bir politik etkinlik olmamış bu.

Starbucks kahve zincirinin Amerika'daki mağazalarının müzik reyonlarında **BRUCE SPRINGSTEEN**'in son albümü "Devils & Dust"ın satışı durduruldu. Sebep, "Reno" şarkısında bir fahişeyle yapılan anal seksin anlatılmasının uygunsuz bulunması...

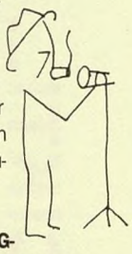

Gitarist Mick Jones **FOREIGNER**'ı yeni bir kadroyla yeniden toparlıyor. Davulda Jason Bonham, klavyelerde Jeff Jacobs, basta Jeff Pilson ve saksofonda Tom Gimbel'in dahil olduğu kadroda, Mick Jones'la bir barışıp bir bozuşan vokalist Lou Gramm'in yerini Kelly Hansen alacak.

Rock'n'roll'un uç karakterlerinden şarkıcı **HASIL ADKINS**, 26 Nisan'da, 68 yaşında öldü. Psychobilly tarzının yaratıcısı olarak kabul edilen Adkins'in "She Said" isimli parçası 80'li yıllarda Cramps tarafından yorumlanmıştı.

THE FALL diskografisi, bu yıl içinde karmakarışık olacak. Yeni albümün yanında bir sürü yeni baskı, grup adına yılı hızlı geçirecek. İlk olarak "Head's Roll" adlı yeni albüm eylül ayında çıkıyor. Albümün süprizlerinden biri PJ Harvey'nin banjosuyla sağladığı destek. "Room To Live" ve "Perverted By Language" ise Sanctuary şirketi tarafından yeniden yayınlanacak.

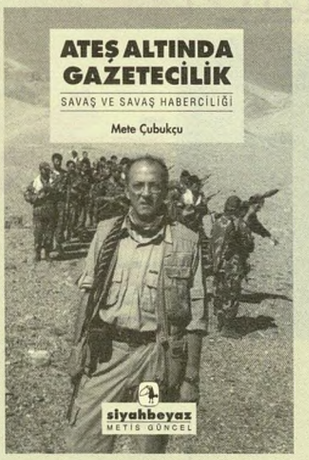

Metis Siyahbeyaz / Güncel
280 sayfa, ISBN 975-342-516-3

Mete Çubukçu

ATEŞ ALTINDA GAZETECİLİK

SAVAŞ VE SAVAŞ MUHABİRLİĞİ

"Aslında savaşta yaşananların, orada olmayanlara bire bir aktarılabileceğine pek inanmıyorum," diyor deneyimli gazeteci Mete Çubukçu ve ekliyor: "Ancak savaşın haber verirken aktaramadığım, bir yaşanmışlık olarak bende kalmış yanlarını, öğrendiklerimi, başka gazetecilerin deneyimleriyle birlikte paylaşmak istedim. Bu kitapta savaş habercilerinin öyküsünü, savaşta gazeteciliğin nasıl yapıldığını, etiğin önemini, muhabirlerin objektif olup olmadığını, tarafsız kalıp kalamadığını, yapılan bir yanlışın neye mal olabileceğini, nelere dikkat edilmesi gerektiğini bulacaksınız... Bir gazeteci ve bir insan olarak orada, savaşın tam ortasında olmanın ne demek olduğunu ifade etmeye çalışıyorum – savaşı sadece ekranda görmüş insanlar için, ama en çok da savaş muhabirliğine ilgi duyan genç gazeteciler için..."

METİS YAYINLARI İPEK SOKAK NO.9 34433 BEYOĞLU, İSTANBUL TEL.: 212 2454696 e-posta: info@metiskitap.com İnternet sitesi: www.metiskitap.com

ARAM YAYINCILIKTAN ÇIKTI...

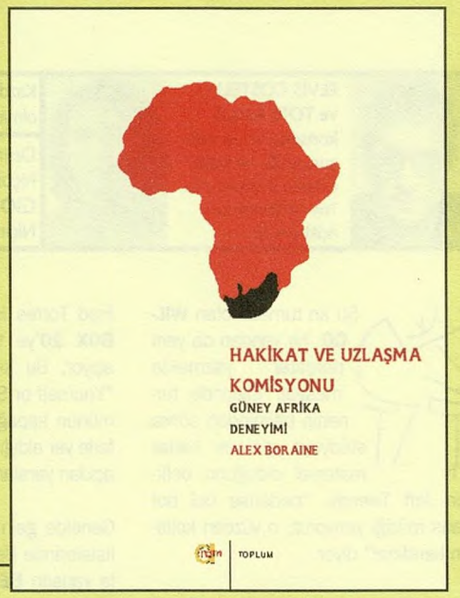

Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu, Güney Afrika'da ırkçı rejimden demokrasiye geçişi kolaylaştırmak için kuruldu. Amacı hem Beyaz yönetimin hem de ona karşı savaşan muhalefet güçlerinin insan hakları ihlallerini araştırmaktı.
Dünyanın birçok yerinde Güney Afrika'daki gibi süreçler yaşandı. Benzer bir sürecin yaşandığı Türkiye'de de toplumsal barış için neden bir Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu kurulmasın?

445 s
20 ytl

Savaş Ganimetleri, Amerikan askeri-sanayi kompleksini ve bu yapının ABD'nin Ortadoğu politikasını nasıl şekillendirdiğini çözümlüyor. Askeri-sanayi kompleks ile Ortadoğu'daki despotik rejimler arasında doğrudan bağ kuruyor. Örnek olarak ise, 90'ların Türkiyesi'ni seçiyor ve ABD'den ithal edilen ölüm makinelerinin Türkiye'nin Güneydoğusu'nda büyük insan hakları ihlallerinde nasıl kullanıldığını gözler önüne seriyor.

360 s
18 ytl

Demokratik Aydınlanma Tartışmaları:
Ömer F. Kurhan, Pınar Selek, Mustafa Avcı, Şefik Beyaz, Kazım Öz, Kerim Aslan
Şarkiyatçılık ve Batılı Kaynaklarda Kürtler:
Edward Said, Abbas Veli, Aijaz Ahmad, Mehmet Bayrak, Nuri Fırat
Teatro: Bertolt Brecht û Teatroya Cerbanî
Dilkırım Siyaseti ve Kürt Dili:
Emîr Hesenpûr, Gülçiçek G. Tekin
Rastnivîsa Kurdî:
Mistefa Reşid, Zana Farqînî, Samî Tan
Kürdoloji:
Şeyh Ubeydullah İsyanı Üzerine Yeni Belgeler

10 ytl

Cemal Nadir Sk. No: 18/304-305 Cağaloğlu/İstanbul

Tlf: 0212 514 82 78 fax: 0212 514 82 69 e-mail: aramyayincilik@yahoo.com

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz

İSTİNYE'DE MEDRANO SİRKİ

Bruno, 35, Tarzan

Ne zamandır sirkte çalışıyorsun?
Üç aydır İstanbul'da çalışıyorum. Buradan sonra İtalya'ya ya da Yunanistan'a gidiyoruz. Ben İspanyol.
Kaç para kazanıyorsun bu işten?
200 euro kazanıyorum bir günde.
Çok para kazanıyorsun!
Hayır, hayır, normal para.
Tarzan bu sirkte neler yapıyor?
Jane'le yaşıyor. Benim partner var burada. Şimdi evlenmek istiyorum Türk bayanla. Türk bayanlar çok sadık!
Var mı Türk sevgilin?
Arıyorum.
İstanbul'u gezdin mi?
Merter, Florya, Kadıköy, İstinye...
Beyoğlu'na gittin mi?
Az.
Türkçe müzikle aran nasıl?
Müzik çok güzel. Tarkan!
Başka neler dinlersin?
Romantik müzikler.

Mustafa Köz, 45, öğretmen
Yazı Köz, 8, öğrenci

Ne biliyorsun sirkle alakalı?
Yazı Köz: Servisle gelip geçerken gördüm, merak ediyordum.
Neyi merak ediyorsun?
Kaplanlar, ip üstünde yürüyenler...
Bunlar korkutucu değil mi?
Bana eğlence gibi geliyor.
Yolda bir kaplan görsen, gidip onu sevmek ister misin?
Sevmem, hareket etmeden beklerim geçmesi için.
En sevdiğin hayvan ne?

Kedi.
Baban ne diyor bu işe?
Mustafa Köz: Buradaki hayvanların tehlikesi, evcilleştirildikleri için kimse tarafından hissedilmiyor. Hayat sirkten daha tehlikeli.
Müzikle aranız nasıl?
Yazı Köz: Ezginin Günlüğü çok güzel. Athena güzel.
Mustafa Köz: Şu sıra Uzakdoğu müzikleri, Latin, caz ve reggae...

Sanem Öge, 27, editör

Sirke gelir misiniz hep?
Küçüklüğümden beri hiçbir sirki kaçırmadım İstanbul'a gelen. Bu kez de, sevgilim ve onun oğlu için geldik.
Neden sirki sever insan?
Sıradan bir insanın yapamayacağı, ama yapmak isteyeceği şeyleri yapan insanlar var. Gerçi son zamanlarda hayvanların kullanılma biçimlerine hoş yaklaşmıyorum, ama bunu çocuklara belli etmiyoruz tabii.
Ne var aklında kalan çocukken gördüklerine dair?
Şimdiki Akmerkez'in yerinde, Hürriyet gazetesi sponsorluğunda büyük sirkler gelirdi. Gerçek sirklerdi; trapezcisiyle, akrobatıyla, müziğiyle...
Genellikle ne tür müzik dinlersin?
Her tür müziğe açığım, arabesk ve Türkçe pop dışında. Son zamanlarda elektronik müziğe de alışmakla birlikte, gönlüm beat kuşağının müziğinde.

Fuat Yeniay, 19, oto tamircisi

Daha önce sirke gelmiş miydin?
Bu ikinci gelişim.
Neden sirke geliyorsun?
Eğlenmek, hayvanları yakından tanımak için. Eskiden korkardım ama, mesela kaplanlar artık daha sevimli geliyor bana.
En hoşlandığın gösteri hangisi?
Atların gösterileri. Koşmaları, müzik eşliğindeki dansları...
İçerdeki kızlara da bakıyor musun?

Bakıyorum tabii.
Müzik dinler misin?
Dinlerim tabii. Underground dinlerim.
Mesela?
Eminem.
Günde kaç saat çalışıyorsun?
Her gün 12 saat çalışıyorum.
İşyerinde ne müzikler dinliyorsunuz?
Çekiç sesinden müzik sesine sıra gelmiyor ki.
Hâlâ korktuğun bir hayvan var mı?
Yılandan çok korkarım.

EMEK SİNEMASI'NDA ERDAL ERZİNCAN KONSERİ

Egemen Peköz, 20, öğrenci

Bu konsere gelme nedenin nedir?
Cumhuriyet gazetesinde ilanını gördüm. Ruhi Su, Aşık Mahzuni Şerif geleneğini sürdürdüğü için geldim. Ayrıca Türkiye'de ilk defa bir bağlama orkestrası söz konusu.
Ruhi Su'yu, Mahzuni'yi ne zamandır dinlersin?
Cem Karaca severim. Onun aranjmanları beni Mahzuni'ye yöneltti. Ruhi Su'nun da evde plakları vardı.

Başka neler dinliyorsun?
'60'ların rock müziği, Erkin Koray, 21. Peron, Japon etnik müziği, Türk etnik müziği...
Türk mü, yoksa Türkiye müziği mi?
Bu vatan içinde yaşayan herkes Türktür. Ben ona öyle derim.
Bu milliyetçiliğe girmez mi?
Ben azınlıkları dışlamıyorum. Barış içinde yaşamak diye bakıyorum buna. Ama kışkırtıcılar işi bozuyor.
Kim onlar?
Ülkücüler, Kürt milliyetçiler, bir şeyden anlamayan solcular...

Sibel Oymak, 24, veteriner hekim

Daha önce Erdal Erzincan dinlemişliğin var mı?
Cemal Reşit Rey'de izlemiştim.
İlk izlediğinde ne hissetmiştin?
Bir Erzincanlı olarak merak ediyordum; bağlamayı severim. Bağlama tekniğinin bu kadar farklı olduğunu bilmiyordum.
Hayatta en sevdiğin türkü nedir?
"Ocağım söndü bu ne devrandır."
İlk kimden dinlemiştin?
Geçen yıl vefat eden bir adam var, Urfalı hani...
Kazancı Bedih mi?
Evet, evet.
Çantanda sürekli müzik dinleyecek bir şeyler taşır mısın?
Radyo dinlemeyi severim. Konserleri de takip ederim. Ama iş kaset, CD almaya gelince, bundan hoşlanmıyorum.

Neden hoşlanmıyorsun?
Çok özgün olmadığını düşünüyorum.
Hayatta en sevdiğin müzisyenler?
Kayahan, Rafet El Roman, Metallica...

Selma Şahingöz, 33, memur

İlk defa mı geliyorsunuz Erdal Erzincan konserine?
Evet. Daha önce onu canlı dinlemedim.
Bu konseri nerden duydunuz?
Afişlerini gördüm.
Yılda kaç konser izleyebiliyorsunuz?
İzmir'de yaşıyorum ve Efes'te muhteşem konserler izliyorum. Daha çok klasik Batı müziği konserleri... Ama türkülerin içinde doğdum ben. Malatyalıyım.

En sevdiğiniz Malatya türküsü nedir?
Arguvan türkülerinin hepsi.
Mesela?
Beri gel beri de boyu güzelim / Alma yanağında kaldı nazarım / Yolu üstüne kazın benim mezarım / Yar gelip geçtikçe candır iniler...
Bu türküyü ilk kez kimden dinlediniz?
Arif Sağ'dan dinledim.
Arguvan türkülerini en iyi kim söyler?
Herhalde Sabahat Akkiraz söyler, Musa Eroğlu söyler.

BURASI LEVENT

Ceyhun Erden, 25, fotoğrafçı

Ne dinliyorsun?
Morrissey.
Hangi albümü?
Karışık bir CD şu an çalan. İçinde Goldfrapp, Kula Shaker, Pink Floyd, Morcheeba, Tim Booth, Urban Species, çok şey var...
Vazgeçilmezin kim?
Joy Division, New Order. Bu ara maddî durumum sakat. Eskiden daha sık yeni şeyler dinlerdim.
Mesela?
Sadece müzik değil; sinema, konser, tiyatro olsun, her şeyi takip ederdim. Söylemeyi unuttum, Manu Chao da süper herif!
Yerlilerle aran nasıl?
MFÖ çok severim.
Özellikle sevmediğin biri var mı?
Serdar Ortaç! En dayanamadığım o.

Blues Explosion

İki gitar, bir davul, üç afili blues'cu, iki akşam üst üste Babylon'un tozunu attırdırdılar geçen ay. Jon Spencer, Judah Bauer, Russel Simins'den mürekkep Blues Explosion'ın müziği blues, rock'n'roll ve hiphop'un aslında aynı mahallenin sokakları olduğunun ispatı gibiydi... Jon Spencer'ı bir akşamüstü soundcheck ortamından kopartıp Refik'te havalandırmaya çıkardık, olay tam rakı sohbetine dönüşecekken vakit müsaade etmedi...

MÜZİK GAYRIMENKUL DEĞİLDİR

Dün sahnede meşin pantolon çok kıyaktı, özellikle paçaları...

Jon Spencer: Teşekkür ederim. Bu gece başka bir pantolon olacak üzerimde. O da hoşunuza gider herhalde. *(gülümsüyor)*

Jerry Lee Lewis'e özenerek altın işlemeli beyaz deri bir ayakkabı aldığınızı okumuştuk. Doğru mu o hikâye?

Doğru tabii. Jerry Lee ve pabuçları benim esin perim olmuştur. *(gülüyor)*

Wim Wenders'in filminde zevkle seyrettik Blues Explosion'ı. Siz nasıl buldunuz "The Soul of Man"i?

Bazı bölümlerini seyredebildim, hepsini değil.

JB Lenoir büyüledi bizi...

Çok takıldığım biri değildir doğrusu.

Filmin asıl kahramanları, Lenoir'ı keşfeden o İsveçli çift galiba...

Evet, filmin en güzel tarafı o çiftti. Onların vaktiyle çektiği Lenoir bölümleri çok ilginçti. Ayrıca, şimdiki hallerini görmek de güzeldi.

Bir söyleşide, hiçbir konserde "set list"inizin olmadığını, şarkıların seçimini ve sıralamasını ortama göre, içinizden geldiği gibi yaptığınızı söylüyorsunuz. İstanbul'da da öyle mi oldu?

Öyle oldu, hep öyledir zaten. Belli şarkılar iyi eşleşir, onları art arda getiririz, hangi şarkıdan başladığımız çok farketmez, her konserde şarkıları başka türlü sıralarız.

İstanbul'da nasıl sıraladınız?

Buradaki ilk konserimiz olduğu için epey harmanladık. Son albümden girdik, oradan ilk albüme geçtik, biraz o düzende gittik, bir ileri, bir geri.

Seyirci gayet memnundu, siz nasıl buldunuz ortamı?

Bizim için uzun, yorucu bir gün olmuştu, Belgrad'dan buraya gelmemiz bir hayli zor oldu. Ekipten iki kişiyi polis Belgrad'da tuttu –saçma bir sorun yüzünden. Bütün gün yolda geçti sonuçta. Yorgunduk yani. Bir de, son üç konserimiz –Prag, Zagreb ve Belgrad– çok kalabalıktı, büyük salonlarda bin küsur seyirciye çalmıştık. Burası *(Babylon)* çok güzel bir kulüp. Çaldığımız yerlere kıyasla küçük, ama sıcak, dostane. Kendi aletlerimiz de yanımızda değildi. Dolayısıyla Blues Explosion'ın ilk günlerine dönmüş gibiydik...

Aletlerden söz açılmışken, theremin'den bahsedelim mi biraz? Üçüncü gitarınız gibi adeta...

Bu güzel bir tarif, bunu ben de kullanayım bundan sonra. Evet, üçüncü gitar gibi bir bakıma. Yanımızda getirdiğimiz küçük bir model, ama genelde daha büyüğünü kullanıyoruz. Theremin'i kullanma sebebimiz, müziği daha çılgın bir hale getirmesi. Hadiseyi büyüten bir cihaz, ilk elektrikli müzik enstrümanı aynı zamanda. Rus bilim adamı Leon Theremin icat etmiş. Çok güzel film var aletin hikâyesini anlatan, "Theremin –An Electronic Odyssey", DVD olarak piyasada mevcut.

Theremin'i keşfetmeniz nasıl olmuştu?

Çocukken seyretiğim filmlerden. Korku filmlerinde "uhuuhuu" diye bir ses olurdu. Yıllar sonra o sesi neyin çıkardığını öğrenince, bunu kullanmak iyi olur diye düşündüm. Müziğimizi daha canlı hale getirdiği ortada.

Sizin için Mississippi blues'uyla hiphop arasındaki canlı bağlantı deniyor...

İtiraz edeceğim bir tanım değil bu. İki taraftan da esinlendik, delta blues'undan ve hiphop'tan.

Chuck D'yle tanışmanız, buluşmanız nasıl oldu?

Bir blues anma gecesinde tanıştık. Büyük bir konserdi, New York'ta, Radio City Music Hall'da. Aynı soyunma odasını paylaştık. Öyle bir festivalde çalmak çok heyecan vericiydi, Chuck D'yle tanışmak da başlı başına bir olaydı tabii. O bizim kahramanlarımızdan biridir çünkü. O festivaldeki bir sohbetimizde, "bir ara birlikte bir şeyler yapalım" dedi.

Rock'n'roll harikulâde bir müzik, hayat dolu, tuhaf, cinsellik boyutu da var. Ayrıca "tehlikeli" bir şey. Maalesef bu unsurların birçoğu artık mevcut değil.

Laf olsun diye dememiş demek ki...

Hayır, hayır. Gayet ciddiydi. Chuck D, sadece kıyak bir insan değil, çok samimi biri aynı zamanda.

Dylan, otobiyografisinde Chuck D'yi dinlediğini, ondan esinlendiğini söylüyor...

Bunu duyduğuma memnun oldum. Chuck D, müzik tarihinin gelmiş geçmiş en büyük isimlerden biridir. Peki Dylan'ın kitabı güzel mi?

Güzel... "Hot Gossip" de çok güzel bir şarkı... Chuck D'nin şarkıya katılması nasıl oldu?

Kurcalayıp durduğumuz bir şarkıydı. Şarkının fikri, riff'i kafamızda dolanıyordu hep, o riff'in etrafında dolaşıp duruyorduk. Şarkının bu şekle gelmesinde yapımcımız Steve Jordan'ın çok önemli katkısı oldu. Şarkıyı yaptıktan sonra sözleri yazmaya başladım, enstrümantal bir parça olarak başlamıştık çünkü. Sözleri yazmaya başlayınca siyasî bir şarkı haline gelmeye başladı. New York'ta yaşamaktan, Amerika'da olmaktan kaynaklanan kaçınılmaz bir şeydi bu. 11 Eylül sonrasında olanlara, hükümetimizin yaptıklarına tanık oldukça, siyasetin müziğimize yansımaması imkânsızdı. Kişisel bir tepkiden çıktı o şarkı. Hiddet, öfke sarıyor insanı. Sözleri yazdıktan sonra, Steve Jordan "bu şarkıya Chuck D'yi çağıralım" dedi. Çok yerinde bir tespitti. Biz de aradık Chuck D'yi, atladı geldi. Ve şahane bir iş çıkardı.

"Hot Gossip"i ayrı tutarsak, bu albümdeki favorileriniz hangi şarkılar?

Favorim "Spoiled" galiba. O ve "Damage"... İkisi de önceden tasarladığımızdan çok farklı bir hal aldı ve bence harikulâde şarkılar oldular.

Bir yerde, "biz güneyli değiliz, yoksul değiliz, siyah değiliz, ama bizim kültürümüz bu" diyorsunuz...

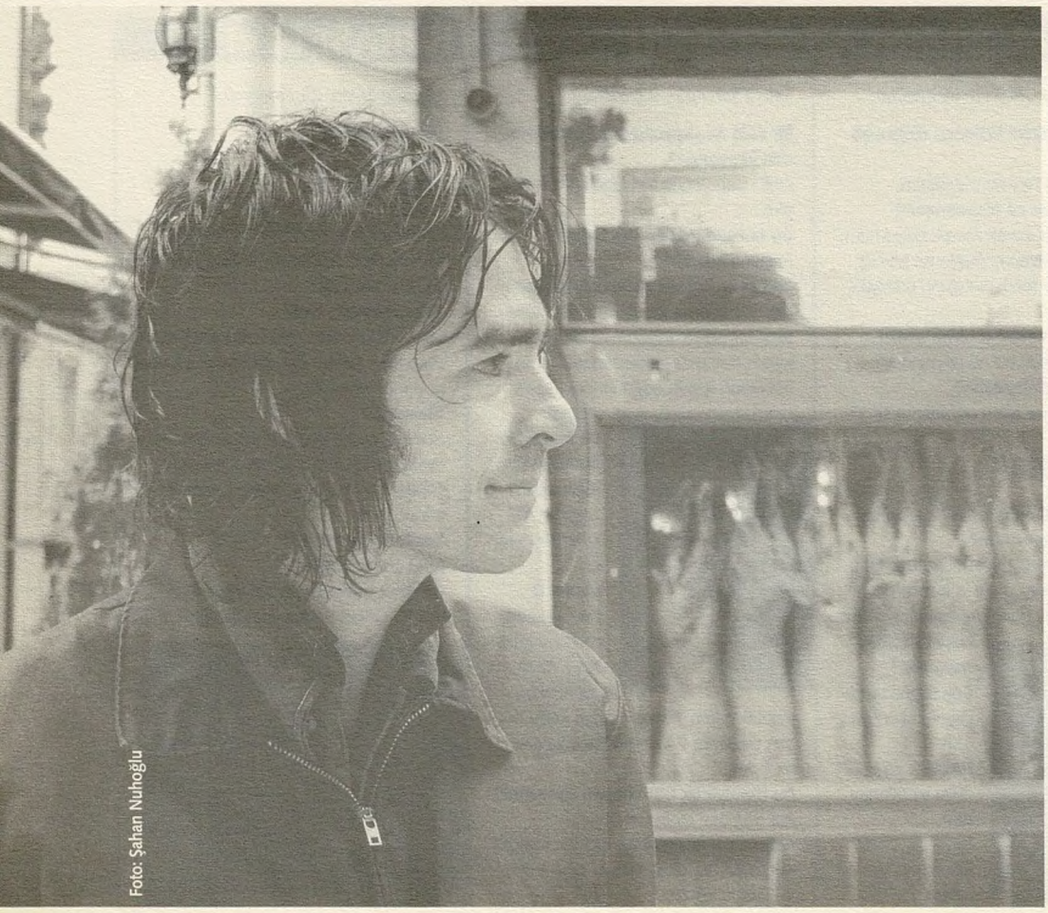

Foto: Şahan Nuhoğlu

Doğru. Ben kuzeyde, kırsalda büyüdüm. Adımızın Blues Explosion olmasından kaynaklanan bir yanlış anlaşılma var. Değişik sound'ları ve stilleri alıp bir araya getirdiğimiz için de tabii... Grubun adında blues kelimesinin geçmesi Amerika'da insanları bayağı yadırgatıyor. Blues orada bile hâlâ belli sınırlara hapsedilmiş bir tür. Memphis - Tennessee'li plak yapımcısı Jim Dickinson'ın güzel bir sözü var: "Müzik gayrımenkul değildir, belli bir mekânı yoktur." Blues'un bir mekânı, coğrafyası yoktur. Hele rock'n'roll'un hiç yoktur: Sınır, sınıf, ırk tanımaz, hepsini aşar, aşkındır çünkü. Bu lafı nereye getirecektim, unuttum. *(gülüyor)* Şöyle toparlayayım: Blues Explosion bir rock'n'roll grubudur. Kuzeyli, banliyölü, beyaz adamlarız. Blues'cu taklidi yapmıyoruz, kim olduğumuzu biliyoruz, kökenlerimize sadık kalıyoruz. Ama, ismimiz Blues Explosion olduğu için insanlar başka türlü algılayabiliyor.

O ismi niye, nasıl seçtiniz?

İlk başta Jon Spencer & Blues Explosion afili bir rock'n'roll ismi gibi geldiği için seçmiştim. Jerry Lee Lewis'den ve erken rock'n'roll'dan çok etkilenmiş olduğum için... Rock'n'roll deli-divane bir müziktir, tuhaftır, içinde bir oyunbazlık, bir mavra duygusu taşır. Bu, zamanla biraz yitirilmiş bir şeydir.

Grubun isminin başındaki Jon Spencer'ı kullanmaktan vazgeçmeniz nasıl oldu?

Beni rahatsız etmeye başladı, Blues Explosion bir solo proje değildi, biz bir gruptuk. Üçümüz arasındaki bağa bir saygı nişanesi olarak, ismimizin başındaki Jon Spencer'ı kullanmaktan vazgeçtik.

Konserden sonra bir arkadaşımız şöyle bir yorum yaptı: Sahnede birbirleriyle hiç alâkaları yok gibi, ama bir yandan da tek bir kişiymiş gibiler...

Çok uzun bir süredir beraberiz, aramızdaki bağa saygımız büyük, öte yandan her birimiz o bağ içinde kendi kafasına göre takılma özgürlüğüne sahip... Şarkıları yazarken de öyleyiz. Bir araya gelip çalıyoruz, her birimiz kendi olayını getiriyor ve ortaya üçümüzün birlikte yarattığı bir müzik çıkıyor.

Peki, gerek blues'un, gerekse rock'n'roll'un evrensel cazibesini nasıl yorumluyorsunuz? Dünyanın dört bir yanında, "güneyli, yoksul ve siyah" olmayanlar blues'u seviyor, rock'n'roll da çok farklı coğrafyalarda, kültürlerde popüler olabiliyor...

Evet, coğrafyayı, sınıf ve ırk meselesini aşan bir müzik. Rock'n'roll, bir özgürlük timsali gibi, insanlar rock'n'roll'la kendilerini yeniden yaratabiliyor. Neticede, rock'n'roll dünyayı değiştirdi, öyle değil mi?

Pussy Galore döneminde Rolling Stones'un "Exile On Main Street"ini baştan sona cover'lamanızın sebebi neydi?

Sonic Youth'cular, bir söyleşilerinde Beatles'ın "White Album"ünü cover yapacaklarına ilişkin bir şaka yapmışlardı. Biz de bir karşı şaka yaptık: Siz Beatles olacaksanız, biz de Rolling Stones oluruz. *(gülümsüyor)*

En sevdiğiniz Stones albümü hangisi?

"December's Children" galiba... Stones'un ABD'de çıkan ilk plakları İngiltere ve Avrupa'dakilerden farklıdır. "December's Children" sadece ABD'de çıkmış bir albüm olabilir, zira Stones albümlerinden derlemeler yapıp farklı isimlerle piyasaya sürüyorlardı ilk zamanlarda.

Hangi şarkılar vardı o albümde?

(uzun uzun düşünüyor) Çok uzun zaman oldu,

hatırlamıyorum.

Stones'un dünyanın dört bir yanında bu kadar çok sevilmesine ne diyorsunuz?

Chuck Berry, Muddy Waters, John Lee Hooker, Howlin' Wolf plakları İngiliz gençliğinin eline bir ateş verdi. O şarkıları aldılar, evirip çevirdiler, sonra da kendi şarkılarını yapmaya başladılar. Blues'un rock'la buluşması bir punk durumuydu bence.

Blues'la hiphop'un buluşmasına ne diyorsunuz? Marc Levin'in The Blues projesi kapsamında çektiği "Babalar ve Oğulları" filmini gördünüz mü?

Görmedim, Muddy Waters'ın "Electric Mud" albümüyle ilgili bir filmdi, değil mi? O tuhaf bir hikâye, çünkü o plak bir tür şakaydı, oğul Chess'in *(Chess Records'un sahibi Leonard Chess'in oğlu Marshall)* bir pazarlama manevrasıydı, Muddy Waters'ı psikedelik aleme satma niyetiyle yapılmıştı. Muddy Waters stüdyoya girip çaldı, üzerine de hiç kafa yormadı, haybeci bir iş diye düşündü mutlaka. Dolayısıyla o plağın bir hadise olması çok absürd bir durum bence.

Biz bir rock'n'roll grubuyuz. Kuzeyli, banliyölü, beyaz adamlarız. Blues'cu taklidi yapmıyoruz, kim olduğumuzu biliyoruz, kökenlerimize sadığız.

Wim Wenders "en çok sevdiğiniz blues şarkısı hangisiyse onu çalın" deseydi, hangi şarkıyı çalardınız?

Bize "bir JB Lenoir, bir Skip James şarkısı çalın" demişlerdi, ikisini de çaldık. Filmde Skip James şarkısını kullanmışlar. Eğer bir şarkı seçin deselerdi, RL Burnside'ın bir şarkısını çalardık. Çıraklığını yaptığımız blues'cudur Burnside, ustamızdır yani. Laf olsun diye "usta" demiyorum, bir yıl boyunca onunla çalıştık, çaldık, birlikte plak yaptık. Chuck D'nin de katıldığı o büyük blues'cuları anma festivalinde, RL Burnside gibi dağlı blues'cuların anılmaması üzüntü vericiydi.

Burnside'ın hangi şarkısını tercih ederdiniz?

"Too Bad Jim"i herhalde... Bir rock'n'roll grubu olmamıza rağmen blues'dan çok esinledik, bir numaralı esin perimiz de RL Burnside'dı. Blues Explosion'ın insanların blues bakışını, algısını, tanımını değiştirdiğini düşünüyorum. Bunu büyük ölçüde Burnside'la çalışmaya, turne yapmaya borçluyuz.

Burnside'ın sizi bu denli cezbetmesinin sebebi ne?

Robert Johnson'ı dinlediğimde, böyle biriyle tanışabilir miyim acaba demiştim. Burnside öyle biri işte. Burnside'le birlikte olmak demek, tarihle irtibatlanmak demek, blues ve rock'n'roll'un ilk günlerine vakıf olmak demek. Burnside, harika bir öykü anlatıcısı. Onunla takılmanın en güzel tarafı, anlattığı hikâyeler. İçer ve anlatır, çok da esprilidir. Blues tarihinin canlı tanığıdır. Dünyanın büyük bölümü, blues'u 1960'larda yapılanlarla düşünüyor, tanımlıyor. Birçok blues stili var, zira blues bireyselliğe, özgünlüğe çok açık bir tarzdır, gerek gitar tonu, gerekse söz olarak. "Too Bad Jim"i dinlerseniz, ne anlatmaya çalıştığımı anlarsınız. Şimdi Fat Possum etiketiyle piyasada. Bir formül değildir blues. Bir punk grubu, bir rock'n'roll grubu olarak insanların blues'a bakışlarını değiştirmizi düşünüyorum.

Bir şarkınızda, "Help These Blues"da, "bu şeytan müziği değildir" diyorsunuz...

40 yaşındayım, 20 yıldır rock'n'roll çalıyorum, 15 yıldır Blues Explosion'dayım, uzun bir zaman bu. Ve Blues Explosion'da blues'un etkisi giderek büyüyor, artıyor. Fakat, size ya da başka birisine "blues budur", "ne olduğunu biliyorum" diyemem. Yaşlandıkça, blues hakkında ne kadar az şey bildiğimi fark ediyorum ve blues'la ilişkimi tarif etmeye çalışıyorum. "Help These Blues", bir tür diyalog, blues'la ilişkimi sorgulayan bir şarkı...

Blues Explosion'la ilgili bir kaynakta "Eric Clapton Must Die" adlı bir şarkıdan bahsediliyor, fakat hiçbir albümünüzde o şarkı yok. "Eric Clapton Must Die"ın hikâyesi ne?

O bir şarkı değil, bir plak adı, daha doğrusu bir şaka. Blues'a at gözlüğüyle bakmayı kırmaya çalıştığımız günlerden yadigâr bir şaka. Öyle bir laf atmıştık ortaya, "o isimde bir plak yapıyoruz" demiştik. Rock'n'roll çok canlı, hayat dolu bir müziktir, öyle olması gerekir, ama bizim yetiştiğimiz dönemde öyle değildi. Ben yetişme çağında rock'n'roll dinlemiyordum, küçük bir kasabada büyüdüm, etrafımdaki müzikte ilginç hiçbir şey yoktu. Yaşım ilerledikçe ilgimi çeken müzikleri keşfettim. Rock'n'roll'u öğrenmek epey zamanımı aldı. Çünkü bayağı bir kazı yapmam gerekiyordu güzel örnekleri bulmak için. Harikulâde bir müzik, hayat dolu, tuhaf, cinsellik boyutu da var. Ayrıca "tehlikeli" bir şey. *(gülümsüyor)* Maalesef rock'n'roll diye sunulan müziklerde bu unsurların birçoğu artık mevcut değil.

Yeni gruplardan Yeah Yeah Yeahs'i sevdiğinizi söylüyorsunuz. White Stripes'ı nasıl buluyorsunuz?

Çok iyi bir grup. Onların selefi olduğumuzu söyleyenler var, ama onlar daha ziyade Led Zeppelin tarzı bir yönde biçimlendirdiler kendilerini. Birçok bakımdan daha pop'lar bize kıyasla. Ama çok yetkin, çok zeki bir grup oldukları su götürmez.

Led Zeppelin'le aranız nasıl?

Zor soru. Çocukluğumda çok itici geliyordu, çünkü rock adına ortalıkta sadece onlar çalınıyordu. Ve onlara tapınan bir sürü insan vardı. Yaşım ilerledikçe takdir etmeye başladım Zeppelin'i. Kendi blues'larını çekip çıkarmayı başardılar ve tarihî bir sound yarattılar. Öte yandan, bazı tarafları bana pek cazip gelmiyor. Şöyle de bakabiliriz: Yıllar önce Led Zeppelin ve Stooges vardı, ikisinden birini seçmek durumundaydınız. Led Zeppelin çok popülerdi, şimdi 2005'teyiz ve aynı durum geçerli. Bir yanda popüler gruplar var, diğer yanda hakiki rock'n'roll grupları, Blues Explosion mesela...

Söyleşi: **Yücel Göktürk**

NOTWIST

Alman avangard popçuları İstanbul'dan geçti geçen ay: '80'lerin sonunda hardcore yaparak yola koyulan, sonra elektronik bazlı bir popa dönen Alman üçlü Notwist, Phonem Elektronik Müzik Platosu kapsamında bir konser verdi. Grubu kuran Markus ve Micha Acher kardeşlerin bir başka projesi, 15 kişiden oluşan "üçlü" Tied & Tickled Trio da bir gece önce free cazını icra etmişti. Popüler şarkıları "Chemicals"ı üç denemede de çalamasalar da, Notwist'inki gayet güzel bir konserdi. Geçen sene de Lali Puna'yla İstanbul'a gelen Markus Acher'le soundcheck sonrasında görüştük.

Bir BLUES şarkısında NEON

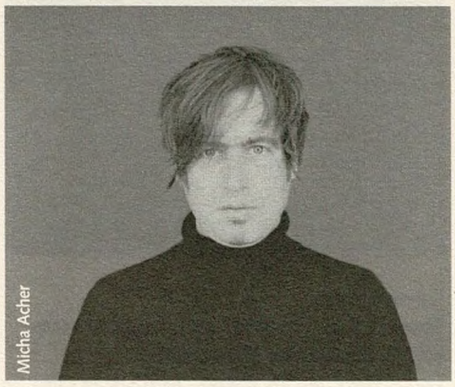
Micha Acher

Markus Acher

Notwist ne demek?

Markus Acher: Başlangıçta istediğimiz sadece öylesine bir ismimizin olmasaydı. "Underground" bir ismimiz olmasını istiyorduk, içinde "no" geçen, No-twist... O zamanlar moda olan buydu. Şimdi de başka bir moda var, "The"yla başlayan gruplar... *(gülüyor)*

Galiba 1989 yılında kuruldunuz...

1988'di grubu kurduğumuzda. Öncesinde hepimiz başka küçük gruplarda çalıyorduk. Üçlü olarak başladık: Kardeşim Micha, davulcumuz Martin Messerschmidt ve ben. Sonra Martin Gretschmann bize katıldı.

Başladığınızda ilham kaynaklarınız nelerdi?

Çoğunlukla Amerikan punk, hardcore grupları... Dinasour Jr.'ın etkisi çok açık zaten. Lemonheads, Moving Targets veya daha sert, daha hızlı, Minor Threat gibi gruplar... Ama hemen sonrasında diğer müzikleri de keşfetmeye başladık, mesela Alman Krautrock grupları, veya daha deneysel müzikleri, mesela Fred Frith'i, veya daha gürültülü grupları Sonic Youth gibi... Böylece müziğimize başka elemanlar eklemeye çalışmaya başladık –nefesli çalgılar, elektronikler...

Diğer grubunuz Village of Savoonga'yı Krautrock'u ve deneysel grupları dinlemeye başlamanızdan sonra mı kurdunuz?

Esasında Village of Savoonga'yı ilk Notwist albümünün kayıtlarından sonra kurduk. İlk Notwist albümünü kaydederken çok ürktüm: Hep cilalı, parlak, "güzel" sesler çıkıyordu. Biz de Village of Savoonga'daki bütün o gürültüleri çıkaran Cristoph Merk'le beraber yeni bir grup kurduk. Daha pis, daha gürültülü kayıtlar yapmayı, evde kaydedilmiş albümler kotarmayı istedik...

İstanbul konserimizde birisi "Nothing Like You" diye bağırıyordu. Bizi eskiden tanıyan bir Alman zannettim. İnternet olmasaydı, belki İstanbul'da hiç çalmayacaktık.

Village of Savoonga bitti mi peki şu anda?

Resmî olarak bitmedi. *(gülüyor)* Bir gün bir şeyler yapabilir diye düşünüyorum. Belki bir kolaj çalışması... Cristoph çok özel bir insan ve çok belli bir müzik zevki var. Bir "gürültü" hayranı o; 70 yaşına geldiğinde de öyle kalacak. Belki bir gün tekrar bir araya gelip gürültülü bir albüm kaydedebiliriz.

Siz artık gürültü hayranı değil misiniz? İlk albümleriniz gerçekten sert albümler...

Hâlâ o zaman dinlediğim bütün albümleri, yani çoğu albümü seviyorum. Ama başka şeyler keşfettik, müziğimiz değişti. O yüzden gürültü şu anda önceliklerimiz arasında değil.

Grup üyeleri olarak birbirinize yakın mı oturuyorsunuz? Hâlâ Wilhem'de mi yaşıyorsunuz?

Hayır. Martin bazen Willhem'de oluyor. Micha Wilhem'e yakın oturuyor. Bense Münih'te yaşıyorum, ki Wilhem'e yakın sayılır. Micha ve benim prova yaptığımız stüdyo ise hâlâ Wilhem'de...

Münih demişken, Bayern Münih taraftarı mısınız? Futbolla aranız nasıl? Soundcheck'te arkanızdaki ekranda futbol görüntüleri vardı...

O görüntüler bizle alâkalı değildi. Ama sanırım bu akşam önemli bir maç var. O muydu acaba?

Görüntüler Latin Amerika'dandı...

Bizim görsellerimiz yok. Maalesef, bizim değildi onlar. Tesadüf. *(gülüyor)* Tam olarak bir Bayern Münih taraftarı sayılmam. Büyük maçları, Avrupa şampiyonalarını izlemeyi tercih ediyorum, ama Alman ligiyle pek ilgilenmiyorum açıkçası.

Alman elektro-pop sahnesi oldukça geniş, özellikle Morr Music şirketi etrafında toplaşılmış... Siz de o şirketin bir parçası olan Lali Puna grubunda çalıyorsunuz...

Çaldığımız diğer gruplara tamamen özel, farklı bir zaman ayırıyoruz. Bu zaman içerisinde o gruba yoğunlaşıyoruz. O iş bitince, diğerine... Albümler böyle böyle çıkıyor. Morr Music'e gelince, Thomas (Morr) bizim çok eski arkadaşımız. Punk, hardcore dönemlerimizde Notwist konserleri organize ediyordu. Birbimizi uzun zamandır tanıyoruz. Bir ara Wilhem yakınlarında beraber bile oturduk. Hep bir plak şirketi istemişti ve kurdu. Valerie'nin (Trebeljahr) solo kayıtlarını çok beğenmişti ve hep bir Lali Puna albümü yayınlamak istiyordu. Özel bir müzik zevki var, ne istediğini biliyor. Ve böylece şirketinin o belirgin profili oluştu. Her zaman belli bir müzik arıyor ve onu yayınlıyor.

Evet, Morr Music neredeyse bir şirket ismi değil, bir tür adı haline geldi. Peki siz Morr Music'de yer alacak mısınız?

Notwist'le mi? Hayır. Bir ara "Neon Golden" albümümüzden önce yeni bir plak şirketi arıyorduk. Thomas'la konuşmuştuk, çünkü albümün Morr Music'den yayınlanmasını istiyorduk. O da her zaman Notwist'le ilgiliydi. Ama biliyorsunuz, Almanya'da Notwist'e büyük bir ilgi var. Bu ilgi Thomas için yorucu olabilirdi, çok fazla iş gerektiriyor, basınla ilişkiler özellikle. Albüm çıkmadan önce bir sürü promo kopya basmanız gerekiyor vs. Bu da para kazanmanız değil, aksine bayağı para kaybetmeniz anlamına geliyor. Sanırım bu haliyle gayet iyi. Şu anda City Slang'deyiz ve memnunuz.

Yeni albüm ne zaman çıkıyor?

Bilmem. *(gülüyor)* Kayıtlara gelecek ay başlayacağız.

Peki hazırda yeni şarkılar, fikirler var mı? Bu konserde yeni şarkılar duyabilecek miyiz?

(gülüyor) Hayır. Albümlerde olmayan sadece bir şarkı çalıyoruz. O da eski bir şarkı. Yeni albümde ne yapacağımızı gerçekten bilmiyorum. Belki "Neon Golden"ın aynısı olacak, belki farklı bir şey. Şimdi herkes fikirler üretiyor, fikirler topluyor. Bakalım, bunlardan bir şeyler çıkar herhalde...

"Shrink" maviydi, "Neon Golden" ise kırmızı. Yeni albüm hangi renk olur sizce?

(gülüyor) Bilmem, belki bir sürü renk olur. En iyisi bu zaten...

13 & God projesi nasıl başladı? Anticon'cularla bir aranasıl ya geldiniz?

Biz zaten onların müziğinin hayranıydık. Anticon'dan çıkan bir sürü albüm almıştım. Konser için Münih'e geldiler, ben de gittim doğal olarak. Konseri organize eden kişi benim bir arkadaşım. Kulübe gelmişler ve ona Notwist'ten birini tanıyıp tanımadığını sormuşlar. Bizden birini arıyorlarmış, çünkü tur otobüsünde bizim albümümüzü dinleyip duruyorlarmış. Böylece beni aradı, "gelmelisin" dedi. "Zaten geliyorum, onların büyük hayranıyım" dedim. Hiç bizim albümümüzü dinleyeceklerini düşünmemiştim. Ama zaten sonra keşfettik, müzik zevkleri hiphop'tan oldukça uzak, space-rock türü şeyler dinliyorlar. Hemen beraber bir şeyler kaydetmeye karar verdik, sadece eğlence olsun diye.

13 & God gibi özel grupların albümlerini İstanbul'da bulmak çok zor oluyor. Bulamayınca internetten başka çare kalmıyor. Siz ne düşünüyorsunuz bütün dosya paylaşımı ve mp3 için?

İstanbul'da ilk çaldığımızda gerçekten şaşırmıştım; insanlar bütün albümlerimizi, bütün şarkılarımızı biliyorlardı. Birisi "Nothing Like You" diye bağırıyordu –bu, ilk albümümüzden bir şarkı. Ben de bizi eskiden tanıyan bir Alman zannettim onu. Konserden sonra seyircilerin arasına katıldım ve bu Türk arkadaş yanıma geldi, ben de "albümü biliyor musun?" diye sordum. "Evet"

12→

dedi, "internetten indirdim". O zaman düşünmeye başladım bunları. Hem çok iyi hem kötü bir şey dosya paylaşımı. Bu sayede her yerden, her tür müziği dinleme şansına sahipsiniz; Şili'den, Peru'dan yeni müzikler keşfedebilirsiniz... Mesela "13 & God" albümünü indirebilirsiniz ve bu iyi bir şey. Çünkü internet olmasaydı, belki İstanbul'da hiç çalmayacaktık... Her şeyi demokratikleştiriyor internet. İstediğiniz şeyi seçme hakkına sahipsiniz, reklamlardan ve para işlerinden bağımsız olarak. Gerçi albümleri hâlâ bir bütün olarak düşünüyorum. Kapağı, tasarımı benim için çok önemli. Özellikle plaklar: Onlar gerçek birer sanat eserine dönüşebiliyor. Albümdeki şarkıların sırasını yapmak da zor bir iş, doğru sırayı bulmak... Albüm internetten geldiği zaman bütün bunlar yok oluyor, şarkılar alfabetik sırayla çalıyor. Bu da albümün etkisinin bir bölümünü götürüyor. İşin kötü tarafı bu. Ama bununla başa çıkmak da bize kalmış, artık müziğin böyle bir tarafı olduğunu yadsıyamayız ve buna göre davranmalıyız.

Müziğiniz neşeli bir pop müzik gibi dursa da, sözler bunun tam tersi bir etki yaratıyor. Şarkı sözlerini siz mi yazıyorsunuz?

Evet, ben yazıyorum. Şarkıda bir sürü şey barındırmayı, şarkıyı çok yönlü, çok katmanlı bir hale getirmeyi hep istiyorum. Joy Division'ın "Love Will Tear Us Apart"ı gibi mesela: Barda bu şarkıyı duysanız, bunun çok iyi bir pop şarkısı olduğunu düşünebilir ve dansedebilirsiniz. Ama sözleri düşünmeye başlayınca, çok ürkebilirsiniz. İşte bunu çok seviyorum.

Hiç Almanca söylemeyi düşündünüz mü?

Başladığımızda hiç bunu düşünmedim bile. Büyürken dinlediğimiz bütün müzikler İngilizceydi, pop müzik İngilizcedir. Benim yaşımdaki bütün almanlar Neu Deustche Welle *(Yeni Alman Dalgası)* denen o kısa müzik akımını duymuşlardır. Gerçekten punk denemez ama, anlayış olarak punk müzik yapıyorlardı. Her şeyi yapma özgürlüğü getirdi punk, patlamalar yarattı. Der Plan bu grupların en iyilerindendi,. Einstürzende Neubauten da öyle... Neu Deustche Welle akımı tam bunlardan sonra ortaya çıktı, çok kısa sürede patladı ve hemen söndü. Eğlenceli ve aptal sözleri Almanca söylüyorlardı. Herkes bundan çok sıkılmıştı. Bu yüzden ondan sonra kimse Almanca söylemeye cesaret edemedi.

Peki İngilizce yazmak zor olmuyor mu?

Evet, zor. Kendinizi sınırlı hissediyorsunuz. Ama diğer yandan da çok seviyorum. Themselves'den Adam'la (DoseOne) çalışırken bunun esasında iyi bir şey olduğunu da düşündüm. Bazı şeyleri çok kötü ifade edebiliyorsunuz, bazen gerçekleri çarpıtıyorsunuz, bu kötü bir şey. Ama duygusal bir şeyden bahsederken çok iyi olabiliyor. Çünkü bambaşka bir dilde düşünüyorsunuz, bambaşka bir düşünme biçimi kazanıyorsunuz. Bir yaratık gibi veya gece uykunda konuşmak gibi bilinçaltını ortaya çıkarabiliyor. Kötü İngilizceyle kendini ifade etmek de Adam'ın denediği bir şey. Ben ne zaman bir şey yazsam, "oo, bu harika" diye gelir yanıma, "ama yanlış" dediğimdeyse "hiç önemi yok" der.

Son albümünüz "Neon Golden"ın kayıtları sırasında çok blues dinlemişsiniz diye okuduk. Şimdilerde ne dinliyorsunuz? Yeni albümde esin kaynağınız ne olacak?

Joy Division'ın "Love Will Tear Us Apart"ını barda duysanız, dansedebilirsiniz. Ama sözleri düşünmeye başlayınca, çok ürkebilirsiniz. İşte bunu seviyorum.

Evet, o zamanlar bir sürü blues albümü dinliyordum. Monoton riff'lerin hakim olduğu delta blues albümleri, Leadbelly gibi... Şarkıları da o motifler üzerine kurdum. Ama mesela "neon" bir blues şarkısında asla duyamayacağınız bir kelime, daha modern, çok "80'ler" bir kelime. Böyle bir tezat yaratmak istedim. Sanırım müzik zevkim o zamandan bu zamana çok fazla değişmedi. Hâlâ eski müzikleri dinlemeyi tercih ediyorum. Soul, caz, blues albümleri ve özellikle çok sevdiğim Jamaika müziği, yani reggae, dub dinliyorum. Ama şu anda özellikle Amerika'da çok ilginç gruplar var. Bunlar çok meşhur olamıyorlar, onların alanını bütün o "The"lı gruplar işgal ediyor. *(gülüyor)* Gerçekten çok sıkıcı gruplar bu "The"lı gruplar. Ama geri kalan gruplar arasında çok başarılıları var: Microphones, The Books, Departement Of Eagle gibi... Anticon'cular tabii, biliyorsunuz Why? yeni bir albüm yayınladı. Bütün bu insanlar çok farklı müzikleri bir araya getirerek yeni bir şey yaratıyorlar ama karmaşık veya çok entel bir müzik olmuyor. Kalpten gelen bir müzik yapıyorlar. Hiphop, indie-rock, elektronik, hepsi bir arada olabiliyor ve çok taze, güzel bir şey çıkıyor ortaya. Uzun süredir Amerika'dan güzel pek bir şey çıkmamıştı, ama şu anda Amerikan müzik sahnesi oldukça canlı.

Peaches'dan önce çalacak olmanıza ne diyorsunuz? Dün akşamsa Tied & Tickled Trio, Tiefschwarz'dan önce çıktı...

Farklılığı olan şeyleri severim. Hepsi birbirinin aynı tınlayan dört gruptan daha iyi böylesi. O yüzden bu gecenin iyi geçeceğine inanıyorum. Umarım ikimizi de seven yeterince insan olur. Ben böyle üzgün üzgün gitarla şarkı söyledikten sonra onun çıkması insanları toparlayacaktır.

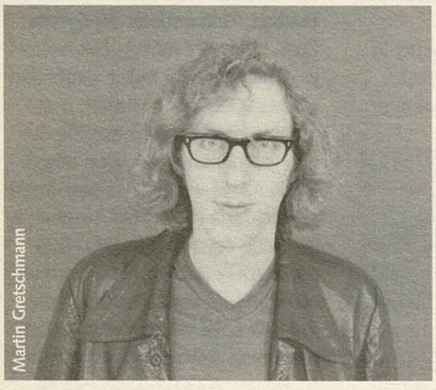
Martin Gretschmann

Martin Messerschmidt

Söyleşi: **Tolga Yağlı - Orhan Özkırım**

KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR

Susan Sontag'ın, frengi, tüberküloz, kanser ve AIDS gibi hastalıkların metafor olarak kullanılma biçimleri, modern çağın hastalığa ve hastalara yaklaşımı ile hayata ve ölüme dair bir tefekkür metni olarak kaleme aldığı iki kitaptan oluşan başyapıtı...

METAFOR OLARAK HASTALIK-AIDS VE METAFORLARI
Susan Sontag

DÜŞÜNCE FELSEFE

Edward Said, ölümünden sonra yayına hazırlanan bu kitabında, hümanist anlayışın nasıl geliştirilebileceğini, bu süreçte filolojinin gördüğü işlevi ve entelektüeller ile yazarların oynadığı kamusal rolü tartışıyor...

HÜMANİZM VE DEMOKRATİK ELEŞTİRİ
Edward Said

SİYASET

İtalyan gazeteci Ilario Salucci'nin bu kitabı, onyıllarca Saddam'ın zulmüne maruz kalan bir halkın şimdi ABD-İngiliz koalisyonunun işgaline kafa tutmasını sağlayan 'Irak'ın öteki tarihi'ne ve bir zamanlar Ortadoğu'nun en devrimci gücü olan Irak Komünist Partisi'nin tarihine ışık tutuyor...

IRAK'TA SOLUN TARİHİ
Ilario Salucci

SİNEMA

Jack Stevenson bu kitapta Lars von Trier'in çocukluğundan asi gençliğine, eğitim hayatından fobilerine, kısa filmlerinden çok tartışılan Dogma 95 manifestosuna kadar her konuya el atıyor ve yönetmenin yaşantısının eksiksiz bir haritasını çıkarmaya çalışıyor...

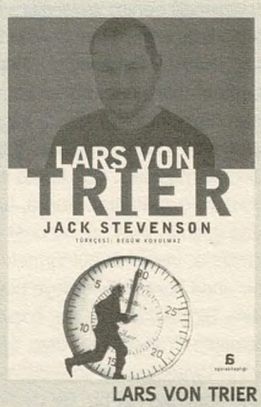

LARS VON TRIER
Jack Stevenson

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

Aylin Aslım

İlk albümü "Gelgit"in üzerinden neredeyse beş sene geçti. Yeni bir albümün, başka türlü şarkılarının zamanı çoktan gelmişti. Arada Sütlü grubuyla bir hard rock macerası geçiren Aylin Aslım'ı bir anda kanto söylerken görünce önce şaşırdık, sonra yorumunu sevdik, kantoyu kendisine yakıştırdık. Aylin'le Kurtuluş'ta, Madam Despina'nın meyhanesinde buluştuk, yeni albümü "Gülyabani"ye uzanan günleri konuşup hasret giderdik. Kanto çalmıyorlardı ama, saz heyeti formundaydı...

TIRNAK GÖSTERMEK LAZIM

Sever misin bu havaları?

Aylin Aslım: *(meyhanede "Bir ihtimal daha var" çalıyor)* Tabii canım. Efkârlanınca bunları dinliyoruz. Arabeskle değil de, bunlarla rakı içerim genellikle. Babadan da bir gelenek var, babam çok iyi biliyor bu makamları. Eskiden beri iyi bir dinleyici; bir şarkı çalmaya başladı mı, hemen tanıyor. Annem de üç-dört yıldır musiki derneklerine gidiyor, ud dersi alıyor, televizyonlara çıkıyor korolarla. *(gülüyor)* Ben de lisede kafayı takmıştım, "ud alın bana" deyip duruyordum, ama almadılar. Sonra "gitar alın bana" dedim, bu sefer de "ud alalım" dediler. "Yok, istemem artık" dedim ben de. Ama Lise 1'de niye ud ister ki birisi zaten? *(gülüyor)* Ud nasip olmadı ama, kanun kullandık "Gülyabani" şarkısında. Acayip bir sesi var kanunun, "gönül telimizi titretiyor". *(gülüyor)*

Şu dinlediğimiz sanat müziği şarkıları da bir yandan yabancı, bir yandan aşina gibi bize...

Ama herkes içince onları söylüyorsa, ait olduğumuz bir parça vardır mutlaka. Sözleri ne kadar düşünüyor insanlar söylerken, bilmiyorum ama, "seni aradım kadehlerdeki dudak izlerinde" öyle kolay yazılacak bir laf değil.

Bu şarkılara bir şekilde ulaşmak, mesela TRT4'te, hiç hak etmedikleri steril koroların yorumlarını dinlemek mümkün, ama kantonun devamı yok sanki. Nasıl ilişki kurdun kantoyla?

Dört yaşındayken, 1980 yılında, televizyonda benim seveceğim birkaç kişi vardı: Barış Manço, Ajda Pekkan, Nurhan Damcıoğlu... Ben de bunların şarkılarını söylerdim. Nurhan Damcıoğlu'na acayip hayrandım, koşuşturmasına, deli gibi çığlıklar atmasına... Çok kanto söylüyordum o zamanlar. Sonra, üzerinden geçmiş yirmi yıl, bir dost eğlencesinde, insanları güldürmek için bir anda kanto söylemeye başladım. Bir başka gece de, coşup söylemişim "Yangın Var" diye. *(gülüyor)* Hayatımda ilk söylediğim birkaç şarkıdan biri bu. Bir de "Petrol", "Arkadaşım Eşşek", "Ben Kalendermeşrebim". Bir de tam hatırlayamadığım bir şarkı; "Yavaş salla yavrum göbeğini / Düşürürsün vallah bebeğini" gibi saçma sapan bir şey... *(gülüyor)*

"Sultan-ı yegâh" da o dönemin şarkısı, ama bir sanat müziği kokusu, kendine has bir havası da var...

Çok büyük bir şarkı. Cover'lamayı düşünüyorum gizli gizli. *(gülüyor)* Çocukluğumun tatlı, güzel zamanlarına ait bir şarkı "Sultan-ı yegâh". "Ben Kalendermeşrebim" de öyle... Albümün karakteri aşağı yukarı kafamda çiziliydi, matrak bir albüm olmasını istiyordum. "Kantoyla rock yapayım" dedim, "çok eğlenceli olur". Punk bir söylemi var şarkının. Çok radikal bir hareket kanto. Cumhuriyet modernleşmesi, o orta sınıf ahlâkı bence kantoyu küçük gördü. Hafifmeşrep bir müzik ve eğlence tarzı gibi görüldü herhalde. Her şey daha usturuplu, daha sofistike, ölçülü, vakur olmalıydı ya! 1920'lerde, '30'larda kadınların saçları bile daha ölçülü. Kantoysa ölçüsüz ve cüretkâr. Terbiyesiz yani. Çok radikal, çok erotik, çok esprili. O yüzden sevdik kendilerini. Bence kanto ilk özgürlükçü kadın hareketi sahnede. Kantoyla ilgili yeni hiçbir şey yapılmamış olması da çekici kıldı benim için... Bir tek Huysuz Virjin var şimdi, büyüdüğümde de ona hayran oldum. Televizyonda bile bu kadar "bip"li olduğuna göre, sahnede düşünemiyorum... İlkokul 2'de platonik aşık olmuştum bir çocuğa, süslü, "doktor olacağım" tipi bir çocuk, hiç bana pas vermiyor, "sen ne olacaksın" dedi, "söylemem, dalga geçersin" dedim. "Söyle, kimseye söylemem" dedi, "Nurhan Damcıoğlu gibi dansöz olmak istiyorum" dedim. *(gülüyor)* Koşarak gitti sınıfa: "Aylin dansöz olacakmış!.." *(gülüyor)* Bu kantoyu çıkış parçası yapmak, çok uzaktaki o puslu anılara güzel bir tokat gibi. Çoğu insan muhalefet ediyor "bu şarkı albümü iyi yansıtmıyor, niye çıkış parçası yaptın" diye. Albümdeki şarkıların hepsi başka karakterlerde. Ayben'le söylediğimi koysam "hiphop mu yaptın" diyecekler, "Olduğun Gibi"yi koysam "acaba Bülent Ortaçgil tarzı bir şey mi" diyecekler. O yüzden "bir şarkıda albümü izah edeyim" gibi bir kaygım yok. *(saz heyeti "Aman Adanalı"yı çalıyor)* Bu neşelileri de çok seviyorum.

Nurhan Damcıoğlu'nun da ilginç bir neşesi var. Doğasında cinsellik yatan bir neşe... Senin konserinde sahneye çıktığında da hissediliyordu bu...

Evet, onu hayatında dinlememiş insanlar kadını görür görmez coştu. Olacaksa, böylesi olsun. O yapmageçip tırnak göstermek lazım... "Gelgit" bir dönemimi anlatıyordu ama, komik yanlarımı, kadınlık yanımı ifade edemediğim bir albümdü. Hayat sadece melankoliden ibaret değil, bunu öğreniyorsun.

Yaşadıklarımız dinlediğimiz müziği etkilediği gibi, dinlediğimiz müzik de yaşayışımızı etkiliyor galiba. "Gelgit"i yaptığın zaman çok insanın teybinde Massive Attack, Portishead, Tindersticks dönüyordu...

Evet, bizim gibi müziğe çok hassas yaklaşan insanlar müzik tarafından yönlendirilebiliyor. O müzik, o atmosfer, enteresan bir şekilde, benim yaş dönümüme uygun düştü. Hiç kimseye açıp ağzımı bağırmayacak noktada melankolik bir dönemdi. Hiçbir şeye halim yoktu. Öyle şarkılardı onlar da... Sonuçta o albümden izler var bu albümde de, özellikle sözlerde. Ama beş yıl önceki insan olmam da mümkün değil. Albüm 2000'de çıktı, '98 sonunda kayıtlar bitmişti. Ben 20 yaşında başlamıştım o albümü yapmaya, şimdi 28 yaşındayım. Çok kilit dönemler 20'lerin başıyla sonu.

Kendimi buldum diyor musun şimdi?

Kendimi kaybetmiş değildim de, arıyordum. Her 20 yaşındaki insan gibi arıyordum. Hayat bildiğin bir şey değil o zaman.

Hayat bilgisi dersi iyi alınmamış yani...

Evet. *(gülüyor)* Keşke hâlâ alsak öyle bir dersi. 25 yaşındakiler için de hayat bilgisi olsa: Bak, erkekler şöyledir, patronlar böyledir... *(gülüyor)* 20'lerin başlarında karar vere-

cıktan terbiyeli olacağım, usturuplu olacağım olayı hasta ediyor beni. *(gülüyor)* Benim için de "o melankolik, kırılgan, aşk acıları içindeki kız nasıl bu hale geldi" diyorlar. Geldi anasını satayım.

Belki ilk albümün "Gelgit"le oluşan imge çok doğru değildi...

Dönemsel bir şeydi o. 20'li yaşların başında ne düşünürsün? Ben ne olacağım bu hayatta, hep böyle yalnız mı olacağım, hiçbir şey bana uymuyor, ne yapacağım, ne edeceğim?.. Kuyruğunu kovalayan kedi gibi... Kuyruğunu kovalamaktan vaz-

> **Benim için "o melankolik, kırılgan, aşk acıları içindeki kız nasıl bu hale geldi" diyorlar. Geldi anasını satayım. O halimin baki kalmasını isteyenleri ciddiye almıyorum.**

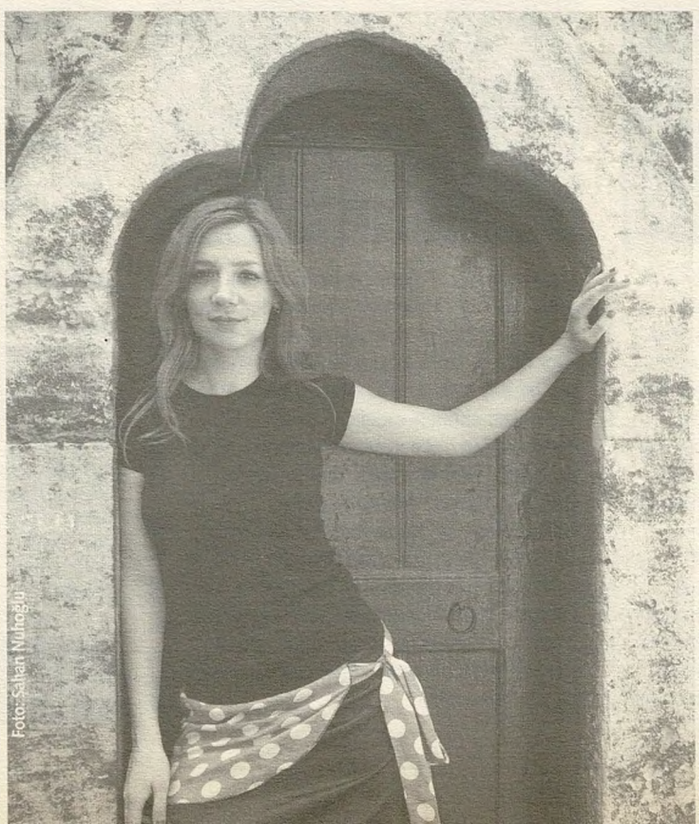

Foto: Serhat Yılmaz

cek durumda değilsin, her şey flu: Acaba şöyle mi yapmalıyım, böyle mi? Doğrusu bu mu? Normali bu mu? Normali bu kadar yalnız olmak mı? Normalde herkes bu kadar mutsuz mu?

Aynı dönemlerde mesela grunge ne ifade ediyordu sence?

'90'ların başında grunge bizi kurtardı. Umutsuz bir gençlikten doğdu o da, ama içinde agresyon da olduğu için bizi bayağı ateşledi. Yükselmesinin sebebi yine toplumsal bir şeydi: '80'lerin plastik parlaklığı, her şeyin rüküşlüğü, sonradan görmeliği... '90'larda ilaç gibiydi grunge. Ama işte, Kurt Cobain intihar etti, Pearl Jam kötü albümler yapmaya başladı, o boşluğu hemen trip-hop doldurdu. Bunalmaya ara vermeye fırsat kalmadı yani. *(gülüyor)* Ne diyelim, zemin kaygandı, hakem ibneydi... Sonra önümüzdeki maçlara baktık ve iyi oldu. *(gülüyor)* 20'lerinin başında trip-hop dinlemeyeceksin de ne dinleyeceksin? Daha sonra anlıyorsun ki, sen kıçını kaldırmadığın sürece, her şey sana karşı olmaya devam edecek. Ya bunalıp 30 yaşında duvara bakmaya devam edeceksin, ya da seni sinir eden, acı çektiren insanlara gülerek onları sinir etmeyi başaracaksın. Gülebilmek daha zor, ama daha iyi bir şey. O yüzden, insanların o halimin baki kalmasını istemeleri, ciddiye alabileceğim bir şey değil. "Biz bunu seviyorduk, hayatın boyunca depresyonda kal" demek gibi bir şey... Eğlenmek benim de hakkım kardeşim! *(gülüyor)* Türkiye'de mizah diye bir şey var, iyi ki. Bu işi yapmasaydım, mizah yazarı olurdum diye düşünüyorum.

İlk parça olarak "Ben Kalendermeşrebim"i seçmenin eleştirildiğini söyledin. Son zamanlarda pek çok genç müzisyen yeni albümünün ilk klibini cover'lara ayırdığı için herhalde bu eleştiri...

Belki de. Genellikle kendilerinden bir şey katmıyor birçok müzisyen; katmadıkları gibi, içine de sıçıyorlar. Cover yapmak cüretkâr bir iş, zor bir iş.

Gençler bir yana, mesela Cem Karaca'yı nasıl buldun, senin de yer aldığın Murathan Mungan albümündeki "Göç Yolları" yorumunu?

Mükemmel. Adamın ölmeden önce yaptığı vokale bak. Titretmiş ortalığı! Bir "göç yolları" deyişi var ki!..

Bir kadının tutup da kanto yapması, bu genel cover eğiliminin bir parçası gibi gelmiyor bize. Sevilen, eski güzel zamanları anımsatan bir parçayı söyleyivermek yerine, bir tarihsel zemin arama çabası da var sanki burada...

Bir defa kanto 10-15 yıl önce hit olmuş bir şey değil. Ayrıca, her açıdan ekstrem bir durumu var. Biz mesela bir şey yapıyoruz zannediyoruz, file çorap, mini etek filan... Kanto kitaplarını karıştırırken gördüm, kadınlar sırf korseyle, don sutyen çıkıyorlarmış! 1920'de! Çıplak Zarife Hanım diye kantocu isimleri var! İnsanı cezbetmeyecek gibi değil...

"Ben Kalendermeşrebim"le mi kaldın, başka kantoları da dinledin mi?

Dinledim tabii. Eskilerin, orijinallerin dışında, Şener Şen'in bir kantoları var, ölürsün gülmekten. "Sarhoşum ama falso yapmam" diye bir kantosu var mesela... *(gülüyor)*

Seviyor musun Şener Şen'i?

Süper komik. Çocukluğumun idollerinden o da. Şener Şen'in başını çektiği, bir daha geri gelmeyecek olan o absürd mizah geleneğine, o absürd filmlere çok şey borçluyum.

Evvelki söyleşilerimizde de bahsi geçen bir filmi yine analım: "Süt Kardeşler"...

Evet, "gülyabani var mı, yok mu"... *(gülüyor)* Filmdeki bu repliği sahnede şarkının başına da taşımak istiyorum sample olarak, belki filmden parçaları izletmeyi... Çocukluğum onlarla geçti, "Süt Kardeşler"le, "Tosun Paşa"yla; mizah anlayışımı onlardan edindim. Onların muadili yok şu anda.

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın da yok. Onda da absürd bir mizah vardı...

Evet. Kurban olayım absürde ben! *(Saz heyeti yanımıza geliyor, Aylin "Bu akşam bütün meyhanelerini dolaştım İstanbul'un"u istiyor)*

Albüme ismini de veren "Gülyabani" de absürd bir şarkı. Hem eğlenceli, hem tehditkâr... Nasıl çıktı "Gülyabani"?

Dışarıda gördüğüm hiçbir şeyle mutlu olamıyordum, her şeyle ters düşüyordum. Bir şey yapmışız da üzerimizde hak iddia ediyorlar gibi de oluyordu. Şöyle suratsızmış da, böyle asabiymiş de... "Öyleyim abicim, n'apıcaksın" gibi bir şarkı bu. Hem etrafına kıllanmakla, hem kendine kıllanmakla ilgili bir şarkı. Kendime de söylüyorum o lafları aslında. O uyumsuzluk halini eğlenceli bir şeye dönüştürüyor şarkı... Bir gün toplanmışız arkadaşlarla, susup kaldı bir arkadaş, "konuşsana" filan derken, "bırakın" dedim, "gülyabani oldu o"... Ertesi gün dilime dolandı laf, "gülyabani ne iyi fikir" dedim kendi kendime, gülyabaniyi kadınlaştırmak.... "Gülyabaniyim ben" diye diye etrafını doldurduk sonra... *(gülüyor)* Gülyabani, Beberuhi, bunlar benim çocukluğumda bir yandan korkup bir yandan komik bulduğum figürler. Kendimi de onlardan birine benzetmek istedim... Radyo Eksen'deki programımın adı "Tuhafiye"ydi, o da komiğime gidiyordu. "Tuhaf"ın kadın versiyonu sanki. Albümün bir isim ihtimali de "Tuhafiye"ydi.

Gülyabani de kadınlığa doğru bir türetme. Sendeki bu kadınlık vurgusu her zaman hoşgörülmüyor galiba...

Yaşımı küçük zannediyorlar herhalde. Boyumu aşan konulara el atmışım gibi bir tavırları var. Naif, kırılgan genç kızlar daha bir hoşgörülüyor sanki.

Replikas'ın "Gülyabani müzik" kavramına ne diyorsun?

Vardı öyle bir şey, ama tam hatırlayamıyorum ne olduğunu.

Yaptıkları müziğe progressive rock diyenlere sinir olmuşlar, böyle matrak bir tabir bulmuşlar. Ama işlevli de oldu galiba: Hem buralı, hem psikedelik, avangard bir tınısı var...

Evet, tamamen bizim kültürümüze ait bir figür gülyabani, hem karanlık, hem komik... Bu albüm de öyle bir albüm, ben de öyle bir insanım zaten.

Biraz şarkılardan gidelim: "Olduğun Gibi" albümde en sevdiğimiz şarkılardan biri, sakinliğiyle güçlü bir folk...

"Eski sevgiliden nefret etmek zorunda değiliz" şarkısı o. Türk popunda klişeleşmiş bir eski sevgiliye laf sokma olayı var, "bak ben şimdi kimlere vereceğim" gibi... Demek ki sen hiçbir şey yaşamamışsın bu adamla veya kadınla. İğrenç bir tavır bu. Ben hiçbir sevgilimle bu kadar kötü ayrılmadım ki. Hepsini hâlâ çok seviyorum. Olaylar farklı dinamiklerle gelişiyor ama, o insanı hâlâ tanıdığın, keşfettiğin güzellikleriyle sevmeye devam edebilirsin. İlâ sevgili olmak gerekmiyor bir insanı sevmek için. "Yedi kocasıyla barışık Hürmüz"ün şarkısı yani bu... *(gülüyor)*

"Hadi Buyur" eşi-dostu, ev halini anlatıyor, ama aksiliğin de üstünde...

Evet, bence "Gülyabani"yle de akrabalığı var "Hadi Buyur"un. Aksi ve uyuz o da. Yalnızım, gelmiyorlar, hayırsız bunlar diyor, sonra güzel güzel geliyor arkadaşları, sonra da gitmiyorlar! Bütün yemekleri yediler, eve demir attılar!.. Annen dolma yapar kırk yılda bir, gelir arkadaşların, hemen bitirirler, sinir olursun. *(gülüyor)* "Gülyabani" bir insanın misafirperverliği bu kadar olur!..

"Beyoğlu Kimin Oğlu" da, ev hali olmasa da, mahalle hali sayılır. Sana "abla, böyle olmaz, bari çık biraz dolaş" diyen bakkal çırağı İhsan gerçekten var mı?

Var, ama ismi İhsan değil. *(gülüyor)* Öyle bir dönemim oldu, evden hiç çıkmıyordum. "Çık biraz dolaş" demedi ama, meraklandı en sonunda, "abla, sen ne iş yapıyorsun, paso evdesin" diye sordu. *(gülüyor)* Sıkılıyordum dışarıdan, aynı insanlar, aynı tavırlar, aynı muhabbetler... Son on yılım çok zor geçti, aile evinden ayrıldığımdan beri. 12 kere filan taşındım, İstanbul'un neredeyse her semtinde oturdum. Dersler verdim, eve yürüyerek gidip gelmeler filan... Hangi semtin hangi sokağında ne ağacı var, onu bileceğim neredeyse. Çok sıkılıyorum o yüzden, Kadıköy yakasına geçmek bile iyi geliyor bana, normalde geçmediğim için. Bu yakada ne Nevizade'de içmek, ne Boğaz'a gitmek bir şey ifade ediyor artık bana.

Kadıköy yakasının başka bir atmosferi de var, sanki Ankara'ya benziyor...

Evet, daha sakin bir yer. Kadıköy, Beyoğlu'nun daha az züppe bir versiyonu. Herkes daha kendi halinde gibi. Beyoğlu çok yıpratıcı. "Beyoğlu Kimin Oğlu" şarkısı da bu duygulardan çıktı. İt bir adam gibi Beyoğ-

Ben Beyoğlu'nda yaşayan şarkıcı Aylin'sem, o da Bitlisli, amcasının tecavüzüne uğrayan Güldünya. Bu durum, bizim apayrı, kopuk insanlar olduğumuzu göstermiyor.

lu'nun şu anki hali. Kime zarar vereceği belli değil, hiç kimse umurunda da değil, çok hoyrat. Çok kalabalık, çok gürültülü, insanı içine alıp girdap gibi çekiyor. Cihangir'e de uyuzum son beş senedir. Ya kafe ya emlâkçı oldu Cihangir, çok pahalı, çok züppe.

Beyoğlu için erkek diyorsun, İstanbul'un cinsiyeti ne? Belki de içinden su geçtiği için, dişilik atfedilir genellikle...

Bence erkek. En azından son on yıldır tanıdığım İstanbul kesinlikle erkek. Maço ve sert.

İzmir?

İzmir kadın. *(gülüyor)* Çok güzel hem de.

Piriştina'ya sormuşlar "İzmirli kızlar neden bu kadar güzel" diye, "özgür oldukları için" demiş...

Yürü be!.. *(gülüyor)* Tabii abi. İzmir'e ilk gündüz gidişim iki sene önce filandı, ağzım açık kaldı. O kadar rahatlar ki. Hiç kasık değiller...

Senin bir özgürlük tanımın var mı?

Seçim hakkını kullanabilme... Kendi seçtiğini yaşayabilme...

Kendini özgür hissediyor musun?

Bazılarına göre daha özgürüm, ama tam anlamıyla yok öyle bir şey.

Albümde birinci tekil şahısın dışına çıkan tek şarkı "Güldünya" galiba. O da sana göre çok daha az özgür olanlardan...

Benim dünyamın dışında bir kız. Ama bir o kadar da içinde. Aynı ülkede yaşıyoruz ve benim gibi herkes onun hikâyesine şahit olmuş, birkaç gün üzülüp sayfayı çevirmiş. Olan sadece kıza olmuş. Benim başıma gelmiyor diye beni ilgilendirmez gibi bir şey olabilir mi? Klişe bir şekilde "kadın dayanışması" gibi bir şey de değil bu. Daha ziyade, insanın halinden anlamaya çalışmak. Çok sapıkça, çok rahatsız edici bir hikâye. Ben Beyoğlu'nda yaşayan şarkıcı Aylin'sem, o da Bitlis'te yaşayan, amcasının tecavüzüne uğrayan Güldünya. Bu durum, bizim apayrı, kopuk insanlar olduğumuzu göstermiyor. Büyükşehirlerdeki bu saçma hayatın saçma hızı yüzünden hiçbir şeyin tadına, ayırdına varamıyorsun ya, mesela "Ben Kalendermeşrebim"in, "Bu akşam bütün meyhanelerini dolaştım"ın sözlerinin içine giremiyorsun ya, okuduğun haberlerin de içine giremiyorsun... Bir girdiğin zaman dünyan kararıyor işte. Düşünebiliyor musun, herif evli, çocuğu var, kardeşinin çocuğuna, veya kuzenine, çocuk yaşta birine tecavüz ediyor. Sonra da yüz kişi bir araya geliyor, ve oradan çıkan şey, "biz bu kızı öldürelim"... Öldüreceksen herifi öldür! Bu nasıl histeridir, bu nasıl hastalıklı bir beyindir?.. Her şey o kadar sert ki! Olayın dehşetine bak: Kız öldürüleceğini biliyor, çocuğunu gizli bir yere evlatlık veriyor, kızı öldürüyorlar, ölmüyor, sonra da kardeşi öldürüyor kızı... Ne yapacaksın? En azından o insanların o kızın ismini unutmaması veya o şarkıyı dinlediklerinde kendilerini kötü hissetmeleri için elinden geleni yapacaksın. Batman'da bir anda bütün kızlar intihar ediyor, böyle bir şey var mı? Güya intihar ediyorlar –"atla, ya da biz seni öldüreceğiz"!.. Türkiye'de insanların seksle ilişkisinde manyakça, hastalıklı bir durum var. O yüzden de, kanto gibi cüretkâr bir şey ilgimi çekiyor.

Bazı durumlarda cinsellik, özellikle kadın cinselliği başlı başına tehditkâr, hatta devrimci bir durum olabiliyor. Mesela egemen erkek kalıbından çıkıp o kalıba karşı durduğu, bugünkü indirgenmiş halinden sıyrıldığı anda, insanı özgürleştirebildiği ve gündelik hayatının yavan bastırılmışlığından sıyırabildiği oranda...

Evet. Böyle bir cinselliğe sahip çıkmak, onu sevmek bazı insanları rahatsız ediyor. Cinsellik, erkeklerin sahip olması gereken bir şey ya!.. İktidarlarının sarsılmasından rahatsız oluyorlar. "Bu kadın sahnede bir şey yapıyor ama, kendi istediği için yapıyor, bize güzel görünmek için yapmıyor": Böyle olunca, hoşlarına gitmiyor. Bu durum beni geriletmiyor, aksine, kamçılıyor, daha uç noktalara itiyor.

İlk albümünü kendi adına çıkardın, ama aslında senin formasyonun grup. Aradaki Sütlü maceran seni tekrar grupla çalışmaya döndürdü galiba. Ne oldu Sütlü?

Miadını doldurdu, proje grubu olarak. O proje için çok doğru adamlardı. Ama metalciler sonuçta, bazı şeylere kapalılar, mesela belli bir tonda çalmayı seviyorlar, başka bir gitar tonunu sevmiyorlar. Ama benim hayatımı kurtardılar, beni evden çıkardılar. Kendimi bitirmekle meşguldüm. Onlar sayesinde tekrar sahneye çıkmak istedim, sonra bu albümü yapmak istedi canım.

Rock maço bir kültür. Sahnede provokatör bir kadın varsa, sevmiyorlar. Queen Adreena gelince "vaay, çok uçuk kadın" diyorlar. Ama kendilerinden birisiyse rahatsız oluyorlar.

Şimdi yine bir grupla karşımızdasın. Grupla çalmak daha iyi bir şey mi senin için?

Her şeyin iyisini de, kötüsünü de paylaşmak insanın sırtındaki yükü hafifletiyor. Ekstradan bir sorumluluk duygusu da katıyor, diğerlerinden sorumlu hissettiriyor insanı. Gruptakiler benden çok daha genç. Onlara en iyi imkânları sunması gereken kişi gibi görüyorum kendimi –anaç bir yanım da var ya. "Aman iyi uyuyun", "sırtınıza bir şey alın çocuklar"... *(gülüyor)* Grup olunca beraber çaldıkların daha fazla sahip çıkıyor projeye, sürekli senin bir şeyler istemen gerekmiyor. Birliktelik duygusu güzel. Şimdi kaptan da olduk, hadi hayırlısı!

Tayfa'nın öne çıkan iki ismi basçı Ayça Sarıgül ve gitarist Ayşe Özgümüş. Onlarla nasıl tanıştın?

Daha şarkıları yazmadan araştırıyordum "kız yok mu" diye. Sinir oluyorum çünkü, çok az kız müzisyen var. Ayça ve Ayşe'yle süper anlaştık. Kayıtların yarısını geçmiştik tanıştığımızda. Ama istedim ki kayıtlarda çalsınlar, fikirlerini söylesinler. Çok iyi çalıyorlar, çok zeki, çok fırlama kızlar. Onlarla yolculuk yapmak da çok güzel. Ayça düz duvara tırmanır, elinden gelmeyen bir şey yok. Çıkaramayacağı garip ses yok, ıslıklar, kuş sesleri... Tipi de Kızılderili çocuğu gibi! Bildiğimiz cin, bir ayakları ters değil. *(gülüyor)* Ayşe de içine kapanık gibi ama, saman altından su yürütür.

Tayfa, biraz daha erkeklere, erkek dünyasına mahsus bir kelime. Kızlar biraz da bu yüzden seviyorlar bu grubu galiba...

Beğenmeyenler de var tabii, "denizde kadın uğursuzluk getirir" diyorlar, direkt maçoluğa sarıyorlar.

Bu maçoluk senin mesleğinde, çevrende çok rastladığın, rahatsızlık hissettiğin bir şey mi?

Rock çok maço bir kültür bir kere. Türkiye'de daha fazla öyle. Daha çok erkeklerden oluşuyor rock grupları da. Sahnede kafası iyi olan erkekleri çok "cool" buluyorlar da, öyle bir kadından hiç hoşlanmıyorlar, ayıplıyorlar. Kaşımak, üzerine gitmek istiyorum bu durumun. Sahnede daha umursamaz, –onlara göre– rahatsız edici, provokatör bir kadın olunca, sevmiyorlar, benimsemek istemiyorlar. Ama yurtdışından Queen Adreena gelince "vaay, çok uçuk kadın" oluyor. Çünkü benimsemek zorunda değil onu. Yabancı neticede, gidecek... Ama kendilerinden birisi olduğu zaman çok rahatsız oluyorlar. Ve bunları eğitimli dediğin genç insanlar yapıyor.

Sahne ve rock çevresi dışında da temel problemlerinden biri mi maşizm? "Beyoğlu Kimin Oğlu" şarkısında mesela, şöyle sözler var: "Yürümek çok zor oldu, caddeler erkek dolu, bu saatte kızlar nerde, mecburen evlerinde..."

Öyle tabii. Mesela Nevizade'de buluşacağım bir arkadaşımla, evden taksi için kısa bir mesafe, yürüyerek gidene kadar kaç olay geçiyor acaba başımdan? Erkekler böyle bir şeye maruz kalmadıkları için bunu çok abartılı buluyorlar veya önemsemiyorlar. Sokakta çömelmiş beş tane hırbonun önünden geçerken sana laf atmalarının nasıl bir şey olduğunu bilmiyorlar. Dönüp bir şey desen bir türlü, demesen bir türlü.

Tayfa'nın önemli isimlerinden biri Sunay Özgür...

Bütün düzenlemeler Sunay'ın. "Neredesin Firuze"nin soundtrack'ini yapmıştı, beni oradan çok yakalamıştı. Ansiklopedide egzantrik kelimesinin karşısına fotoğrafını koyabileceğin bir adam. Onda da absürd bir mizah var. Hiç zorlanmadık anlaşmakta. Bazı şarkılarda kafamdakini iyi yansıttı, bazı şarkılarda da dönüştürdü. Mesela bir ara yurtdışına gittim, şarkının sadece vokalini bıraktım, sonra bana e-mail'le şarkının tam düzenlenmiş halini gönderdi. "Olduğun Gibi" şarkısıydı, kafamdakinden bambaşka bir şey yapmış. O kadar güzeldi ki, "böyle kalsın" dedim.

Davulcu Volkan Öktem'i de Tayfa'ya dahil edelim mi?

Tabii, şarkıları şekillendirmekte acayip rol oynadı. Öyle çaldı ki bazen, bazı şarkıların düzenlemelerini değiştirdik. Vokalimi de çok etkiledi. Hem iyi bir caz davulcusu, hem iyi bir rock davulcusu; ikisi bir arada zor bulunur. Davulcu olsam, idolüm o olurdu, bir de Kerim Çaplı.

Bir kadın rap'çi de var albümde, Ceza'nın kardeşi Ayben. Niye "Gelinlik Sarhoşluğu"nda rap kullanmak istedin, niye Ayben'i tercih ettin?

Çok iyi buluyorum Ayben'i. Türkçesi düzgün, çok iyi bir MC... Rap zaten çıkışı itibariyle başkaldıran bir müzik. O şarkı zaten her şeye laf sokan bir şarkı, o yüzden de rap'e çok uygun. Zaten daha o şarkıyı yazmadan Ayben'e bu albümde bir yer vermek vardı kafamda.

Albümün misafirlerinden biri de Özkan Uğur. Onunla nasıl bir ortaklık hissettin?

Hepsine hayranım ama, MFÖ içinde bu albüme en çok yakışan o. Ne yapacağı belli olmaz, deli halleri bu albüme çok uygun bence. Aynı zamanda çok alçakgönüllü biri, beni tanımadığı halde çok isteyerek geldi kayıtlara. Uygun gördüğü şarkılara vokal yaptı, bir tanesine yapıp da gidebilirdi. Onunla o ortamda tanıştığım için çok mutluyum. İleride de onunla bir araya gelmek isterim, mesela bir balad söylemek çok ilginç olur diye düşünüyorum, hep neşeli, hep enerjik ya... Ama karanlık bir yanı da var... Kantoya Özkan'dan daha uygun bir vokal düşünemiyorum. *(gülüyor)*

kadar büyük bir harekete katıldım. Sahnede hep beraber şarkıyı söyledik. Orada ciddi bir enerji yaratıldığını, o yüz bin kişinin bir şekilde o oylamanın sonucunu değiştirdiğini düşünüyorum.

İlk albümden bu yana dinlediğin müzikler de değişti mi?

Çok. Daha az elektronik dinliyorum artık. Özellikle Radyo Eksen'de program yaptığım dönemde, iyi şarkının peşine düştüm, o da etkili oldu. İlk albüm zamanında dinlediğim birçok şey vokalsizdi mesela, daha ambient, dinlerken içinde kaybolabildiğin şeylerdi. Daha sonra işin hikâye anlatıcısı kısmına döndüm tekrar. Şarkı çok güçlü bir form, aslolan şarkı bence. İyi şarkıcı olmayı da önemsiyorum ama, daha önemlisi, iyi bir şarkı yazarı olabilmek.

Neler dinliyorsun son zamanlarda?

Her şeyi dinliyorum. Çoğunlukla sözsüz ama, David Lynch filmlerinin eski soundtrack'lerine çok takıldım son zamanlarda. Angelo Badalamenti'yi acayip seviyorum. '90'ların başında dinlemeyi bıraktığım bazı indie gruplara da yeniden döndüm, Slowdive, Jesus & Mary Chain...

Joni Mitchell'den Suzanne Ve-

İlk albüm çok kendim odaklıydı. Kendimin anlayabileceği bir dili seçmiştim. Ama şarkı yazarlığı diye düşününce, başkalarını da, dinleyeni de ortak etmek durumundasın.

Şu sıralar Bulutsuzluk Özlemi'nin "Bağdat Kafe" şarkısında da görülüyorsun. Hem şarkıda vokal yapıyorsun, hem klipte oynuyorsun...

Sunay (Özgür) Bulutsuzluk'un çok eski basçısı. Biz stüdyodayken Nejat (Yavaşoğulları) gidip geliyordu, single'ı kaydediyordu, arada karşılaşıyorduk. Sunay, Nejat'ın şarkılardan birine kız vokal istediğini söyledi, tamam dedim. Neticede Bulutsuzluk çocukluğumuzdan beri hayran olduğumuz, memlekette rock müzik adına çok önemli şeyler başarmış bir grup. Bunu teklif etmeleri bile çok büyük bir şeydi benim için. Şarkıya da bayıldım. Uzun zamandır bir Bulutsuzluk şarkısından bu kadar etkilenmemiştim.

Ayrıca "Bağdat Kafe", daha önce dahil olduğun "Savaşa Hiç Gerek Yok" şarkısını da tamamladı, oradaki tavrı da sürdürdü...

Evet, o bir araya gelişin tesadüf olmadığını gösterir gibi. "Savaşa Hiç Gerek Yok" single'ının da ciddi bir etki yarattığını düşünüyorum. Bir araya gelmeye çalışan "Savaşa Hayır" hareketini birleştirici, genç bir güç oldu sanki. Tezkerenin oylanacağı gün Ankara mitingine de gittik, hayatımda ilk defa o

ga'ya uzanan, genellikle kadınların dahil olduğu bir itirafçı, şahsî şarkı geleneği var. "Gülyabani"deki şarkılar sanki o geleneğe eklemlenebilir. "Gelgit"in soyut kişiselliği yerine, somut, elle tutulur, gündelik bir gerçeklik var bu şarkılarda. Dolayısıyla, ne kadar kişisel olurlarsa olsunlar, özdeşleşmek daha kolay...

İlk albümdeki şarkılar da iyi şarkılardı, ama daha iyi bir şarkı yazarı olduğumu düşünüyorum son beş yıl öncesine nazaran. Şarkı yazmak sadece deneyerek, yanılarak öğrenebileceğin bir şey. Okulu yok, öğretmeni yok. İyi bulduğun şarkıları inceliyorsun, neden daha iyi, nesini beğeniyorum... İlk albüm çok kendim odaklıydı, bu da ilk albümde en çok eleştirdiğim şey. En iyi kendimin anlayabileceği bir dili seçmişim. Öyle olunca sen kendi içine bakıyorsun, ilgilenen varsa onlar da senin kendi kendine bakmana bakıyorlar. Ama şarkı yazarlığı diye düşününce, başkalarını da, dinleyeni de ortak etmek durumundasın. Dinleyenin gözünden yazmak değil bahsettiğim, o çok hesaplı kitaplı bir şey. Ama sonuçta birine bir şey anlattığını bilmen lazım.

Söyleşi: ***Merve Erol***

KESMEŞEKER

Futbol, sadece futbol değil, müzik de öyle, Kesmeşeker de. "Hikâye-i Kesmeşeker", Ken Loach filmleri misali: "Niçin"lere, "nasıl"lara, "nereye"lere kontrataklar... Dile kolay, 15 yıldır patikalardan yürünen bir yol ve geride bırakılan yedi işaret. Yedincisinin şifresi "Kum"; bir de harita kitabı var: "Andıran Otu". Kesmeşeker'in hikâyesi bir yanıyla hepimizin hikâyesi. Dolayısıyla birbirimize anlatacak çok şey var, iki sayıya yayılıp enine boyuna konuşsak, dertleşsek hiç fena olmaz herhalde. Buyrun birinci bölüme, grubun yegâne sabit elemanı Cenk Taner'in ağzından Kesmeşeker'in hikâyesine...

Bir deve asla bir deve değildir

Bir sitemle başlayalım: Konserlerde niye "Şampiyon"u çalmıyorsunuz, o kadar bağırıyoruz, çağırıyoruz.

Cenk Taner: *(gülüyor)* Grupla çalışmadığımız için... O şarkıyı sizin gibi sevenler var, bir de kızanlar var.

Kızanlar niye kızıyor?

Çalarken Fener diye, Cimbom diye bağıranlar oluyor –birebir futbola kaydı şarkı. Mazhar-Fuat'ın Fuat'ı demoyken dinlemişti, "futbolla ilgili gözüküyor ama, başka bir muhabbet var bu şarkıda" demişti.

Biz de o tarafını seviyoruz zaten.

Sonra çok kullandık futbol mecazını, ama "Şampiyon" ilkti, "siz nasıl futbol şarkısı yaparsınız" diyenler oldu. O zamanlar entelektüellikle futbol çakışmayan durumlardı.

Şimdi o muhabbetten geçilmiyor, tefritten ifrata geçildi.

O zamanlar futbol muhabbeti yapmaya bile çekiniyorduk. Maça giderken "ne maçı, saçmalamayın" deniyordu. Futbol oynamamış insanlara açıklamak zor tabii. Şimdi, herkes tamamen o tarafa gitti. "Erken bir şarkı; Televoleler zamanında olsaydı, hit olurdu" diyenler var, iyi ki de erkenden yapmışız. Bulaşmamış olduk. *(gülüyor)*

"Mr. Brown" (1995) da "erken" bir şarkı, ama çok bugüne dair. Irak işgalini protesto eylemde, keşke "Mister Brown" çalınsa dedik...

Teklif gelmedi, gelseydi çalardık. Şimdi "Eyalet Çocukları"na geçtik. "Mr. Brown"la "Eyalet Çocukları"nı değişmeli çalıyoruz. Kendimi zor tutuyorum, "eyalet çocukları" derken "orospu çocukları" ağzımdan kaçacak...

NM'deki söyleşide "doğrudan politik olan şarkı yazmıyorsun" diyorlar, sen de "benim her şarkım bir tarafıyla politiktir, aşk şarkılarım bile" diyorsun.

Demişimdir. *(gülüyor)* Bazıları doğrudan politik şarkı bekliyor, ta ta ta, bam bam bam! O zaman da haberleri okuyan spiker gibi olma riski doğuyor. Zamanla o şarkıyı söyleyemez oluyorsun. "Mr. Brown" direkt olduğu için pat pat pat yakalıyor ama, tercihim değil aslında. İlk albümde "Güney Afrika" diye bir şarkı vardı, onu söylemiyoruz şimdi, çünkü durum değişti. Nostaljik eser olarak kaldı. Gazeteci durumları var o şarkıda da.

Ondan çok da kaçınmamalı, rock'un bir ayağı da gazetecilikte değil mi?

Öyle ama, siyasî şarkılarda söz-müzik dengesi kurmak zor. Ayrıca, yazan açısından, "şarkı zamana direnşin" durumu da oluyor. Siyasî şarkılarda onu sağlamak zor. Vietnam Savaşı hakkında yüzlerce şarkı yapılmıştır, ama şimdi hatırlananlar Dylan'ınkiler. Dylan'da Vietnam'ın sözü geçmez çünkü. Günlük hayatın içine yedirerek söylemeyi tercih ederim. Karşı taraf keşfeder, keşfetmez, ayrı mesele. Bulutsuzluk Özlemi daha politik olarak bilinir. Bizim şarkılar daha gizli kapaklı. "Kum" albümündeki "Deve" de politik bir şarkı. İnsan, siyasal hayvan neticede.

Kafamdaki gitar solo en fazla George Harrison'dır. Bizde öyle hızlı gitar durumları yok. Gitar sözü takip etmeli, bir şey anlatıyoruz çünkü.

Bazı dizeler de gizli kapaklı. Yeni albümdeki "Ders Bitti"de, "Fi tarihinden kalma F harfiyle başlayan şehrin hikâyesi" diye bir dize var...

Şarkı yazıldığı zaman il değildi Fatsa, daha sonra oldu. '80 öncesinden bir Fatsa imgesi vardı, daha sonra Fatsalı arkadaşlarım oldu. "Fatsalılık" ayrı bir durum hakikaten. Nedir o durum diye biraz kazınca, çarpıcı bir hikâye çıkıyor karşına. Fatsa çok önemli bir deneyim, Fatsalılar Terzi Fikri'yle özdeşleşen o deneyimle gurur duyuyorlar. Beş-altı senede bir Fatsa'ya giden 1980-85 doğumlu gençler bile o tarihe sahip çıkıyorlar. Bir kopma olmamış, bir sözlü tarih, bir aktarma geleneği var, bu başlı başına ilginç. New York'a gitmiş kızılderili durumu gibi, topraklarından kopmuşsun, ama kabileni biliyorsun, geleneğini yaşatıyorsun.

"Failin Meçhulun" da bir bakıma "gizli kapaklı" bir politik şarkı...

1997-98'de, sabah gazeteyi açıyorsun, faili meçhul cinayet... Her faili meçhulde, bizim hayatlarımızın da meçhule kaydığına dair bir şarkı. Biraz ayrı tutuyorum onu, yapı olarak da, söz olarak da. Tam ruh halimize denk düşen bir şarkı. Gitar soloları var üstte, çığlıkvari. Bir bağırış şarkısı aslında, sessiz bir bağırış, her zamanki gibi. O albümünün ("İnsülin", 1998) bütünü öyledir.

Kürtçe müzik dinliyor musun?

Ciwan Haco... Onun dışında, sağda solda kulağıma çalınırsa. Askerde bayağı dinledim ama.

Madem askerlik dedin, bir künye alalım.

1966, Gölcük. İstanbul'a geliş altı yaşında. Sonra Değirmendere: Fay hattının geçtiği apartmanda altı-yedi sene oturdum. *(gülüyor)*

Foto: Şahan Nuhoğlu

Eğitim durumu?
Çok karışıktır, bayağı dolandım. Altı yaşında yatılı okula gittim, Göztepe Pansiyonlu İlkokulu'na. Sonra Değirmendere'de ortaokul, bir ara Kuleli... Sonra İzmit'te bir lise. Üniversite tek adres, İletişim Fakültesi. Girdik, bitirdik. Yedi senede tabii... *(gülüyor)*

Valide, peder?
Valide Tüpraş'ta çalışıyordu. Pederle pek görüşmedik, ben bir yaşındayken ayrılmışlar. Subaydı, havacı. Öldükten sonra evine gittim, bütün Kesmeşeker albümleri vardı. Bazı şarkılar onu yaralamış olabilir, göndermeler vardı çünkü. Sonradan düşündüm, acaba sert gelmiş midir diye...

Validenin müzikle arası nasıldır?
İyidir, ilk maaşıyla pikap almış. Eski rock'n'roll plakları vardı evde. Hâlâ bazen dinlerim onları, "Let's Twist Again"ler filan, çatır çutur... Konserlerimize gelmişliği de vardır.

En çok sevdiği Kesmeşeker şarkısı hangisi?
Bu albümde "Ne Zaman Gitti Tren". Arkada mandolinler filan... Biraz "Doktor Jivago" durumu var o şarkıda. *(gülüyor)*

James Baldwin'in o isimde bir romanı var, ondan mı esinlendin?
İçerik olarak değil, isim olarak. Tam okumuşluğum yok, karıştırmışlığım var. Yıllar önce Türkiye'ye gelmişti, hatta Engin Cezzar'larla bir oyun oynamışlardı, oyunun afişi gözümün önünde... Sahafta buldum o kitabı. Baldwin'le dertlerimiz aynı gibi geliyor. Aynı frekansta olmasan çağırmazsın, çağırıyorsun. '68 senesinden çağırdık adamı, o da geldi sağolsun. *(gülüyor)*

"Deve"nin politik bir şarkı olduğunu söylemiştin, nedir onun hikâyesi?
O şarkının taslağını Cunda adasında yazmıştım, sahilde bir deve vardı. Mersin'de de Kızkulesi'nin karşısında yatan develer olur, turistleri bindirirler. Öyle bir imge kalmış zihnimde. Biraz gelgitli bir şarkıdır. '70'lerin Bodrum'undaki, Kuşadası'ndaki develerle şimdiki develer farklı. *(şarkı sözünü mırıldanıyor)* "Bir deve asla bir deve değil, bunu bil." *(gülüyor)*

Deve çok güzel bir hayvan. "Şu olsam" dediğin bir hayvan var mı?
"Tembel hayvan" diye bir hayvan var. Çok ağır hareket ediyor. Öyle absürd hayvanlar gibi olmak istiyor insan bazen. Ama daha çok kedigillere takılan bir insanım, tutarım onları.

Kedigillerde en çok merakımızı uyandıranlar leoparlar...
Leopar biraz Trabzonspor gibi, dördüncü büyük durumu. *(gülüyor)*

Kadın giysilerinde leopar derisinin çok tutulmasının sebebi ne acaba?
Ürkek bir vahşiliği var, belki ondan. Şöyle deneyler yapıyorlar: Kedigilleri bir parktan diğerine götürüyorlar, şak kapıyı açıyorlar, aslan, kaplan langır langır çıkıyor, leoparlar çıkmıyor. Duruyor, kafesin arkasına saklanıyor. O ürkek vahşilik kadın tabiatına uygun görülüyor belki.

Yeni albümün adı "Kum", kitabındaki ("Andıran Otu") temalardan biri de kum. Kumun cama ve aynaya dönüşmesinden, gemilerin jilet olmasından bahsediyorsun. Bilinen şeyler ama, "Kum"dan ve "Andıran Otu"ndan sonra, traş olurken insanın aklından "kuma bakıp gemiyle sakal kesiyoruz" diye geçiyor...
(gülüyor) Gölcük'te jilet olmuş çok gemi vardı. Meşhur Yavuz zırhlısının pervanelerini saklamışlar, gerisi Permasharp olmuş. *(gülüyor)* Kumun cam, camın sırlanınca ayna olması... Aynanın sır olması, camı sırlayınca kendini görmen, acayip kapılar açıyor kafanda, algının kapıları durumları. *(gülüyor)* Ayna, tasavvuf metinlerinde kâmil insan olmakla çok bağdaştırılır. Aynaya baktığında gördüğün kim, ne? "Bir içinde çokluk" gibi bir durum var. "Aynanın sırrı" o herhalde. Bir de, bir başkasına baktığında kendini, kendine baktığında başkasını görmek gibi bir boyutu da var ayna mecazının. Baktığın insanda kendini gördüğünde öfke duyman zordur. Uygulaması çok zor tabii, hatta belki de imkânsız. Ama kafa açan bir bakış açısı. Kumun da, aynanın da "bir aslında çoktur" gibi çağrışımları var.

Kesmeşeker'in son kadrosu: Cenk Taner (gitar, vokal), Kaan Altan (gitar), Mehmet Şenol Şişli (bas), Timur Kurşunoğlu (davul)

Vergilius'tan bir alıntı var "Andıran Otu"nda: "Birinden hepsini tanı."
O da kum imgesiyle bağlantılı. Bağlantısız gözüküyor, ama bağlantılı. Bunu şu an farkediyorum, doğruyu söylemek gerekirse. *(gülüyor)*

"Kum"da "Yeni Başlayanlar İçin Japonca" diye bir şarkı var. Japon mevzuu kitabının da baskın temalarından. Nedir seni Japonlara çeken?
Japon bir tarafım var, ama Tokyo'da yaşamayı düşünmem. Bir Japon resim geleneği var, bir nefes süresince çiziyorsun, fırçayı hiç kaldırmadan.

"Mr. Brown"la "Eyalet Çocukları"nı değişmeli çalıyoruz. Kendimi zor tutuyorum, "eyalet çocukları" derken "orospu çocukları" ağzımdan kaçacak...

Derin bir nefes alıyorsun, pat pat pat çiziyorsun. O ressamlar, bir şehirde ün kazanır gibi olduğu anda, başka bir şehire gidip sıfırdan başlıyorlar. Stili de değiştiriyorlar, yepyeni bir üslûpta çiziyorlar. Batıda hiç anlaşılamayacak bir gelenek. Sürekli yer değiştirmek ve sıfırdan başlamak... 1986'da bir Japon kadınla tanıştık. Galata köprüsünün altında oturuyorduk, bizim saçlar uzun, dikkatini çekmiş, geldi yanımıza. Üzerinde Peru'nun geleneksel giysisi var, saçları uzun, örgülü, kafasında küçük bir şapka. Adı Akane, yazar. Yılın belli ayları İstanbul'da kalıyor, kaldığı yer de Sultanahmet Camii'nin müezzininin evi. Uzun, ince bir oda. Yedi çocuk, müezzin ve karısı. Her gün çocuklardan birini yanına alıp, gittiği yerlere götürüyor, kıyak olsun diye. Onunla epey muhabbetimiz olmuştu. Bir sürü kaset almış, "sözlerini çevirir misin" dedi. Halk müziğinden hiç bilmediğim isimler. "Makinam güzeldir benim" diye bir türkü vardı, doğudan gelen bir kasette. Arabaya makina derlermiş. Onun türküsünü yapmış adam, o kasetleri çevirdik, o da bize Japonları anlatıyordu. Birlikte Cem Karaca'nın Almanya dönüşündeki ilk konserine gittik. Akane, ben, müezzinin çocuklarından biri ve Hüseyin Avni Dede –ondan bir davul satın almıştım, eski davulcuymuş... Kadro süper! Konserden önce meyhaneye gidildi, yenildi, içildi, hesap getirecekler. Kimsede para yok. Hüseyin Avni, "köfte ne kadar" diye sordu. Bugünün parasıyla 15 milyon diyelim. Hüseyin Avni kalktı ayağa, "şimdi size 15 milyonluk bir şiir okuyorum" dedi, başladı okumaya. Bitti, alkışlar. "Rakı ne kadar" dedi, şu kadar. "Peki şimdi de o kadarlık bir şiir", öyle dört-beş şiir okudu ve hesabı ödemeden çıktık oradan. Kalender bir yerdi, bir Hüseyin Avni hukuku da var tabii.

Nasıl bulmuştu Akane konseri?
Acayip izdiham vardı, sahneyi göremedi. Biz açıkladık hadiseyi. Enteresan geldi tabii, adam gidiyor, yıllar sonra geri dönüyor...

Cem Karaca'yla aran nasıldır?
Çok dinlemişliğim var, evde de dinlenirdi zamanında. Bazı isimler hakkında fazla konuşamıyorsun. Ahmet Güvenç bir söyleşide şöyle diyordu: "Barış Manço'yu beğenirsin, beğenmezsin, ayrı hikâye, beni aleyhine konuşturamazsınız. Beş tane uzun saçlı adam, absürd kıyafetlerle elektrikli gitar, bas, bateri; insanlara bunu gösterdiler en azından." Doğruluk payı var. Gölcük'te izlemiştim Barış Manço ve Kurtalan Ekspres'i, sahneye slaytlar yansıtıldı, saykodelik durumlar filan. O zamanlar hiç görmediğimiz şeylerdi. Her şeyin başka bir dinamiği var, kendi dönemi içinde bakmak lazım. Liselerarası Müzik Yarışması'nda konuk olarak Mazhar-Fuat-Özkan çıkmıştı, "Ele Güne Karşı"yı çaldılar, salon böyle baktı, ama iki yıl sonra ortalık yıkıldı. Tayming durumu... *(gülüyor)*

Siz de 1991'de maden işçileri yararına bir konsere çıktınız ve tepkiyle karşılandınız...
O zaman albüm yoktu daha, maden işçileri Ankara'ya yürüyordu. Bir destek konseri oldu, ortam ajite, herkes slogan atıyor. Biz elektro gitarla hobala girince olaya, bam diye bir tepki geldi. Onla-

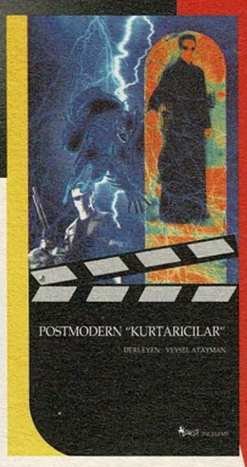

Mitsel "kurtarıcı"dan simülasyon "kurtarıcı"ya.

Popüler sinemayı ve kültürü son yirmi yılın neoliberal ekonomilerinin ve politikalarının bağlamında ele alan bu geniş derleme, popüler mitolojinin "kurtarıcılarının" dönüşümünü değerlendiriyor. Western kahramanından *Batman*'e, *Terminatör*'den Neo'ya (*Matrix*'e) uzanan çizgide bilim-kurgunun ağırlıkta olduğu bu kısa 'sinema tarihi'ne "68"den Hippilere, X-Kuşağından Siberpunk kahramanlarına, Grunge'a ve Y-Kuşağına kadar uzanan kültürel muhalefetin 'mainstream' tarafından yutuluşunun öyküsü de ekleniyor.

Şiddetin Mitolojisi / Veysel Atayman *Donkişot-İnceleme* 300 sayfa ..... 4 YTL
Brecht Estetiği ve Sinema / Mutlu Parkan *Donkişot-İnceleme* 100 sayfa ... 3 YTL
Sine-masal Kentler / Mehmet Öztürk *Donkişot-İnceleme* 500 sayfa ..... 7 YTL
Göstermenin Sorumluluğu / Artun Yeres *Donkişot-Derleme* 520 sayfa ..... 7 YTL
Yaşasın Meksika!/ S. M. Eisenstein *Donkişot-Senaryo* Türkçesi K. Bek 100 sayfa ... 2 YTL
Postmodern "Kurtarıcılar" / Veysel Atayman *Donkişot-İnceleme* 320 sayfa ... 4 YTL

Dadaizmin kurucusu Tristan Tzara'dan manifestoların tam metni ve çarpıcı şiirler.

Bir gazete alın
Bir makas alın
Bu gazeteden şiirinizin ne uzunlukta olmasını istiyorsanız o uzunlukta bir makale seçin
Makaleyi kesin
Daha sonra özenle bu makaleyi oluşturan bütün sözcükleri kesin ve bir torbaya koyun
Yavaşça karıştırın
Sonra kestiğiniz her parçayı tek tek çıkarın
Torbadan çıkardığınız sırayla
Özenle kâğıda yazın
şiir size benzeyecektir
işte şimdi halkın anlamayacağı, hoş bir duyarlığa sahip son derece özgün bir yazar oldunuz.

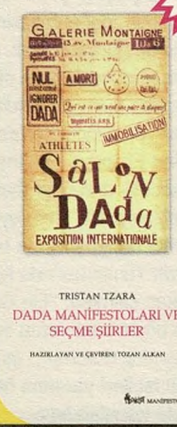

TRISTAN TZARA
DADA MANİFESTOLARI VE SEÇME ŞİİRLER
HAZIRLAYAN VE ÇEVİREN: TOZAN ALKAN

Dada Manifestoları ve Seçme Şiirler Tristan Tzara / *Donkişot Manifesto-Şiir* Haz. ve Çev. T. Alkan 160 sayfa ... 3 YTL

BORDO SİYAH KLASİK YAYINLAR DONKİŞOT GÜNCEL YAYINLAR Aramış Reklam Ajansı
TREND YAYIN BASIM DAĞITIM REKLAM ORGANİZASYON SANAYİ TİCARET LTD. ŞTİ. KURULUŞUDUR
Yayın Grafik & Satış Pazarlama: Caferağa Mah. Mühürdar Cd. No:60/5 Posta Kodu 34710 Kadıköy/İst.-TR
Tel: (0216) 348 98 03 Pbx Fax: (0216) 349 93 45 E-mail: info@bordosiyah.com.tr Web: www.bordosiyah.com.tr

ra destek vermek için oradaydık, ama anlatamadık derdimizi. Daha sonra Açıkhava'da oldu aynı şey, Saddam Halepçe'yi kimyasallarla bombalamıştı, ona karşı bir konser oldu. Orada da bir sürü grup olacaktı, gelmediler, gene tek kaldık. Öyle kahramanlıklarımız olmuştur yani. *(gülüyor)* Üç uzun saçlı herif çıkıp lank diye gitarlarla giriyorlar olaya. Saz çıksaydık tepki olmayabilirdi, klişe o çünkü. Yine de olabilirdi, saçtan-maçtan. Ama o durum kırıldı artık, bu anlattığım 15 sene önce...

15 senede köprülerin altından çok sular aktı, artık sol Barışa-rock gibi festivaller düzenliyor. 90'larda bir de şöyle bir durum vardı: Bütün yeni gruplar İngilizce söylüyordu, Kesmeşeker Türkçeydi, üstelik o dönemde çokça rastlanan hard rock'lar gibi de değildi.

Tamamen tersten girmiş bir durumdaydık, Türkçe söylüyoruz diye garipseniyorduk. '60'ların, '70'lerin Türkçe rock'u bilinmiyordu çünkü. Acayip bir kopukluk vardı, ortada doğru dürüst bir arşiv yoktu. Şimdi şimdi, biraz biraz var. Ama o eski Türkçe rock plakların birçoğunun CD'si hâlâ yok.

Yolun başındayken kimlere benzetiliyordunuz?

Bir benzetme hastalığı var, evet. *(gülüyor)* "Kim gibi abi, Mazhar-Fuat gibi mi?" Yok, tam öyle değil. "Ortaçgil gibi mi?" Yok, o da değil. "Ama sen çok dinlemişsin Ortaçgil'i." Dinledik tabii, ilk albümünü çok severim, ama o başka, biz başka... Hep öyle bir isimlendirme oluyor...

"cayır cayır". İki albüm arasındaki sound farkının sebebi, ekibin değişmesi miydi?

Evet, ikinci albüm paso gitar solodur. Fırsat kaldıkça aralarda sözleri söylüyordum. *(gülüyor)* O zamanlar rock grupları gitar üzerine kurulur, gitarist soloya kalkar, 15 dakika giderdi. Bizde öyle hızlı gitar durumları yoktu, ama gitarcıların tüm birikimleri o taraftaydı. Judas Priest, Malmsteen falan dinlerlerdi. Benim kafamdaki gitar solo en fazla George Harrison'dır. Bir kompozisyon vardır, o kompozisyonda gitar neyse o kadardır. Gitar sözü takip etmeli, bir şey anlatıyoruz çünkü. Ama Serdar'ı (Öztop) tutmak mümkün değildi; ikinci albüm, Serdar'ın çaldığı ilk albümdür. İyi gitarist, ama aramızda kan uyuşmazlığı var, o virtüoziteye meraklı, biz de gitar sololara kuşkuyla bakan adamlarız. Halbuki ilk albümdeki "S.O.S." yüzünden gelmek istemişti gruba, telefon açıp "üç akorla çok güzel şarkı yapmışsınız" demişti. O buldu bizi yani. Biraz kulak kabartsa, "evet abi, kasmıyoruz, sakiniz, sakin takılalım" dese olurdu. Ama ilk albümüydü, kendini göstermek istiyordu sağolsun.

Kadro niye değişti ikinci albümde?

Biraz bizim dışımızda oldu. Melih (Rona, davul) Yeni Zelanda vatandaşıydı, oraya gitti, şimdi gene buralarda. Belen (Ünal, gitarist) evlendi, Bodrum'a yerleşti. Aramız iyidir, görüşürüz hâlâ. "Gerçekten Özleyince"nin klibini o çekti. Arkadaşlığımız devam ediyor ama, mü-

Cem Karaca'nın Almanya dönüşündeki ilk konserine dördümüz gittik: Japon yazar Akane, ben, müezzinin çocuklarından biri ve Hüseyin Avni Dede. Kadro süper!

Yabancılardan?

İlk albümde Cure'a benzetenler olmuştu; daha enteresanı, Pretenders'a benzetmişlerdi. Ressam bir abi, "oğlum, Wishbone Ash gibisiniz, onları dinleyin" demişti, zaten dinliyorduk. Kader işte, 14 yıl sonra Wishbone Ash'le konser verdik. *(gülüyor)*

Nasıl buldun Wishbone Ash'i?

Bir sınav durumu oldu: Amplilerimiz çalışmadı. Wishbone Ash'e telefon açıldı. Biz puanı vermek için bekliyoruz, hayır derlerse "koyayım Wishbone Ash'e" olacaktı. "Tamam" dediler, onların amplileriyle çaldık, aynı ayarlarla –"ayarlara dikkat" demişler–, hayatımızın gitar sound'larıyla çaldık.

Gitar sound'u deyince; ilk albüm "Dipten ve Derinden" (1991) o dönemki gitar soloların hakimiyeti durumuna aykırıydı, o yüzden dikkat çekiyordu. İkinci albüm "Aşk ve Para"da (1993) gitarlar zikal farklılık oluyor tabii. Orijinal kadro öyle dağıldı. İlk albüm kafamdaki sound'a daha yakın. Ama çok aceleye geldi, pişmesi gereken bir albümdü. O zamanlar kimsenin stüdyo masraflarını falan karşıladığı yok, kendi cebimizden harcayıp kaydettik. Miksaj olacak, paralar bitti, miksajı bir günde yapıldı. İkinci albümdeyse Alman yardımı girdi devreye. *(gülüyor)*

Nasıl oldu o?

İstanbul'a bir TV ekibi gelmişti, WDR. Türk müziği hakkında çekim yapıyorlardı, Cem Karaca'yla konuşmuşlar, sonra halk müziği çekmişler, bize de geldiler. Bilsak'ta beş-altı parça çaldık, sonra da söyleşi yaptılar bizimle. Şöyle sorular sordular: Asya tarafındaki müzikle Avrupa tarafındaki müziğin farkı nedir? Biz hiç düşünmemiştik tabii böyle. "Siz Asya'dan geliyorsunuz, Avrupa'da size ilgi nasıl?" falan dediler. Avrupa dediği de

Taksim. Kavramsal sorular yani... Alman olayı da başka bir durum. *(gülüyor)* Kayıtlar bitince, adamlardan biri, tak tak tak bin mark saydı. Sene '92, konuştuk ve çaldık diye bin mark veriyorlar. Şaşkınlıkla "bu ne falan" yapınca, "az mı oldu, isterseniz yönetimle konuşayım" dedi adam... Ertesi gün stüdyoya girildi hemen, "Aşk ve Para" öyle yapıldı. Almanlar sonra gene geldiler, o albümde "Son Tango" diye bir parça vardı, hemen konuyu yakaladılar, "bu parça Kürt sorunuyla mı ilgili" dediler. *(gülüyor)*

Hafızamızda yer etmiş bir olaydır, o günlerde bir radyoda "Son Tango" çalınıyordu, canlı yayına bağlanan bir kadın, "oğlumu askere göndermeye çekiniyorum, çaldığınız bu şarkıyı sevdim" demişti. Gaziosmanpaşa'dan arıyordu.

Yerini buluyor bazen şarkılar. Dylan'ın bir lafı var, "benim için önemli olan şarkı sözüdür, müzik bahane". Biz de söz ağırlıklı adamlarız aslında, sözel tarafımız müzikal tarafımızdan daha ağır basıyor. Benden sözleri alsan geriye ne kalır? Bu coğrafyaya dair sözler söylüyorum, beni oluşturan her şey var o sözlerin içinde. Türkçe bilmeyen biri ancak sözün frekansından bir şeyler hissedebilir. Ben Fransızca şarkıları çok severim, ama Fransızca bilmem, bazen anlamasan da sözler seni alabilir içine. Ne dediğini tahmin edebiliyorum, ya da herifin oradaki derdini hissedebiliyorum.

Fransızlardan kimleri seviyorsun?

Jacques Brel en başta. Doğu Almanya'da basılmış bir plak vardı bende, Doğu Alman bir kadın, Gisela May, Brel şarkıları söylemiş Almanca. Brel'le tanışmam öyle oldu, Almancadan. *(gülüyor)* Sonra Brel'in şarkılarına, şarkı sözlerine takılmaya başladım. Kıskanılacak kadar iyi sözleri var. "If You Go Away"in onun şarkısı olduğunu öğrenince şaşırmıştım, fazla popüler olduğu için herhalde. Aznavour'u da severim, bir 45'liğini bulmuştum sahafta, üç hafta "Isabelle, Isabelle" diye geçti, herkes çığlık atıyordu yeter artık diye. *(gülüyor)* Çok da güzel söylüyor. Bu son zamanlarda da dinlediğim oldu...

"Kıskanılacak sözler" dedin, başka kimler var kıskandıran?

Herkesin vardır, "ben yazsaydım" dedirten şarkılar olur hep. Ama söz olarak en derinden Brel'de hissettim onu. Herif ozan işte. Dylan da öyle. "Yağmurun altındayken" demez. "Yağmurun içindeyken" der. Onun için farklı. Cohen beni o kadar etkilemiyor, ama Cohen sevmeyen kız görmedim. "Famous Blue Raincoat" çalındığında, erimeyen hatun yok. Nick Cave için de öyle. *(gülüyor)*

"Andıran Otu"nda, "Hey dergisinden liste yaptım, bir numara Erkin Koray" diyorsun. Hangi albümü o?

"Erkin Koray Tutkusu". Kapağında çok kıyak bir pozu vardır, bacakları açmış, "bu kadar albüm yapıyorsunuz, böyle bir resim çektirebildiniz mi" der gibidir. 1975'te çıkmış, CD'si yok, bayağı ileri bir plaktır zamanına göre. Amerika'da sağlam paralar veriyorlar o plağa... Erkin Koray Wishbone Ash konserine geldi, kuliste bize iyi dileklerini iletti sağolsun. Bir araya geldiğimizde "bende 'Erkin Koray Tutkusu' var" diyemedim, sağı solu belli olmaz çünkü. İyi zamanını kollamak lazım, kıllanabilir de. *(gülüyor)* "Elektronik Türküler" de iyidir, "Cemalim"deki gitar solo, dünyadaki en iyi gitar sololardan biridir. Hafif, kasmadan bir solo atar. Martı gibi süzülür, uçar. Çok da iyi söylemiş. Bilmeyenler, girişteki davulu duyunca "Cre-

dence Clearwater Revival mı çalıyor?" derler. İleri çalışmaları vardır amcanın.

Oscar Wilde'ın güzel bir lafı var: "Yaratıcılığın sırrı, banalliğe düşmekten korkmamaktır." Bu, Erkin kadar Kesmeşeker için de geçerli galiba.

Doğru, bizim ilk albümde de öyle bir söz vardı, "cesursak, kötü olabilmeyi göze alabilecek kadar" diye. Bazen kötü olmayı göze almak gerekebiliyor.

Ben yazsaydım, dedirten şarkılar olur hep. En derin Brel'de hissettim. Herif ozan. Dylan da öyle: "Yağmurun altındayken" demez. "Yağmurun içindeyken" der.

İlk yazdığın şarkı neydi?

İsim koymadığım bir şarkı, melodisi aklımda tabii. Kesmeşeker'den önce üniversitede Tayf diye bir grubumuz vardı, ama hiç yayınlanmadı o şarkılar, belki çıkar günün birinde. Bazı şarkılar öyledir, "Eğ Başını Aşk İçin Eğeceksen" 1998'de "Kent Ozanları"nda çıktı, ama 1989'da yazılmıştı. Yeni albümdeki "Ders Bitti" de 1994'ün şarkısıdır. İlk Kesmeşeker şarkısıysa "S.O.S"tir...

Bir de solo albümün var: "İzin Vermedi Yalnızlık" (2001). Niye Kesmeşeker değil de, Cenk Taner olarak yapmayı seçtin?

Çok içsel bir albümdü, grupla olmazdı. Tek gitar çaldım, söyledim. Şarkılara diğer aletlerin değmesini istemedim, özel hayat durumlarının yarattığı bir albümdü, yeni boşanmıştım. Sakin gözüken, ama huzursuz bir albümdü. Onun da ayrı bir dinleyici kitlesi oldu, "Cenk Taner dinlerim" deyip Kesmeşeker'i bilmeyenler bile var. Türkiye'de o tip akustik albümlerin her zaman bir dinleyici kitlesi oluyor.

Grubun tek sabit üyesi sensin. Yola kendi isminle değil de, Kesmeşeker olarak devam etmenin sebebi ne?

Süreklilik çok önemli. "Kum" albümünü Cenk Taner olarak da yapabilirdim, ama insanlar Kesmeşeker'in sürmesini istiyor.

"Oyuncular değişebilir, ama bu takım, bizim takım" duygusu verdiği için mi?

"Şampiyon" duygusu... "Bu sene de yokuz, ne kupada ne ligde..." *(gülüyor)*

Bir söyleşide, "Kesmeşeker dinleyicisi olup da beni hayal kırıklığına uğratan kimse olmadı" diyorsun...

Olmadı hakikaten. Frekans meselesi belki. Zaten 100 bin satan adamlar değiliz ki. Hangi mood'da dinlediklerini biliyorum insanların, çünkü ben de aynı şeyi yaşadım, yaşıyorum. Bir herifi dinlersin, kafanda bir imge oluşur. Karşılaşmak tehlikelidir ama. *(gülüyor)* Bizde öyle bir durum yok. Kadıköy'deyiz, o sokakta, bu sokakta karşılaşıyoruz, konuşuyoruz, ağır hesap sordukları da oluyor.

Ne soruyorlar?

Müzisyense, "o şarkının şurasında niye öyle yaptınız, şöyle olsaydı" diyor. Ailevî bir durum var, birebir ilişki. O da bize rahatlık veren bir şey. O insanların bizi dinlemeye geldiğini bildiğimiz için kasmadan, takıntısız bir şekilde çalıyoruz. Bir şarkı sözüne takılsam, tamamlayacaklarını ya da umursamayacaklarını biliyorum. Geçen sene Masalevi'nde akustik çaldık, yıllardır çalmadığımız bir

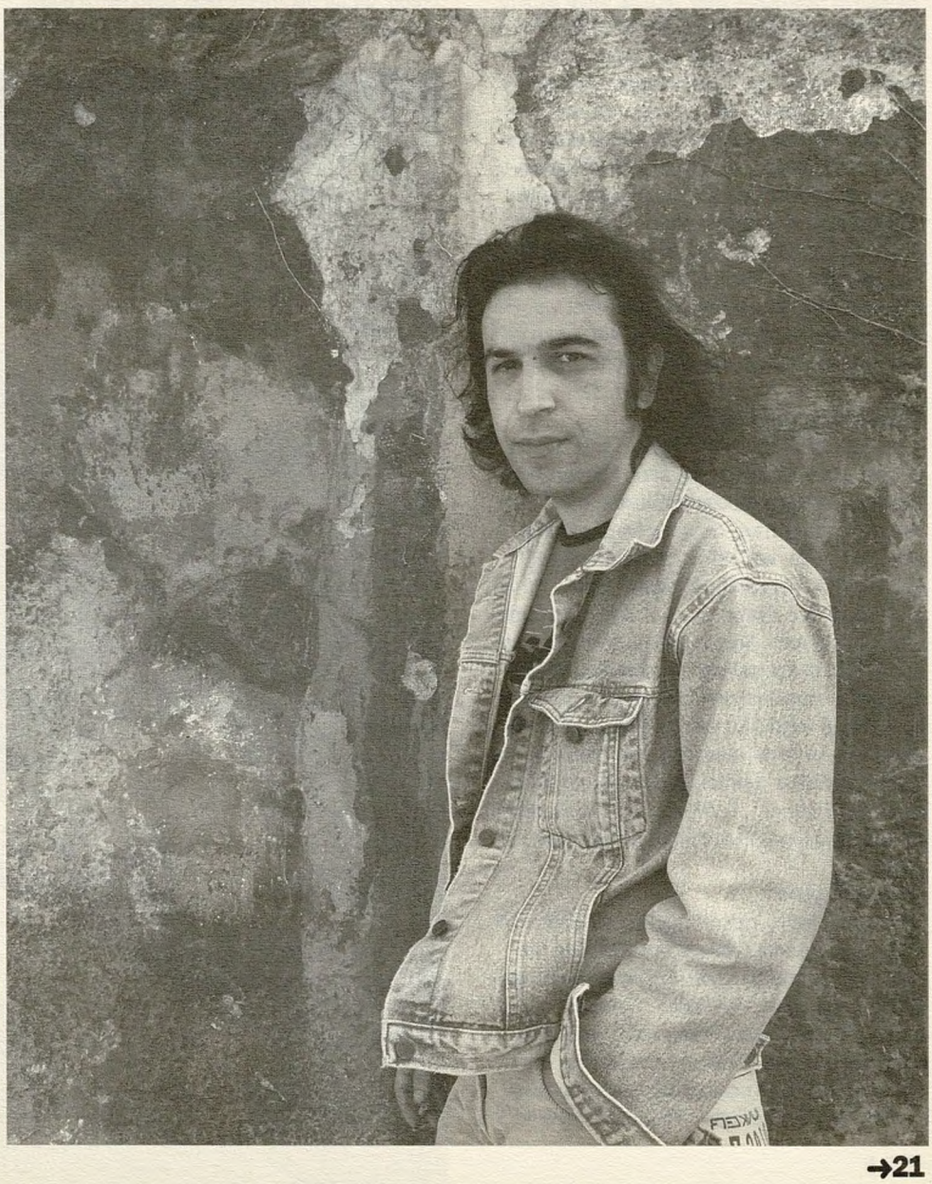

şarkı istediler, "tamam" dedim, "ama sözleri hatırlamayabilirim". Bir yerinde, pat, unuttum, baktım bir kız söylüyor, full. "Gel, burada söyle" dedim, geldi, söyledi. Biz de ona eşlik ettik. Bir gün 100 bin satarsak oturup düşünmemiz gerekebilir, nerede hata yaptık diye. *(gülüyor)*

Düz dinleyiciden ağır hesap soran oluyor mu?

Sözlerle ilgili oluyor daha çok. Sormazlarsa, ters bir şey var demektir. Beatles kodlu biri, Ekşi Sözlük'te, albümler hakkında kitap gibi yazıyor. Her albümü, tek tek şarkıları...

Yeni albüm için ne diyor?

"Nasıl ki 'Sgt. Peppers', Beatles'ın en önemli albümüdür, ama en iyi albümü değildir, 'Kum' da Kesmeşeker için öyledir" demiş. Öyle ilginç takılanlar oluyor. Amerikalı bir rock dinleyicisinin internet sitesi var, bizim albümlerdeki sözleri İngilizceye çevirttirmiş. *(gülüyor)* "Benim için dört albüm vardır" diyor, "Sgt. Peppers", Nirvana'dan "Nevermind", Led Zeppelin'in bir albümü, hangisi olduğu kalmamış aklımda, bir de "İnsülin"i yazmış.

Grubun adı hakkında rivayetler var. Mesela davulcuya "kesme be şekerim" demişsin, isim oradan çıkmış, Cumhuriyet başlık yapmıştı bunu. Nedir hikâyenin aslı astarı?

Evet, öyle bir sürü şehir efsanesi var. Başka anlamlar da yüklendi, kesmeşekere LSD damlatılıyormuş, tak tak... Rivayet çok, ama hakikaten hatırlamıyorum nasıl koyduğumuzu... Bir kere yanlışlıkla Keşmekeş diye yazdılar afişe ismimizi... Hasankeyf konserinde, ismimiz Görünmez Adamlar olsa uyardı. *(gülüyor)* 1992'de Hasankeyf'i kurtarmak için düzenlenmişti o konser, Bulutsuzluk Özlemi, Akbaba, biz... Düzenleyen de Bedri Baykam. *(gülüyor)* Sahneye çıktığımızda hava kararmıştı, aydınlatma da yok, görünmeyen grup olarak üç-dört şarkı çaldık. Hasankeyf belediye başkanı bir plaket verdi. "Kesmeşeker'e sevgilerimle" diye de yazdırmış üzerine. Evde saklıyorum. Platin plakları dizerler ya, yedi albümün sonucunda bizde de bir plaket var, Hasankeyf'ten. *(gülüyor)* Gururla gösteriyorum gelene gidene, "olay budur işte" diyorum. *(gülüyor)*

Kesmeşeker nasıl başladı?

1991'de Gölcük'te... Bizim basçı Tayfun'un babasının video dükkânı vardı, onun bodrumunda yaptık ilk provaları. Gecenin köründe, bam bam bam... Yanda fırın var, bir gece fırıncının çırağı geldi, un içinde, seyretti ve "şimdi bu ne abi?" dedi. Tayfun, "işte bu rock, blues" falan... "O ne abi?" İlk defa o zaman "bu, şu" diye tanımlama yapmamız gerekti. Sonra devamlı gelmeye başladı o çocuk, baktık şarkıları da söylüyor. Ne dinliyor şimdi, merak ediyorum. İlk konseri Gölcük'te bir kahvede verdik. Sonra bir defilede çaldık. Demet Akalın vardı defilede, o zaman Gölcük'te oturuyordu. *(gülüyor)* Denize bakan yerlerde böyle garip şeyler oluyor... Kahve de deniz kıyısındaydı. Arkada Elvis halısı. Öyle bir halı var ya meşhur. *(gülüyor)*

Neler çalmıştınız?

"Hamdım, Piştim, Oldum", gerisi rock'n'roll, kaptır. *(gülüyor)* Sonra Çatalca'da çaldık. Lee Cooper'ın bir promosyonuydu. Çağırdılar, kalkıp gittik, üç kişiye çaldık. Yine önce "Hamdım", sonra rock'n'roll. Daha sonra Galleria'da çaldık, o zaman yeni açılmıştı. Orada da önce defile, sonra biz. *(gülüyor)* Daha sonra da Bostancı'da Ambiyans'ta çalmaya başladık. Altı-yedi parçayla iki saat program yapıyorduk, şimdi manyakça geliyor, ama öyleydi. O zamanlar şöyle bir zorluk vardı, davulcumuz Cengiz, tek bacağı protezdi ve tersanede işçi olarak çalışıyordu. Gece ikide program bitiyor, Cengiz çıkıyor, otobüse biniyor, Gölcük'e gidiyor, sabah yedide de kalkıp mesaiye. Zenci, ataları Libya'dan. Değirmendere'de bir fındık festivali olmuştu, kadro da Bulutsuzluk Özlemi, Edip Akbayram ve biz. İlk ciddi konserimiz sayılır. Nejat (Yavaşoğulları) Cengiz'e çok tav olmuştu, "ne kıyak davulcu, nereden buldunuz" diye. *(gülüyor)*

Şimdi ne yapıyor Cengiz?

Bacağından dolayı erken emekliye ayırdılar. Evlendi, çocuğu oldu. Bebek giysisi satan bir mağaza açmıştı, depremde yıkıldı. Şimdi Gölcük civarında çeşitli mekânlarda klavye çalıyor.

Fırıncının çırağı geldi provaya, un içinde, "şimdi bu ne abi?" dedi. İşte rock, blues... "O ne abi?" Sonra devamlı gelmeye başladı. Ne dinliyor şimdi, merak ediyorum.

Seni ilk tetikleyen, "kendi şarkılarımı yazayım, Türkçe söyleyeyim" dedirten neydi?

Birçok şeyin kombinasyonu. Zaten Türkçe müzik dinliyordum, Tanju Okan, Üç Hürel, Barış Manço, Moğollar... Ta ki 1978'e, Yavuz Aydar'ın TRT 3'teki efsanevî Beatles programına kadar. *(gülüyor)* O zamana kadar Beatles dinlemişliğim yoktu, o serinin hepsini kaydetmişim, geçen gün o kasetleri buldum hatta, cazur cuzur. 12 yaşındaydım, bir güdüyle kaydetmişim. Bir büyü var çünkü orada. Bir de denize bakarak büyümenin etkisi herhalde. Deniz çok belirleyici... Kendi kendine çat çat çat bir şeyler söylemeye başlıyorsun. Bir de, benim dinlediklerim kendi müziğini, sözünü yazan adamlardı. Dolayısıyla, "kendi şarkılarımı yapayım" demiyorsun, kendiliğinden öyle oluyor. Tabii birkaç İngilizce deneme yapıyorsun ilk başta, herkesin vardır, bizim de var...

Bir albüm kapağındaki teşekkür, niye Beatles'a değil de McCartney'e?

İşte o yüzden yıllarca bana "sen Paul'cüsün, satılmış herif" dediler. *(gülüyor)*

Biz Lennon'cıyız ama, McCartney'in de çok hakkı yeniyor doğrusu...

Yeniyor, iyi bestecidir, iyi de söz yazarıdır. Beatles plaklarını toplarken McCartney'in de Wings dönemi plaklarını toplamıştım. Çok iyi işler hepsi. Harrison mistik, Lennon keskin, McCartney bestecidir. Ne zaman siktir çektim? 11 Eylül konserinde Amerikan bayrağının arkasında "Let It Be"yi söyleyince... Belki geç kalmış bir siktir ama, bu herif böyle işte. Eric Clapton filan da çıktı oraya, aslında siktir çekecek çok herif var da...

O konser, kaskasa gelme de oldu birçoğu için. Lennon o tongaya basmazdı, ayrı.

Basmazdı tabii, arada öyle de bir fark var. Zaten bir muhafazakâr tarafı hep vardı McCartney'in. Gerçi neye göre muhafazakâr? Beatles'a göre, Lennon'a göre. Rock'un böyle bir boyutu da var. Mesela Pink Floyd, "We don't need no education". Tamam, orada eleştirel bir durum var, ama kendileri en iyi okullarda okumuşlar. Rock çelişki üzerine kurulmuştur zaten.

Beatles'dan başka kimleri seversin?

Stones, Cure, Police –Sting değil–, Bob Marley, Peter Tosh... Tosh'u Marley'den daha yakın bulu-

rum kendime. DJ'lik yaptığım zamanlarda "Bush Doctor"ını döndürüyordum hep –"Legalize marijuana" diye başlar. Tosh'da edebiyat yapayım durumu yok, pat pat pat! Marley daha "şık"tır. Yakışıyor, ayrı. Abba'yı da severim bak. Gelmiş geçmiş en iyi pop grubudur bence. Who'nun Pete Townshend'i de aynı kanıda, Roll'da okudum. *(gülüyor)*

Madem Abba dedin, klişeye sadık kalalım, "Abba'dan Zappa'ya" yapalım...

Klozete oturmuş bir posteri vardır, Değirmendere'de bir Turgut abi vardı, Traffic'ler, Led Zeppelin'ler filan dinlerdi, onun evinde görmüştüm o posteri. Külliyatına çok hakim değilim, o kadar çok albümü var ki. Zappa manyağı çok arkadaşım oldu. Bu işler hep yeraltından gider, kimin nereden çıkacağı pek belli olmuyor. Plak topluyorum, Akmar pasajında bir sahaftan alıyorum. Hangi plağı bulsam, üzerinde "Tufan Tezcan, diş hekimi" diye bir damga var. Sahafa "kim abi bu Tufan Tezcan" dedim, "pasajdan çık, dön sağa, göreceksin levhayı" dedi. Gittim, çaldım kapıyı, tak tak tak. Akmar'ın oralarda yatıp kalkan bir ayyaş vardı, Mustafa Kemal dedikleri bir adam, o açtı kapıyı. İlk şoku öyle yedim, sonra Tufan Tezcan belirdi arkada. Anlattım, plak topluyorum filan falan. "Gel, gel" dedi, girdim, hakikaten diş hekimi, muayene koltuğunun üzerinde bir sarman yatıyor, içeride Güzel Marmara şarapları. "İçer misin", "içerim", plastik bardaklar çıktı, tak tak tak. "Müzik koyayım" dedi, bir şarkı başladı çalmaya, 10 CC'nin "The Things We Do For Love"ı. "Çok severim bunu" dedim, "satayım sana o zaman" dedi. *(gülüyor)* Duvarda Hürriyet gazetesinden kesilmiş bir haber, çerçeveletilip asılmış: "Ülkemizi İrlanda'da bir diş hekimi temsil edecek." Elinde gitarla bir adam. Tufan Tezcan. Ne iş? "1975'te ben İrlanda'dayken..." Alkol göçertmiş adamı. Fotoğraflarını getirdi, "ben McCartney'ciydim, arkadaşlarım Stones'cuydu, bak bu kızla karımı aldattım, karım bizi bastı", bir sürü ayrıntıya giriyor, kırk yıldır tanışıyormuşuz gibi. Gitti gitar getirdi, "şimdi seninle Beatles çalacağız..." Kalkılamıyor da, takılıp kaldım. Aradan bir yıl geçti, bizim ilk kadrodaki basçı Tayfun'un ailesi İzmit'tedir, oraya gidip geliyor. Bir gün dedi ki: "Bizim oradaki bir çiftliğe bir adam taşındı, acayip kafa, çok iyi anlaşırsın. Çok güzel plakları var, gidiyoruz, dinletiyor bize. Alkolikmiş, şimdi bırakmış, temizlenmiş, çiftliğe gelmiş..." "Tufan Tezcan mı?" dedim. "Evet, sen nereden biliyorsun?" *(gülüyor)* Buraya nereden gelmiştik?

Zappa'dan.

Tufan Tezcan Beatles kanadı, Turgut abi Zappa'cı. Endüstri mühendisi, eski hippi.

"Rock çelişki üzerine kuruludur" dedin, Beatles onu çok derinden yaşadı. Zappa da hep üstüne üstüne gitti o çelişkilerin. Bu bağlamda Kurt Cobain'i anmak farz galiba...

Cobain kendi gerçekliğini koydu ortaya. Ve salladı milleti. O sallamaya çok ihtiyaç vardı. Salladı, salladı, sonra baktı bu sallamanın geçerliliği yok. Milyon sattı, ama onu istemiyordu ki. Belki içinden istiyordu, ama onu o sallamayla beraber istedi. Bir endüstrinin içinde varolmanın olanaksızlığını anladı ve "hassiktir" dedi, bam, çaktı. Pearl Jam'de o vicdan azabını hissediliyor. Nirvana ve Pearl Jam, mahşerin iki atlısı gibiydi. Sözcülüğü Cobain yaptı, şimdi Vedder'ın sürdürmesi lazım, bunun vicdanî sorumluluğu çok ağır. Onunla boğuşuyor. O mood'da değil, kafayı toparlayamadı. Toparladığında o ilk albüm gibi bir albüm yapacak. Bir daha hiçbir zaman "Ten"deki gibi olamadılar. "Ten"i müzik olarak aşmak çok zor, onu Cobain yaptı. MTV Unplugged'da seyrediyorum, üzerinde bir hırka, gözleri kapalı, çalıyor. Cobain meydan okudu, o meydan okumayla stadları doldurdu. Ama bir baktı ki, olay başka bir yerde. Oraya gelmek istemiyordu, ama geliyorsun. Bu çözümsüzlük herkes için geçerli, Sex Pistols için de. İsyanlar, evet güçlü, ama endüstri de çok güçlü. Cobain 1925'in blues şarkısını söylüyordu. O şarkıyı ("Where Did You Sleep Last Night") yapan Leadbelly 30 cent kazanmamıştır belki, boyacılığa devam etmiştir. Ama Cobain söylediğinde milyon dolar indirdi cebe. Bununla yüzleşmek çok zor. "Ulan şarkıyı besteleyen zenci 30 cent kazanmış, ben milyon dolar kazandım, şimdi bu parayı yiyeyim mi, yoksa bir yerime mi sokayım" dersin. Bir yerine de sokmazsın. Devasa bir soru işareti gelir karşına...

(gelecek ay devam...)

Cobain 1925'in blues şarkısını söylüyordu. O şarkıyı yapan Leadbelly 30 cent kazanmamıştır, ama Cobain milyon dolar indirdi cebe. Bununla yüzleşmek çok zor.

Söyleşi: ***Yücel Göktürk - Serkan Seymen***

varuna cafe

varuna gezgin açıldı

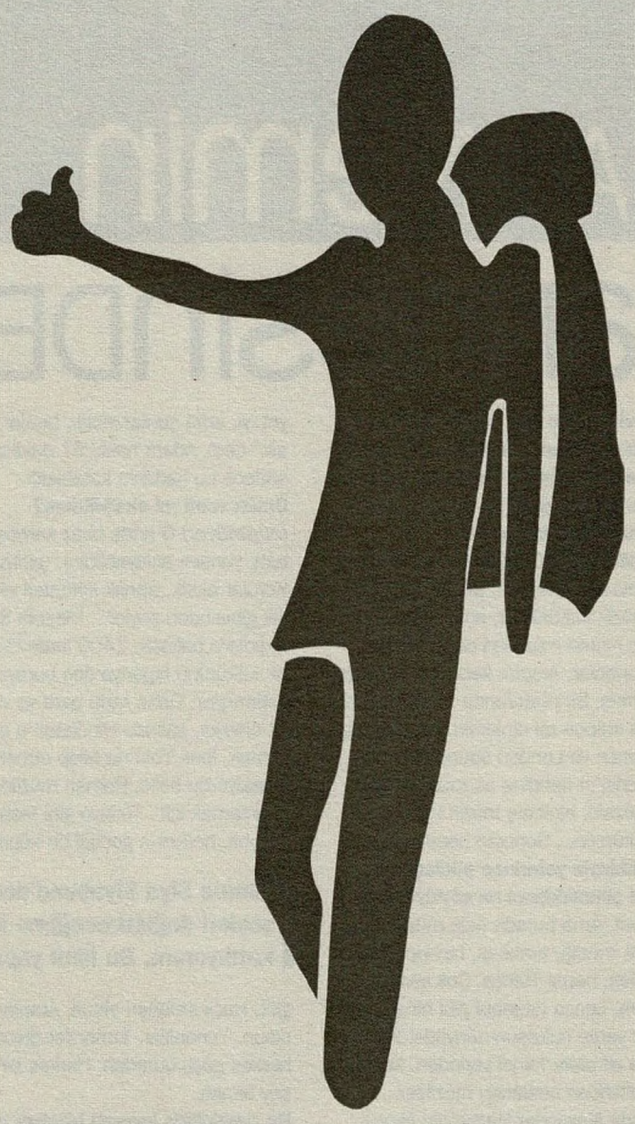

ESKIŞEHIR

www.varunacafe.com

Foto: Şahan Nuhoğlu

[FATİH AKIN]

ANNEMİN ANNESİNDEN ÖĞRENDİĞİ

Fatih Akın, mayısın başlarında ilk kez Babylon'un perdesinde, eşine dostuna gösterdi son filmi "İstanbul Hatırası"nı. Tarlabaşı sokaklarının, Ara Güler kartpostallarının, Roman düğünlerinin, tasavvufun, hiphop'un, arabeskin, popun, Müzeyyen Senar'ın, Duman'ın ve daha nicesinin dizildiği değerli bir tesbih... Cesareti ve sertliği, mizahı ve fırlamalığı elden bırakmayan bir "fotosentez" filmi... İddia etmiyoruz, ama temenni ediyoruz: "İstanbul Hatırası"nın, bu toprakların müziğine büyük iyiliği dokunacak. Fatih Akın'ı bu özel gösterimin hemen sonrasında, yuvasında, Büyük Londra Oteli'nde yakaladık.

Belgeselde pek çok müzik tarzına bir arada yer vermişsin. Dünyadaki başka şehirlerin de filmini çeksen, bu zenginliği ya da bu karmaşayı yakalayabilir miydin?

Fatih Akın: Düşünmem lazım... Mesela Hamburg'da, Berlin'de de çok müzik kültürü var, ama onlar sadece Alman müzikleri değil. Türkler, Yunanlar, Araplar kendi müziğini getirmiş. Bir restoranda felafel yersin ve Arapça rai dinlersin, bir club'a gidersin ve London sound dinlersin. Berlin'in kendine ait müziğini görmezsin, birikmiş müzik kültürlerini görürsün... Sonuçta hepsi ayrı.

Birbiriyle yeterince etkileşim içinde olmadıklarını mı söylüyorsun?

Evet. Ama burada halk müziği, sanat müziği, arabesk, hiphop, rock falan, hepsi Türkçe. Çok yerler gezdim, bence İstanbul gibi bir şehri az yerde bulursun dünyada. Kendine ait olan, kendi yerinden, kendi halkından beslenen müzikler... Aslında Alexander Hacke'nin filmde söylediği gibi, "biz sadece üst tabakayı kaşıdık". Derinine inmedik. Her şey bu değil ki. Orhan Gencebay'ın filmi seyrettikten sonra ilk söylediği şey: "Bu filmin aslında altı saat olması lazım, çok şey eksik".

Bunu ne zaman söyledi?

Bugün, direkt bunu söyledi. "Hocam nasıl buldunuz?" dedim. "Gayet iyi, ama şunlar eksik, bunlar eksik" dedi. Adam haklı. 87 dakikada sadece bu kadarını katabildik.

Örnek verdi mi eksikliklere?

(düşünüyor) O anda biraz sarhoştum, yarısını anlayabildim. *(gülüyor)* Korolar eksik, azınlık kültürleri eksik gibisinden şeyler... Mesela Sefaradlara baksak, 1400'lerde müzik kültürünü İspanya'dan buraya getirmişler. Daha fazla para ve vakit olsaydı, aslında Hindistan'a da gitmek, İpek Yolu'nu takip etmek gerekiyordu belki, Roman müziklerini anlamak için. Türkiye gibi fazla yer yok, herkesin geçtiği bir köprü gibi. Haçlı seferleri olsun, Araplar olsun, Yunanlılar, Ermeniler olsun, herkes geçti buradan. Herkes bir şey bıraktı.

Bu zenginliğin kıymeti biliniyor mu sence? Müzeyyen Senar'la Ceza'nın CD'lerini evinde yan yana bulunduran kaç kişi vardır ki?

Ama bence hepsi buradan besleniyor. 10 bin sene önce Mezopotamyalılar burada müzik yaptılar, Türkler 5 bin sene önce burada müzik yaptılar. Mesela Amerika dediğin 500 senelik bir şey sonuçta... Bugünkü Türkiye'nin siyasî haline baksak, müzik de bunun bir aynası... Bunu belki biliyordum da, ifade edemiyordum. Filmde Siya Siyabend'den Bizon diyor ya, "müzikle bir şeyleri değiştireceğime inananlardan biriyim", ben de buna tamamen katılıyorum. Bu filmi yaparken çok şey öğrendim. Mesela Mercan Dede'nin sufizm olayları... Sufizmin bir kaynağı Budizmden geliyor, Türkler müslüman olmadan evvel şamanlara takılıyorlardı, bir bölümü de Batı Çin'den gelen Budistlerdi. Müslüman olduktan sonra eskiden kalan felsefeleri saklamışlar. Zaten ben de Doğu felsefesi takılıyorum. Şu an çok moda. *(gülüyor)*

Filmde Siya Siyabend'den Bizon diyor ya, "müzikle bir şeyleri değiştireceğime inananlardan biriyim", tamamen katılıyorum. Bu filmi yaparken çok şey öğrendim.

Türkiye'deki siyasetin bir aynası dedin, müzik için...

Burası bir mozaik bence. Faşistler "ne demek lan mozaik, burası mermer" diyebilir. Burası tamamen mozaik. Gündemdeki olaylara bakarsak, o kadar çok şey oldu ki filmi çektikten sonra: Bayrak olayları, Ermeni olayları, Orhan Pamuk olayları... Tam iyi tarafa giderken, birden böyle bir hassaslanma oluyor. Yugoslavya gibi olmaktan gerçekten korkuyorum. Sırp olsun, Boşnak olsun, Arnavut olsun, bir sürü Yugoslav arkadaşım var. Bu milliyetçi azınlık sorunları Yugoslavya'da yaşandı. Üstelik biz Avrupa'nın içerisinde bile değiliz. Savaş olan yerlere daha yakınız. Yugoslavya paramparça oldu ve yardıma gelmedi kimse. Herkes yenildi o savaşta. Yarın öbür gün bizim başımıza gelir diye korkuyorum... Mesela Ermeni olayını ben çözemedim, olmuş mu olmamış mı? Olduysa eğer, bir toplumun sansür mansür olmadan, kendi hikâyesini, kendi geçmişini eleştirmesi çok doğal bir şey. Bunu akıllı toplumlar yapar. Oliver Stone'un filmleri, hep Amerika'yla hesaplaşmadır. O yasak, bu yasak demekle, Orhan Pamuk'a sinirlenmekle olmaz... Bence filmim bütün bunları da ifade ediyor. Çok naif bir şekilde "herkes herkesi sevsin" diyor Aynur. Ve ben bu filmi yaparken Aynur'un albümü bile yasaklanmış be! İnanamadım. Üzülüyorum tabii. Buraları sevdiğim için üzülüyorum.

Sen bu filmin cesur bir film olduğunu düşünüyor musun?

Yok.

Ama cesur bir film. Emin ol, çoğu kişi tehlikeli bir film olduğunu düşünecek, senin üstüne gelecektir.

Peki bu film kime bir kötülük edebilir, kime bir tehlike gelebilir bu film- →

ATHENA

Tüm müzik marketlerde.

PASAJ

den? Size bir geri soru.

Orhan Pamuk'a küfredenler, Kıbrıs'ı sattılar diye bağıranlar, bayrak yürüyüşü yapanlar... En büyük gazeteler, televizyonlar...

Yani vatan haini olabilirim.

"Vatan hainlerinin tuzağına düşmüş yönetmen" olabilirsin mesela.

Sonuçta kim ne kadar vatan haini derse desin, değilim. Tabii ki böyle akıntılar var ve bu akıntılar kuvvetli. Ama çok basit bir şey var, annemden öğrendiğim. Annem de herhalde annesinden öğrendi, o da kendi annesinden: Sana düşman taş atarsa, ekmek atacaksın. Tabii zor bir felsefe. Bunu hiç deneyemedik şimdiye kadar. Ne yaptık, silah attık birbirimize. Niye silah attık? Çünkü abi, silah satanlar böyle istedi de ondan. Bütün olay bu. Milliyetçilik aşırılaştığında faşist bir yere gelebiliyor. Çok salakça. Bu toprağa faşist olmadan da sahip çıkabilirsin. Diğerlerini severken de yapabilirsin bunu. Bunu sadece asker için demiyorum, PKK için de geçerli.

Bu filmi sence Avrupa nasıl karşılayacak? Çünkü bu film onların klasik beklentisine, kafalarındaki kategoriye de uymuyor herhalde.

Büyük bir şaşırma var orada... Bu şaşırma, kıskanmaya kadar gidebilir. Benim film onlara diyor ki: "Bizim müzik kültürü sizinkinden zengin." Belki onu bile demiyor. Diyor ki: "Bak, bizim burası böyle abi. Farklı bir şey, daha duygusal bir şey." Bu film bir şehrin müziği, bir şehrin portresi aslında. Bu portre de aynı zamanda Türkiye için geçerli. Ne kadar önemli bir iş yaptığımızı, filmi çekerken fark ettik. Film en önemli alanda gösterilecek. Mesela Cannes ilginç bir yer. Düşünsenize, Orhan Gencebay kendini Cannes'da ifade edecek. Bence büyük bir şaşırma olacak. Sonuçta küçük, bağımsız bir film. Ne kadar etkisi olur bilmiyorum, ama iki-üç kafayı karıştırabilirsek, iki-üç kafayı kırabilirsek yeter.

Senin kafan da bu filmden sonra karıştı mı?

Kafam açıldı bu filmden sonra.

Başlarkenki Fatih Akın'la, filmi bitirmiş Fatih Akın arasında nasıl bir fark var?

Daha olgun bir insan oldum. Belli bir sakinlik var üstümde. Bu bir sivilceyse eğer, "Duvara Karşı"da sivilceyi patlattım. Bu film de pansuman gibi bir şey oldu. Açıldım, oh be, rahatladım. "Duvara Karşı"dan sonra global bir merak yaratabildik. Bu Arjantin, Meksika için, Avrupa için, filmin oynadığı her yer için geçerli. Şimdi herkes merakla Türkiye'ye bakıyor. Bu filmin sırası şimdi. Bir dram, bir komedi her zaman yapabilirsin. Onlar kaçmıyor, ama bu kaçabiliyor.

"Duvara Karşı"yla sana verilen şansı ilginç bir şekilde kullandın. Çok kişisel bir amaç için de kullanabilirdin. Ama spotları Türkiye'ye çevirdin.

Sonuçta siyasetle ilgilenen bir insanım. Der Spiegel okuyorum ve kızıyorum. Bir yorum yapıyorlar, belli bir bakışları var. Madem siz dergi olarak bu hakkınızı kullanıyorsunuz, ben de mademki sizin bakışınıza katılmıyorum, o zaman kendi bakışımı gösteririm. O yüzden bir belgesel çektim. Aslında journalistik bir iş oldu. Bana hâlâ soranlar oluyor Almanya'da: "Kendini daha fazla Türk olarak mı hissediyorsun, daha fazla Alman olarak mı?" Her filmden sonra soruyorlar ve hep farklı bir cevap veriyorum. Bu sefer ben aynı şeyi İstanbul'a sordum: Doğu musunuz, Batı mısınız? İstanbul bana dedi ki, "biz ne Doğuyuz, ne Batıyız". Yahut da "hem Doğuyuz, hem Batıyız, ortada bir yeriz".

Ya da şöyle dedi: "Bu sorudan bana ne!"

Evet, aynen böyle görüyorum. "Bana ne" dedi, "ikisiyim" dedi, "ikisinin ortasındayım" dedi. Bir şehirle kendini identification etmek, yani bir yazarla, bir artistle, bir insanla değil, bir şehirle bunu yapmak ilginç bir şey.

Geçenlerde İngiliz gazetesi sana "göçmen sineması mı yapıyorsun?" diye sormuş. Sen de "hayır, sinema yapıyorum" tarzında bir cevap vermişsin.

O çok eski kafalı bir kategori. Alman filmi ya da Türk filmi çekmiyorum, göçmen filmi çekmiyorum, film çekiyorum. Sonuçta hepimiz göçmeniz. İnsanlar varolduğundan beri A noktasından B noktasına gitmişler. Her Amerikan filminin de göçmen filmi olması lazım o zaman. O bir kısıtlama, bir çerçeve. İfade etmek istediğim şeylere o çerçeve artık yetmiyor.

Almanya'da yaşayan Türk toplumundaki müzisyen camiası da, filminde yansıttığın çeşitliliği barındırıyor mu? Bu filmin bir benzerini Almanya'da çekebilir miydin?

Yok.

Niye?

Uzak kalıyorlar buraya da ondan... Zannediyorum ki, çevrenin müziğe çok etkisi var. Sonuçta müzik, yaşadığın yerin koşullarını ifade ediyor. Almanya'daki Türklerin müzik dili farklı ve çok daha fakir. Bir tek belki hiphop'ta eşit bir çizgideyiz. Ceza burada ne yapıyorsa, Fuat ve Killa Hakan onu Berlin'de yapıyor.

Paris'te, Cezayirliler arasında, belki de Cezayir'dekinden daha canlı bir ortam var. Almanya niye Türkler için Paris olamadı? Rai gibi bir Türk müziği neden patlamadı?

Almanya Paris olmak istemedi de ondan. Almanya'nın kendi popüler müziği olamadığı için, Türkler beslenecek bir şey bulamadılar.

Almanya'da II. Dünya Savaşı'ndan sonra kesilmiş, yok edilmiş bir müzik var. Birçok Alman rock grubu da, '60'larda, geçmişle bağı olmayan deneysel bir müziği sıfırdan yaratmaya koyuldular bu yüzden. Sonuçta marjinal kalsalar da, çok etkileyici bir müzik çıktı ortaya.

Doğru... Orada, kuvvetli edebiyatçılarımız, yazarlarımız var. Sinemada kuvvetli yönetmenlerimiz var. Çoğu da uluslararası alanlara geçmişler, festivallerde filmleri gösteriliyor. Çünkü iyi bir Alman edebiyatı geleneği var. İyi bir Alman sineması da var. Ama zengin ve popüler bir Alman müzik kültürü yok.

Can'in "Ege Bamyası" albümünü sever misin?

Tabii canım... Niye o ismi vermişler, öyküyü bilmiyorum. O plağı alanlar "Ege bam yaa sii" diye okuyorlar. *(gülüyor)* Bundan beş-altı sene önce, ilk defa o plağı gördüğümde, "bu Türk malı" dedim arkadaşlarıma, "bu kavanozu Türk bakkallardan alabilirsiniz". Şaşırdılar... Can aslında illüzyon yaratmış. Alexander Hacke buraya geldiğinde, Maltepe'ye, Baba Zula'nın stüdyosuna gittik ve orada Can'in davulcusu Jaki Leibezeit'le karşılaştık. Onlar burayı hep biliyorlardı zannediyorum. Erkin Koray'ı filan da dinliyorlardı... Almanya'da bir yerde bir Alman halk müziği çalsın, hepimiz kulaklarımızı kapatırız, eve kaçarız. Babaanneler falan bira içerler o müzikle. İçip kafayı bulduğun zaman o müzikte bir şey göremezsin, ama bizim fasılda çok şey bulursun. Yeteri kadar kafayı bulduktan sonra, fasıl bana caz gibi derin geliyor.

Sen normal bir günün 24 saatinde filmindeki kadar çeşitli tarzlarda müzik dinler misin?

Dönemlerim oluyor. Radyoda bir U2 yakalıyorum, bir hafta U2 dinliyorum mesela. Einstürzende Neubaten dönemim oluyor, iki hafta onu dinliyorum. Genellikle siyah müzik DJ'liği yapıyorum, siyah müzik piyasalarını takip etmeye çalışıyorum, plak dükkânlarında zaman geçiriyorum. Ama Türk müzikleri bu arada hep var hayatımda. DJ olarak çalarken, bazen bir geçiş yapabiliyorum.

Siyah müzikten aldığın hazzı tarif etsene biraz.

Kafa sallamak. En rahat müzik, hiçbir yanlış yapamazsın gibi geliyor bana. Kafayı salladığın anda, –biz ona kopfnickerbeat (kafa sallama beat'i) diyoruz– kendiliğinden hareket etmeye başlıyorsun... Romanlar da zenciler gibi. Selim Sesler'in yaptığı şey resmen free caz. Orhan Gencebay, Arif Sağ ya da Neşet Ertaş sazı çaldığı anda, ben B.B. King duyuyorum. Yıldız Tilbe'nin türkü albümüyle kafayı sallamaya başladığım anda, bazen türküyü dub'a benzetiyorum... Bu film müziği albümü tutulursa, hemen arkasına bir remiks albüm planlıyoruz. Afrika Bambaata'yı tanıyan New Yorklu tanıdıklar var. Onlar söylesin, Afrika Bambaata da Orhan Gencebay remiksi yapsın mesela. Hacke'nin bir tanıdığı var, Wu-Tang'dekileri tanıyor. Wu-Tang, Müzeyyen Senar'ın remiksini yapsa. Böyle düşüncelerimiz var.

Çok naif bir şekilde "herkes herkesi sevsin" diyor Aynur. Ve ben bu filmi yaparken Aynur'un albümü yasaklanmış be! İnanamadım. Buraları sevdiğim için üzülüyorum.

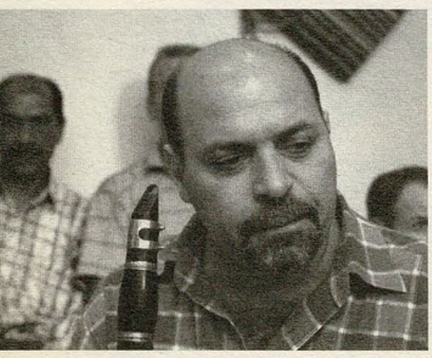

27 Mayıs'ta vizyona giren "İstanbul Hatırası"ndan enstantaneler: Alexander Hacke, Brenna McCrimmon, Selim Sesler, Orhan Gencebay

Keşanlılardan biri "Cenabı Rabbim herkesi Roman yaratsın" diyor filmde.
(gülüyor) Ben buna katılıyorum. Herkes oynasın her sabah...
"Bir taraftan Zeki Müren dinledik, bir taraftan Pink Floyd dinledik, ikisi de iyi gelmedi, ama sonunda ortasını bulduk." Bu da filmde geçen cümle.
Filmde geçen her cümle sanki benim cümlem olabilir gibi hissediyorum. Bu cümle de öyle. Fassbinder'lerle, Yılmaz Güney'lerle büyüdüm, ne ona, ne ona ait gördüm kendimi. Onları birleştirdim, yeni bir şey yaratmaya çalıştım... Mesela Replikas "burdaki müziğin farkına varmamız için 19-20 yaşlarına gelmemiz gerekti" diyor filmde. Ben de Türk müziğini ya da Türk sinemasını beş-altı sene evvel yavaş yavaş keşfetmeye başladım.
Bir de duvar yazısı var: "No hip-hop, yes Müslüm". Ona ne diyorsun?
O yazı Kadıköy'de bir duvarda duruyor. Sorduk Ceza'ya, "bunu kim yazdı" diye. Punk'çılar yazmış. Globalizme karşı bir cümle aslında.
Ama baksana, global bir cümle, "no" diyor, "yes" diyor.
Evet, tamamen karışık. İstanbul gibi aslında. *(gülüyor)*
Dolapdere'deki bir oto tamircisi çocuk şöyle demiş: "Arabesk sosyete işi, biz hiphop dinliyoruz."
İlginç... Şu an tamamen underground'da olan bir şey. Bence daha patlayacak... Araştırdığımızda şunu öğrendik. Türkiye'ye disko müziği geldi de, groove gelmedi. Curtis Mayfield, Stevie Wonder, Isaac Hayes... Funk diye bir şey de hiç yoktu. Motown kültüründe eksiklik var burda. O yüzden hiphop gecikti.
Breakdance çabuk geldi ama Türkiye'ye. Michael Jackson da öyle. Kökleri değil ama, Michael Jackson çok kolay kabul edildi.
Breakdance'in gelmesinin sebebi de, '80'lerin ortasında Almanya'dan toplu bir geri dönüş vardı ya... '84 tam breakdance'in senesiydi. Bugün hâlâ dünyanın en iyi breakdance'cileri Türk.
Reggae de pek taraftar bulamadı Türkiye'de.
İnsanlar ihtiyaç görmedi siyah müziğe. Sonuçta Roman müziği de siyah müzik. Bu ilginç bir teori.
Roman müziğiyle siyah müziğe baktığın zaman, ikisi de hayatı kutsayan müzikler. Burada zaten bunlarla göbek atılabiliyorsa, siyah müzikle dans etmeye ihtiyaç kalmıyor olabilir.
İlginç bir şey çıkarttık. Yüzde yüz sebep budur. Almanya'da hiç yoktu böyle bir şey. Kendine ait, kendi köklerinde groove diye bir şey yoktu ve her şey tamamen Amerika'dan geldi. Türkiye bu konuda bir anlamda kendisini korudu.
Bu filmde, aslında gazetecilik yaptığını söyledin demin.
Genellikle insanların bana soru sormasına alışığım. Bu sefer tam tersiydi. Karşımdakinin bana güvenmesi lazım: Ben seni bu filmde dolandırmayacağım! Bu koşulu yaratmam gerekiyordu... Çok müzik dinledim ve her şeyi merak etmeye başladım. Belgeselle fiction film arasındaki en büyük fark, fiction'da gerçekliği yaratıyorsun. Belgeselde ise, gerçeği yaratmıyorsun, yakalamak istiyorsun.

Cannes Festivali'nin dört jüri üyesi: Hintli aktris Nandita Das, Fatih Akın, Meksikalı aktris Salma Hayek ve İspanyol aktör Javier Bardem... Emir Kusturica başkanlığındaki jüri, Altın Palmiye'yi Belçikalı Luc ve Jean-Pierre Dardenne'ın "L'Enfant" filmine verdi. Jüri Büyük ödülünü "Broken Flowers"la Jim Jarmusch, En İyi Yönetmen ödülünü "Cache" ile Michael Haneke aldı.

İstanbul'a sordum: Doğu musunuz, Batı mısınız? İstanbul bana dedi ki, "biz ne Doğuyuz, ne Batıyız". Yahut da "hem Doğuyuz, hem Batıyız, ortada bir yeriz".

Daha uzun bir iş gibi geliyor.
Daha uzun bir iş. Bütün akış, bütün geçişler montajda halledildi. Müzik filmi olmasına rağmen, klip estetiğini istemedim, buna baştan karar vermiştim. Bu görsel alışkanlığı kırmak ve sinema yapmak istedim. Benim filmlerimdeki en önemli şeyler, sonuçta kahramanlar değil mi? Burada da Siya Siyabend'deki karakterler, resmen bir Fatih Akın filminin karakterleri olabilir. Onların üzerine uzun metrajlı bir film de yapabilirim. Onları kendime yakın hissediyorum. Ceza da öyle. Onların nasıl takıldıklarını biliyorum, Kadıköy'de geçen "8 Mile" gibi bir şey yapabilirim mesela. Orhan Gencebay veya Aynur da bir Fatih Akın karakteri olabilir. Belki o yüzden seçtim bu konukları. Onların suratına yakın durdum, kişiselliklerini, düşüncelerini yansıttım.
Neden sadece müzisyenlere odaklandın? Neden o müziği takip eden kitleler ve o müziğin dinlendiği mekânlar filmin dışında kaldı? Kulüpler, konserler, insanlar nerde?
Pratik olarak öyle olması lazımdı. Mesela Orient Expressions'ı çekerken, aslında DJ piyasasını anlatmak istedik. Birkaç garip rave'e gittik, Park Orman'da falan... Herkes beyaz giyinmiş, herkes hap almış. *(gülüyor)* Çok deli manzaralardı. Bana çekici gelmedi açıkçası. O ecstasy piyasasını çekseydim, komik olurdu, film kendini ciddiye alamazdı. Mesela soruyordum: "Siz hepiniz niye beyaz giyindiniz kardeşim?" Biri bana ne cevap verdi, biliyor musunuz: "Televizyonda bazen İsviçre'deki rave'leri görüyoruz, biz de onlara özendik!" Ben de "hayır" dedim kendi kendime, "bunu filmimde istemiyorum". *(gülüyor)* Kulüplerde çekim yapmak, ışık kurmak çok zordu. Mesela Gizli Bahçe'de çekmek istedik, sahibi müsaade etmedi. Bence bu resmen kendini beğenmişlik. Burnu büyük bir sosyete yeri işte!.. Kapıya bir bodyguard koyup "damsız almıyoruz" demek gibi bir şey.
Ya türkü barlar?
Aynur'un çekimleri için türkü barları düşünmüştüm. Ama oralarda da bir turistik hava var. Ben filmimde, ne globalizmin içinde bir İstanbul göstermek istedim, ne de oryantalistik bir İstanbul. İkisinin arası bir şey istedim. Buradaki türkü barlar oryantalist takılıyorlar, duvarda halılar falan... Aynur'u hamamda çekmeye karar verdik. Tabii hamam da oryantalistik bir yer. Sertab Erener'in klibi bile hamamda geçiyor. Aynur da istemedi, ama hamamın akustiği o kadar iyiydi ki, ikna oldu.
Turistik bir film yapmak istesen nasıl bir şey yapardın? Diyelim ki Turizm ve Kültür Bakanlığı sana bir film ısmarladı, "Türkiye'yi tanıt" dedi!
Aynen bu filmi verirdim valla. Tabii beğenmezlerdi. Bu film benim kendi bakışım. O yüzden filmin adı "İstanbul Hatırası". Çünkü bunlar geçen yazın hatıraları... Ama onlar "Sultans Of Dance" gibi şeyler beklerler herhalde.
Senin İstanbul'unsa pek hijyenik değil. Biraz kirli.
Tabii canım. "Duvara Karşı"da da bu var. Kirli dediğiniz şeye "gerçek" diyebilir miyiz?.. Replikas'ın sanatçıları kızmasınlar ama, hiçbir tanesi yakışıklı değil ki! Tarkan tipi yok ki hiçbirinde. *(gülüyor)* Sırtlarında kılları var, dişleri çürümüş, sökülmüş, bir tanesi kafasını tamamen sıfıra vurdurmuş ve yandan bir tutam saç sarkıyor. Ama herifler güzel çalıyor.
Eşin Monique nasıl buldu filmi?
Sevdi. Bu filmden çok şey öğrendi. Montajdayken akıllıca şeyler söyledi, bazı yerleri anlamadığında bizi uyardı. Monique gibi pek çok insana Orhan Gencebay ve Müzeyyen Senar yabancı geldi, o yüzden de filmin arkasına kattık onları. Filmde müzikal bir dramaturji var. Bildiğimiz şeylerle başlıyoruz. Elektronik müziği, hiphop'ı, rock'ı tanıyoruz. Ondan sonra Mercan Dede giriyor ve yavaş yavaş alışıyoruz bu müziğe. Sonra Selim Sesler, Orhan Gencebay ve Müzeyyen Senar... Orhan Gencebay'la pat diye başlasaydık, şok olurdu seyirci. Yatardı film.
Jenerikte, filmi ithaf ettiklerinin listesi yazılıydı.
Safiye Ayla, Zeki Müren, Barış Manço, Cem Karaca, Tanju Okan. Bu beşinden biri yaşasaydı eğer, bu filmimde mutlaka olurdu.
Mesela Fikret Kızılok?
Olmazdı, çünkü onu tanımıyorum. Mesela Zeki Müren'le Türkiye'deki travesti sanatçıların alanına girebilirdik.
Bülent Ersoy?
Düşündüm açıkçası. Ama ağır celebrity'lerle çalışmak, onlarla uğraşmak, ikna etmek, idare etmek zor. Orhan Gencebay'a, Sezen Aksu'ya ulaşmak zaten yeteri kadar zordu. Ama sonra arkadaş gibi olduk. Sezen Aksu'ya arkadaşım diyebilirim artık.
Erkin Koray'la da kolay buluşamadın galiba...
Ah, Erkin Baba!.. *(gülüyor)* Erkin Baba'nın biraz kafası karışık, benden de beter, son anda bizi unuttu. Tanışıp sözleşmiştik. "Abi, kapına geldik, ziline basıyoruz" diye telefon ediyorum, "ama ben şu an İzmir'deyim" diyor. Olabilir böyle şeyler. Biz de bekledik, Rock'n Coke'da çektik ve backstage'de görüştük. Beni unuttuğunu anladım. Suratıma bakıyor, "bu herif kim" gibisinden. "Erkin Baba, sizinle Kadıköy'de buluştuk, fasulye yedik, hatırlamıyor musunuz" diyorum, "ha,

babylon

www.babylon.com.tr

HAZİRAN *JUNE*

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

Şehbender Sokak No: 3 Asmalımescit, Tünel/Beyoğlu T: (212) 292 73 68

Babylon bir Pozitif Titreşim'dir. www.pozitif.info

Garanti Caz Yeşili (Erivan)

THE ARMENIAN NAVY BAND

16.06 PE*THU*-21:30 | 17.06 CU*FRI*-23:00

Garanti Caz Yeşili

Efes Pilsen Blues Nights (Chicago)

MELVIN TAYLOR & THE SLACK BAND

23.06 PE*THU*-21:30 | 24.06 CU*FRI*-23:00

EFES PİLSEN BLUES NIGHTS

2. AKORDEON GÜNLERİ

MOTION TRIO (Krakau)

01.06 ÇA*WED* | 21:30

NEW TANGO ORQUESTRA (Göteborg)

01.06 ÇA*WED* | 22:45

TROYA MEDYA METRO Group

2. AKORDEON GÜNLERİ

STEFAN HUSSONG & MIKE SVOBODA (Würzburg)

02.06 PE*THU* | 21:30

QUINTETO TANGO EXTREMO (Lahey)

02.06 PE*THU* | 22:45

TROYA MEDYA METRO Group

2. AKORDEON GÜNLERİ (Viiala)

KIMMO POHJONEN

10.06 CU*FRI* | 23:00

TROYA MEDYA METRO Group

2. AKORDEON GÜNLERİ (Sliven)

KARANDILA GYPSY BRASS ORCHESTRA

11.06 CT*SAT* | 23:00

TROYA MEDYA METRO Group

(İstanbul)

OKAY TEMİZ ORIENTAL WIND

03.06 CU*FRI* | 23:00

Millering the nite @ Babylon (Boston)

BANT DERGİSİ SUNAR: DAMON & NAOMI

04.06 CT*SAT* | 23:00

bant

(Los Angeles-Stockholm-İstanbul)

NYOFU

21.06 SA*Tue* | 21:30

(İstanbul)

GRİPİN

22.06 ÇA*WED* | 21:30

(Paris-İstanbul)

SOS PROJECT/SMADJ

08.06 ÇA*WED* | 21:30

(Edirne)

CEM ADRİAN

18.06 ÇT*SAT* | 23:00

(İstanbul)

DANCENTRUM SUNAR: EROL & UTE BÜYÜKBURÇ

07.06 SA*TUE* | 21:00

dancentrum

(İstanbul)

BARBOROS ERKÖSE

15.06 ÇA*WED* | 21:30

(İstanbul-New York)

THE RICKY FORD ECLECTIC ELECTRIC BAND

14.06 SA*Tue* | 21:30

(İstanbul)

GÖKHAN BİRBEN

09.06 PE*THU* | 21:30

(Los Angeles-Stockholm-İstanbul)

"BİR ZAMANLAR" KARIŞIK ALBÜM TANITIM PARTİSİ

13.06 PT*MON* | 21:30

HIT MACHINE

25.06 CT*SAT* | 23:00

HIT Machine

Doritos Party Night

OLDIES BUT GOLDIES

01.07 CU*FRI* | 23:00

Oldies But Goldies

(Montreal)

DJ ARKIN ALLEN

02.07 CT*SAT* | 23:00

Biletler Babylon ve Biletix gişelerinde. biletix

TEMMUZ'DA

PARS/MCCANN ERICKSON

Radikal

RADIO XI-GEN FM 93.9 İSTANBUL

"Açık Radyo." 94.9

Wall

Doritos

Ekolay.net

tamam, doğru" diyor. Hatırlıyor mu, bilmiyorum açıkçası. *(gülüyor)* "Fesuphanallah" olsun, "Yalnızlar Rıhtımı" olsun, aylarca telif haklarıyla ilgili uğraşıyoruz. Erkin Baba'yla görüşüyoruz, görüşüyoruz, anlaşıyoruz, anlaşıyoruz ve son anda imza yapıldıktan sonra anlıyoruz ki, haklar Erkin Baba'da değil. *(gülüşmeler)*

Politik müzik yapan insanlara neden gitmedin?

Grup Yorum'la tanıştım. Ama filmde siyaseti daha gizli bir şekilde vermeyi tercih ettim.

Ahmet Kaya yaşasaydı, ona gitmez miydin?

Belgeselde propaganda yaratmamak önemliydi. Belki Ahmet Kaya'yı seçmezdim de, Arif Sağ'ı seçerdim. Arif Sağ'ın müziği bana daha yakın, anlatabiliyor muyum? Ahmet Kaya'nın gücü siyasî sözlerinde. Ama Arif Sağ da soldan geliyor, bir Alevi. Bağlama çalışı bambaşka.

Filmde, Baba Zula'dan Murat Ertel, "Orhan Gencebay'ın saz çalışındaki yenilikten, kentlilikten" bahsetti. Ahmet Kaya'ya da bu bağlamda bakabiliriz. Ahmet Kaya'da farklı bir sertlik var.

Nasıl? Beatles'la Stones gibi mi?

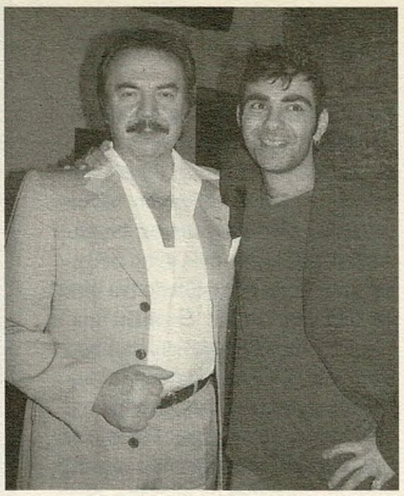

Babylon hatırası: Fatih Akın, sağda Siya Siyabend ve Baba Zula üyeleriyle, solda Orhan Gencebay'la

girdiği anda insan hakları sorunları halledilir mi, bilmiyorum.

Kendini Türkiye'de yaşayan bir Kürt farzet. AB'yi ister miydin?

Herhalde Siya Siyabend'deki Ahmet'le Dede gibi düşünürdüm: "Biz bu toprakların düşmanı değiliz. Bizim dedelerimiz bu topraklara sahip çıktı. Biz de sahip çıkıyoruz..." Türkiye'ye neler gerektiği belli: İnsan hakları, basın özgürlüğü, doğru dürüst bir eğitim sistemi. Bunu kurabilirsek, Avrupa'ya gerek yok.

Müzik filmi olmasına rağmen, klip estetiğini istemedim. Bu görsel alışkanlığı kırmak ve sinema yapmak istedim. Orhan Gencebay da bir Fatih Akın karakteri olabilir.

Punk diyelim. Arif Sağ Beatles'sa, Ahmet Kaya Clash.

Öyle mi? Bunu bilmiyordum.

Demin İstanbul'a "Doğu musun, Batı mısın?" diye sorduğunu söyledin. Bu soruyu Almanya'daki Türk toplumuna sorarsan ne cevap alırdın acaba?

Yurtdışında yaşayan vatandaş kendini hiçbir zaman Alman olarak kabul etmeyecek. Ben bunu resmen denedim ve olmuyor. "Ben Almanım" dedim, ama değilim. "Türküm" de diyemiyorum öyle pat diye. Tabii ki ikisi de içimde var. Ciddi bir korku var Almanya'da Türklerden. Hele 11 Eylül'den sonra. Namus cinayetlerinden ötürü de bir korku var.

Türkiye'nin AB'ye girmesi nasıl bir etki uyandırır?

Almanlardaki o korku azalır. Çünkü Almanlardaki korku Almanya'daki Yunanlı, İspanyol, İtalyan işçilere karşı yok. Bunun nedeni Müslümanlık tabii... Ben şahsen bilmiyorum, Türkiye girsin mi, girmesin mi? Berlusconi'yi de, Tony Blair'i de, hiçbir hükümeti de sevmiyorum... Türkiye'nin AB'ye ihtiyacı var mı gerçekten?

Türkiye'de kalmak ister miydin?

Temelli mi? Hayır. Ben orda rahatım. Siz burda rahatsız mısınız? Bayağı rahat tiplere benziyorsunuz. *(gülüyor)* Ne gerekiyor ki burda size? İnsan hakları. Türkiye Avrupa'ya

Ordaki Türklerde hava nasıl?

Bence Türkiye AB'ye girerse, ordaki Türkler kendilerini Alman olarak görmese dahi Avrupalı olarak görürler. Aradaki mesafe kalkar, yeni bir kimlik edinmiş olurlar... Ama bir arkadaşımın söylediğine göre, Almanyadaki Türkler, Türkiye'nin AB'ye girmesinden çekiniyormuş. Yıllarca çalışıp yaptıkları birikimleri Türkiye'den gelen Türklerle paylaşmak istemiyorlarmış. Valla kendi ailem nasıl düşünüyor, onu bile bilmiyorum. Ben burdaki müzisyenlere "AB'ye girmek istiyor musunuz?" diye soruyorum, ama kendi anne-babama daha sormadım. *(gülüyor)* Sonuçta AB ekonomik bir olay. Türkiye'deki yaş ortalaması 17'ymiş. Almanya'da ise 41. Kimse çocuk yapmıyor. Akıllı Almanlar Türkleri istiyor. Çünkü yarın-öbürgün biz Türkler onlara bakacağız... Aslında şimdi kriz zamanı. Beş buçuk milyon işsiz var Almanya'da.

PİSTİ BOŞALTALIM

Müzik filminin film müziği de yayınlandı. Albümde Baba Zula, Duman, Replikas, Selim Sesler, Brenna McCrimmon, Nur Ceylan, Siya Siyabend, Aynur, Orhan Gencebay ("Hatasız Kul Olmaz"), Müzeyyen Senar ("Haydar Haydar") ve Sezen Aksu'nun canlı kayıtlarının yanısıra, Sertab Erener'in Madonna şarkısı "Music"e yaptığı yorum da yer alıyor... Ceza, Mercan Dede, Orient Expressions diğer katılımcılar...

Türkler arasında da işsizlik yoğun mu?

Tabii. Her yerde işsizlik bir ekstreme döner, ya sağ olur, ya sol. Bu tabiat kanunu. '30'larda Almanya sağa gitti, '70'lerde Türkiye'de bir taraf sağa, bir taraf sola gitti.

Türkler milliyetçiliğe kayar mı?

Bu tehlike var.

Oradaki Türklerin politikleşmesi, buraya oranla daha geç bir tarihte oldu, değil mi?

'70'lerde Türkiye'de olan sağ-sol davaları Almanya'daki Türklere sonradan girdi. Sen sağcı olabilirsin, ben solcu olabilirim, ama biz şimdi yabancı bir ülkedeyiz diye bakıyorlardı '70'lerde... PKK olaylarından sonra, '90'larda bu olay taşmaya başladı. Tabii 12 Eylül'den sonra oraya siyasî sürgünler de geldi, çünkü burdan kaçmak zorunda kaldılar. Bir sürü arkadaşım var onlar arasından. Mesela "Duvara Karşı"da Sibel'in babasını oynayan Demir Gökgöl, '80'de Almanya'ya kaçan bir solcu. Onun gibiler tiyatroyu, sanatı getirdiler. Tevfik (Başer) abi de öyle.

"Hitler'in Son 13 Günü" filmini beğendin mi?

Bilmem. Tarafsızlık vardı, Hitler karşıtlığı yoktu filmde. Ama provokasyon da değildi. Ticaret için yaptılar filmi. Kimsenin ihtiyacı olan bir film değildi, ben böyle görüyorum. Hitler'i popüler yapan bir film oldu.

Türkiye'de "Kavgam"ın çok sattığını biliyor musun?

Evet, o haberleri okudum ve çok dikkatimi çekti. Niye öyle? Nerden kaynaklanıyor?

Hem sağdan hem soldan bazı yorumlara göre, 1930'ların Almanya'sına benziyormuşuz. AB tartışmaları, Kürt, Kıbrıs ve Ermeni sorunları bu ortamı yaratmış.

Yok canım, burası 1933'e hiç benzemiyor. Türkiye'de azınlık sorunu zaten hep vardı.

Bir taraftan da "milliyetçi bir lider beklentisi" olduğunu düşünmeden edemiyor insan. Her partinin ortak paydası milliyetçilik olduğu halde.

Demek ki milliyetçiler çok güçlüler, her yerdeler. Sizin aileniz de milliyetçi mi? Ben bir milliyetçi çocuğuyum mesela.

Ailen filmi seyretti mi?

Daha değil. Mesela filmdeki Aynur sahneleri aile içinde bir tartışma çıkaracak. Sonunda ölüm yok, dayak yok, ama bir tartışma yaratacak. Bu normal bir şey.

Nasıl bir milliyetçilik ailendeki?

Bütün ailem, kalabalık şekilde milliyetçi. Ailem bir zengin ailesi değil, bir işçi ailesi. Soldan değiller. Ne deniyor, muzafaka mı deniyor?

Muhafazakâr.

Muhazafakâr.

Olmadı.

Çok zor. Ama bu kelimeyi seviyorum. *(gülüyor)* Onlar öyleler. Baba tarafım daha dindardır, babam hacıdır mesela. Annem, Bülent Ecevit'i seviyormuş. Yani bir zamanlar, Ecevit solken... Şimdi ailede tek solcu benim. Kendime solcu mu desem? Diyebilirim. Tek kara koyun benim ailede. Babamlarla çok tartışırız bu konuda. Ama bildiğimiz solcu değilim. Düşüncemi söylerim, o kadar. Bende Lenin'in, Marx'ın, Mao'nun ideası yok. Babam bana hep komünist derdi. "Komünist, bugün sana ne yemek yapayım?" diye sorardı mesela. Ben de ona "Hacı, n'aber?" derdim. Bizim muhabbetimiz bu. Tabii ki onları ikna etmeye çalışıyorum. Ve iyi bir yoldayım. Onları ikna edebilirsem, o zaman toplumun bir parçasını da ikna edebilirim.

Söyleşi: ***Derya Bengi - Ogan Güner - Tacide Kaya***

JOY DIVISION

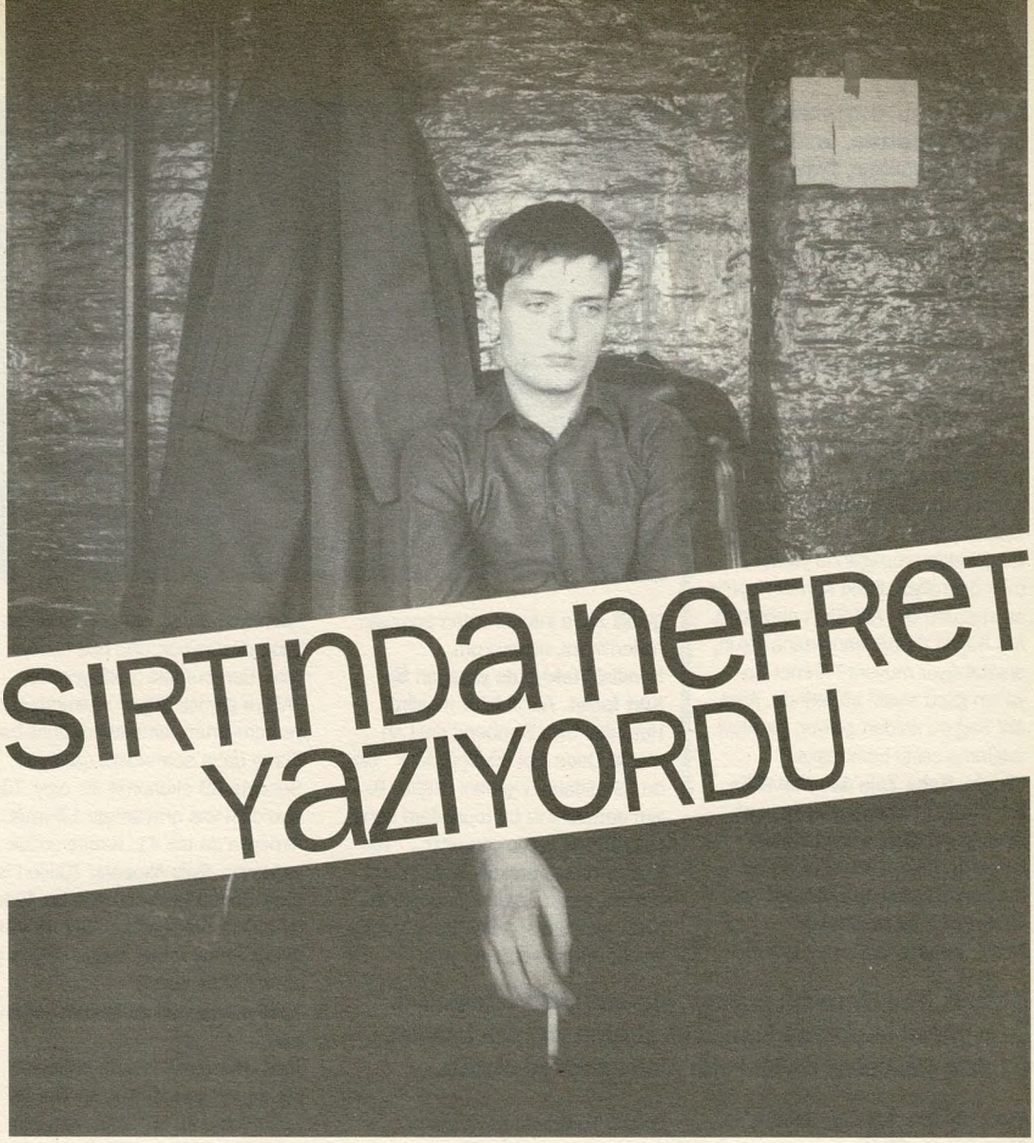

SIRTINDA NEFRET YAZIYORDU

Bu yıl İstanbul Film Festivali'ndeki en etkileyici filmlerden biri "Yara"ydı. Güç bela kapağı Paris'e atmış, ama çalışma ve kendini savunma hakkı ellerinden alınmış bir grup Afrikalı göçmenin öyküsünü belgesel kıvamında görüntülerle (ve biraz da Gus Van Sant'ın "Elephant"ına yakın bir durağanlıkla) anlatan bu uzun film, bir Arabın gitarla çaldığı şarkıyı saymazsak, baştan sona müziğe hiç yer vermiyordu. Tek istisna: Joy Division. Havaalanında yaşadığı kötü muamelenin de etkisiyle, derin bir umutsuzluk içinde kendini göçmenlerin topluca sığıntı gibi yaşadığı eve kapatan, kimseyle diyalog kurmayan Blandine'in, kocası Papi'yle ilk defa şehirde akşam gezmesine çıktığı sahnede birdenbire yükseliyordu Joy Division'ın "Chance (Atmosphere)" şarkısı. "Filmin en içli sahnesi bu. Blandine'in 140 dakikanın sonunda ilk defa gülümsediğini ve bu gülümsemeyle birlikte umudun doğmaya başladığını söyleyerek özetleyebiliriz filmi" diye anlatıyor yazar-yönetmen ikilisi Elisabeth Perceval ve Nicolas Klotz: "Joy Division da o zamanki İngiliz kültürüne kendini yabancı hissediyordu. Onların müziğinde umutsuzluk ve direniş iç içedir. Bu umutsuzluk son haddine geldiğinde, kendinizi öldürebilirsiniz ya da ani bir yaşama arzusu uyandıran yazgısal bir sevinç kaplar her yanınızı. Joy Division'ınki bitmemiş, tamamlanmamış, eksikli bir müzik. Ve her şeye rağmen, varıyla yoğuyla direniyor. Filmde, Papi ve Blandine de en sonunda o akşam sokaklarda özgürce yürüyor, birbirlerine dokunuyor, birbirlerini arzuluyorlar ve bu müzik onların tenine kazınıyor..."

Joy Division'ın müziği, gerçekten de, "yara"nın olduğu kadar, "yaraları sarma"nın da müziği. Kısa ömründe iki albüm ve toplasanız 20-30 kadar şarkıya imza atan bu Manchester efsanesinin izleri, geçmişten bugüne, U2'dan Bauhaus'a, Smiths'den Interpol'e uzandı, uzanıyor... 18 Mayıs, Ian Curtis'in intiharının 25. yıldönümüydü. Aradan çok zaman geçti, ama sanki dün gibi. Michael Winterbottom'ın üç sene önceki "24 Hour Party People"ına ilaveten bugünlerde iki sinema filmi projesi var Curtis'in hayatına odaklanan: Birini Anton Corbijn, diğerini Neal Weisman yönetecek... Bu ay, rock tarihinin en önemli gruplarından birini Roll sayfalarında anarken, Mojo'nun Nisan 2005 sayısındaki ve Jon Savage'in '94 tarihli "Good Evening, We're Joy Division" başlıklı makalesindeki tanıklıkları esas aldık.

1976 yazında Sex Pistols, Manchester'daki ilk konserlerini verdi. Buzzcocks'ın davetlisi olarak.

Bernard Albrecht (Sumner): Hooky (Peter Hook) ve Terry Mason'la birlikte gitmiştim konsere. Terry, Sex Pistols'ın sahnede kavga çıkardığını okumuş bir yerde. Beni zorla götürdüler. İyi bir grup bulacağımı tahmin etmiyordum. Gerçekten de iyi bir grup değildiler. Bu yüzden sevdim onları. Pop star mitini, tapılacak bir tür tanrı imgesini yerle bir ettiklerine inanıyordum.

Peter Hook: Dibine kadar ilginç ve dibine kadar sert bir geceydi. Bir şey oluyordu ve müzik ikinci plandaydı.

Bernard Sumner: Ian'la (Curtis) ilk olarak Electric Circus kulübünde tanışmıştım. Anarchy turnesi ya da Clash turnesi sırasında olabilir. Yanında yine Ian isimli bir arkadaşı vardı. Ceketinin arkasında "hate" (nefret) yazıyordu, ama onu sevmiştim. Kıyak bir herife benziyordu. O gece çok konuşmadık. Bir ay kadar sonra, Hooky'le kurduğumuz gruba şarkıcı ararken, Virgin plak dükkanına bir ilan astık. Ian beni aradı, ben de "tamam" dedim. Onu provaya bile almadık. Ian bize yön verdi. Hayatın tüm aşırı uçlarıyla ilgileniyordu. Aşırı uçta müzik yapmak istiyordu. Sahnede alabildiğine aşırıya gitmek istiyordu. Ortalama hiçbir zaman kesmiyordu onu. Ian, delilik ve çılgınlıktan ilham alıyordu. Ailesinden biri akıl hastanesinde çalışıyordu ve dediğine göre, ona oradaki iki başlı, yirmi meme uçlu tiplerle ilgili hikâyeler anlatıyordu. Bu hikâyeler Ian'ı oldukça etkilemiş görünüyordu. Grubun kuruluş döneminde fiziksel ve zihinsel özürlü insanların gittiği bir rehabilitasyon merkezinde çalıştı Ian. Onlardan çok etkileniyordu.

Joy Division, başından beri Manchester şehriyle özdeşleşen bir gruptu...

Bernard Sumner: Herkes Joy Division'ın müziğini iç karartıcı ve ağır bulur. Bana bunun nedenini sormuşlardır sık sık. Verebileceğim tek yanıt, elbette kişisel yanıtımdır. Müziğimizin iç karartıcı olmasının kendime göre bir açıklaması var, Ian için de ancak tahminde bulunabilirim. Büyüdüğüm mahalle, '60'ların ortasında tamamen boşaltılmıştı. Aşağı Broughton'da doğdum ve büyüdüm. Irwxell nehri yüz metre ilerimizde akıyordu ve korkunç kokardı. Sokağımızın ucunda devasa bir kimyasal fabrika vardı. Bu mahallede çok sıkı bir cemaat ruhu vardı. Çocukluğumuzda tatillerde gece 12'ye kadar sokaklarda oynama iznimiz olurdu, çünkü kadınlar da pekâlâ sokakta oturur ve sohbet ederlerdi. '60'larda belediyedeki bir akıllı çıkıp bölgenin sağlıklı olmadığına karar verdi ve mahalleyi taşıdılar. Nehrin öte yanındaki gökdelenlere, sosyal konutlara taşındık. İlk başta bunun harika bir değişiklik olduğunu zannetmiştim, ama sonradan fark ettim ki, sonuç bir faciaydı. Bu yüzden insanlar Joy Division müziğinin karanlığından bahsettiğinde şunu düşünüyorum: 22 yaşındaydım ve hayatta önemli bir şeyi, yaşadığım yeri, hatıralarımı kaybetmiştim. Geriye kalan tek şey kimya fabrikasıydı. O zaman fark ettim ki, o mutlu günlere bir daha dönemezdim. Arada bir boşluk oluşmuştu. Benim için Joy Division, cemaatin ve çocukluğumun kaybolmasıyla ilgiliydi. Büyüyüp işe başladığımda gerçek hayat benim için bir şoktu. Sabahtan akşama, yılda üç haftalık izinle ofise tıkılmıştım. Etrafımı korku sarmıştı. Bu yüzden Joy Division, benim için umudun, iyimserliğin ve gençliğin ölümü demekti.

Gerçek hayat bir şoktu. Yılda üç haftalık izinle ofise tıkılmıştım. Etrafımı korku sarmıştı. Joy Division, umudun, iyimserliğin, gençliğin ölümü demekti.

Martin Hannett: Joy Division, Kuzey Manchester'dan geliyor. Burası bilimkurgu şehri gibidir. Güney tarafına

hiç benzemez. Endüstriyel kalıntılar, kimyasal fabrikalar, depolar, kanallar, demiryollarıyla doludur. Kuzey Manchester'daki ciddi hastalıklar, ülkenin geri kalanından yüzde 50 fazladır. Pek hoş bir manzara değil, değil mi?

Deborah Curtis: Ian aslında Macclesfield'ın dışında, yeşillikler arasında büyümüştü. İlk tanıştığımızda kır gezintilerine çıkardık. Domuz kovalardık. Şehirle ilgili yazma saplantısının nasıl oluştuğunu hep merak ettim. Bence şehirde yaşamadığı için kızgındı.

Ian Curtis: Herkes kendi dünyasında, kendi halinde yaşayıp gidiyor. 15-16 yaşlarında, okuldayken arkadaşlarla sürekli konuşurduk: Sonunda mutlaka Londra'ya gideceğiz ve kimsenin yapmadığı şeyleri yapacağız. Sonra bir tekstil fabrikasında çalışmaya başladım, halimden gerçekten memnundum, çünkü gün boyu kafamı başka şeylere verebiliyordum. Bütün yaptığım, içinde pamuk ipliklerinin olduğu küçük bir el arabasını makinalara itip durmaktı. Ama düşünecek bir şey kalmamıştı. Aklıma gelen tek şey, haftasonu ne yapacağım, kazandığım azıcık parayı nereye harcayacağım, hangi plakları satın alacağımdı. Kendi halimizde yaşayıp gidiyorduk. *(1979'daki bir mülâkattan)*

1977 yılında grup kurulmuştu. İlk aylarda David Bowie'nin "Low" albümündeki "Warszawa" şarkısından mülhem Warsaw adını kullandılar, fakat Londralı punk grubu Warsaw Pakt'la karıştırılmamak için Joy Division adını aldılar. Electric Circus'ta çalmaya başladılar ve "An Ideal For Living" EP'sini kaydettiler. Grubun yeni adı, Nazi vahşetini anlatan ucuz bir sado-mazo romandan, Karol Cetinsky'nin "House Of Dolls"undan geliyordu: Nazileri eğlendirmek için Yahudi kadınlardan kurulu Eğlence Birliklerinden... "An Ideal For Living"in kapağında da II. Dünya Savaşı'yla ilgili çizimler vardı: Varşova'da gettodaki Yahudi bir davulcu çocuk...

Deborah Curtis: Ian'ın Almanya'ya karşı hep bir ilgisi vardı. Düğünümüzde de Alman millî marşının üzerine yazılmış bir ilahi okunmuştu. "Cabaret"yi seyretmeye belki on defa gitmişizdir.

Bernard Sumner: Olay II. Dünya Savaşıyla ilgiliydi benim için. Beni büyükannem ve büyükbabam büyüttü. Bana savaştan ve insanların yaptığı fedakârlıktan bahsederlerdi. Yukarıda gaz maskeleriyle, kum torbalarıyla dolu bir odamız vardı. Savaş beni çok etkilemişti. Bu yüzden kapaktaki çizimlerin Nazi sempatizanlığıyla bir ilgisi yoktu. Tam tersiydi durum. Savaşta olup bitenlerin unutulmaması gerektiğini düşünüyordum, ki bir daha tekrarlanmasın.

1978 Nisan'ında Manchester'da, Rafters kulübünde sahneye çıktılar. Şehrin tüm gruplarının katıldığı gecede, son grup olarak sabaha karşı saat 4'te çaldılar. Orada, müstakbel menejerleri Rob Gretton'ın ve sonuna kadar onlara destek olacak Tony Wilson'ın dikkatini çekmeyi başardılar. Gretton o sıralar kulübün DJ'i, Tony Wilson ise televizyonda "So It Goes" adlı bir programın yapımcısıydı.

Peter Hook: O zamanlar çok kızgındık dünyaya karşı. Manchester'daki çoğu müzisyen orta sınıftan geliyordu ve iyi eğitimliydi. Barney ve ben işçi sınıfındandık. Ian arada bir yerden geliyordu. Babası küçük memurdu. Etraftakilere kıyasla farklı bir tavrımız vardı.

Bernard Sumner: Tek bir nota dahi çalamıyorduk. Kafamızı ve hislerimizi kullanarak özgün olmaya çalıştık bu yüzden. Kendi sınırlarımız dahilinde çalmayı öğrendik. Yaptığımız iş basit ve güçlüydü.

Stephen Morris: Ian'ı sahnede gördüğümde, değişimine inanamadım. Sahnede bambaşka biri haline gelmişti. Çığırından çıkmış bir yeldeğirmeni gibiydi.

Tony Wilson: O gece şehirdeki tüm gruplar sahne alıyordu. Yanıma yağmurluklu bir genç geldi ve "seni siktiğimin orospu çocuğu, niye televizyona çıkarmadın bizi?" dedi ve gitti. Ian Curtis'ti bu. Gecenin sonlarına doğru Joy Division sahneye çıktı ve yirmi saniye içinde bu heriflerin farklı olduğunu anladım. Sahneye çıkan grupların bir kısmı rock star olmak ister. Diğerlerininse dışavurmak istedikleri bir dertleri vardır ve bu yüzden sahnededirler. Joy Division ikinci gruptandı...

Sahneye çıkan grupların bir kısmı rock star olmak ister. Diğerlerininse dışavurmak istedikleri bir dertleri vardır ve bu yüzden sahnededirler. Joy Division ikinci gruptandı.

1978 yazında RCA için bir albüm kaydetmeye başladılar, ama bu albüm hiçbir zaman ortaya çıkamayacaktı, çünkü müzikleri bir anda yön değiştirmiş, kaydettikleri şarkılar anlamsızlaşmıştı. Rob Gretton onların menejerliğini üstlenmiş, Tony Wilson ise yeni açtığı Factory kulübünde çalmalarını sağlamıştı. Grup RCA'yla sözleşmesini feshetti ve Martin Hannett'ın prodüktörlüğünde tekrar stüdyoya girdi.

Martin Hannett: Onları seyretmiştim. Çok iyiydiler. Hiç donanımları olmadığı halde çaldıkları mekânı ele geçirmeyi beceriyorlardı. Bir prodüktör için hazineydiler. Kayıt teknolojisiyle ilgili hiçbir fikirleri yoktu ve kafa da yormuyorlardı. Tartışmıyorlardı. "A Factory Sample" onlarla ilk çalışmamdı. Dijtal teknolojinin nimetleri yeni çıkmıştı ve henüz iki haftadır benim elimdeydi. Sanki cennetten yollanmıştı.

Bernard Sumner: Joy Division'ın bir formülü vardı, ama hesaplanmamış bir formüldü bu. Doğal olarak ortaya çıkıyordu. Ben ritm ve akor ağırlıklı çalıyordum, Hooky ise melodi ağırlıklı. Steve'in davul stili ise diğer davulculardan farklıydı. Bana göre davulcu grubun saatidir, çünkü pasiftir. Grubun ritmini takip eder. Canlı çalarken Ian'ın dansını seyrederek çalıyorduk. Ona görsel olarak eşlik ediyorduk da diyebiliriz.

Peter Hook: Ian ağzıyla riff çalardı bize, biz de tekrar ederdik. Beğendiği riff'leri tekrar tekrar çaldırır, ezberletirdi bize.

Bernard Sumner: Ian bir yazardı. Sürekli içinde lirikler olan koca bir kutuyla dolaşırdı. Akşamları evde oturur, şarkı sözü yazardı. Hiç beste yapmadı, ama orkestrasyon konusunda çok iyiydi. Ben düzenlemeleri yapardım ve topluca besteleri kotarırdık, ama bize yön veren Ian olurdu.

Joy Division'ın iki şarkıyla ("Digital" ve "Glass") dahil olduğu "A Factory Sample" 5000 adet basıldı ve yavaş yavaş satmaya başladı. 1978 sonlarında ilk defa Londra'da sahneye çıktılar. Bir sonraki ay ise John Peel'ın radyo programı için dört şarkı kaydettiler. WEA'nın alt şirketi olan Radar Records'dan bir teklif aldılar ve onlar için beş şarkılık bir demo kaydettiler.

Peter Hook: Bir süre sonra gördük ki, bu insanlarla çalışmak zordu. Bize çok para teklif ediyorlardı: 40 bin pound. Rob, Tony ile çalışmanın daha doğru olduğuna karar verdi, çünkü bu insanlarla insan gibi konuşmak, gerekirse kavga etmek mümkündü. WEA ise bir şirketten ibaretti...

Joy Division'ın Martin Hannett'la yaptıkları ikinci kayıt "Unknown Pleasures"ı Tony Wilson'ın şirketi Factory bastı. "Unknown Pleasures", grubun gerçek anlamda sesini duyurduğu ilk albüm olacaktı. Romantik, klostrofobik ve suçluluk duygusuyla dopdolu 10 şarkı!.. Kapaktaki, 1919'da keşfedilen ilk radyo pulsarından gelen 100 sinyali gösteren diyagram, Dr. Simon Mitton'un

TAKIM KAYBETMİŞ GİBİ

SHAUN RYDER *(HAPPY MONDAYS):* **Pips, '70'lerin en sıkı kulübüydü. Hasta olduğumuz kızların hepsi orada olurdu. Biz r&b odasında takılırdık. Kızlar orada takılırdı çünkü. Ama yan taraftan "Transmission" çalmaya başladığında, tüm erkekler, Joy Division seyretmeye akın ederdik. Uzun yağmurlukları bir kenara bırak, Joy Division tamamen farklı, karanlık bir şeydi hepimiz için. Bizden biri gibi görünen tek gruptu ortalıktaki. Ian Curtis'le hiç tanışmadım. Okuldan sonra telgrafçı olarak çalışmaya başladım. Bir gün işyerindeki amirim "Dostun ölmüş, hani sevdiğin grup var ya, Joy Division. Ian Curtis ölmüş" dedi. Camdan dışarıya bir çöp tenekesi fırlatmak geldi içimden. Sanki futbol takımım maç kaybetmişti. Evet, ben Beatles, Stones ve punk'la büyüdüm, ama elimize müzik aleti almamızı sağlayan grup Joy Division'dır.**

Stephen Morris, Ian Curtis, Peter Hook ve Bernard Sumner

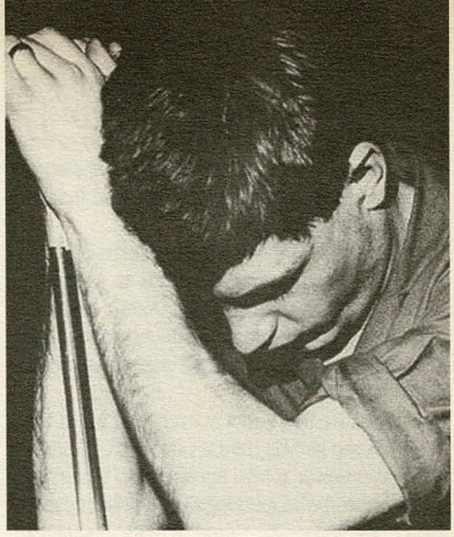

O GOTİK HAVA

KURT COBAIN: Joy Division'dan uzak durdum, çünkü onların birkaç şarkısını dinlemiş ve onlara kapılabileceğimi anlamıştım. Gruba dair duyduğum hikâyeler de gösteriyordu ki, her şey bir yana, onlar bir yana olacaktı. Nirvana'nın içinde o gotik havanın olduğunu hissettim hep.

1976'da basılan "The Cambridge Encyclopedia of Astronomy" kitabından alındı. İç kapaktaki kapının kenarından gözüken el ise, fotoğrafçı Ralph Gibson'un 1970 basımı "The Somnambulist" kitabındandı.

Peter Saville: Grup kapak için benimle konuştuğunda, yaptıkları kayıtları hiç dinlememiştim. O yüzden o dönemde beni etkileyen bu fotoğrafları gösterdim. "İşte biz. Bu bizi anlatıyor" dediler.

Peter Hook: Factory'yle aramızda bir sözleşme bile yoktu. İki taraftan birinin diğeriyle çalışmaktan vazgeçmesi durumunda albümün master kayıtlarının bize geri verileceğini söyleyen bir kağıt parçası vardı sadece...

Martin Hannett: "Unknown Pleasures", en güçlü ilk albümlerden biridir. Sadece bir şehri değil, bir dönemi de tarif eder.

Biba Kopf: *(müzik gazetecisi)* Hiçbir yazar, geleneksel, kısır İşçi Partisi hümanizmasının paslanmışlık etkisiyle Muhafazakârların yaklaşan zaferini bu kadar iyi anlatamamıştı daha önce...

Grup ise albümden nefret etti!

Bernard Sumner: Albümü canlı çaldığımızda müzik güçlü ve gürültülüydü, ama kayıtlar sırasında Martin her şeyin tonunu kısmıştı. Loş, karanlık bir hava hakimdi albüme. Bizim çizdiğimiz resim siyah-beyazdı, Martin ise bizim için renklendirmişti onu. Karşı çıktık, ama bizim dışımızda herkes bayılmıştı albüme. Bizse albümü yazan salak müzisyenler durumuna düştük ve sustuk.

Peter Hook: Martin her şeyi alt üst ederdi. Deli bir profesör gibi komutlar verirdi bize: "Daha yumuşak, ama daha sert çalın", "daha geniş, ama çok da geniş değil" gibi... Ama bir şekilde özel bir şeyler yakalamayı başardı.

Martin Hannett: Eğer istedikleri şeyin ne olduğunu söyleselerdi, işler daha kolay yürüyebilirdi. Tek yapabildikleri, istediklerinin bu olmadığını söylemekti.

Ian'la ilgili problemler bu dönemde ortaya çıkmaya başladı.

Bernard Sumner: Ian normalde neşeli ve kibar bir adamdı, ama köşeye sıkıştığını hissettiği anlarda birden parlardı. Bir keresinde prova odasında başımıza geldi: Kafasına bir çöp tenekesi geçirip bağıra çağıra odanın içinde koşmaya başladı. Sahnedeki performansı da kişiliğinin uzantısıydı. Üçüncü şarkının ortasında sahnede oradan oraya koşturmaya, önüne gelen her şeyi parçalayıp seyirciye fırlatmaya başlardı. Sahneden indiğinde kanlar içinde olurdu. Bir keresinde, Londra'daki bir konsere çok hasta çıkmıştım. Beni yataktan sürükleyerek götürmüşlerdi konsere. Sahnede Steve her zile vuruşunda gözlerim yuvalarında ters dönüyordu. Berbat durumdaydım. Konserden sonra eve giderken uyku tulumunun içinde titreyerek yatıyordum. Ian negatif bir günündeydi ve konser hakkında şikayetler edip dururken uyku tulumunu üzerimden çekti. Tartışmaya başladık. Birden köpek gibi guruldamaya başladı ve arabanın içinde çıldırdı, camları yumruklamaya başladı. Onu zorla dışarı çıkarıp yere yatırdık, sakinleştirmeye çalıştık. Ardından da son sürat hastaneye gittik.

Ian'ı sahnede gördüğümde, değişimine inanamadım. Sahnede bambaşka biri haline gelmişti. Çığrından çıkmış bir yeldeğirmeni gibiydi.

4 DAKİKALIĞINA IAN

MOBY: Zengin bir kasabada fakir büyüdüm. Herkes uzun boylu ve sağlıklıydı. Tek kaçışım kitaplar, müzik ve mükemmel sesli şarkıcılardı. Hayatımın en önemli anlarından biri, New Order elemanlarına benimle "New Dawn Fades" şarkısını çalmak isteyip istemediklerini sormamdır. *("24 Hour Party People" filmi için)* Barney ve Peter'a nasıl çalacaklarını öğretmek zorunda kaldım. Peter bu şarkıyı en son Ian hayattayken çaldıklarını söyledi. 16 yaşımdayken bana Ian Curtis'in yerini dört dakikalığına alacağımı söyleselerdi, hayatta inanmazdım. Lower East Side'da bir bara giderseniz, Joy Division duyma ihtimaliniz yüksektir. '90'ların Amerikası müzik açısından çoraktı. Interpol, The Killers, TV On The Radio'nun '90'ları tamamen pas geçmiş olmaları sürpriz değil. Williamsburg'ta yaşayan 22 yaşında biri için Limp Bizkit mi, yoksa Joy Division mı daha ilham vericidir? Seçim bariz bence!

Teşhis epilepsiydi. Ian ağır bir tedavi görmeye başladı.

Stephen Morris: Ağır yatıştırıcılar veriyorlardı Ian'a. Doktor, normal bir hayat sürmesi gerektiğini söylemişti ona. Ki o zamanlar böyle bir hayata eğilimli sayılmazdı.

Deborah Curtis: Joy Division'ın ön plana çıkmaya başlamasıyla birlikte Ian için işler kötüye gitmeye başladı. İlk zamanlar onun değişken halinin grupla ve müzikle ilgili olduğunu düşünüyordum, ama evdeki Ian ve sahnedeki Ian diye bir ayrım yoktu. Her an aynı gelgitleri yaşayabiliyordu. Hamileliğim görünür hale geldiğinde Ian daha da rahatsız oldu, çünkü ilgiyi severdi ve benim geri planda durmama alışkındı. Ama hamileliğim yüzünden insanların bana ilgi gösterir olmasından pek hoşlanmadı. Kıskanmıştı biraz.

16 Nisan 1979'da Natalie Curtis doğdu. Birkaç gün sonra Ian bir dizi büyük kriz geçirdi ve hastaneye yattı. Üzerindeki baskılara dayanamayıp geri çekilmeye çalışıyordu.

Peter Hook: Gençken kendinizi zırhlanmış zannedersiniz. Joy Division denen bu güç bizi çekim alanına almıştı ve bunun devam etmesi için elinizden geleni yapmak zorundaydınız.

Joy Division, Ian Curtis'in rahatsızlığına rağmen tam gaz çalışmaya devam ediyordu. Peşpeşe yeni şarkılar yazıp kaydediyorlardı. Sonradan "Substance" ve "Still" albümlerinde toplanan bu dönem şarkılarından bazıları şunlardı: "Sound Of Music", "Something Must Break", "These Days", "Dead Souls", "Atmosphere"... Ekim ayında Buzzcocks'ın altgrubu olarak 24 konserlik bir İngiltere turnesine başladılar. Bu turne, gündüz işlerinden istifa etmelerini ve kendilerini tamamen müziğe vermelerini sağlamıştı. Bu arada İngiltere dışında ilk konserlerini de Brüksel'de gerçekleştirdiler. Brüksel'de Ian, Annick Honoré'yle tanıştı ve aşık oldu.

Peter Hook: Ian'ın Deborah'yla arası iyi değildi. Daha grup ortadan yokken evlenmişlerdi ve normal sayılabilecek bir hayat sürüyorlardı. Bir müzik grubunda olduğunuz zaman sevgililerinizi geride bırakmak bir kaderdir. Yollara düşersiniz ve her türlü ayartmaya açık hale gelirsiniz.

Deborah Curtis: Bir şeylerin kötü gittiğinin farkındaydım, ama sebebin başka bir kadın olduğu aklıma gelmemişti. Bana karşı aşırı bir sahiplenmesi vardı ve başka bir yöne gideceğini düşünmemiştim.

Ian ve Annick arasındaki ilişki 1980 başındaki Avrupa turnesi sırasında da devam etti. Ian, turne sonrası eve döndüğünde bir şişe Pernod içip bileklerini kesti, hastaneye yetiştirildi. Henüz 23 yaşındaydı ve evli, çocuklu bir adam olarak içine düştüğü durumdan kurtulmayı beceremiyordu.

Peter Hook: Benzeri bir durum benim de başıma gelmişti. Kafan karışır ve özellikle çocukların aklına geldiğinde çıldıracak gibi olursun.

Stephen Morris: Bir kebapçı keşfetmiştik. Ian'a "hadi gidelim, kebap yiyelim" dedik. Annick ona dik dik baktı. Ian "Annick vejetaryen" dedi. Annick, Ian'a "sen de öylesin!" dedi. Bunun üzerine Ian "kebap sevmiyorum" dedi. Oysa Ian kebaba bayılırdı.

Bernard Sumner: İlişkimiz gerilmişti. Bunun nedeni de Annick'ti. Ian, Annick'in yanında farklı biri gibi davranıyordu. Ama fazla derine girip eski yaraları kaşımanın anlamı yok.

Mart ayında tekrar stüdyoya girdiler ve ikinci resmî albümleri "Closer"ı kaydetmeye başladılar. Annick, Ian'ın yanındaydı. Deborah ise olayın iç yüzünü öğrenmişti. Yeni albümdeki "Colony", "Atrocity Exhibition", "The Eternal" gibi şarkılara Ian'ın çektiği acı yansımıştı.

Deborah Curtis: Factory bir aile gibiydi ve aile dışından olanları hemen dışlardı. Natalie'ye hamileyken Factory'nin kapısında Tony'nin bana bakışlarını unutmayacağım. Bir rock yıldızının nasıl olur da altı aylık hamile bir karısı olur gibilerden bakıyordu bana. Sonra ortaya bu güzel Belçikalı çıktı. Ian'ı suçlamıyorum. Çoğu insanın bir partnere ihtiyacı vardır ve eğer karınızla, sevgilinizle aranız iyi değilse, başka birini bulursunuz. Bu çok doğal. Ian'ın ona bakacak birine ihtiyacı vardı.

Bernard Sumner: "The Eternal" şarkısı, Ian'ların yakınlarındaki down sendromlu bir çocukla ilgiliydi. Evden çıkamazdı. Tüm dünyası ev ve evin bahçesiydi. Yıllar sonra Ian tekrar Macclesfield'a gittiğinde aynı çocuğu bahçede görmüş. Aynı boylarda, sanki hiç yaşlanmamış gibi bahçede dolanıyormuş.

Peter Hook: Şarkı sözleri çok iyiydi. Ian çok aleni bir şekilde bize kendinden, korkularından ve kuşkularından bahsediyordu. Ama çok gençtik ve hayatın akışına teslim olmuştuk. Tepe aşağı yuvarlanan bir kartopu gibiydik. Bu şarkı sözlerini duyduğumuzda "otur bakalım Ian, konuşmamız lazım" demeliydik, ama gençtik ve bazı şeyleri fark edemiyorduk.

Tony Wilson: Bu sözleri yazdığında hangi ruh halindeydi, allah bilir. Sanki bu şarkı sözlerini yazıyor olmak, durumunu daha da vahim hale getirdi. Kendini ifade etmekten çok, kendini şarkılarda anlattıklarına kaptırmıştı.

KIZI NATALIE CURTIS ANLATIYOR

Bir başkası gibi

Babanın bir ikon olduğunu ne zaman fark ettin?
İlkgençliğimde. "Love Will Tear Us Apart"ı radyoda duyardım çocukken, ama iyi bilinen bir grup olduğunun farkında değildim.

Annen olup bitenlerden korumaya çalıştı mı seni?
Hayır, her konuda çok açıktı. Onunla ilgili rahatça konuşur, sorularımı cevaplardı. Hangi müzikleri dinlediğini, hangi filmleri sevdiğini merak ederdim.

İnsanlar sana Ian Curtis'in kızı olarak mı yaklaşıyor?
16 yaşımdayken bu başıma gelmeye başladı. Nasıl mı tepki verdim? Alıştım galiba. Pek fazla olmuyor zaten. Manchester'da herkesin bir akrabası grup üyesi ne de olsa. Ama Macclesfield'da daha çok başıma geliyor. Bazen bunaldığım da oluyordu tabii.

Senin yaşındaki insanlar sence Joy Division müziğine niye takılıyorlar?
Birkaç yıl öncesine göre daha fazla insan dinliyor Joy Division'ı. Bence harika bir müzik. Babam olmasaydı da Joy Division dinlerdim ve favori grubum olurlardı.

Annen, "24 Hour Party People" filminin bazı yerlerinin onu rahatsız ettiğini söylemişti. Sen ne düşünüyorsun?
Çok kötü değildi. İlk Bernard seyretti ve beni babamın ölüm sahnesi konusunda önceden uyardı.

En sevdiğin Joy Division şarkısı hangisi?
Joy Division olarak kaydetmemelerine rağmen "Ceremony"... "Transmission", "24 Hours", "Heart & Soul" şarkılarını da çok seviyorum.

İnsanlar babandan bir vizyoner, neredeyse bir peygamber olarak söz ediyor. Sence normal bir adam mıydı, olağandışı mı?
O yaşta o şarkı sözlerini yazmış olması olağandışı bence. Grubun tamamı çok iyi. Joy Division ve sonrasında New Order olarak yaptıkları müzik mükemmel.

Kendini babanın gölgesinde yaşıyormuş gibi hissediyor musun?
O bir başkası gibi, çünkü onu hiç tanımadım. Geriye bakıp onu araştırabiliyorum ancak. Kafamda onu belli bir mesafeye koydum.

Hayatına kendi elleriyle son verdiği için kızıyor musun ona?
Küçükken kızıyordum. Ama sonradan olanların nedenini kavradım. Sonuçta çok hastaydı.

"Closer"ın kapağındaki fotoğraf Cenova'daki Staglieno mezarlığında 1978'de Bernard Pierre Wolf tarafından çekilmiş bir fotoğraftı. Appiani ailesine ait mezardaki heykel, İsa'nın cansız bedenini tasvir ediyordu. Fotoğraf, ilk olarak 1979'da Fransız Zoom dergisinde yayınlanmıştı... "Closer", bir anlamda Joy Division'ın en karakteristik albümüydü. Tek büyük ticarî başarısı da bu albüm ve o dönemden bir 45'likti: "Love Will Tear Us Apart", Joy Division denince bugün en çok hatırlanan şarkı. "Closer", İngiltere listelerinde 6 numaraya kadar çıktı 1980 yılında. Ama Ian bunu göremedi. O yılın başlarında Ian için olaylar geri dönülmez noktaya geliyordu.

Plak kapağındaki çizimlerin Nazi sempatizanlığıyla ilgisi yoktu. Savaşta olup bitenlerin unutulmaması gerektiğini düşünüyordum, ki bir daha tekrarlanmasın.

Bernard Sumner: Sonunda Ian sahnedeyken epilepsi krizleri geçirmeye başladı. İlk önce dansettiğini zannediyorduk ve sonra kriz geçirdiğini fark ediyorduk. Konser sonrası da utancından ağlama krizlerine tutuluyordu bu sefer.

Peter Hook: Bizi yarıyolda bırakmak istemiyordu. Kendini yarıyolda bırakmak istemiyordu, ama sahneye çıkmaya devam etmek onu daha da hasta kılıyordu. Eğer böyle devam edecekseniz, sonunuzun hayırlı olmayacağını fark etmek cesaret gerektirir.

7 Nisan'da Ian aşırı dozda yatıştırıcı alıp intihara yeltendi... Ertesi gece psikiyatri kliniğinden yakasını kurtarıp tekrar sahneye çıktı, ama konseri tamamlayamadı.

Bernard Sumner: Dört gün daha hastanede yattı. Karısı olan bitenin farkındaydı. Hastaneden çıkınca iki hafta bende kaldı Ian. Onu ikna etmeye çalıştım ve bir anlaşmaya vardık. Gruptan ayrılmak, Portsmouth'da bir dükkan açıp kitap yazmak istiyordu. Durumunu anlamış ve kabullenmiştik. Bir yıl boyunca konsere çıkmayacak ve kendini yazmaya verecekti. Fakat bu dönemde kendisine verilen tavsiyeleri uygulama gibi bir niyeti yoktu. Eğer insan intihar etmeye kararlıysa, hiç kimse onu vazgeçiremez. Ian eninde sonunda intihar edecekti.

Peter Hook: Gençtik ve grup giderek parlıyordu. Buraya varıncaya kadar çok uğraşmıştık ve kimsenin geri adım atmaya niyeti yoktu. 22 yaşında dört Manchester'lı hayal edin. "N'aber Ian" diyorduk. "Çok hastayım, iyi değilim" diyordu. "Gel, bir bira içelim" diye cevap veriyorduk. Oysa oturup konuşmamız lazımdı. Ama kendine de pek yardım ettiği söylenemez Ian'ın.

Stephen Morris: Kendimizce Ian'a dikkat ediyorduk. Suratına flaş patlamaması için çok ciddi önlemler aldığımızı biliyorum. Elimizden geleni yapıyorduk, ama yeterli olduğu söylenemez. "Nasılsa iyileşecek" havası içindeydik.

Nisan ayında Deborah boşanma için mahkemeye başvurdu. Ian, Bernard'la Tony Wilson'ın yanına taşındı. Hastane ziyaretleri ve tedavisi devam ediyordu. Joy Division işleri ise birkaç iptal edilen konser dışında yürümeye devam ediyordu. "Love Will Tear Us Apart" şarkısına klip çektikleri dönemde, 19 Mayıs'ta ABD'ye gitmeye hazırlanıyorlardı. Herkes ABD turnesinden dolayı heyecanlıydı. Ian bile...

Rob Gretton: Ian büyük bir depresyonun içinde sayılmazdı. ABD turnesi için yeni kıyafetler almaya gittik ve çok heyecanlı görünüyordu.

Bernard Sumner: Grubu bir arada tutmaya, ama konser vermemeye karar vermiştik. Oysa bir ay sonra ABD turnesine çıkıyorduk. İnsanlar başarıyı tadınca yanlış önceliklerle davranmaya başlıyor. Ne zaman sizi yalnız bırakacaklarını bilmiyorlar.

Peter Hook: Cuma günü onu ailesinin evine bı-

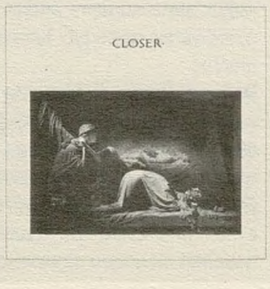

"An Ideal For Living", "Unknown Pleasures" ve "Closer" plak kapakları

gripin
HİKAYELER ANLATILDI
2. BASKI
TEK CD FİYATINA 2CD
90 DAKİKA MÜZİK
TÜM MÜZİK
MARKETLERDE!
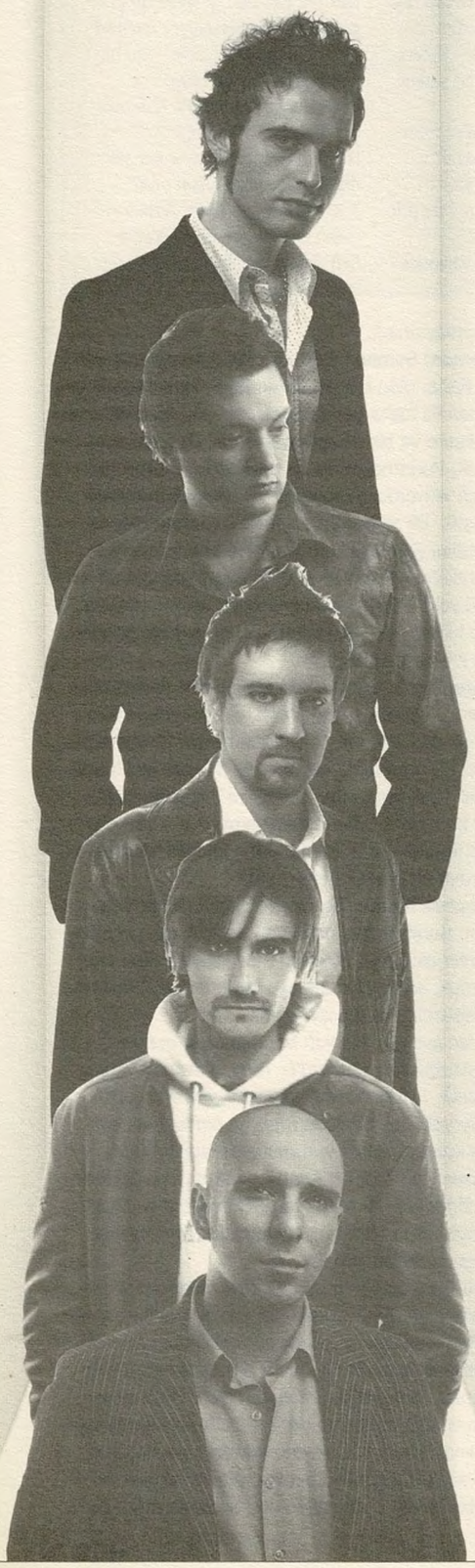
SONY BMG MUSIC ENTERTAINMENT
GRGDN
EPIC

KARISI DEBORAH CURTIS'İN KİTABINDAN

Bir Brel şarkısı

Ian'ın hayattaki tek büyük aşkı müzikti ve öğle yemeği aralarını genelde Victoria Part'ta MC5, Roxy Music ve Velvet Underground dinleyerek geçiriyordu. Bowie'ye fanatik bir şekilde bağlıydı, özellikle de Jacques Brel şarkısı olan "My Death" yorumuna... İşin doğrusu, Ian'ın kahramanlarının çoğu ölmüştü ya da ölüme takıntılıydı. Aslında bu, yenityetmelik dönemi için olağandışı bir durum sayılmazdı. Ian olgunlaşmayı diğerlerinden daha ciddiye alıyordu, sanki büyümeye karşı çıkarsa onu geciktirebilirdi. James Dean'in "Rebel Without A Cause"da giydiğine benzer kırmızı bir mont almıştı kendisine. O da kahramanı gibi bir asi olmak istiyordu ve tıpkı onun gibi sebebi yoktu. Genellikle isyankârlığı başkalarının hayat biçimine sözlü saldırı şeklini alıyordu. Farklı bir tip olduğu için insanlar onun çevresine dahil olmak için uğraşırlardı. O zamanlar dahi, istediği kişiyi karizmasıyla yanına çekebilirdi. O ve arkadaşları esrar içip, tiner koklayıp yine de ders çalışmak için yeterince vakit yaratabiliyorlardı. Ian'ın zeki olduğu kesindi, kimse onu ders çalışırken görmemişti gerçi... İngilizce, İngiliz edebiyatı, din bilgisi, tarih, Latince, Fransızca ve matematik gibi derslerde başarılıydı, ama Almanya'ya duyduğu ilginin tersine, Almancadan çakmıştı. Eğitimine devam etmek, üniversiteye gitmek gibi bir plandan hiçbir zaman bahsetmedi. Arkadaşlarının gerçekçi kariyer planlarının yanında, onun tek istediği, müzik endüstrisine girmekti.

Ian, genç ölen yıldızlara olan ilgisini hiç saklamadı. James Dean, Jim Morrison, Janis Joplin gibi isimleri ondan öğrendim. 30'una varmadan ölmek istediğini söylediğinde, bunu bir gençlik takıntısı olarak algılamış ve nasılsa geçeceğini düşünmüştüm. Hayatın yaşanmaya değemeyecek olmasına bu yaştan karar vermesi mümkün görünmüyordu. Yaşı ilerledikçe hayatın terkedilemeyecek kadar güzelleşeceğini düşündüm onun için.

(Deborah Curtis'in "Touching From a Distance" kitabından)

raktım. Amerika'ya gidişimizden dolayı heyecanlıydık. Yol boyunca bunu konuştuk.

Bernard Sumner: Ian'la Blackpool'a su kayağı yapmaya gidecektik, ama beni arayıp Debbie'yi görmeye gideceğini söyledi. Ertesi gün buluşmak üzere sözleştik.

Deborah Curtis: Akşam geç saatte işten döndüğümde Ian oradaydı. Natalie'ye annemler bakıyor, ben de ölesiye çalışıyordum. O gece Ian'la kalabilirdim, ama beni evde istemediğini net bir şekilde belli etti. Tartışacak halim yoktu, çıktım, annemlere gittim. Gitmeseydim de kütük gibi uyurdum ve sabah kalktığımda aynı manzarayla karşılaşabilirdim. Kararını vermişti çoktan, sadece vaktini seçti.

Pazartesi günü Deborah Ian'ı mutfakta kendini asmış halde buldu. Ian o gece televizyonda Herzog'un "Stroszek" filmini seyretmiş ve son olarak Iggy Pop'un "The Idiot" plağını çalmıştı.

Peter Hook: İlk beni aradılar. Polis Ian Curtis'in intihar ettiğini resmî bir şekilde bildirdi. Oturdum, yemeğime devam ettim. Bir saat boyunca konuşmadım. Tam bir şoktu.

Bernard Sumner: Ben Blackpool'a gitmiştim. Arkadaşların evindeyken Rob aradı ve haberi verdi. Dünya tepetaklak oldu. Banyoya gidip soğuk suyla suratımı yıkadım, tekrar telefonu aldım ve bir erkek gibi karşılamaya çalıştım olanları.

Deborah Curtis: İlk başlarda her şeyi unutmaya çalıştım. Bugün pişman olduğum birçok hatırayı attım, sırf Ian'ı hatırlatmasın diye. Ölmüş birine nasıl kızabilir insan? Karşında değil ki, silkeleyip tokatlayabilesin. Son lafı o söylediği için kızgındım ona. Evliliğinde sorunlar olduğuna dair haberleri okuyunca sinirleniyordum. Bu yüzden intihar etmemişti. İntihara eğilimli olduğu için evliliğinde sorunlar vardı. Mutsuzluğu bir şekilde seviyordu Ian ve kendini haklı çıkaracak senaryolar üretiyor, ona göre hareket ediyordu.

Ian'ın ölümünün şoku atlatıldıktan sonra, gündem Joy Division'ın geleceğiydi.

Peter Hook: Daha baştan devam etmek istediğimizi biliyorduk. İlk toplantımızda bunun kararını almıştık. Oturup ağlayacak halimiz yoktu. Ian'ın cenazesinde de ağlamadık. Sadece dostumuzu değil, grubumuzu da kaybetmiştik. Hayatımızı kaybetmiştik yani. Evdeki stüdyomda hâlâ Ian'ın iki devasa resminin ortasında beste yapıyorum. O her zaman orada ve orada kalacak.

Stephen Morris: New Order olarak ilk albümümüz "Movement" çok zor çıktı. Devam etmeye çalışıyorduk, ama bunun için mücadele etmemiz gerekiyordu. "Movement"ı bu yüzden yıllarca dinlemedim. Martin, Ian'ın ölümünden tahmin ettiğimizden daha fazla etkilenmişti. "Republic" albümünü yaptığımız dönemde Ian'ı rüyamda gördüm. Bize çok zalim olmamamızı söylüyordu.

Sadece dostumuzu değil, grubumuzu da kaybetmiştik. Hayatımızı kaybetmiştik yani. Evdeki stüdyomda hâlâ Ian'ın iki devasa resminin ortasında beste yapıyorum.

Bernard Sumner: Birden gözlerimizi kaybetmiştik. Devam ediyorduk, ama gittiğimiz yeri görmüyorduk. Geleceğimi kaybettiğimi hissediyor, sürekli Lou Reed'in "Street Hassle" albümünü dinleyip duruyordum. İşte o sıralarda elektronik müziği keşfettim. Berlin'den bir arkadaş İtalyan disko müziğinden, Georgio Moroder, Donna Summer gibilerinden albümler yolluyordu. Bu müzikte yeni bir enerji ve yön hissettim. Joy Division olarak tek bir gün bile parayla ya da kariyerle ilgilenmemiştik. Dinlemesi güzel bir müzik yapmaya çalışıyorduk ve tek derdimiz buydu. İşimiz olmayan şeylere hiç bulaşmadık, çünkü onurlu bir ortak amacımız vardı.

Derleyen: **Ogan Güner**

New Order

Ian Curtis'in ölümünün ardından Joy Division "yeni düzen"e geçti, davulcu Stephen Morris'in sevgilisi Gillian Gilbert'in katılımıyla New Order kuruldu. Zaman içinde new wave'in dance kanadından ses verdiler, kendi tabirleriyle "ilk dürüst disko hiti"ne, "Blue Monday"e imza attılar. Grubun son albümü "Waiting For The Sirens' Call" bu yıl içinde yayınlandı. Grubun dününe ve bugününe ışık tutan söyleşiyi Les Inrockuptibles'den naklediyoruz...

Üç adamın ayakta kalma hikayesi

"Republic"le (1993) "Get Ready" (2001) arasında sekiz yıl geçmişti. Bu sefer, o iki albüme eşdeğerde bir albümü üç yılda çıkardınız. Bu hızı neye borçlusunuz?

Peter Hook: Rekor kırmak gibi bir niyetimiz yoktu tabii, ama birden kendimizi 19 şarkı yazmış bulduk. Bunun yarısını yazmak için iki katı kadar zamana ihtiyacımız olurdu eskiden. Bunun bir açıklaması, hiç kuşkusuz, "Get Ready"de New Order sound'unu tutturmaya kafayı takmış olmamızdı. O kadar uzun süre ortalarda gözükmemiştik ki, en ufak bir fantezi şansı tanıyamazdık kendimize. Yeni albümüyse hiçbir kısıtlama olmadan yaptık.

Bernard Sumner: "Republic"le "Get Ready" arasında başka projelerle de çok ilgiliydik. Benim için Electronic, Peter için Monaco vardı. Başka bir yerde soluklanma ihtiyacı duyuyorduk, çünkü grubun içindeki basınç fazla yükselmişti. Habire turnedeydik, maddelerin ve alkolün bokunu çıkarmıştık, her konserde karşımızda 25 bin seyirci buluyorduk... Bunlar alıştığımız şeyler değildi. Her akşam sabahlara kadar partilerde takılıp, hiç uyumadan uçağa biniyorduk. Bir süre sonra, bireysel olarak da, topluca da çöktük. Başıma ne geldiğini bile anlayamadan, kendimi Chicago'da bir hastanede buluverdim. İngiltere'de bizi bekleyenler de pek iç açıcı değildi: Plak şirketimiz Factory iflas etmişti, kulübümüz Haçienda dağ gibi borç yığını karşısında kapıya kilit vurmak üzereydi, barımız Dry Bar'ın da durumu farklı değildi... Kısacası, New Order bütün bu kasaları yeniden doldurmak zorunda olan bir para makinesinden başka bir şey değildi. Bir tek arzum vardı, aileme kavuşmak ve bizim için bir canavara dönüşen grubun adını bile işitmemek. Bilinçlice olmasa da, New Order'ın komaya girmesi için ne gerekiyorsa yapmıştık ve beş yıl boyunca da komada kaldı.

"Get Ready"yle birlikte yeni bir dönem mi başlamış oldu?

Sumner: Kesinlikle. Tekrardan iyi titreşimler yakalamaya başlamıştık. Yeni albüm için de Stephen Street'in bir stüdyosunun olduğu çiftlikte bir araya geldik ve bir sürü yeni parça kaydettik. Phil artık gitarist olarak grubun daimî üyesi, yani rolleri daha iyi ayrıştırabildik. O, Peter ve Stephen'la stüdyoda kalıp çalarken ve yeni şeyler denerken, ben bir köşeye çekilip yazabiliyordum. Eskiden, kalmak zorundaydım, davulla basa "siz kendi başınıza çalın" diye bırakamazdım. Öyle olunca da, yazmak çok daha fazla zaman alıyordu ve daha az şarkı ortaya çıkıyordu. Ayrıca, Phil de yeni fikirler getirdi, yaşlı damarlarımıza taze kan enjekte etmiş oldu bir anlamda.

Bizi dance grubu olarak tanıyanlar, bir rock grubuyla karşılaştıkları için hayal kırıklığına uğramışlardı. Bu albümde biraz daha dengeyi tutturduk.

Phil Cunningham: Gruba tam olarak katılmadan, bir buçuk yıl onlarla turneye çıktım. Bu kadar uzun süredir birlikte müzik yapan insanlarla bir araya gelmek benim yaşımda biri için o kadar da kolay olmayabilirdi. Hatta ilk başlarda bana şüpheyle bakan New Order fanlarıyla başetmek zorunda kaldım. Bir keresinde bu fanlardan biri yüzünde aşağılayıcı bir ifadeyle bana şöyle dedi: "Birinin 'Ceremony'yi Gibson Les Paul'le çalmaya kalkacağını göreceğimi aklımdan bile geçirmezdim asla!" *(gülüyor)* Grubun çevresinde oldukça "dinsel" bir şey var... Bir yanda bütün bu teknoloji, diğer yanda emprovizasyona bu kadar yer bırakan çalışma tarzı benim için çok öğretici oldu. Şarkıların çoğu jam'lerde ortaya çıkıyor, sonra tıpkı şarkı yetiştirmek için bir tohum tanesi eker gibi, o seanstan bir sekansı çekip çıkarıyoruz.

"Get Ready" bol gitarlar, çok doğrudan şarkılarla sahne için biçilmiş kaftandı. Bu albüm sanki tam o havada değil gibi...

Sumner: Bizi bir dance grubu olarak tanıyan dinleyicilerle "Get Ready"yle keşfedenler arasında büyük bir farklılık olduğunu gördük. Dance grubu olarak tanıyanlar, bir rock grubuyla karşılaştıkları için hayal kırıklığına uğramışlardı. Bu albümde biraz daha dengeyi tutturduk, en az üç dance ağırlıklı parça var, tarihsel kitlemizle bağlarımızı yeniden sağlamlaştırabiliriz. "Jetstream" ya da "I Told You So" gibi parçalardaysa, "Technique" zamanındaki aletleri yeniden ortaya çıkardık.

"I Told You So"da New Order'da pek alışmadığımız dub ve reggae çağrışımları da var...

Sumner: Bir dönem, İngiltere'ye hakikaten katlanamaz olmuştum; bir tekne kiraladım ve birkaç aylığına Karayibler'e gittim. Teknede sürekli radyo dinliyordum: O güne kadar varlığından bile haberdar olmadığım müzikler... Yanımdaki teybe gelişigüzel kayıt yapıyordum radyodan. Döndüğümde, bütün bunları bilgisayarıma aktardım ve Kara-

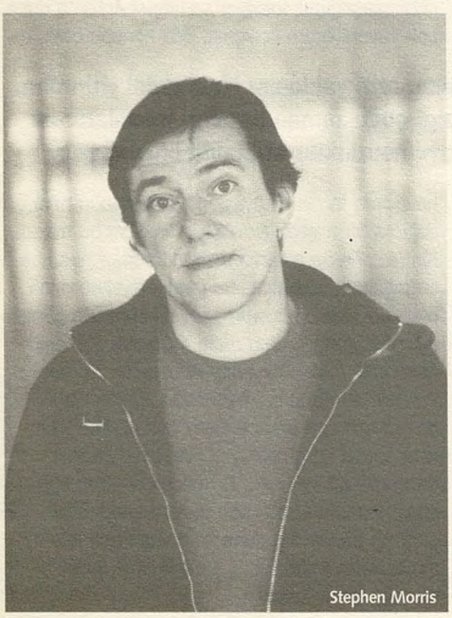
Stephen Morris

Bernard Sumner

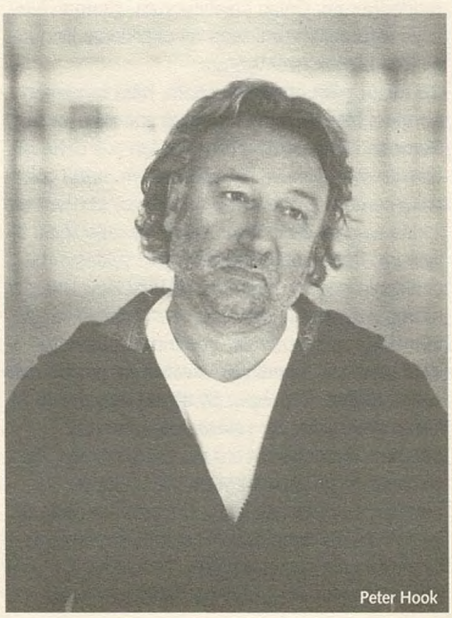
Peter Hook

ROLL GİTTİ GÖRDÜ: NEW ORDER'IN NEW YORK ÇIKARMASI

İLK GÜNKÜ KADAR ILIK

Bir kerameti olduğu her halinden belli 05.05.05 tarihinde New York'ta New Order'ı canlı dinlemek fırsatını yakaladım. Şarkılarını hayatının kayda değer bir kesitine fon müziği yapmış biri olarak, bu efsanevî dörtlüyü canlı izleyecek olmak çok manidar bir olaydı benim için.

"Efsanevî dörtlü" demek doğru olmadı aslında, çünkü New Order'ın kadim klavyecisi Gillian Gilbert müzikten elini eteğini çekmiş durumda bir süredir. Grubun davulcusu Steven Morris'le olan uzun süreli beraberliğini nüktedan "The Other Two" adı altında çıkardığı iki muhteşem albümle tescillemiş olan Gilbert, New Order'ın son iki çalışmasında yer almıyor. Onu 2001-02 turnesinden bu yana Phillip Cunningham ikâme ediyor. Sahnedeki etkileşimlerinden, çekirdek kadronun Cunningham'ı benimsemiş olduğu gözlemleniyor. Hatta Cunningham'lı New Order'ı görünce, bunca senedir Gilbert'ın o dörtlüde ne kadar ayrıksı durduğunun daha bir idrakine varıyor insan. Gerçi New Order'ın hiçbir üyesi oldum olası öyle sokakta kafaları çevirtecek bir imaj sahibi olmadı ama, evcimen edası, komşu kızı saçı başı, kayıtsız halleriyle Gilbert, New Order ölçütlerinde bile mütevazı kaçıyordu sanki. Ve bu tevazu onu daha da "cool" yapıyordu gayrı ihtiyarî. Bizler de onu öyle seviyorduk zaten. Onsuz bir New Order, yine New Order herhalde, ama eksik bir New Order...

Ve fakat Ian Curtis'sız bir Joy Division, Joy Division olmamalı ki, Curtis'in 1980'deki intiharı sonrasında, bu ismi sürdürmemeyi tercih etmişti grubun geri kalanları, yani Sumner, Hook ve Morris.

Barney (Bernard Sumner) de konser esnasında yaptığı anonsta bu senenin Curtis'in 25. ölüm yıldönümü olduğunu anımsattı zaten. Bu münasebetle olsa gerek, dört Joy Division şarkısına birden yer verdi New Order konserde: İcra sırasıyla "Transmission", "Love Will Tear Us Apart", "She's Lost Control" ve "Atmosphere"...

Turneye vesile olan yeni albümleri "Waiting For The Sirens' Call"a nedense pek ağırlık vermedi bu konserinde New Order. Epey uzun bir süredir bir araya gelmedikleri New York'lu hayranlarının dinlemek isteyeceklerini tahmin ettikleri klasiklerden yeni albüme sıra gelmedi belki de. "True Faith", "Bizzarre Love Triangle", "Temptation", "Blue Monday", "Regret" derken, epi topu dört şarkı serpiştirebildiler konsere son çalışmalarından: "Krafty", "Run Wild", "Jetstream" ve "Waiting For The Sirens' Call"... Ne yalan söyleyelim, böylesi daha çok işimize geldi, çünkü bir türlü ısınamamıştık son albüme.

Adamlarımıza gelince... Her üçü de ellisine merdiven dayamış olmakla birlikte, Sumner da, Hook da, Morris de sahnede zıpkın gibiydi. Morris, belki de mütemadiyen davul dövmesi sayesinde, Joy Divison'lı zamanlardaki halini muhafaza etmeyi becermiş. O kendini arkada unutturduğunu sansa da bizler, pelikan çenesini daha da öne çıkaran biraz buruk, biraz utangaç gülümseyişini yakalamak için tetikteydik hep. Kendine üniforma edindiği kolsuz bluzuyla Hook, her zaman olduğu gibi grubun en şovmeniydi, hep seyirciye oynadı. Bel hizasında sallandırdığı bas gitarını adeta dev bir penis gibi sıvazlayıp durdu, bundan teşhirci bir haz aldığını pek saklamayarak. Barney, söz konusu üçlü arasında fiziksel dönüşümü en göze batanıydı herhalde. Luke Skywalker çehresi artık biraz toparlak, aynen vücudunun geri kalanı gibi. Ama sesi, Ian Curtis'den bayrağı devraldığı ilk günkü kadar ılık ve ergen.

Konsere gelirken ne menem bir seyirci topluluğuyla karşılacağımıza dair pek bir fikrimiz yoktu. Hoş, şimdi de pek yok ya. Totolojiye düşme pahasına, şöyle bir tespit yapmaktan başkası gelmiyor elimden: Kalabalık, ilk bakışta öyle pek gözle görülür bir ortak paydada buluşmayan, ama bir kez bir arada görünce, insanda hemen "tabii canım, olsa olsa böyle bir cemaat olmalı" hissini uyandıran insanlardan oluşuyordu. Hep beraber eşlik ettik Barney'e arka vokallerde. Bir gün Türkiye'ye gelecek olurlarsa, en az New York'taki kadar coşkulu ve büyük bir güruhun karşılayacağına şüphe yok New Order'ın.

Yazının sonunu konserin başıyla noktalayayım. Konser tarihinin İngiltere'deki seçimlere tesadüf etmesinden dolayı merak ediyorduk, bakalım Barney siyasî bir mesaj verecek mi diye. Birebir olmasa da, yine ucu Blair'e dokunan bir jest yaptı Barney ve "Love Vigilantes"i patlattı konserin açılış parçası olarak. "Bunun neresi siyasî mesaj" diye kaş kaldıracak kuşkucular için hemen söz konusu şarkının ilk dizelerine bağlanalım: "Güneşin vatanından / Geldim yeni / Hakikatin adına / Kazanılması gereken bir savaştan / Mert askerlerimizle / Kurtaracağız hürriyetinizi / Tüfek, el bombası ve / Biraz da yardımla Tanrı'dan..."

Nakarat bölümüyse, Esmeray'ın "Gel Tezkere"si misali, sözleriyle yukarıdaki dizelerin savaş karşıtı hicvini daha bir pekiştiriyor: "Ailemi görmek istiyorum / Karımı ve çocuklarımı / Eve gitmek istiyorum / Öyle yalnızım ki..." Şarkı bitince, Barney, bu liriklerin Vietnam'a dair olduğunu belirtmeyi ihmal etmedi.

Kenan Erçel

yib ritmleri üzerine yazmaya başladım.

New Order'ın yeni felsefesini "daha az konsept, daha çok eylem" olarak tanımlayabilir miyiz?

Sumner: Evet. Aslında, dürüst olmak gerekirse, biz hiçbir zaman bir konsept grubu olmadık, başkaları bize bu etiketi yapıştırdı. Hatta tam tersine, durumların nasıl geliştiği üzerine kafa yormamaya çalışıyoruz, yazdıklarımızda asgarî bir tazeliği ancak bu şekilde koruyabiliriz diye düşünüyorum. Mesela akorların isimlerini öğrenmeyi bile reddediyorum. Onları çalabiliyorum, gitardan klavyeye aktarabiliyorum, ama ne olduklarını filan kesinlikle bilmek istemiyorum.

25 küsur yıllık pratikten sonra, hâlâ tamamen sezgisel bir yaklaşımı korumak zor olmuyor mu?

Sumner: İlk başlardaki düzeyimden çok daha iyi bir müzisyen olmaya hiç çalışmadım, hatta çok gelişmemeye gayret ediyorum. Kendi sınırlarımın içinde kalarak daha ilginç şeyler bestelediğimi biliyorum. Daha ustalaşsaydım, arızî yaklaşım biçimlerinin hepsini yitirirdim. Halbuki New Order'ın müziği çoğu zaman hatalar, insanlararası ya da teknolojik uyumsuzluklar etrafında oluşmuştur.

Yeni albümde, kendinize ilaveten üç produktörle çalışmışsınız. Kapsayıcı bir sound'dan ziyade albüme şarkı şarkı mı yaklaşmak istediniz?

Sumner: Nedenlerden biri buydu; tamamen Steve Osborne'un prodüksiyonu olan "Get Ready"den farklılaşmak için... Osborne'un çıkardığı işi çok sevdik, ama sound bakımından albümü biraz fazla tek tip buluyorduk. Yeni albümde, produktörün daha az, grubunsa daha çok kulağa gelmesini arzu ettik. Joy Division dönemimizde, sonra da New Order'ın ilk albümünde Martin Hannett'ın prodüksiyonu grup kadar ilgi görüp alkış almıştı. Martin, bir anlamda, o dönemdeki işimizi vampir gibi emdi. Aynı zamanda harika bir katalizördü de, onun yanında çok şey öğrendik. 1979'da, "Unknown Pleasures"da sample büyücüsü gibiydi. Ama "Movement"ı (1981) yaparken, Ian'ın ölümünden sonra, o kötü, kararsız dönemimizde, Martin'le çalışmak eziyet haline gelmişti. Hiç adını bile duymadığımız uyuşturucular kullanıyordu ve sonuç da felâket oldu. "Movement"ın sound'undan nefret ediyorum, psikolojik bakımdan yıkılmış durumdaydık, Martin'se korkunç bir şekilde davrandı.

Daha ustalaşsaydım, arızî yaklaşım biçimlerini yitirirdim. New Order'ın müziği çoğu zaman hatalar, insanlararası ya da teknolojik uyumsuzluklar etrafında oluşmuştur.

Post-punk dönemi ve elektro'nun başlangıç sound'ları yeniden moda. Müziğe başladığınız dönemlerin dönüşünü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sumner: The Killers, Franz Ferdinand gibi sevdiğim pek çok yeni grup var. Onların albümlerini alan gençlerin yirmi sene önce olup bitenlerle alâkalarının olduğunu sanmıyorum. Bizler müziğe başladığımızda, Kraftwerk, Iggy Pop, Kinks, Stones, Hendrix gibilerinden etkilenmiştik. Model aldıklarımızı taklit ediyormuşuz gibi bir izlenim belki vardı ama, bunu öylesine anarşik bir tarzda yapmıştık ki, ortaya özgün bir şey çıkmıştı. O tarz bir mucizenin yine olabileceğini düşünüyorum.

Hook: O döneme bir nostalji var ve bu gayet normal, ben de nostalji duyuyorum! Gang Of Four yeniden bir araya gelip konser verdiğinde koşa koşa gittim. Killers ya da Secret Machine konserine gitmeme de engel değil bu tabii...

Joy Division'la ilgili film projelerinde yer alıyor musunuz?

Sumner: Çalışmaları sürdürülen iki film olduğunu biliyoruz. Biri, Moby'nin müziğini de yazdığı, prodüksiyonunu yaptığı film; diğeri, Anton Corbijn'in Deborah Curtis'in kitabından uyarladığı "Control" adlı film. "Atmosphere"in klibinde birlikte çalıştığımız fotoğraf sanatçısı Anton'a daha çok güveniyorum açıkçası. Söz konusu olan, daha ziyade Ian'ın hikâyesi. Joy Division'ın hikâyesi çağdaş bir trajedi, New Order'ınkiyse bu trajedinin üzerine üç adamın ayakta kalmayı nasıl başardığının hikâyesidir. Bu farklı projelere dahil olabiliriz diye umuyorum, sırf hikâyemizin çarpıtılmaması, olduğundan daha romantik gösterilmemesi için. "24 Hour Party People"da Michael Winterbottom'un hakikatlerden ziyade Manchester sahnesi efsanelerine dair bir film yapmayı tercih ettiği aşikâr. Efsane her zaman daha cafcaflı geliyor... O dönemden öyle korkunç anılarım var ki, son derece sıradan bir sürü an da var, bir daha asla yaşamak istemeyeceğim şeyler de... Şimdiki anın tadını çıkarmayı tercih ederim.

Çeviren: **Siren İdemen**

SENSODYNE®

Sağlıklı dişlerle dondurma yemenin tadına varın...

Dondurma ve soğuk içeceklerden zevk almak için diş hassasiyetini gidermede dünyanın bir numaralı diş macunu olan Sensodyne, İngiltere'den ithal edilmektedir. Ülkemizde tüm eczanelerde ve seçkin marketlerde bulunmaktadır.

Yılda en az iki kez düzenli olarak diş hekiminizi ziyaret etmeyi unutmayınız.

gsk GlaxoSmithKline

aris
www.aliraif.com.tr

Bu bir ilandır.

BLOC PARTY

2004 nasıl Franz Ferdinand yılı olduysa, 2005 de Bloc Party yılı olacağa benzer. Geçmişten Cure'u, Joy Division'ı, New Order'ı anımsatan, bugünün Rapture'ını, Kasabian'ını akla getiren dörtlü, ilk albümleri "Silent Alarm"ı yeni yayınladı. Cayır cayır, enerjik, dansa meyilli rock'ları, özellikle Nijerya asıllı şarkıcı Kele Okereke'nin Robert Smith'le karşılaştırılan sesiyle kişiliğini buluyor. Okereke'nin Les Inrockuptibles'e ve BBC'ye anlattıklarına kulak veriyoruz...

NO OASİS YES FRANZ

Matt Tong (davul), Gordon Moakes (bas), Kele Okereke (vokal), Russell Lissack (gitar)

Kele Okereke: Londra'nın doğusunda büyüdüm. Evde, annemle babam en çok Bob Marley ve Motown'ın çıkardığı plakları dinlerlerdi, ama Beatles da dinlenirdi, tabii çokça Afro-beat... Müzik setinde sürekli bir şey çalardı; öyle ki, özellikle dikkatimi çekmezdi bile. Aslında müziğe bayağı geç kafa yormaya başladım... Tam olarak ne zaman olduğunu da hatırlıyorum, ablamın Blur'ün "Parklife" albümünü alıp geldiği gündü. Daha dinler dinlemez o albüm beni allak bullak etti. Müzikal açıdan o güne kadar dinlediğim hiçbir şeye benzemiyordu. İşte böyle böyle, 15-16 yaşlarında müziği ne derece sevdiğimi ve kendimi ifade biçimimin bu olabileceğini fark ettim. Ergenlik çağımın tamamı da sonuçta bu hedefe yönelik geçti. Okuldayken de bir grubum vardı, pek iyi değildi ama, ben çok ciddiye alıyordum.

2003'te sadece bir rock grubuyduk. Ama bundan çok daha fazlasını ifade etmek istiyorduk. Eksiğimiz, bunu nasıl yapacağımızı bilememizdi. Russell'la (Lissack) ben çok fazla elektronik müzik dinliyorduk. Hard-house çalan kulüplere takılı-

DOST MECLİSİ: BLOC PARTY VE NEW ORDER

Kim ULan BU DOORS?

İki Bloc Party üyesi, şarkıcı Kele Okereke ve basçı Gordon Moakes, New Order basçısı Peter Hook'la dereden tepeden konuşuyor. Guardian gazetesinden banttan yayın...

Kele Okereke: Size bir sır vereceğim: Bizim müziğe başlamamızı sağlayan şey, 1997 Reading Festivali'ndeki New Order konseridir.

Gordon Moakes: Abim bana bir sürü albüm dinletirdi. New Order'ı ilk öyle dinledim. Blur ve Stone Roses da dinlerdim bol bol.

Peter Hook: Ben de sizin albümünüzü seviyorum. Ama ilk parçada davulun sesi çok yüksek. Davulcunun babası mı miksajını yaptı yoksa?

Gordon Moakes: Aklını başından alacak bir sound istedik, o çıktı ortaya.

Peter Hook: Bugünlerde birçok yeni grubu bizimle kıyaslıyorlar. Nedenini her zaman anlamak mümkün değil, ama belki de çok içeriden baktığım içindir. Biz ilk müziğe başladığımızda herkes bizi Doors'la kıyaslardı. Bernard'la ikimizin Ian'a "kim Ian bu Doors?" dediğimizi hatırlıyorum. O da gidip plaklarını toplamıştı, öyle öğrenmiştik. Hatta şaka niyetine "Riders On The Storm"u da kaydetmiştik.

Kele Okereke: Bizi hep Gang Of Four'la kıyaslıyorlar. İnsanlar bahsedene kadar isimlerini dahi duymamıştık.

Gordon Moakes: Yeniden bir araya gelen gruplara kuşkuyla bakıyorum nedense. Geçen gün bir arkadaşım bu sene gördüğü en kayda değer iki grubun biz ve Gang Of Four olduğunu söyledi.

Peter Hook: Bugünlerde işler daha zor, çünkü yeni gruplarla birlikte tarih öncesinden kalma gruplar da müzik yapmaya devam ediyor. Biz New Order olarak bu dönemi kaçırdık allahtan. Altı sene boyunca hiçbir şey yapmadık ve tekrar bir araya gelme suçlamasında bulunulmadı bize yine de. Bir grupla ilgili ilginç nokta, işe dost olarak başlamanız ve sonunda düşman olmanız. Sonra elinize iyi para geçiyor. Harcıyorsunuz ve tekrar dost oluyorsunuz.

Gordon Moakes: Peki New Order nasıl bir araya geldi? Madem düşmandınız...

Peter Hook: Doğru. Bernard'ı 11 yaşından beri tanıyorum. Annemle babamın öldüklerini düşünürseniz, onlardan daha uzun süredir tanıyorum artık onu. Bir insanı bu kadar uzun tanıyınca sizi çıldırtabiliyor. Tek kaçışınız, dünyanı birlikte fethetmek. Biz de öyle başladık. Sex Pistols'ı ilk seyrettiğimiz 21 yaşından 30 yaşımıza kadar bir grubun üyesiydik ve hiç paramız yoktu. Haçienda kulübünün sahibiydik, ama tek kuruşumuz yoktu. New Order sürekli başarılı işler yapıyordu, ama Factory plak şirketi diğer işleri New Order sayesinde ayakta tutuyormuş. Bunun farkında değildik. Haçienda büyük bir eğlence parkıydı ve sürekli oraya para akıtıyorduk. Aptallık işte. Sorunlar daha da büyüyünce, Happy Mondays homofobik halleriyle ortalığı kırdı geçirdi. Tony Wilson, Cath Carroll'a albüm yapmak için bir servet harcadı. Ardından Factory binasını satın aldılar, restore ettiler ve birden emlak piyasası krize girdi. İyi bir kitap olur bizim malî hikayemiz. Sonunda dediler ki, "hiç paramız yok, bir plak yapmalısınız". Bizim grubu kurmamızın temelindeki idealist niyetler pencereden uçup gitti. Tüm nefretimizi içimize çevirdik, birbirimizle konuşmayı kestik ve ayrı projelere yöneldik.

Gordon Moakes: Peki sizi ne bir araya getirdi tekrar?

Bir sır vereceğim: Müziğe başlamamızı sağlayan şey, bir New Order konseridir. Bizi hep Gang Of Four'la kıyaslıyorlar. İnsanlar bahsedene kadar isimlerini dahi duymamıştık.

Peter Hook: Tekrar New Order olarak müzik yapmayacağımı söylemiştim. Sonunda menejerimiz Rob Gretton bizi bir odada bir araya getirdi ve tekrar bir grup olarak oturduğumuzu fark ettik. Her şey aynı gibiydi.

Kele Okereke: Ian Curtis'i kaybettiğiniz dönemde, New Order'ın başlarında, yeni bir şarkıcı almayı ya da kimin şarkıları söyleyeceğini düşündünüz mü?

Peter Hook: Evet. "Ceremony" ve "In A Lonely Place" şarkılarını kaydettik ve prodüktörümüz Martin şarkıları hepimize söyletti. Biz gitmek üzereyken, Bernard "bir kere daha deneyebilir miyim" dedi. Karar verilmişti.

Gordon Moakes: 21 yaşındaki kafanla şimdiki kafan aynı mı?

Peter Hook: Evet ve bunun için herkesten azar işitiyorum. Kızım "baba, sen hiç büyümeyeceksin" diyor. Ama benim için, Japonya'da 125 bin kişiye ya da bir pub'da tek kişiye canlı çalmak aslolan şeydir.

Kele Okereke: Bir keresinde 12 kişiye çaldık. İnsanı daha güçlü kıldığı kesin.

Peter Hook: Biz bir keresinde Joy Divisin olarak Oldham Tower Club'a gitmiştik. Ortalıkta sadece iki kız vardı. Şarkı bitince kızlardan biri "siz Frantic Elevators mısınız?" demişti. "Ha siktir, yanlış yere geldik" dedik. Bahsettiği Mick Hucknall'ın grubuydu.

Gordon Moakes: Ne grubuydu onlar?

Peter Hook: Punk grubuydu. Mick o kadar çok bağırırdı ki, boğazı kanardı. Ses teknisyenleri de mikrofonu kana buladığı için pataklardı onu. İyi gruptu, ama Mick ondan beridir dünyanın en

38→

yorduk; bu sayede müziği başka türlü algılama biçimleri keşfediyorduk, bir parçanın yarattığı değişik tepkileri görebiliyorduk. Bu arada, basçımız Gordon (Moakes) post-rock'la çok ilgiliydi. Emin olduğumuz bir şey vardı: Bir tane daha sıkıcı indie grup olmaktan fazlasını istiyorduk.

Eksikliğin faydaları

Esas olarak uyanmamız, ilk single'ımız "She's Hearing Voices"la oldu. Parçanın yarısı gitarsız akıyordu ve bu eksiklik birden müthiş bir uzam duygusu yaratmıştı. Ondan önce yazdığımız parçalarda her ölçüyü mümkün olduğunca çok sound'la dolduruyorduk. Daha az sesle daha çok etki yaratabileceğimizin farkına varmamız grubu tamamen özgürleştirdi ve önümüzde hiç beklenmedik kapılar açıverdi.

Müziğimizdeki elektronik unsurların bilinçli bir tercih olduğunu söyleyemem. Ama fark ettim ki, ilham verici bulduğum müziklerin çoğunu dans sahnesinde duymuşum. Bu unsurları müziğimizde eritebilmek bir yıl kadar zamanımızı aldı. Klasik rock şarkılarına benzeyen şarkılar yazıyordum, geleneksel indie rock şarkıları... Ama işte, sağda solda bambaşka şeyler duyuyorsun, yeni şeyler görüyorsun, ister istemez etkiliyor bunlar seni. Mesela Basement Jaxx'ı izlemek, dönüştürücü bir tecrübeydi benim için. Bir rock kulübündeydi konser, insanlar yukarı aşağı zıplayacağına dans ediyor gibiydi. Bana tuhaf gelmişti bu durum o zamanlar, ama etkilemişti de.

Şarkı yazmak asla çok zamanımızı almadı; bazı grupların tek bir parça üzerinde aylarca uğraştıklarını okuduğumda çok şaşırıyorum. Biz dört saatte bir şarkı besteleyebiliyoruz. Her seferinde tek bir sorunumuz oluyor: Acaba yapabileceğimiz en iyi parçayı yapabildik mi?

Uyuşturucu değil, müzik kültü

Basında hakkımızda yazılanları okumak bizim için yeni bir şey, heyecan verici aynı zamanda. Ama gruptaki kimse bunu öyle çok ciddiye almıyor. Basının hakkımızda bugüne kadar olumlu davranması iyi bir durum, ama herhalde ebediyen böyle sürmeyecek bu. Dolayısıyla, dikkatimizi tam olarak yazılıp çizilenlere yönlendiriyor değiliz.

Şu sıralarda etrafımızda olup bitenlerle pek ilgilenmemeye çalışıyorum, yoksa kafayı yerim. Çalışmakla ve turneye çıkmakla yetiniyorum... Geçen senenin başında sözleşme imzaladığımızda, olayların nasıl gelişeceği hakkında hiçbir fikrimiz yoktu. Çok umutlu olmamıza, insanlar için bir anlam ifade etmeyi, önemsenmeyi çok istememize rağmen, nasıl karşılanacağımızdan hiç emin değildik. Hiçbirimiz dergilerde fotoğrafımızı görmeye hazırlanmamıştık. Her gün grupla beraber çalıyoruz, ama Bloc Party'yi, parçaları bir an olsun aklımdan çıkaramıyorum. İlerde, yapabildiğimizin en iyisini yaptığımızı söyleyebilmek istiyorum.

İnsanların dönüp bize bakmasından hoşlanıyorum. Ama bize baktıklarında bir "rock star" görmeleri, öyle düşünmeleri pek hoşuma gitmiyor... 21. yüzyıla geldik, ama hâlâ rock klişeleriyle uğraşıyoruz. Basın, skandalları müziğe tercih ediyor. Libertines'e bakın. İyi grup. Gazeteciler saçma sapan uyuşturucu hikâyelerini ortaya döktü ve albüm satışları katlandı! Biz Libertines'e kıyasla çok daha kendi halinde, sakin insanlarız. Uyuşturucu kültüyle değil, müzik kültüyle yetiştik. Bizim de kafa bulduğumuz oluyor tabii, her zaman o kadar da ciddi değiliz... Oasis tavrından da hiç hoşlanmıyorum: Dünyanın en iyi grubu olduğunu söyleyip kızlarla yatma hikâyelerini anlatmak ruhumu daraltıyor. Aptalca bir erkeklik gösterisi!

Sağolsun abiler, hoşgelsin kardeşler

Ta en başından beri demolarımızı hoşlandığım müzisyenlere gönderiyorum. Bir keresinde Franz Ferdinand'dan Alex Kapranos'a da göndermiştim. Hiç beklemediğimiz halde, bize kendi gruplarıyla çalma teklifinde bulundu. Demomuzu ilk defa, Domino Records'un bir partisinde başkalarına dinletenler de onlar oldu. Ertesi gün telefonumuz çalmaya başladı!.. Reading Festivali'ndeki ilk canlı performansımız, umutlarımızın boşa olmadığını gösterdi. Herkesin hoşuna gidebiliriz ve bunu orospuluk yapmadan başarabiliriz!

Şu sıralar olaylar tuhaf bir yörüngeye girdi. Coldplay'den Chris Martin en beğendiği gruplardan birinin biz olduğunu söyledi. Michael Stipe, konserlerimizden birine geldi. Ama mainstream tarafından yutulmak istemiyoruz!

Harika grupların geldiğini düşünüyorum şu sıralar. The Rakes gibi, Neils Children gibi. Mystery Jets, New Roads da beraber çaldığımız gruplar. Londra'da birçok grup yeni bir şeylerin arayışında. Hepimizin zevki farklı, hepimiz arzu dolu müzik dinleyicileriyiz.

Bir Bloc Party performansından ne beklersiniz? Cesaret, asalet, ölçülülük, tevazu... Ve bol miktarda erotik enerji...

Çeviren: **S.İ.**

---

sağlam götlerinden biri haline geldi. Asıl problem, grup iş yapmadığında vokalist olarak ne yapacağına karar vermende yatıyor. Birinci vokalist ölür ve yerine gelen vokalistin sahne performansı iyi değildir. Şu anda Mani *(Primal Scream / Stone Roses)* ve Morrissey'in camına bir post-it yapıştırarak kovduğu Andy Rourke'la birlikte çalışıyoruz. Kendimize Freebass diyoruz, çünkü sadece üç bastan ibaret parçalar çalıyoruz. Mani'nin de benim gibi sahne performansı iyi değil. O yüzden beni DJ'liğe zorladı. 49 yaşında birinin plak çalmasını kim ister ki bir kulüpte? Ama ben eğleniyorum.

Gordon Moakes: Ne çalıyorsun?

Peter Hook: Her türlü şey. Yayınlanmamış New Order miksleri de çalıyorum.

New Order, 1993

Bir keresinde Bernard de vardı, "sakın New Order çalma, çok sıkıcı" dedi. Ama çalınca beğendi.

Kele Okereke: Russell'ı beş yıldır tanıyorum ve beş yıldır birlikte çalıyoruz. Bloc Party olarak 2003'te kurulduk ve 2004'te plak anlaşması yaptık. Geçen senenin neredeyse tamamında turnedeydik. Taşlar yerine oturmaya başladı.

Peter Hook: İsmi nasıl buldunuz?

Gordon Moakes: Öylesine aklımıza geldi. Joy Division gibi muğlak bir isim arıyorduk. Bloc kelimesi hem politik çağrışımı –H-Blokları gibi– hem de coğrafî çağrışımı yüzünden hoşuma gitti.

Peter Hook: Bu turnede Killers'la birlikte olmanız iyi. Ama kendinize dikkat etmelisiniz. Biz Buzzcocks'la turnedeyken günde 1.5 pound alıyorduk. Yani ya bir bardak bira ya da yemek. Buzzcocks üyeleri tam orospu çocuğuydu. "Bugün istakoz yedik, çok iyiydi" falan diye dolaşırlardı ortalıkta. Ama bir gece sahnede alt ettik onları. Basının dikkatini de ilk o zaman çektik. Ian'ın karizması yüzünden tüm gazeteciler onunla konuşmak istiyorlardı, ama Ian bizim bir grup olduğumuza inanırdı hep. Toplu olarak tek bir röportaj yaptık ve Bernard ile ben söylememiz gereken şeyler söyledik. Rob bizi kenara çekti ve "ağzınızı kapalı tutmazsanız, her şeyi mahvedeceksiniz" dedi: "Niye geri plandaki gizemli adamlar olarak takılmıyorsunuz?"

Gordon Moakes: Geçenlerde bir yazıda bizim için "medya suyuna tirit" diye tanımlama yapmışlar. Hiç hoş değildi.

Kele Okereke: Bizim de kendi fikirlerimiz, sevmediğimiz çok grup var oysa.

Peter Hook: Eğlence de burada zaten. Geçenlerde Green Day'i otelin koridorunda gördük, Barney şöyle seslendi: "ah, işte Amerikalı Alarm!" *(80'lerin Galli politik rock grubu)* Diğer gruplar dalga geçmek için vardır.

Kele Okereke: Ian Curtis öldüğünde basın çok üzerinize geldi mi?

Peter Hook: Bayan Merton'la *(TV'deki Mrs. Merton Show'la ünlü komedi aktrisi Caroline Aherne)* evlendiğimde hayatıma müdahale edilmişti. Sabahları kapıyı açtığımda elli flaş patlıyordu suratıma... 1980 yılında ölüm karşısında basın sizi rahat bırakırdı. Bugün olacağını hiç sanmam. Biraz olsun saygı vardı o zamanlar. Benim için en zoru "24 Hour Party People" filmini seyretmekti. Ian'ın kendini astığı sahneyi görmek... Her ne kadar kurgu da olsa, çok ağır bir sahneydi hepimiz için. Ian her zaman bizimle birlikte. Bu sene onunla ilgili iki film var gündemde. "Love Will Tear Us Apart" ile Brit ödüllerine adayız. Hiç terk etmedi bizi.

Gordon Moakes: Ben aşırı ilgiden musdaripim. Internet, radyo... Her gün bir röportaj faaliyeti içindeyiz. Eskiden de böyle miydi?

Peter Hook: Hayır. Hiç kimse fazla bir şey öğrenmek istemiyordu. Yeni albüm için röportaj yapıyoruz, ama kimseye albümdeki şarkıları çalamıyoruz, çünkü şarkılarımızı bir anda internette dolaşırken bulabiliriz. Warner da bizden desteğini çekiverir.

Kele Okereke: Sürekli grubumuzla ilgili konuşup planlar yapıyoruz. Bir süre sonra bir saplantıya dönüşüyor grup.

Peter Hook: Bizim de hayatımızdaki tek şey gruptu. Ama bir sürü boşanma ve orada olmadığınız için huzursuzlanan çocuktan sonra olayları tekrar değerlendiriyorsunuz.

Gordon Moakes: Bize o kadar çok şey soruluyor ki, kendinizden çok fazla şey vermeye başlıyorsunuz. Kızılderililerin fotoğrafın insanın ruhunu çaldığına inanması gibi...

Kele Okereke: Katılmıyorum.

Peter Hook: Gördünüz mü, şimdiden tartışıyorlar.

Kele Okereke: Çünkü ben kendimle ilgili konuşmuyorum.

Peter Hook: Derin röportajlar yapmak istiyorsanız, bir arada yapmayın. Bir arada röportaj yaptığımızda hep konu dağılırdı. Aralarında tartışmayan bir tek grup dahi bilmiyorum. Primal Scream'i hep kıskanmışımdır, çünkü hep birlikte takılırlardı. Baba-oğulun birlikte bira içmeye gitmesi gibi. Ben babamla bira içmedim hiç. Ama meğer Primal Scream üyeleri de birbirinden nefret ediyormuş.

Kele Okereke: Biz turnede sosyalleşiyoruz. Birbirimize duygusal olarak bağlı olsak da, birbirimizin evine gitmişliğimiz yoktur. Turnede değilken birlikte takılmayız. Kendi arkadaşlarımızla görüşürüz.

Peter Hook: Arkadaşların da sürekli bedava bilet ister ve bira ısmarlatır sana. "Peter Hook nasıl bir herifti?" diye sorarlar mesela. Eğer soracak olurlarsa "götün tekiydi" dersin, tamam mı?

Çeviren: **O.G.**

AMERİKA'DA SON TÜRK LOKUMU: **ÖZEL TÜRKBAŞ**

Türkiye'ye gelen bir turistin aklında memlekete dair ne imgeler var, az buçuk malûm: Raki, şiş kebap... Sonra? Lokum ve dansöz. Bu ikisinin birbirinin mecazı olduğu da malûm. Bu mecazın da bir tarihi var, yakın zamana, Türk - Amerikan yakınlaşmasına kadar uzanan... Amerika'ya gönderdiğimiz dansözlerimiz arasında müstesna yeri olan bir isim, Özel Türkbaş. Amerika'da plaklar doldurdu, kitaplar hazırladı. Kendine has yorumu olan, metodunu yarınlara aktaran isimlerden biriydi. Takibimiz netice verdi: Türkbaş'ı Amerika'da yakaladık...

KOCANIZI SULTAN YAPMA YOLLARI

Bu "Türk lokumu" meselesi nedir? Önce meselenin kaynaklarına eğilelim. Kaynakların bir kanalında Hacı Bekir müessesesi var. Dükkanın temelleri ta 18. yüzyılda atılmış. Hacı Bekirzade Ali Muhittin bey, dünya fuarlarında da namımız yürüsün istemiş. O zamanlar, yani 19. yüzyılın sonlarıyla 20. yüzyılın başları, dünyada bir fuar modası var. Paris, Londra, Chicago filan... Bunlara tezgâh üstünde lokum kutularıyla katılıyorlar. Efsanenin bir ayağı buralarda atılmış...

Ama aslında, onun torunu, yine aynı adı taşıyan Ali Muhittin Bey'in yaptığı Amerika çıkarması öykümüzün ilk satırlarını yazıyor. 1939 yılında New York Dünya Sergisi'ne Türkiye bir devlet pavyonu ve sitesiyle katılmıştı. Serginin diğer ayrıntılarını bir kenara bırakıp lokum meselesine gelelim. Yedigün dergisinde "New York Dünya Sergisi Türk Pavyonunda Neler Gördüm!" başlıklı bir yazısı yayınlanan Ali Nusret Pulhan, Hacı Bekir müessesesinin çalışmalarını şöyle aktarıyor: *"Mağazasından on seneden beri alışveriş ettiğim ve bir defa kendisini değil tezgâhta, mağazada bile göremediğim Şekerci Hacı Bekirzade Muhittin ise orada sabahın onundan akşamın onuna kadar tezgahın başında Amerikalılara yeni öğrenmeye başladığı bir lisan ile şekerinin ve lokumunun nefasetinden bahsetmekle ve her 10 sentlik bir paket için bazen 10 dakikalık izahat vermekle meşgul..."* Türkiye'de ise Hacı Bekir'in gazetelerde şöyle bir ilan yayınladığını görüyoruz: *"Şeker ve lokumlarımızı Amerikalılara beğendirmekle kesbi şeker eyledik."*

Ali Muhittin Bey, daha sonra o dönemi şöyle anlatacaktır: *"Milletlerarası New York sergisinde şeker satarken imza atmaktan parmaklarım ağrımış, kolum tutulmuştu. Lokum kutusundan bir lokmacık alan, üstüne imzamı attırmadan gitmiyordu."* (Yirminci Asır, 18 Ekim 1952) Yani Türk lokumu denilince akla o zaman bizzat Hacı Bekir lokumu geliyordu...

Laf açılmışken, kronolojiyi bir kenara bırakıp 1953 yılına sıçrayalım. Abdi İpekçi Hollywood'da ve Rita Hayworth'dan bir röportaj kopartmaya çalışıyor. Rita "Gilda"yı yeni çevirmiş, korkunç derecede gündemde, burnundan kıl aldırmıyor. Herkes İpekçi'yle dalga geçiyor, "sen kim, Rita'dan randevu almak kim" diye... Ama sonunda ne oluyor? Abdi bey, bir arkadaşına getirdiği bir kutu Hacı Bekir lokumu sayesinde bu görüşmeyi kotarıyor. İstanbul Ekspres gazetesinde olay şöyle sunulmuştu: *"Rita Hayworth ile kimsenin temin edemediği mülâkatı bir kutu Hacı Bekir lokumu sağladı..."* Yani bu lokumun bizzat kendisi gayet latif bir lokum... Bu bir.

Lokumlarımızı yukarıdaki nedenlerle iyi tanıyan Amerikalı kardeşlerimiz, Türkiye'den kıvrım kıvrım danslar getiren güzel kadınları görünce ne der, onları nasıl adlandırır? Elbette onlara da Türk lokumu diye seslenecekler... Buradaki oryantalizm dozunu tartışmayı bir başka sefere bırakıp hemen lokum tarihimize geçelim. (Oryantalizmin oryantaliyle aşağıdaki oryantal danslar karıştırılmaya!)

Oryantal lokum anlayışı

Amerika'daki Türk lokumlarının ilki olma şerefini hak etmiş olan vatandaşımız Nejla Ateş'tir. 14 yaşında Ses Tiyatrosu'nda dansöz Tatar Naciye olarak tanınan Naciye Batır, ilk kez 1949 yılında bir tiyatro kumpanyasıyla yurtdışına çıkar. Kıbrıs, Beyrut, Kahire derken, Napoli, Roma, Paris... Naciye giderek Nejla olur, ardına Ateş eklenir... Yazılarında ondan sık sık bahseden Metin Toker, Nejla'ya "Turkish delight" adını takmıştır. Artık yıl 1952 olmuştur ve hikâyemizin mekân olarak Amerika'ya geçiş vakti gelmiştir.

"Binlerce talebeye ders verdim. Gece kulüplerinde dans ettim. Bugün ne yapıyorum derseniz... Çeşitli toplantılarda konuşuyorum, Türk stili oyun havalarını anlatıyorum..."

Kartpostal olarak basılan bir Özel Türkbaş fotoğrafı

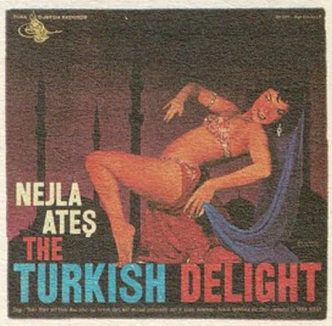

Amerika'da yayınlanan Özel Türkbaş ve Nejla Ateş plakları

Nejla Ateş, Amerika'da ilk adımlarını sağlam atar. Daha oradaki ilk günlerde kendisine Türk lokumu adının nasıl verildiğini şöyle anlatıyor: *"Latin Quarter'daki şovumuzu Amerika'nın en ünlü komedyeni Joe Lewis sunuyordu. Sonra hayatı 'Joker' adıyla filme alındı, Frank Sinatra oynadı. Joe her dakika kahkahadan kırıp geçiriyordu seyirciyi. Biz sahnedekileri de. Bir akşam tam sahneye çıkacağım sıra eliyle ceplerini yoklayıp bir şey aranmaya başladı. 'Nerede bu, nerede' diye söyleniyordu. Sonunda nereden bulmuşsa bir lokum çıkarttı, seyirciye gösterip sordu: Bu nedir? Kimse bilmiyordu. 'It comes from Turkey' dedi. 'Turkish delight, it is sweet' deyip ağzına attı. Sonra beni sahneye çağırdı. Benim de Turkish Delight olduğumu, Türkiye'den geldiğimi, tatlılığımı, küçüklüğümü söyledi... Çıplak omuzuma şakacıktan bir diş attı. Ağzını şapırdatarak sahneden çekildi. Seyirci gülmekten kırılıyordu."* (Özer Baysaling, "Ateş Dansı")

Öte yandan, Türkiye'de de Amerika efsanesi başını alıp gitmiştir. Marshall yardımı, Kore Savaşı'na katılmamız, hükümet politikasındaki "küçük Amerika olma" anlayışı bunu körükleyen unsurlar olmuştur. Amerika'ya "dünya durdukça, hürriyet savaşında Türkler seninle beraberdi," mealinde şarkıların plağa alındığı yıllardır. 1959 yılında Hayat dergisi, "Amerika'daki Türk sanatkârları" başlıklı yazısında, sağolsun, meseleyi toparlamış: *"Bugün Amerika'da çalışan Türk dans ve ses sanatkârları, Yeni Dünya'nın eğlence endüstrisine memleketimizin havasını katmaktadırlar. Televizyon kameralarının zaman zaman programlarına aldığı ve gece kulüplerinin rengarenk projektörlerle aydınlattığı bu sanatkârlar, büyük iddialar taşımamakla beraber, gene de Türk folklorunu, Türk bestelerini, içinde bulundukları çevrenin icaplarına uygun bir şekilde göstererek ve din-*

leterek başarı sağlıyorlar. Giydikleri kostümler de modernize edilmiş eski Türk kılıklarının çok güzel örnekleridir."

Hayat dergisinin Amerika'daki Türk sanatkârları listesinde Nejla Ateş'in yanısıra şu isimler resimleriyle birlikte yer alıyor:

Muzaffer Tema: *"Rol aldığı ilk film, Joan Fontaine ile Rossano Brazzi'nin oynadıkları 'A Certain Smile' isimli kordeledir."*

Ayhan Işık: *"Modern sinema tekniğini incelemek için Amerika'da bulunuyor."*

Afet Sevilay: *"New York'daki bir gece kulübünde yaptığı şark dansları ve söylediği şarkılarla vatan hasretini unutturuyor."*

Mine Coşkun: *"Halen New York'da bir gece kulübünde yaptığı şark dansları ile ilgi çekmektedir."*

Celal İnce: *"Halen Şikago'daki bazı gece kulüplerinde çalışmakta ve bu arada yeni teklifler almaktadır."*

Yılmaz Duru ve eşi Nilüfer (daha sonraki yıllarda onu Nilüfer Aydan olarak tanıyacağız): *"Gece kulüplerinde 'zil ve davulun kıvrak ritmi ile' başarılı halk dansları yapmaktadırlar."*

Ama o yıllarda Türk basınının en çok ilgi gösterdiği Amerika'daki Türk sanatçısı Necla İz'dir. Konservatuar mezunu bir ses sanatçısı olan Necla İz, 1958 yılında Amerika'ya gitmiş ve '60'lı yılların ortalarına kadar ününü korumuştur. Dünyanın birçok ülkesinde konser veren İz, programlarına daima Olgunlaşma Enstitüsü'nde hazırlanmış modern Türk elbiseleriyle çıkmaktadır. 1961 yılında Variety dergisi Necla İz'in repertuarı konusunda şu bilgileri veriyor: *"Bu Türk yıldızının güzel bir sesi var... 'Lirik soprano' denilen sesin en tatlı tonu... Şarkıların iklimlerine göre, giyimi, sesi, güzelliği değişiyor. Programı bir Türkçe şarkı, 'Uskudara' ile açıyor.*

Sağda, Özel Türkbaş Hilton'da (foto: Güngör Özsoy) aşağıda, Charles Aznavour'la

Onu bir Arap şarkısı takip ediyor: 'Mısırlou'. Sonra İspanyolca olarak 'Que Sera'yı, İtalyanca 'Buongiorno Tristezza'yı okuyor. 'I could have dance all night' adlı İngilizce şarkıyla programını bitiriyor..."

Özel Kardeşler'den dans yıldızlığına

Sıra geldi son Türk lokumuna. Bu sanatçımıza, yakınlarda eski plaklarının CD olarak Türkiye'de de satışa sunulması nedeniyle özel bir yer ayırmayı istedik, daldık eski mecmuaların arasına. Bulduğumuz makaleler yetmedi, bıraktığı izlerin peşine düştük, Amerika'daki adresine ulaştık ve olaya bizzat kendisini de kattık. Buyrun ayrıntılarına...

1940 doğumlu olan Özel Türkbaş, daha yedi yaşındayken sınava girerek Ankara Devlet Tiyatrosu'nun çocuk oyunlarında sahneye çıkmıştı. O zaman adı Özel Okumuş. Beş yıl burada profesyonel olarak çalışmış, Büyük Tiyatro'da ve opera temsillerinde ("Bir Yaz Gecesi Rüyası", "Köşebaşı", "Cyrano de Bergerac", "Fatih" vb.) çocuk oyuncu olarak rol almıştı. Daha sonra ailesi Ankara'dan İstanbul'a gelip yerleşmiş ve kızkardeşi Tancan'la birlikte Özel Kardeşler adıyla halk türküleri okumaya başlamışlardı.

Özel Türkbaş'a bu türkülü yılları sorduk. *"Annemle babam ayrı yaşıyorlardı. Annem kadınlara mahsus toplantılarda ut çalardı ve bizi de hep yanında götürürdü. Ben ve kardeşim türkü söylerdik, sonra da ben kalkar oynardım. Buna herkes bayılırdı. Anneme, 'Nezahat hanım, bize gelirken çocuklarınızı da getiriniz mutlaka' diye tembih ederlerdi. Sonra parasız kaldığımız bir dönemde, annem 'hadi kızlar giyinin, size iş aramaya gidiyoruz' dedi. Dörtyol Aile Bahçesi'ne gittik. Bahçenin sahibi bir dede, namaz kılıyormuş ve annem seslenince namazını bozmuş. Bizi dinledi ve 'siz ikiniz sahneye birlikte çıkın ve birlikte söyleyin' dedi. Kaybedeceğimiz bir şey yoktu, 'tamam, öyle yapalım' dedik, Özel-Tancan Kardeşler böyle doğdu işte..."*

"Özel Türkbaş, Amerika'da bugüne kadar hiçbir dansözün başaramadığını elde etti. Washington'un, New York'un en ünlü gece kulüplerinde çalışıyordu..."

Özel Kardeşler'in güzelliği kısa sürede sinemacıların da ilgisini çekti. Önce Feridun Karakaya'nın birkaç filminde Özel ve Tancan olarak türkü söylediler. "Cilalı İbo" dizilerinde, Hüseyin Peyda'nın "Mezarımı Taştan Oyun" filminde rol aldılar. Özel Türkbaş, o yıllarda yedi-sekiz filmde oynadığını hatırlıyor.

Bismillah öpücük

Şimdi öykünün romantik bir bölümüne geçiyoruz. Özel, eşi Ayhan Türkbaş'la (filmlerde Ayhan Batu adını kullanıyordu, 18 yaşındayken çevirdiği "Istırap Şarkısı" filminin yönetmeni Orhan Dilmen'in isteğiyle soyadını değiştirmişti) 1955 yılında "Günah Köprüsü" filminin çekimi sırasında tanışmışlar, iki başrol oyuncusu olarak. (Filmin diğer oyuncuları arasında Kenan Pars ve Mine Coşkun da var.) Özel Türkbaş bu olayı şöyle hatırlıyor: *"Enteresandır, çünkü ilk çekilen sahne bir öpüşme sahnesiydi. Bismillah, ben Özel, siz kimsiniz, ben Ayhan... Ve hemen ardından öpüşme sahnesi! Doğru, bu filmde seviştik ve bittikten hemen sonra evlendik."* Ayhan Türkbaş, Galatasaray Lisesi'nden mezun olmuş, bir yıl Gazetecilik Enstitüsü'ne devam etmiş, sinemaya çok meraklı bir genç. Tanışmışlar, sevişmişler ve anlaşmışlar. Kısa süre sonra da evlenmişler.

Aynı günlerde kardeşi Tancan da Türkiye'de görevli bir Amerikan vatandaşıyla evlenmiş. Eşinin görevi bitince Amerika'ya dönmüşler. Tancan, ablasına mektubunda, "Burası Yeni Dünya, gelirsen Amerika'da

ÖZEL TÜRKBAŞ ANLATIYOR

9/8'E KISMET

Bu plakların çıkarılması rahmetli Ahmet Yatman'ın düşüncesiyle başladı. Ahmet Yatman'ın Washington'daki Port Said kulübüne gelmesini eşim Ayhan ayarlamıştı. Ahmet ağabey ile yazıştı. Ben de Ahmet Yatman'ın benim programıma katılmasından gurur duyuyordum. Ahmet Yatman bana, "kızım, sana Türk oyun havalarıyla bir plak yapalım" der dururdu. Birkaç sene sonra ben ve Ahmet ağabey yine New York'taydık. Ahmet Yatman bizi aradı, Doktorlar Balosu için Türkiye'den müzisyenler geleceğini ve onlarla bir plak yapabileceğimizi söyledi. Hadi hazırlanın dedi. Ben de Tarık Bulut'u aradım.

Birlikte bir dans rutini yazdık. Bir de 9/8'lik bir karşılama koyduk. Plağın ikinci yüzüne ise oyun havaları yanısıra bir de benim okuduğum türkü koyduk. Bu türkü, Türk olduğumun meydana çıkması için konuldu. Bunun yanısıra, oryantal dansı resimlerle öğreten bir broşür de hazırladık. Bunu da plağın içine koyduk. Zaten ben gece kulüplerinde program yaparken, her zaman kadınlar yanıma gelir, önce imza ister ve resim çekerlerdi. Sonra da sorarlardı. Bu dansı nasıl öğrendin, kimden öğrendin gibi sualler...

O tarihte dansımızın bu memlekette tutulacağını anlamıştım. Tarık Bulut orkestrasyonları yazdı ve yönetti. New York'ta RCA stüdyolarında çektik. Tarık Bulut bugün 85 yaşında ve artık program yapmıyor. Müzisyenleri ise Ahmet Yatman ayarladı. Plaklar kendi kurduğumuz El-Ay şirketinden yayınlandı.

Plaklarım çıkış sırasıyla şunlar:

1. How To Make Your Husband A Sultan
2. How To Belly Dance For Your Sultan
3. Dance Into Your Sultan's Heart
4. Alla Turka
5. Kısmet

Son iki plağı İstanbul'da, Galatasaray'daki bir stüdyoda doldurduk. Kitaplarım ve plaklarım dans okullarında satıldı. O tarihte Amerika'nın her şehrinde dans okulları açılıyordu. Ben bir başlangıç getirmiştim. Ben de bilmiyorum bu nasıl oldu. Amerikalı hanımlar bizim dansımıza bayıldılar.

NEJLA ATEŞ'İN ANILARINDAN

TROMPETÇİYE LİMON

Louis Armstrong, Duke Ellington, Dizzy Gillespie, baterist Gene Krupa gibi efsane cazcılarla birlikte çalıştım. Bazen danslarıma müzikleriyle eşlik ettiler. Bir gün Louis Armstrong meşhur trompetiyle enfes bir solo yaparken, çıkış sıramı beklediğim sahne arkasında onu seyrediyordum. Boğazım ağrıdığı için de elimdeki limonu emiyordum. Göz göze geldiğimiz anda yüzü ekşidi, trompeti çalmayı kesti ve seyircilere dönüp hâlâ anlamakta güçlük çektiğim zenci aksanıyla kızgın kızgın bir şeyler söyledi. Sonra bana dönüp muzip kızını azarlayan bir baba gibi çıkıştı: "Rezil ettin kız beni, öldüreceğim seni. Trompet çalarken limon ısırana bakarsam ağzım kamaşıyor, dudaklarım titriyor, çalamıyorum!.." Herkes gülmüştü... Frank Sinatra, Nat King Cole, Frankie Lane, Sammy Davis Jr., Al Martino, Tony Bennett gibi ilah ses sanatkârlarıyla çalıştım. Biribirimizin programlarına, galalarına hep gider gelirdik. Sammy Davis Jr. ile Las Vegas'da çalıştık. Adama bütün Amerika hayrandı, ama otelin dışında zencilere ayrılmış bölümde kalabiliyor, masama bile gelemiyordu. Amerika'nın en meşhur TV programlarına çıktım. Judy Garland, Fred Astaire, Gene Kelly gibi sinema dünyasının efsane artist ve dans yıldızları bile benden kendilerine dansımı öğretmemi istediler."

(Özer Baysaling'in "Ateş Dansı –Bir Kadın Bir Hayat" kitabından)

Özel Türkbaş'lı Pe-Re-Ja reklamları ve "Kısmet" broşürü (altta)

Özel Kardeşler kapaklı Radyo Alemi dergisi, 1956 (Agah Özgüç arşivi)

Kaynaklar: "Hacı Bekir ile görüşme," Yirminci Asır, 18. 10. 52 • Necmi Tanyolaç, "Hacı Bekir hanedanı," Güneş, 30. 11. 86 • Hayat, 1. 1. 66 • Pazar, 29. 1. 66 • Perde, 14. 10. 68

çok başarılı olursun, ah bir gelebilsen" diye yazarmış. Gerisini Özel Türkbaş anlatsın: *"Kızkardeşimin evlenmesiyle Özel Kardeşler bitti. Ben yalnız kaldım. O dönemin meşhur ses sanatçısı Lütfü Güneri Amerika'daydı. Ondan bir mektup aldım. Sahnede dans edersem Amerika'ya gelebileceğimi yazıyordu. Zaten annemin ut çaldığı düğünlerde ben hep oynardım. Dansı daha da geliştirdim. Kostüm yapımcısı Peyman Songar hanım iki tane şahane kostüm yapmıştı, ama ona verecek param yoktu. Peyman hanım bana 'ben sana itimat ediyorum, sonra ödersin' dedi. Bunu hiç unutamam, benim için çok önemlidir. Bana itimat etmesi hayatımı değiştirdi. Tabii Peyman hanıma borcumuz en kısa zamanda ödendi."*

Özel Türkbaş

La Orientale

Özel ve Ayhan Türkbaş, 1960 yılında İstanbul'dan ayrılıp Amerika'ya giderler. Yeni bir yaşama ayak uydurmak kolay olmaz elbette. Dil sorunu zorlu günler yaşatır onlara. Ama hepsi geçer. Ayhan Türkbaş, ideali olan sinema eğitimini almak için New York'daki City College'in The Institute of Film Techniques bölümüne yazılır. Özel'se bu yeni ülkede ne yapacağına çoktan karar vermiştir. Önce küçük bir estetik ameliyatla burnunu düzelttirerek yüzünü yeniden biçimler. İstanbul'daki şarkıcılık ve film artistliğini bir kenara koyar ve dansözlüğe başlar.

Ayhan Türkbaş, eğitimini tamamladıktan sonra, bir film şirketinde rejisör yardımcısı olarak çalışmaya başlar. Bir yandan da New York Institute of Photography'ye devam eder. Özel ise yakın arkadaşları olan Nejla Ateş'ten bayrağı devralır. Kısa sürede tanınır ve önemli bir teklif alır, Teksas'ın Dallas kentinde sahnelenen Franco Zefirelli prodüksiyonu "Thais" operasında "La Orientale" rolünü üstlenir. Partneri, New York balesinin ünlü baleti Jacques d'Amboisse'dir. 1964 New York Dünya Fuarı Morocco pavyonunda yıldız sanatçı olarak dans eder ve şarkı söyler.

1968 yılında Perde dergisi, Özel Türkbaş'ın elde ettiği başarı konusunda şöyle yazar: *"Özel Türkbaş, Amerika'da bugüne kadar hiçbir dansözün başaramadığını elde etti. Washington'un, New York'un en ünlü gece kulüplerinde çalışıyordu. Haftada 6 bin dolardan aşağı düşmüyordu kazancı. Amerika'da iki kata sahipti. Birçok Türk dansözü kenar semtlerde, küçük kabarelerde düşük ücretlerle çalışırken, o en yüksek angajmanı yapıyordu."*

Daha sonraki yıllarda Özel Türkbaş birçok plak çıkardı. "Kocanızı nasıl Sultan yaparsınız?", "Sultanınıza nasıl göbek atarsınız?", "Sultanınızın kalbine giden dans" gibi isimleri vardı bu plakların. Bir diğeri ismini meşhur Amerikan müzikali "Kısmet"ten alıyordu... Türkbaş üç de kitap yayınladı: "The Art of Belly Dancing", "The Belly Dancer In You" ve "The Turkish Cookbook". Bugün Amerika Birleşik Devletleri'nde, Lido Beach'de yaşıyor Özel Türkbaş. Kendisine basında onunla ilgili haberlerin 1970'lere doğru bittiğini, o tarihten sonra neler yaptığını sorduk: *"Kitapları ve plakları biliyorsunuz. Başka? Mesela, Mike Douglas şovuna, Diana Shore şovuna ve Joe Franklin şovuna çıktım. Bu şovlar, Amerika'nın her kentinde gösterilen TV şovları. Joe Franklin Show New York'ta çekildiği için en çok ona çıktım. Tam beş kez. Binlerce talebeye dans dersi verdim. Gece kulüplerinde dans ettim. Bugün ne yapıyorum derseniz... Çeşitli toplantılarda konuşmalar yapıyorum, bunlarda Türk stili oyun havalarını anlatıyorum. Eşim Ayhan Türkbaş'la birlikte çocuklarımızla iftihar ediyoruz. Kızım Deniz Türkbaş Boston'da New England School of Law'u bitirip New York şehrinde avukat oldu. Oğlum John Halil Türkbaş bu yıl üniversiteye başlıyor. Kendisi çok iyi gitar çalar, bu konuda çok yetenekli. Çocuklar iyi çocuklar, Allah herkese böyle çocuklar versin diyorum."*

Gökhan Akçura

"Kostüm yapımcısı Peyman Songar hanım iki tane şahane kostüm yapmıştı, ama param yoktu. 'Sana itimat ediyorum, ödersin' dedi. Bana itimat etmesi hayatımı değiştirdi."

ÖSS
her zaman her yerde

SAYISAL

1. **Aşağıdaki şarkılardan** hangisini **Alice Cooper** söylemiyor?
   a) Billion Dollar Babies b) I'm Eighteen
   c) Deep Six d) Public Animal #9

2. **26 Haziran doğumlu bir** yengeç **olan** Radiohead üyesi **hangisi?**
   a) Thom Yorke b) Colin Greenwood c) Ed O'Brien d) Phil Selway

3. **1968'in** yaz mevsimi için şarkı yapan **bir İngiliz grup ve bir Fransız şarkıcıyı soruyoruz. "Summer 68" ve "L'été 68" şarkıları kime aittir?**
   a) Jethro Tull - Nino Ferrer b) Small Faces - Serge Gainsbourg
   c) The Who - Jacques Dutronc d) Pink Floyd - Léo Ferré

4. **Aşağıdakilerden hangisi** "biri erkek biri dişi" **ikililerden değil?**
   a) Eurythmics b) Sparks
   c) Les Rita Mitsouko d) The White Stripes

5. **"Gemini Child" (İkizler çocuğu) isimli şarkı,** hiçbiri ikizler burcundan olmayan **şu müzisyenlerden hangisine aittir?**
   a) Kevin Ayers b) Peter Hammill c) Kevin Coyne d) Peter Gabriel

6. **"Merhaba dostlar. Söyleyin bakalım. Hiç düşündünüz mü,** penisinizin boyunun **ya da namuslu kadınlar söz konusu olduğunda** memelerinizin ölçüsünün **bilinçaltınızda gerilime neden olma olasılığını? Sizin bir politikacı, bir polis, bir cizvit papazı, bir rock'n'roll gitaristi ya da bir şarapçı olmanızı etkileyecek garip tedirginliklerin sebebi olabilir mi bu? Mesela silikon için yeterli parası olmayan kadınlar porno kitap yazabilir mi?.. Eğer bir kadınsanız ve minnacık memeleriniz varsa, şu eski atasözünü hatırlayın: Ağzınızdan taşan lokma boşa gitmiş lokmadır!.." Bu bir** teatral şarkı ve sözler **bu minvalde gidiyor...** Kimin **marifeti "Penis Dimension"?**
   a) Jonathan Richman b) Tom Lehrer
   c) Frank Zappa d) Van Dyke Parks

7. "Lucky Number" **isimli şarkı** kime **ait?**
   a) Lene Lovich b) Linda McCartney
   c) Laurie Anderson d) Lydia Lunch

8. **Burhan Şeşen'in** yeni albümünün **adı nedir?**
   a) 1, 2, 3 tıp b) Mini mini birler, çalışkan ikiler
   c) 13, 14, 15, Amerika kalleş d) 6'da devre 12'de biter

9. Aşağıdaki şarkılardan hangisi **Electrelane'in yeni albümü "Axes"de yer almaktadır?**
   a) One, Two, Three, Lots b) Two for Joy c) Eight Steps d) Hepsi

10. **"Hoşgeldin kalemize / Sana gezdirelim etrafı biraz / Yıkmak imkânsız bu duvarları / Çelik çok sert gördüğün gibi / Bilgisayar kümeleri yönetiyor dünyayı / Aletlerimiz var yıldızları gözlemeye // Çok şey gördüm herhalde / Çok şey biliyorum Hangar 18..." 1947'de** New Mexico'ya düşen bir UFO'dan çıkan uzaylıların götürüldüğü **söylenen "Hangar 18" üssü adına yazılan şarkıyı kim okuyor?**
    a) Nuclear Death b) Napalm Death c) Megadeth d) Acid Death

SÖZEL

1. **"Funeral" isimli ilk albümleriyle büyük sükse yapan** Arcade Fire hakkındaki **şu bilgilerden hangisi doğru değil?**
   a) Montrealli altı müzisyenden oluşuyor
   b) İsimleri bir Robert Johnson şarkısından geliyor
   c) Konserlerini Beck, David Byrne, David Bowie takip ediyor
   d) Şarkılarında akordeon ve kemana da yer veriyorlar

2. **Denis Thybaud'nun yönettiği "Dans tes rêves" isimli rap filminde de rol alan** Béatrice Dalle, **bir dönem bir** Fransız rap'çiyle **birlikteydi... "O hayatıma girmeden önce de rap dinliyordum, ayrıldım, hâlâ rap dinliyorum" diyen aktrisin eski sevgilisi hangisiydi?**
   a) Joey Starr b) Akhenaton c) MC Solaar d) Disiz La Peste

3. **Eddie Riff, şunlardan hangisinin** otellerde kullandığı **sahte ismidir?**
   a) Prince b) Morrissey c) Moby d) Black

4. **Bir korsan dünyaya geldi!.. Aşağıdaki rock şarkıcılarından hangisi** 18 Mart günü baba oldu **ve oğlunun ismini** Pirate **koydu?**
   a) Jonathan Davis (Korn) b) Brian Dexter Holland (Offspring)
   c) Fred Durst (Limp Bizkit) d) Chester Bennington (Linkin Park)

5. **Joy Division prodüktörü Martin Hannett,** "Love Will Tear Us Apart"ın kayıtlarında, **ilham alması için Ian Curtis'e** kimi **dinletti?**
   a) Frank Sinatra b) Tom Jones c) Enrico Caruso d) Danny Kaye

6. **Şu filmlerden biri, bu ay** Joy Division sayfalarımızda tasvir edilen **Manchester'da, aynı sokaklarda, aynı mahallelerde, aynı atmosferde geçiyor. Hangisi?**
   a) Hidden Agenda - Ken Loach b) Naked - Mike Leigh
   c) Titanic Town - Roger Michell d) Mona Lisa - Neil Jordan

7. The Licks **isimli rock'n'roll grubuyla ilk albümü "You're Speaking My Language"i yeni yayınlayan** aktris Juliette Lewis, **daha önceleri de müzik dünyasıyla haşır neşirdi. Şu bilgilerden hangisi yanlış?**
   a) Kathryn Bigelow'un "Strange Days" filminde PJ Harvey'den "Hardly Wait"i yorumladı
   b) Daft Punk'la birlikte Gap'in reklam filminde rol aldı
   c) "Katil Doğanlar" filminde "These Foolish Things"i mırıldanıyordu
   d) Melissa Etheridge'in "Come To My Window" klibinde intihar eğilimli bir hastayı canlandırdı

8. **Deep Purple solisti Ian** Gillan'ın 40. sanat yılı için hazırlanan albümde **"Smoke On The Water"ı kimin sesinden dinleyeceğiz?**
   a) Madonna b) Boy George c) Shakira d) Pavarotti

9. **Red Hot Chili Peppers'ın** "Mellowship Slinky in B Major" **şarkısında** hangi yazarın **adı geçmiyor?**
   a) Paul Auster b) Mark Twain
   c) Truman Capote d) Charles Bukowski

10. **Gwen Stefani'nin "Rich Girl" şarkısı** hangi müzikalden **alıntı?**
    a) Aida b) Damdaki Kemancı c) Kelebekler Özgürdür d) Evita

sayısal 1

sözel 2

sayısal 2

sözel 7

ŞİMDİ DOĞRUYA DOĞRU » Sayısal: 1.c, 2.b, 3.d, 4.b, 5.a, 6.c, 7.a, 8.a, 9.d, 10.c Sözel: 1.b, 2.a, 3.b, 4.a, 5.a, 6.b, 7.c, 8.d, 9.a, 10.b

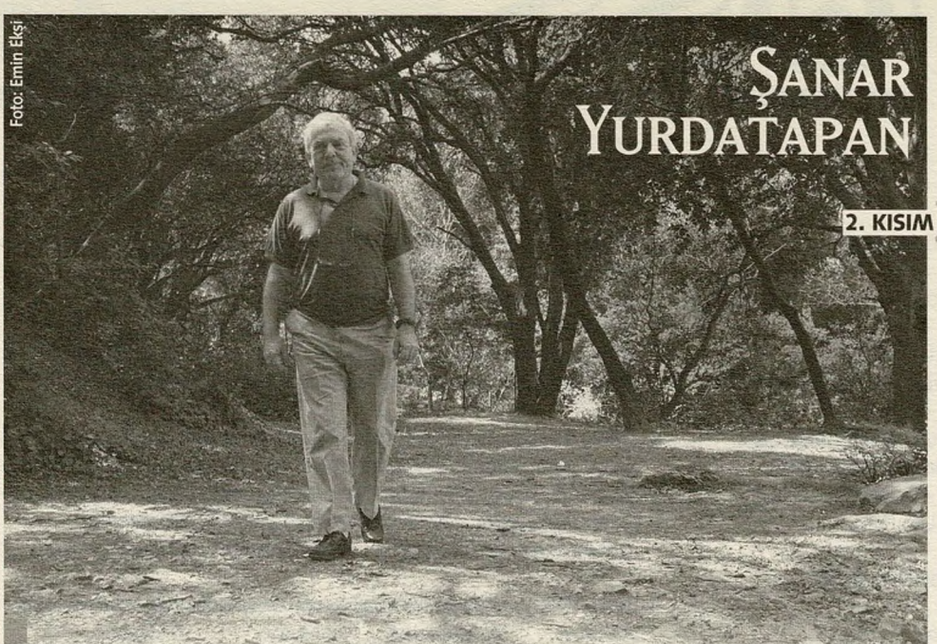

Foto: Emin Ekşi

Çıkan kısmın özeti: Yeni kuşakların daha çok politik eylemci kişiliğiyle tanıdığı Şanar Yurdatapan, aslında '60'lardan itibaren gönlünü müziğe kaptırmış bir gençtir. Ankara yıllarında, Türkiye İşçi Partisi saflarında militanlığı ve dans müziği orkestralarında bas gitaristliği kol kola yürütür. 12 Mart sonrası döndüğü İstanbul'da, ortağı Atilla Özdemiroğlu'yla birlikte oluşturduğu Şat Yapım'la (ve plak şirketi Hop'la) Türk pop müziğinin en ilginç örneklerine imza atmaya başlar. Bir yanda "Delisin"ler, "Dünya Dönüyor"lar, "Pet'r Oil"ler, diğer yanda siyasî dozu yüksek Melike Demirağ şarkıları: "Arkadaş"lar, "Hadi Canım Sen de"ler, "Ninni"ler... Ama karanlık günler gelip çatar: Kapıyı 12 Eylül çalmaktadır...

DUVARDAKİ KIZKULESİ

Şanar Yurdatapan: 12 Eylül'ün geleceği gözüküyordu artık. Hazır bekliyorduk. Darbenin yapısını da doğru tahmin etmişiz: Her tarafa saldırmayacaktır, önce karşısındaki kuvvetleri yok edecektir, ondan sonra da yapacağını yapacaktır. Böyle düşünüyorduk. Gene de yüzde yüz bilemiyorduk; binlerce kişinin katledildiği Endonezya örneği vardı önümüzde. Ama burada ani katliamlarla başlanacağını sanmıyorduk. Susup otursak, herhalde başımıza bir şey gelmezdi, çünkü bir politik partinin, örgütün üyesi değildik. Ama '71'deki gibi susup oturmanın azabını yaşamak istemediğimiz için aramızda karar aldık, pasaportlarımızı ayarladık. Başka sanatçı arkadaşlarla da konuştuk: Çıkalım dışarıya... Yunanlı sanatçıların darbe zamanı yaptıklarını biz de yapabiliriz. Bizim, Yunanlıların olduğu gibi bir Avrupa hinterlandımız yok. Ama bambaşka bir şey var, bir ikinci Türkiye var Almanya'da. Gerçi orada da politik parçalanma olduğunu biliyoruz. TKP ayrı havadan çalıyor, Dev-Sol, Dev-Yol ayrı havadan. Hiçbirinin emir ve komutasında olmadan, acaba Demar'ı dışarı taşıyabilir miyiz? Sorup soruşturduğumuzda çok olumlu cevaplar aldık. Erken davranayım da, Melike'ye (Demirağ) turne hazırlayayım, üç-beş kuruş para biriktirmiş olalım diye 2 Eylül'ü 3 Eylül'e bağlayan gece gittim Almanya'ya. On gün sonra, Berlin'de haberi aldım. Sınırlar açılınca Melike, bir yaşındaki Zeynep'i de alıp geldi Almanya'ya. Böyle başladı Almanya macerası.

12 Eylül sonrasının sizin açınızdan en önemli kilometre taşı Kıbrıs'a, Rum kesimine gitmeniz miydi?

Evet, iki defa gittik. Kıbrıs'taki bir film kulübü, Türk, Yunan ve Kıbrıs filmlerinin gösterileceği bir dostluk şenliği düzenliyordu. Türk filmi olarak, İsviçre'de dağıtılan "Sürü"yü bulabilmişler sadece. Filmin oyuncusu Melike'nin dışarıda yaşadığını öğrenince, bizi davet ettiler. Güvenilir insanlar olup olmadıklarını, müzisyen dostum Hristos Leondis'ten sordum. "Onlar Nicos Sampson'a, EOKA'ya karşı elde silah çarpışmış insanlardır, size kazık atmazlar" dedi. Biz de rahat rahat gittik. Türk olarak üç kişi vardık; Melike, ben ve "Şirin'in Düğünü" filmini yapmış Berlinli Sema Poyraz. Bizden bir konuşma istediler. Ben de son derece yumuşak bir konuşma yaptım, çünkü daha Türkiye'den başkalarının da gelmesini bekliyorduk Almanya'ya. Sert bir şey söylersek uyanırlar, ötekilerin yolunu keserler diye, havadan sudan sayılabilecek sözler söyledik: "Kötü günler yaşıyor olabiliriz, ülkelerimize anti-demokratik rejimler gelmiş olabilir. Bunlara rağmen Yunanistan, Türkiye ve Kıbrıs'ın barışsever insanları olarak biliyoruz ki, günün birinde el ele olacağız..." Ertesi gün Hürriyet'te birinci sayfadan haber: Şanar Yurdatapan ve Melike Demirağ Kıbrıs'ta Rum propagandası yaptılar, Türkiye aleyhine konuştular!..

İki gün sonra da "yurda dön" çağrısı geldi: 15 Mart'a (1981) kadar dönmezseniz, yurttaşlıktan atılacaksınız... Tam o gün de Paris'te bir konser vardı, Theodorakis, Maria Farandouri ve Melike'nin katıldığı... Sonradan bir çağrı daha yaptılar, çünkü ilk çağrının kanuni olmadığını farketmişler. Ve yurttaşlıktan attılar işte.

Kıbrıs'a sonra bir kez daha mı gittiniz?

Ertesi sene bir daha çağrıldık, bir daha gittik. Açtık ağzımızı, yumduk gözümüzü artık. Yunan televizyonuna da konuştuk. Bizim Ege sahillerinden seyrediliyordu Yunan televizyonu. Bana sormuşlardı: "Babanız generalmiş, nasıl olur da orduya karşı olursunuz?" Ben de rahat rahat konuştum: "Valla, babam İstanbul'dan kaçıp vatanını kurtarmak için Sakarya'da çarpışmaya gitmiş bir insandır, bunlar gibi Amerikan uşağı olup kendi halkını satan generallerden değildir..." Bu lafımın yankısı hemen geldi. Bizimkiler nasıl küplere binmişler, biliyor musunuz? *(gülüyor)* İhanet içeriden geliyor! Nasıl olur da bir Paşa'nın oğlu bunu yapar!.. Ondan sonra her platformda çekinmeden her şeyi konuştuk, zaten kimse de gelmedi arkamızdan.

Kimleri bekliyordunuz, afedersiniz?

Onu söylemek istemiyorum.

Çok kişi mi bekliyordunuz?

Beraber konuşup ortak karar aldığımız çok kişi vardı. Hatta, biz oraya gittikten ve birkaç ay sağda solda idare ettikten sonra, Köln yakınlarında çok büyük bir ev kiraladık. Aynı anda beş aile kalabilirdi. Amaç, o insanlar parasız pulsuz geldikleri vakit, kalacak yer sağlamaktı.

Neden gelmediler?

Çok acı günlerdi Türkiye'de. Özellikle de 1981 yılı. Telefon ettiğimiz insanları bile tehlikeye atıyoruz diye bir kuşku belirmeye başlamıştı içimizde. Herkes telefonunun dinlendiğini ve yarın sıranın kendine gelebileceği korkusundaydı... Arkadaşların neden yurtdışına gelmediklerini bilemiyorum. Herhalde konuşurken, teorik olarak "Yunanlılar yaptı, biz de yaparız" demesi kolay oldu. Hatta üç tanesi geldi, konser verip geri döndüler. Gelmişlerdi işte, isteseler kalabilirlerdi. Kolay değil o kararı alabilmek... Biz de koca evde iki buçuk kişi kalıverdik. *(gülüyor)* Sonradan haddimizi bildik, ufak bir yere taşındık tabii.

'80'li yıllarda "Cem Karaca'ya açık mektup" kaleme aldığınızı hatırlıyoruz. Bir kırgınlık mesajı mıydı o?

Cem'le aynı pozisyondaydık yıllarca. Ama Almanya'da, kısa bir müddet sonra bizimle yan yana görünmek istemedi. Halbuki "yurda dön" çağrısı geldiği vakit, bizi Berlin'e davet eden de oydu. Ama kendisi gelmedi Berlin'e. Halbuki Berlin Film Festivali sırasında güzel bir fırsat doğmuştu. "Türkiye'deki durum bildiğiniz gibi değil. Bu darbenin sebebi sadece terör değildir –gerçi o zaman "anarşi" kelimesi kullanılıyordu–, bakın, bizim ne alâkamız var, sanatçı insanlarız..." Bunları birlikte söylememiz iyi olacaktı. Güzel bir örnek teşkil ediyorduk. Ne silah var ne külâh, ama yurttaşlıktan atılıyoruz. Cem gelmedi Berlin'e. Ertesi gün de Frankfurt'ta benzeri bir açıklama yaptık, oraya da gelmedi.

Niye gelmedi?

Bir haftasonu bizim eve geldi. Bol alkol eşliğinde iki gün oturup konuştuk. Bir kısırdöngünün içerisinde dönüyordu konuşma. "Ben vatanımı çok →

Yunan TV'sine rahat rahat konuştum: "Babam vatanını kurtarmak için Sakarya'da çarpışmaya gitmiş bir insandır, bunlar gibi kendi halkını satan generallerden değildir."

HAFIZANIN DEHLİZLERİNDE SARSINTILI BİR YOLCULUK

Gazeteci Fabio Rossi gözünü hastanede açar; başından yaralanmıştır ve son elli gün hafızasından silinmiştir. Fabio, dağılan yaşamının parçalarını bir araya getirmeye, kafasındaki sorulara yanıt bulmaya çalışır. Yanıtlara ulaştıkça, yitik yaşamında adım adım yolunu bulur. Bu sırada, örtbas edilmeye çalışılan bir skandalın içine çekilir. "Can Dostu", yaşamı durma noktasına gelen bir insan hakkında etkileyici bir roman, iki erkeğin dostluğu üzerine kurulu psikolojik bir gerilim, tüm dünyayı ilgilendiren bir konuyu işleyen sürükleyici bir polisiye.

"Martin Suter, psikolojik gerilim ile polisiye roman arasındaki dengeyi tutturmayı çok iyi başarıyor."
Der Spiegel

Can Dostu

Martin Suter

ithaki

İTHAKİ > POLİSİYE-GERİLİM

www.ithaki.com.tr

seviyorum." Ee, biz de seviyoruz, ama vatanımıza faşizm geldi, mücadele etmek görevimiz değil mi? "Çoluğum çocuğum var." Allahından bul, benim de iki çocuğum Türkiye'de... Anladık ki, Cem'in içinde müthiş bir mücadele var, kendini havada hissediyor. Buraya kadarı tamamdı, ama konserlere de bizimle beraber çıkmak istememesi çok ağrımıza gitti. Köln Öğretmenler Derneği'nin bir konseri hazırlanıyordu, ikimiz de daveti kabul etmiştik. Cem telefon açıyor, "ben onlarla yan yana çıkmak istemiyorum" diyor, "afişlerden ismimi silin". Afişler asılmış her tarafa, "silemeyiz" diyorlar. "Tamam, biz gelmiyoruz" dedik, Cem önden çıktı. O gittikten sonra da Melike çıktı, durumu böyle idare ettik. Ondan sonra aramızdaki soğukluk öylece kaldı... Türkiye'ye dönüşünde, "artık Türkiye'ye demokrasi geldi" propagandalarına kapılması, Turgut Özal'ın elini melini öpüp manevî evladı olması görüntüsü çok kötü bir şey. O dönemde, öyle bir açık mektup yazmıştık. Pek ağır bir mektup değildir.

Almanya döneminde, Şivan Perwer ve Melike Demirağ'ın ortak konserleri fikri nasıl doğdu?

Şivan Perwer'le Demokrat Türkiye gazetesinin bir dizi konserinde ilk defa yan yana geldik. İlk dinleyişte çok etkilendik. Tek başına sazla bir orkestra gibiydi. Yumuşacık sesle de söylüyor, ama birdenbire bağırıyor ve herkesi ayaklandırıyor. Kürtçe anlamadığımız halde çok hoşumuza gitti. Şivan da o sırada bağımsızdı. Bir ara PKK ile ilişkisi olmuş, ama fena baskı altında hissetmiş kendini... Bu asimilasyon politikası olmasa, Türk ve Kürt kültürlerinin ortak ürünlerinin olmasından doğal bir şey yok. Beraber yaşıyorsan, tabii ki yemeğin de benzeyecektir, şarkıların da. Öbürünün şarkısını alıp kendi dilinde söyleyeceksindir. Kültürel kaynaşma, doğal ve sevinilecek bir şeydir. Bunu vurgulayan bir şey yapmaya karar verdik. Önce Şivan'ın parçalarına orkestrasyon yaptım. Fazla modernize edilmemiş ve makamlara fazla dokunulmamış şekilde, ama içine yaylı gruplarının, koronun –koro da incecik sesiyle Melike'dir– katıldığı bir albüm yaptık ve hoşuna gitti. Böylece, "Türkülerimiz Kardeştir" (Stranen me dostın) konserlerini yapmaya karar verdik. Özellikle her iki dilde de var olan türküleri seçtik. Programda, Şivan'ın Türkçe, Melike'nin Kürtçe söylediği türküler de vardı.

Toplam kaç konser oldu?

Avrupa'da çok yeri dolaştık. Avustralya'ya kadar gittik. Herhalde 15-20 arası konser verildi. Gençlik Festivali kapsamında davetli olarak Moskova'ya da gidildi. Orada eski usûl geçit töreni de vardı. Konuklar ellerinde bayraklarla yürüyerek geçecek. Kürt arkadaşların bazıları "Türk bayrağı altında yürüsek mi, yürümesek mi" diye tartıştılar aralarında. Sonra tatlıya bağlandı. İstiyorsan gel, istemiyorsan gelme... Peki ama Türk bayrağını kim taşıyacak? Hiç öyle aşırı milliyetçi yanlarımız yok, ama bir de kimlik meselesi var ve iş inada biniyor. Aramızda en genci Melike. Boyuyla posuyla fıstık gibi maaşallah. Zaten okulda da bayrağı taşırmış. *(gülüyor)* Orada yurttaşlıktan atılmış kişiler temsil etti Türkiye'yi. Hoş bir şey. Ne yazık ki o ânın fotoğrafı yok elimizde.

O dönemde bestecilik biraz sekteye uğramaya mı başladı?

Tabii. Attan düşmüşe dönüyor insan... Burada stüdyo var, müzisyenlerin var. Müzik üretim prosedürü önce beyninde, sonra kâğıtta, sonra da stüdyodadır. Allahtan orada Ertan Anapa'nın küçük bir stüdyosu vardı da, daha çok söze dayanan, '80'de neler olduğunu anlatan propaganda kasetleri ürettik. O kasetler elinize geçti mi hiç?

Hayır. Kim söylüyor şarkıları?

Melike söylüyor. 12 Eylül karşıtı bir dizi yeni şarkı. Bir tanesini sonradan "İstanbul'da Olmak / Anadolu" kasetine koyduk: İlhan Erdost'un anısına yaptığımız "Türküler soracak bir gün hesabı"... Böyle iki-üç kaset çıkarıldı ve Almanya'da Türkler arasında konserlerde satıldı. Tabii elimizdeki playback'lerin bazılarını da kullandık. Bazı eski aşk şarkılarına politik sözler yazdık. Melike o kasetlerin hepsini unutmuş olmak istiyor. Şu anda hoşnut değil yaptığı o işlerden...

Çok üretken olduğunuz '70'li yıllarda, şarkı yazarlığınızda sözel olarak neler beslerdi sizi?

Hayallerimden biri "Memleketimden İnsan Manzaraları"nı bestelemekti, biliyor musunuz? Tamamen bir müzik yapıtı olarak değil, aynı zamanda görsel olarak da düşünülmesi gereken bir şeydi. Tiyatrocularla da birlikte çalışıp, kısmen beste, şarkı, kısmen enstrümantalin üzerine şiir okuma gibi düşünmüştüm. Ama hayatın temposu hiç imkân vermedi. Mesela Nâzım'ın "Vapur"unu da çok önceden bestelemiştim, çok sonra çıkartabildim. Daha sonraki şairler içerisinden Melih Cevdet Anday, Can Yücel'le ilgilendim. Bir Can Yücel bestelemiştim, ama elimde kaydı bile yok. 1 Mayıs marşı aranıyordu, DİSK bir seçme yapacaktı, Can Yücel'in "Hava döndü, işçiden esiyor yel" şiirini 1 Mayıs marşı olarak bestelemiştim, ama benimki kazanmadı. Şimdiki bildiğiniz "1 Mayıs Marşı" kazandı.

'70'lerde "Petrol"e gelene kadar "Para Parra Parrra", "Televizyon" gibi mizahî şarkılarınız var. Pop müziğin kelime haznesini genişleten çok önemli şarkılar bunlar. Paranın da bir şarkıya konu olabileceğini bugün bile nedense kimse akıl etmez pop camiasında.

Habire film seyreden, kitap okuyan, başka şeylerle de uğraşan benim gibi biri için pek sürpriz değil bu şarkılar. Akıl etmeye de gerek yok ki. "Money Money"yi söylüyordu "Cabaret"de Liza Minelli... Dışarıda bildiğim şarkıların konuları Türkçede hiç işlenmemişti. Ben onu alıp bize göre işliyordum, tabii çeviri yapmıyordum, ama konu sıkıntısı pek çekmedim galiba.

'70'lerde sol örgütlüydü, sendikalar hayatın parçasıydı. Bir sürü sanat dalında, o tarafa doğru ürün veriliyordu. Başı çekip götürmüyordu sanat, arkasına takılıp gidiyordu.

'70'lerde sosyal mesaj vermek dünyanın en doğal şeyiydi herhalde.

'70'lerin ikinci yarısında, sol örgütlüydü, kuvvetli sendikalar vardı. Hayatın bir parçasıydı bunlar. Yok edildiler hepsi... İşçi sınıfı hareketinin yükselmesine paralel, bir sürü sanat dalında da, o tarafa doğru ürün veriliyordu. Başı çekip götürmüyordu sanat, arkasına takılıp gidiyordu. *(gülüyor)*

"Para Parra Parrra"yı Rüçhan Çamay'ın yanısıra Cici Kızlar da söyledi. Bu devrin "cici kızlar"ının böyle bir şarkı söylemesi hayal bile edilemez.

O şarkının sözleri onlara öyle çarpıcı sol falan gibi gelmiyordu ki. Kimse de zaten öyle düşünmüyordu. Sol bir şarkı değildir, belki sonu hariç.

"Unutmayın her şeyi yaratan biziz / Matbaada parayı basan ellerimiz / Sanmayın onun hükmü değişmez yasa / Para neye yarardı eller çalışmasa."

Cici Kızlar'dan Bilgen kendi halinde bir kızcağızdı. Birnur okuyan, yazan, çizen bir kızdı hatırladığım kadarıyla. Şebnem ise zengin bir ailenin kızıydı, saksıda, fanusta büyütülmüştü.

Saksıda büyüme meselesini konuşalım mı biraz? İlkgençlik yıllarınızda pek de bilinçli olmadığınıza dair bazı göndermeler var şarkılarınızda: "Kuştüyü döşekte gördüm dünyayı / Yıllarca gerçek sandım bu pembe rüyayı / Yirmimde anladım ben hanyayı konyayı / Vardım üstüne / Top tüfek tabanca değil, şarkılarımı / Saldım üstüne" (Uyan Kardeş) veya "Doğarken başkaydı yerim / Şimdi halkla beraberim / Bu düzere son verelim" (Yeter Artık)...

Gerçi Melike o şarkıları okuduğu vakit fazla bilinçli değildi. Yurttaşlıktan atıldıktan sonra kavradı birçok şeyi. Türkiye'ye dönerken de vazgeçti fikirlerinden. O da kendi kararı... Ben de saksıda yetiştim sayılır. Ama asker çocuğu olmanın, ülkeyi baştan başa dolaşmak gibi bir avantajı var, daha çok halk içindesiniz... Ben ilkokuldaydım, Beşiktaş pazarında, elinde filelerle alışveriş yapan bir albay görmüştüm. Öyle albay şimdi nerde? Böyle ufak işlere tenezzül etmezler. Ekonomik durumlarının diğer memurlarınkinden farklı olmayışı '60 darbesinin yapısına yansıdı sonuç olarak... Ama hemen OYAK'la başlayarak, kız alıp vererek tedbirler alındı. Paşalara, işleri bitince, "aman efendim, siz daha gençsiniz, sizin bilginizden yararlanacağız" deyip yönetim kurullarında koltuklar hazırladılar, iç içe geçtiler. *(gülüyor)*

Babanız Daniyal Yurdatapan '60 darbesinde hangi rütbedeydi?

Korgeneraldi. '60'dan sonra orduda gençleştirme

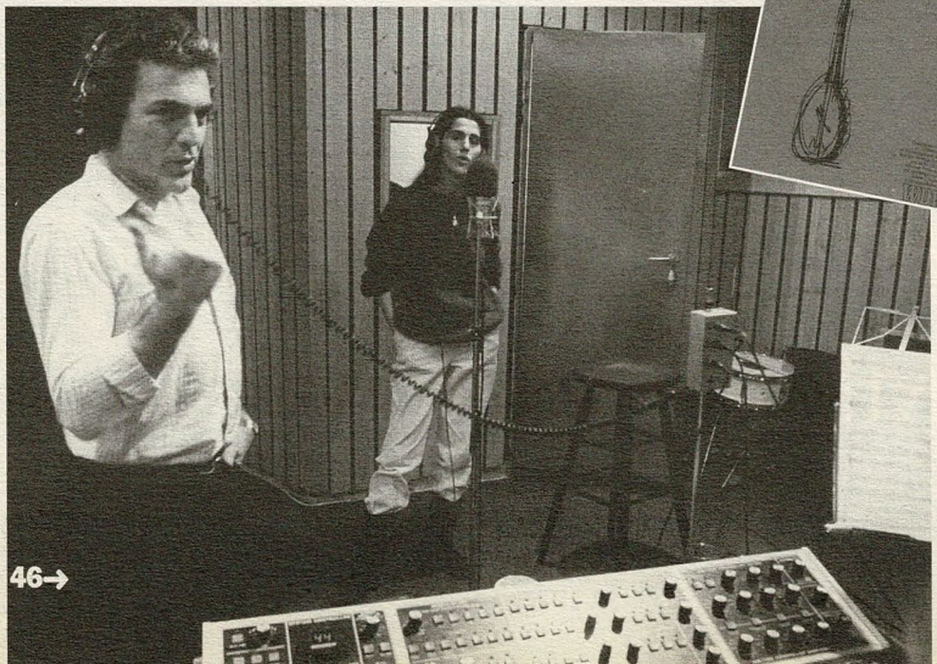

1986'da Almanya'da, stüdyoda: Şanar Yurdatapan ve Melike Demirağ... Üstte, "Anatolia"nın '86'da Köln'deki icrasının afişi

adı altında ayıklamalar yapıldı, babam da dahil... Ama babamın ayrılışı birazcık daha farklı oldu. İlk önce genelkurmay başkanlığı vaad etmiş Cemal Gürsel ona. Fakat sonra Bursa'ya askerî vali olarak tayin edildi. Büyük bir düş kırıklığıydı bu. İtiraz etti, çünkü İçişleri Bakanı Muharrem İhsan Kızıloğlu, babamdan bir rütbe düşük bir tümgeneraldi. Dedi ki: "Ya onu emekli yapın ya da beni. Çünkü bir korgeneral, tümgeneralin emrine girmez." Ve her ikisini de emekliye ayırdılar. Babam Bursa'ya sivil vali oldu, bir buçuk sene sonunda, '61 anayasasına Bursa "hayır" deyince adamın yüreğine indi, damar spazmı geçirdi. Bir daha da iflah etmedi. Sonra emekliye ayrıldı... Asker ailesiyiz ya, küçükken şöyle düşünürdüm: Her şeyin en doğrusunu

Cem Karaca'yla bol alkol eşliğinde iki gün konuştuk. "Vatanımı çok seviyorum" diyordu. Ee, biz de seviyoruz, ama faşizm geldi, mücadele etmek görevimiz değil mi?

ordu yapar, hep siviller gelip bozar işi. Anlayamazdım, bayram törenlerinde bu vali denen sivil adam niye babamın önünde duruyor? Halbuki herkes biliyor ki, kuvvetli olan babam işte!.. Bu düşünceler bir çocuğun kafasına durduk yerde girmez. Bu da benim saksım. *(gülüyor)*

Almanya'da her ne kadar eski ortamınızı bulamasanız da, besteler yaptınız.

Tekrardan müziği yakalayışım, teknikteki gelişme sayesindedir. Müzik dükkânlarına gidip "ya bu synthesizer'lar nereye gidiyor, bir bakalım" diyordum. Gide gele başka bir şey görmeye başladım. Bilgisayarda bir şeyler yapıyorlar, ufacık çocuklar geliyor, klavyenin tuşlarına pat küt vuruyor, basbayağı davul sesi geliyor! Sonra dönüp dönüp dinliyorlar, peki nereye kaydediyorlar, bilgisayara kayıt mı olur?! *(gülüyor)* Öğreneceğim, ama utanıyorum, 41 yaşındayım, 15-16 yaşındaki veletlerin arasında kalmışım. Commodore 64'tü o zamanın popüler bilgisayarı. Daha Atariler çıkmamıştı. 64 kb'lık rem'le çalıştım, "Anatolia"yı onunla yaptım... Orhan Temur isminde çok iyi saz çalan bir çocukla karşılaştık. Onu bulunca, aklıma bu fikir geldi. Senfoni orkestrasının pek açmıyorsun. Sonra gerçekçi olup "uzun seneler belki buradayız" diye düşünüyorsun, Yunanlılarınki yedi yıl sürmüş, Şilililerinki daha fazla... Böyle çelişkiler işte... İlk sene oğlum Arda ve kızım Meriç gelebilmişlerdi. Sonra onlara da pasaport vermemeye başladılar. Nâzım "oğlum fotoğraflarda büyüdü" der, benimki de telefonlarda büyüdü. Haftada bir görüşüyorduk, bir hafta görüşmedik, 15 gün sonra "aloo" diye kart bir ses! İnsan kötü oluyor. O çocuk gitmiş, sanki başka biri karşında!

Bir anda mı çıktı "İstanbul'da Olmak"ın sözleri?

Fikir bir saniyede geliyor akla: *(dizine vuruyor)* Şimdi İstanbul'da olmak vardı anasını satayım!.. O laf melodiyi getirdi işte. Epey küfür yedik o parça yüzünden. Politik göçmenler Almanya'nın her tarafında. Herkesin bulunduğu şehrin bir yerinden muhakkak bir dere, bir su akıyordur. Onun kenarındaki bir lokantaya Boğaz adını takıyor ve haftasonları mutlaka Boğaz'da kafa çekiyordu herkes. İşte onlardan geliyordu küfürler. Bir yandan da şarkıyı dinleyip efkârlanıyorlarmış. "Allah belanı versin, senin yüzünden dünyanın içki parasını ödüyoruz." *(gülüyor)*

sampling sesleriyle maketi yapıp üstüne de oğlana çaldırdım. Sonra bitmiş paketi götürüp WDR'nin folk müzik bölümüne, Düsseldorf eyalet merkezindeki kültür müdürlüğüne başvurdum. Metin Güneş'in eğitim gördüğü konservatuarın son sınıf öğrencilerinden oluşturulmuş bir orkestrayla ilk icraatı yapıldı. Çok güzel oldu. Arkasından da Melike "İstanbul'da Olmak"ı söyledi. Daha sonra birkaç kez daha, filarmoni orkestralarıyla da icra edildi. "Anatolia" türü müziklere devam etmek isterdim aslında.

"İstanbul'da Olmak"ı bestelediğiniz günleri hatırlıyor musunuz, neredeydiniz, nasıl bir manzara vardı karşınızda?

Karşımda Kızkulesi duruyordu. *(gülüyor)* Son sekiz sene kaldığımız ev, bir köyün en uçtaki sokağında, göz alabildiğine yeşil, önünden bir de dere akan bir yerdi. Oranın yarı bodrum katına home stüdyo gibi bir şey kurmuştum. Tam karşımda beyaz bir duvar vardı. Dia makinesini oraya kurardım, karşımda İstanbul dialarını, öyle çalışırdım... Yapılabilecek en kötü şey, hemen döneceğim hayaliyle yaşamak. İlk zamanlarda bavulunu

Söyleşi: ***Derya Bengi - Murat Meriç***

NOMAD

CTRL ALT DEL

NOMAD'ın 2003'te gerçekleşirdiği ctrl_alt_del Türkiye'de ilk kez yalnızca işitsel sanata eğilen bir festival olarak uluslararası düzeyde ilgi çekmişti.

2005 Eylül ayında ikincisi gerçekleşecek olan, NOMAD'ın geliştirdiği ve İstanbul Teknik Üniversitesi MIAM'ın ev sahipliğini yaptığı ctrl_alt_del festivalinde işitsel sanat ve müziğin deneysel boyutları ile ilgilenenlerin katılımı bekleniyor.

NOMAD ve MIAM, katılımcıların ilginç, provokatif, deneysel işlerini göndermelerini istiyor.

Gönderilen yapıtlar arasından 10 kadarı, uzman bir jüri tarafından, ctrl_alt_del 2 sırasında uluslararası bir dinleyici kitlesine seslendirilmek üzere seçilecek.

TEMA

Gönderilecek özgün işlerin, aşağıdaki temalara uygun olması istenmektedir:

1- kentin sesleri ya da kentte işitme

2- hazır nesneler, oyuncaklar ya da özgün mekanik enstrümanlar veya düzenekler ile keşfedilen işitsellik

3- soyut kurgular

işlerini canlı sunabilecek olanlar bunu ayrıca belirtmelidir.

İSTENENLER

1. Her biri 10 dakikayı geçmeyecek işlerden en fazla 5 adedi, Audio CD formatındaki iki CD (orijinal + yedek kopya) ile teslim edilecektir.

2. Katılımcının ve işlerinin adı bu CD üzerine kalıcı bir kalem ile yazılmış olmalıdır.

3. bir A4 üzerinde katılımcının adı, işlerinin adı, adresi, e-posta ve telefon numaraları yazılıp zarfa konulmalıdır.

4. Tamamen katılımcının isteğine bağlı olarak, 1 sayfayı geçmemek koşulu ile bir açıklama, anlatım ya da izlenim metni sunulabilir. Bu metinler değerlendirme sırasında kullanılmayacak, daha sonraki aşamalarda kullanılabilecektir.

Zarfların 10 Temmuz 2005 tarihine kadar Başak Şenova PK 16 Suadiye 34741 İstanbul, Türkiye adresine ulaştırılmış olması gerekmektedir.

İLAN

Seçilen eserler ve sahipleri Haziran'ın son haftasında http://www.nomad-tv.net/ internet adresinde ilan edilecektir.

karga

HAZİRAN 2005

kargart

010605 Ça Wed
Lookahead Stranger K.
020605 Pe Thr
NIN 'with_teeth' Bahadır
030605 Cu Fri
MainTIMEstream Bahadır
040605 Ct Sat
Rock'n Roll Sizzle
070605 Sa Tue
Out Of Concept Tai-fu
080605 Ça Wed
Stereolab Hakan Seyrek
090605 Pe Thr
Vertigo_go Hilmi Tezgör
100605 Cu Fri
MainTIMEstream Bahadır
110605 Ct Sat
saltyspinzitfunky
_ytlas
140605 Sa Tue
crossover Berk-Bahadır
150605 Ça Wed
Monkey Suite Deniz-Pelin
160605 Pe Thr
Broken Sessions b.h.d.r
180605 Ct Sat
Sonderstab MUSIK_
bahadır
220605 Ça Wed
Frenk Üzümü Cem-Esengül
230605 Pe Thr
Dave Matthews Band 'Stand Up'
_bahadır
240605 Cu Fri
dbabstractdubjungle
da-frogg-boogie
250605 Ct Sat
elektronik iyidir (((emre)))
280605 Sa Tue
Tamirci Sait
300605 Pe Thr
Cazır Cazır Deniz K.

KARGAŞA 5 'Resim'in Haysiyeti'

20 Mayıs-30 Haziran

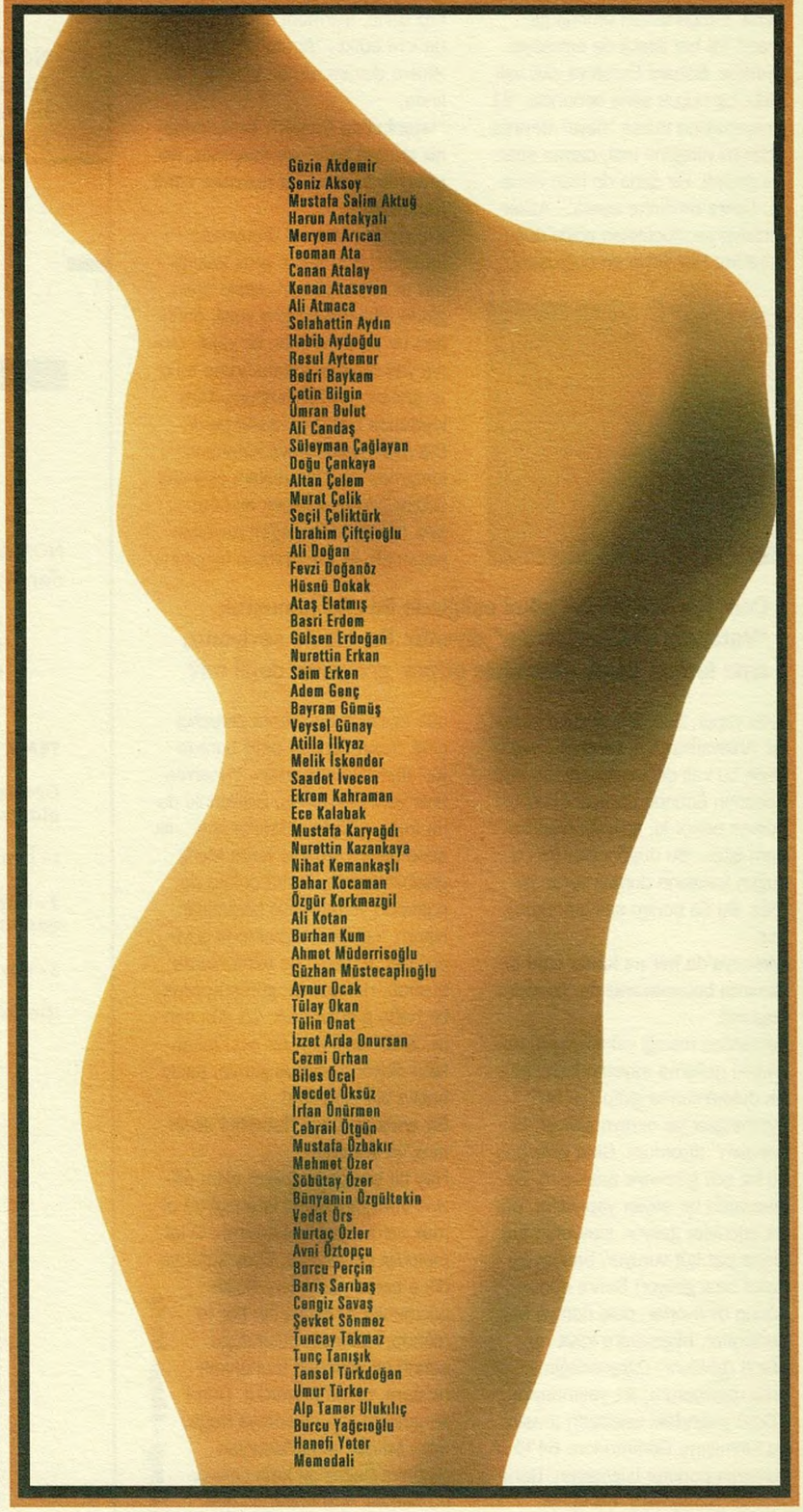

Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51
F: 0216 346 55 46 www.kargabar.org www.kargart.org

İSTANBUL KÜLTÜR SANAT DOSTLARI

GEZ EĞLEN PAKETİ
SHUBUM
TURKCELL HİZMETİDİR

ROLL KİTAPLIĞI

Birhan Keskin Ba (Metis)
Baskın Oran M.K. Adlı Çocuğun Tehcir Anıları 1915 ve Sonrası (İletişim)
Boris Vian Mezarlarınıza Tüküreceğim (İthaki)
Cenk Taner Andıran Otu (Altıkırkbeş)
Charles Aznavour Geçmiş Zaman Olur ki (Aras)
Giovanni Scognamillo Türk Sinemasında Şener Şen (Kabalcı)
Howard Zinn Amerika Birleşik Devletleri Halklarının Tarihi (İmge)
Marshall Berman Marksizmle Maceram (İletişim)
Meltem Ahıska Radyonun Sihirli Kapısı –Garbiyatçılık ve Politik Öznellik (Metis)
Memet Baydur - Adalet Ağaoğlu Mektuplaşmalar (İletişim)
Mete Çubukçu Ateş Altında Gazetecilik (Metis)
Necmiye Alpay Yaklaşma Çabası (Kanat)
Nick Hornby Ölümüne Sadakat (Sel)
Orhan Kemal İstanbul'dan Çizgiler (Epsilon)
Osman Köker *(ed.)* 100 Yıl Önce Türkiye'de Ermeniler (Birzamanlar)
Peter Singer Hayvan Özgürleşmesi (Ayrıntı)
Theo Nichols - Nadir Suğur Global İşletme, Yerel Emek (İletişim)
Tim Parks Europa (Kanat)
Tuncel Kurtiz Bölük Pörçük (Boyut)
Vladimir Nabokov Göz (İletişim)

Otoportre

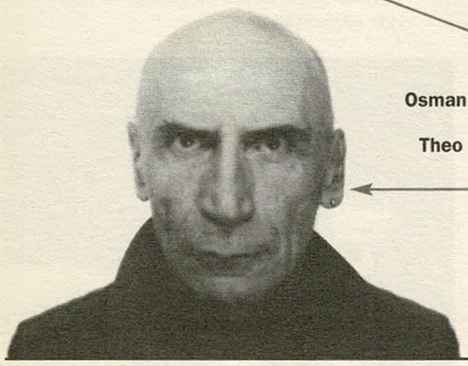

Adapazarı'nda iplik eğiren ve çorap ören kadınlar

Ulu Önder, ben ve şarkılar

Müzeyyen Senar, yıkılmaz bir çınar. Sesine, icrasına, sohbetine doyum olmaz. Yeni yayınlanan biyografisi de elden bir türlü bırakılmıyor. Tadımlık niyetine, Mustafa Kemal tarafından ilk çağrılışını okuyalı. Bu küçük parça, rejimin –ve "tek adam"lık müessesesinin– ipuçlarını da barındırıyor içinde...

1936 yılının aralık ayıdır. Müzeyyen o gün evdedir. Ergun altı ayını doldurmuş ve diş çıkarmaya başladığı için biraz ateşli gibidir. Annesi, doktorun verdiği ilaçları içirmiş ve çocuk uykuya dalmıştır. Biraz sonra kapı çalınır. Nubar Tekyay gelmiştir. "Hadi kızım, çabuk hazırlan, saraya gidiyoruz" der. Önce anlayamaz. Sarayda ne işi vardır ki? Ancak, Tekyay'ın sesindeki telâşı hisseder. Üstüne düzgün bir kıyafet giyer. Âli Bey de hazırlanır. Kapıdaki büyük otomobile binerler ve doğruca Dolmabahçe Sarayı'na giderler. Müzeyyen Senar: "Doğrusu o sıralar o kadar tanınmış bir sanatçı olduğumu tahmin etmediğim için şaşırmıştım. O yüce insanı göreceğim için seviniyor, açıkçası aynı zamanda korkuyordum da. Saraya vardığımızda bir yaver bizi aldı ve büyük salona götürdü. Uzun bir masanın etrafında devrin bütün tanınmış kişileri yer almıştı. Atatürk ortada oturuyordu. Eli çenesinde, anlatılanları dinliyor ve tebessüm ediyordu. Ben yaklaştıkça dikkatini onlardan ayırdı ve göz ucuyla beni takip etmeye başladı. Yaverle birlikte tam karşısına geldiğimde, yaver, 'Müzeyyen Senar hanım huzurlarınızda' dedi. 'Beyefendi de kocası' diye ekledi. Atatürk, 'Öyle mi? Gel bakalım hanım kızım. Otur şöyle yanıma' dedi. Hemen sağ tarafına bir sandalye çektiler. Çekine çekine sandalyenin ucuna iliştim. Heyecanımı anlamış olacak ki, 'Otur bakalım. Çekinme... Eğer böyle yaparsan, o güzel sesini nasıl dinleriz' diye ekledi. Yüzüme dönüp baktığında, 'Aa! Bu saçlarının hali ne?" deyip yavere işaret etti. Kulağına bir şeyler fısıldadı. Yaver, 'lütfen beni takip ediniz Müzeyyen Hanım' dedi. Salondan çıkıp siyah mermerlerle kaplı büyük bir banyoya geldik. Birden korkuya kapıldım. Biraz sonra Âli de içeri girdi. Yaver, 'Merak etmeyin efendim, berberimiz sadece sizin saçınızı ve eşinizin bıyığını kesecek' dedi. Sonradan öğrendiğime göre, Atatürk benim enseme topladığım saçlarımı beğenmemişti ve modern bir görünüm almam için saçlarımı kestirmek istemişti. Nitekim berber saçlarımı alagarson kesti. Birden görünümüm değişmişti. Âli de bıyıklarını kaybetti. Biraz sonra huzura gittiğimizde, 'İşte şimdi mükemmel oldu. Ver bakalım şu koltuğunun altındaki defteri. Herhalde şarkı defteridir, değil mi?' diye sordu. Defteri kendilerine uzattım. Bu konuşmaları masada bize yakın olanlar aynen duyuyor ve yakınen izliyorlardı. Salih Bozok ile Kılıç Ali hemen benim yanıbaşımdaydılar.

Fatih Akın'ın "İstanbul Hatırası"nda

Atatürk masanın üzerine koyduğu repertuarımın yazılı olduğu defterin sayfalarını tek tek açarak bir süre inceledi. Bir taraftan da rakısını yudumlarken tabaktaki leblebileri meze yapıyordu. Öyle keyifli bir içmesi vardı ki, imrenirdiniz. Sonra bana döndü, 'Kızım, sen bunların hepsini biliyor musun? Şimdi senden bir şarkı istesem, söyleyebilecek misin?' dedi. Boynumu büküp 'emredersiniz efendim' dedim. Açtığı sayfalardan birini bana uzatıp 'haydi bakayım, şunu bir oku da dinleyelim' dedi. Saz ilerde kapıya yakın bir yerde hazır bekliyordu. Tatyos Efendi'nin hicazkâr şarkısını seçmişti: 'Mâni oluyor tâkrire hicâbım / Üzme yetişir üzme firâkınla harabım'. Necati Tokyay, Şükrü Tunar, Nubar Tekyay, Selahattin Pınar, Kemal Niyazi Seyhun, Yorgo ve Aleko Bacanos'dan kurulu, benden bir hayli uzakta oturan saz heyetine makam ulaşınca, kısa bir giriş taksiminden sonra ben eseri icra etmeye başladım. Zaten Üsküdar Musiki Cemiyeti'nde öğrendiğim ilk şarkılardan biri idi. Birden kendimi çok mutlu hissettim. Gözümün önünde sadece Ulu Önder, ben ve şarkılar vardı. Şarkıyı okurken önce mırıldanan Atatürk, 'Üzme yetişir üzme firâkınla harabım'ı söylerken yüksek sesle bana refakat etmeye başlamıştı. Hicazkârla girmiştik, ben de hicazkârla devam ettim ve hemen peşine Lavtaci Ovrik'in eserini okudum: 'Mestim bu gece sen de bana mest olarak gel / Peymâne-i şevkim gibi sevdâ dolarak gel / Bilsen ne kadar döktü firâkınla gözüm yaş / Ey şuh, şu solan rûyimi gör de solarak gel...'

Ve üçüncü olarak da Rakım Elkutlu'nun 'Bekledim fecre kadar gelmedin, ah işte güneş de doğdu' şarkısını söyledim. Tam şarkıyı bitirdiğimde Atatürk elini kaldırınca saz ve ben sustuk. Acaba ne hata yaptım diye düşünürken, Atatürk herkesin duyabileceği bir sesle, "Hımm! Bu ne güzel ses. Hadi bakalım durma, devam et bakalım' dedi. Emre uyduk, devam ettik. Nasibim Mehmet Yürü'nün 'Seni candan severim, aşkına kurban olurum' ve Çorlulu'nun 'Aldı beni aldı beni iki kaşın arası' şarkısının peşine bir de türkü okudum: 'İzmir'in içinde vurdular beni'..."

Radi Dikici, "Müzeyyen Senar –Cumhuriyet'in Divası" (Remzi)

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

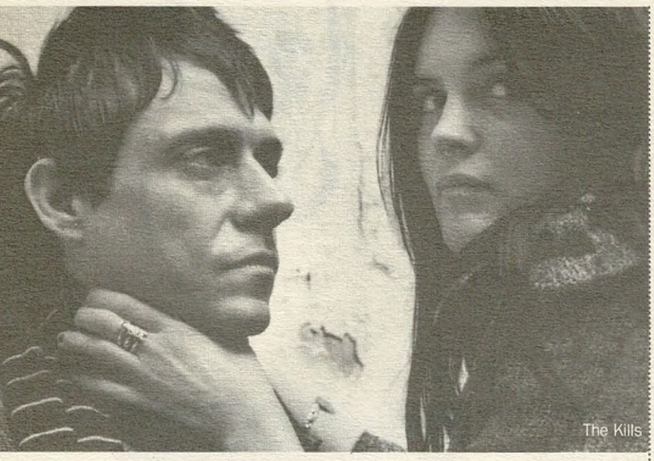
The Kills

RockİstanbuL

19 - 20 - 21 - 22 Haziran tarihlerine kendinizi ayarlayın, Kilyos'tayız. RockİstanbuL dolu dolu dört gün vaat ediyor. Mesela, genç gruplar gelse de memleketi sallasa derken, The Kills arz-ı endam ediyor işte: Atlantik'in iki yakasından yazışarak işe başlayan VV ve Hotel, ilk albümde "deliliğinize tutunun" diyorlardı, şimdi son albümleri "No Wow"dan o güzel primitif parçalarını cayırdatacaklar...

Kraftwerk

Ve, çoklarının yıllardır beklediği bir efsane –bir elektronik sahnesinden bahsediyorsak senelerdir, biraz da onlar yüzünden: 1970'lerin ortalarında, Almanya'da kurdukları deneysel laboratuar, elektronik sanatların en güzel örneklerini verdi, birkaç kuşağın zihnini açtı. "Trans-Europe Express", "Autobahn" derken, elektroniğin ABC'sini yazan Kraftwerk, yakın zamanda çıkardığı duble konser albümüyle bizi bu konsere hazırladı. Tecrübe Kraftwerk'le konuşacak, onların mirasını bu festivalde Portishead'in DJ'i Andy Smith de değerlendirecek...

Garbage'da da İstanbul tecrübesi var: Shirley Manson ve arkadaşları, iyi grungy-pop neymiş, bir kez daha gösterecekler... Ozzy Osbourne'un eski gitaristi Zakk Wylde'ın grubu Black Label Society de rock havası almaya çıkanları eli boş döndürmeyecek. Ama tabii daha bunun Megadeth'i var: Verecekler gazı, verecekler speed'i...

Daha kimler mi var: 110, Andromeda, Bulutsuzluk Özlemi, Bülent Ortaçgil, Ceza, Çilekeş, Demirhan Baylan, Direct, Dorian, Duman, Gürol Ağırbaş, İhtiyaç Molası, Kesmeşeker, Kurban, Mor ve Ötesi, Nev, Suitcase, Telvin... Ayrıntılar ve olası eklentiler şu adreste: www.rockistanbul.com

Garbage

One Love Festival

Yaza hızlı giriyoruz. Hem de Chemical Brothers'la: 9 Haziran gecesi, son albümleri "Push The Button"la nabız yükseltmeyi sürdüren Kimyasalcıların "Galvanize"ına –pekâlâ Fatih Akın'ın "İstanbul Hatırası" soundtrack'ine dahil olabilecek bir İstanbul şarkısı– klipteki çocuklar gibi dans edeceğiz birkaç bin kişi, birbirimize çarpmadan... Aynı gecenin bir başka konuğu Lemon Jelly: Daha ziyade chill-out'a dönük ikilinin beat'i...

Ve 11 Haziran'ın bombaları: Bu topraklardan Replikas, Manga. Yabancı diyarlardan Super Furry Animals, Ian Brown... Super Furry'ciler ağustosta çıkacak yeni albümleri "Love Kraft"ın provasını Parkorman'da yapacaklar, son 15 yılın en sıkı rock'larından biriyle Gal tepelerinden selam çıkacaklar... Manchester Sound'un mimarlarından, Stone Roses'ın mikrofonu Ian Brown da, son albümü "Solarized"ın şerefine, İstanbul semalarını dalgalandıracak: İyi müziğinin yanında, sağlam duruşuyla, ödünsüz, ama açık kültürüyle de tanıyıp sevdiğimiz Brown'ı dört gözle bekliyoruz...

Ian Brown

SFA

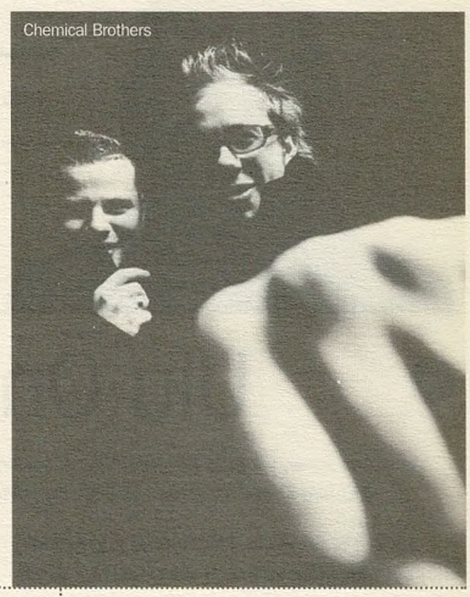
Chemical Brothers

İstanbul Müzik Festivali

33. Uluslararası İstanbul Müzik Festivali, 6 Haziran - 2 Temmuz tarihleri arasında düzenleniyor. Festival mekânları, Aya İrini Müzesi, Darphane-i mire Binaları, Bulgar Kilisesi, AKM, Yıldız Sarayı Tiyatrosu, Ses Tiyatrosu ve Boğaziçi Üniversitesi... Önemli misafirler arasında, yakın dönemde Elvis Costello'yla yaptığı albümden tanıdığımız Anne Sofie von Otter, şef Valery Gergiev, Kudsi Erguner'in neyi eşliğinde dans edecek olan Carolyn Carlson, kemancı Joshua Bell, "Külkedisi" balesiyle İstanbul'a gelecek olan Monte Carlo Balesi de var. Rus ve Alman romantikleri, festivalin ana temalarından ikisi. Tabii daha pek çok orkestralar, oda orkestraları, dans gösterileri var. Bu yılın İstanbul Müzik Festivali de, önceki yıllar gibi, dolu dolu...

Anne Sofie von Otter

Joshua Bell

İstanbul Açıkhava'da haziran

5 Haziran **Özcan Deniz & Leman Sam**
6 Haziran - 2 Temmuz **Nazan Öncel**
(Öncel, 10 Haziran'da da İzmir Açıkhava'da)
7 Haziran **Burhan Öçal**
10 Haziran **Orhan Boran Show**
16 Haziran **Ömer Faruk Tekbilek & Ferhat Göçer**
20-21-22 Haziran **Cem Yılmaz**
23 Haziran **"Nâzım"** (Fazıl Say, Genco Erkal, Zuhal Olcay)
26 Haziran **Kardeş Türküler**
30 Haziran **Ata Demirer**

Nazan Öncel

ElectroDisco geceleri

1 Haziran Dj E - Serdar - Kenan - Ilkay
8 Haziran Hakan Henry - M-in - Bergiten
15 Haziran N.U.G.(Macit, Ulaş, Bertan) - Ilkay
22 Haziran Barış Türker - Kaan Düzarat - Bergiten
29 Haziran Serhan - Uygar Pulat - Ilkay
Beyoğlu Alkazar sinemasının altında, Rush'ta...

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

Melvin Taylor

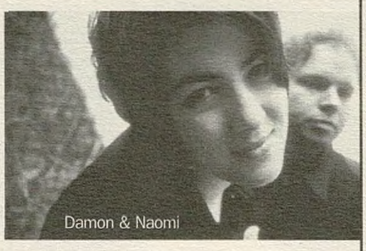
Damon & Naomi

Steve Hussong

Babylon'da bu ay

1 Haziran, 21:30 **New Tango Orquesta & Motion Trio:** Akordeon Günleri'ne geçen yıl da katılan New Tango Orquesta, bu yıl da aramızda. Aynı gece, Beş sene önce çıkardıkları ilk albümleri Polonya'da yılın albümü seçilen, konservatuar ve sokak üniversitesi mezunu Motion Trio da çalacak...
2 Haziran, 21:30 **Steve Hussong & Mike Svoboda / Quintet Tango Extremo:** Akordeon Günleri'ne devam: Evvela trombon eşliğinde akordeonla John Cage, Bach, Astor Piazolla'nın avangard yorumları, ardından Quinteto Tango Extremo'dan doğaçlama imkânı bol klasik tango şarkıları...
3 Haziran, 23:00 **Okay Temiz**
4 Haziran, 23:00 **Damon & Naomi:** Geçen ay bir blind-test'le sayfalarımıza konuk ettiğimiz Damon & Naomi, Bant dergisinin katkılarıyla Babylon sahnesinde. Galaxie 500 grubundan tanıdığımız ikili, 14 yıldır yola beraber devam ediyor, Michio Kurihara'nın gitarı gibi takviyeler kimyayı kuvvetlendiriyor. Damon & Naomi'nin gürültüyü içinden çıkılması zor bir fanus haline getiren atmosferik folk sahnesinin öncesinde ve sonrasında, Bant dergisinin hazırlayıp sunduğu görsel ve işitsel aksiyonlar var...

Motion Trio

7 Haziran, 21:00 **Erol - Ute Büyükburç**
8 Haziran, 21:30 **Smadj presents S.O.S.:** Burhan Öçal'la yaptığı işlerden tanıdığımız Tunus asıllı Fransız müzisyen Smadj'ın Buzuki Orhan Osman ve klarnette Savaş Zurnacı'yla ortak projesi...
9 Haziran, 21:30 **Gökhan Birben**
10 Haziran, 22:00 **Kimmo Pohjonen:** Finlandiyalı müzisyen, çeşitli efektlerle, ayaklarıyla idare ettiği elektronik sample'larla, enstrümanının bütün imkânlarını kullanmasıyla Akordeon Günleri'nin en ilginç konuklarından biri...
11 Haziran, 23:00 **Karandile Gypsy Brass Orchestra:** On kişilik orkestra, yeni albümleri "Cyclos Camel"in turnesi kapsamında Babylon'da. Goran Bregoviç'in ön grubu olarak pek çok defa sahne alan grubun müziğinde geleneksel Bulgar havaları ve New Orleans groove'u el ele...
13 Haziran, 21:30 **Bir Zamanlar "Karışık"** (Albüm tanıtım partisi): Hakan Eren'in hazırladığı albümün tanıtım gecesine Erol Evgin, Yeşim, Uğur Akdora, Mehmet Taneri, Erol Büyükburç, Funda, Turgay Merih, Ayşe Mine, Semiha Yankı, Serpil Barlas, Zeliha, Meral - Zuhal, Erkut Taçkın, Ercan Turgut ve Banu katılıyor.
14 Haziran, 21:30 **The Ricky Ford Eclectic Electric Band**
15 Haziran, 21:30 **Barbaros Erköse Ensemble**
16 Haziran, 21:30 / 17 Haziran, 23:00 **Armenian Navy Band**
18 Haziran, 23:00 **Cem Adrian**
21 Haziran, 21:30 **Nyofu:** Ayın enteresan konserlerinden biri. Los Angeles doğumlu Nyofu, alacak eline bağlamayı, kâh eski Anadolu'ya, Pir Sultan'lara, Yunus'lara gidecek, kâh Livaneli şarkıları okuyacak, caz, Latin, Ortadoğu nağmeleri'katacak. Afro-Amerikan, Kızılderili, Danimarka, Lübnan kökenli sanatçıya, İstanbullu müzisyenlerin yanısıra, Ahmet Hacı Tekbilek de eşlik edecek.
22 Haziran, 21:30 **Gripin**
23 - 24 Haziran, 23:00 **Melvin Taylor & The Slack Band:** Zamanımızda Chicago blues'una nefes veren isimlerden biri. Muddy Waters'dan da, Jimi hendrix'ten de etkilendi, BB King, Buddy Guy, Santana gibi isimlerle aynı sahneyi paylaştı. Melvin Taylor, Efes Pilsen Blues Nights kapsamında sahne alacak...

[film]

Eğitmenler

Baştan uyaralım: Koltuğunuzda kalın, bu filmi jeneriğin en sonuna kadar takip edin... '68 ruhuna saygıda kusur etmeden onunla hesaplaşmasını bilen ciddi ve eğlenceli bir gençlik filmi "Eğitmenler" (Edukators). Toplumsal ilişkilere "mainstream mi, yoksa underground mu?" modasının uzağında, sınıfsal bir perspektiften bakan üç gencin "Jules ve Jim" misali aşk ilişkileri bir yandan, militan solculukları diğer yandan, iki derin dere akıyor film boyunca.

35 yaşındaki Avusturyalı yönetmen Hans Weingartner, bu sularda boğulmadan oturaklı bir öykü anlatmış. Kahramanlarımız burjuva evlerine –alarm sistemlerini çökerterek– küçük ziyaretler yapıyorlar ve hiçbir şey çalıp çırpmadan eşyaların altını üstüne getiriyorlar, bir tür enstalasyon, "devrimci sanat!" Sonra da küçük notlar iliştiriyorlar aynaya: "Fazla zenginsiniz", "Bolluk günlerinizin sonu geldi". Bir gün bir eylem esnasında, enselendikleri evsahibini bağlayıp dağa kaldırmak zorunda kalıyorlar. Bu şirket CEO'su, meğer eski bir '68 militanı değil miymiş!..
Bu güzel filmin müzikleri de güzel. Finale doğru Jeff Buckley'nin "Hallelujah"ını bol bol dinleyebileceğiniz filme ilham veren müzikal kadro, double soundtrack albümde toplu geçit yapıyor: Jeff Cole, Depeche Mode, Placebo, Cohen, Mark Lanegan, Notwist, Franz Ferdinand, Eagles Of Death Metal, Radio 4, One Inch Punch...

[dans]

PhD Çıplak Ayak

Performans, Hareket, Dans etkinliği. 8 - 18 Haziran arasında düzenlenecek mini festivalin düzenleyicisi, Çıplak Ayaklar Kumpanyası. On gün boyunca, repertuar gösterimleri, dans filmleri, çağdaş dansla ilgili söyleşiler, teknik ve doğaçlama atölye çalışmaları, dans fotoğrafları, enstalasyonlar, videolar, performanslar izleme imkânı bulacağız. Hayatımıza işleyen, bizi belirleyen, dönüştüren kavramları işleyecekler, açıklayamadığımız, belki ancak kitabî mânâlarını ezberlediğimiz, ama gündeliğin dağdağasında ertelediğimiz, yeterince tartmadığımız kavramları hareketle, dansla işleyecekler, meselelerin ışığını zihnimizde edayla, ritmle pırıldatacaklar. Nefes alma tekniklerinden objelerle ilişkilere, pek çok atölye, sıradan hayatımızın sınırlarını basitçe zorlamamız yolunda faydalı olabilir. Organizasyon, Taksim Sahnesi, Limonlu Bahçe, Darphane – i Amire, Alchera Stüdyosu gibi pek çok mekâna dağılacak. Ayrıntılar için www.ciplakayaklar.com...

[radyo]

Billie, Charlie, Don Kişot

94.9 Açık Radyo, cazın altın çağının iki dev ismine eğiliyor. Evvela, 26 programlık bir seriyle, 90. doğum yılında Billie Holiday. Jak Kohen'in hazırladığı program, cuma günleri 13:00 - 14:00 arasında... Ölümünün 50. yılında Charlie Parker'a adanan "Nadir Bir Kuş Türü"nü hazırlayan Seda Binbaşgil. Perşembeleri 22:00 - 23:00 arasında... Ve "Don Kişot"un 400. yılında 32 kısımlık maraton: "Yel mi Değirmen mi?" Jale Parla'nın hazırladığı program, salı, çarşamba, perşembe, cuma günleri 19:00'dan itibaren Açık Dergi programında...

[kitap]

Ahmet Kaya notaları

Ruhi Su'nun Ahmet Kaya'yı payladığı anlatılır, "içine ettin bağlamanın, döver gibi çalınır mı" diyerek. Ama herhalde, bu sayıdaki söyleşide Fatih Akın'la anlaştık: Arif Sağ Beatles'sa, Ahmet Kaya Clash. Bireysel tavrını geleneğe oturtmasıyla Clash, çalarken kendini verip tellere abanmasıyla, konseri basbayağı rock'a döndürmesiyle Clash... Gam Yayınları, Ahmet Kaya şarkılarının ikinci dökümünü, ikinci kitabını yayınladı. Kitapta "Yorgun Demokrat", "Başkaldırıyorum", "İyimser Bir Gül", "Sevgi Duvarı" albümlerinin şarkıları var. Gelsin "Başkaldırıyorum"lar, gelsin "Katlime Ferman"lar, "Kod Adı Bahtiyar"lar...

Gidip gecekonduları seyrederdim. Bebek sırtlarından Boğaz'a bakıyormuş gibi büyülenirdim. **LATİFE TEKİN**
(Pelin Özer'in "Latife Tekin Kitabı"ndan)

Öyle bakarkör değil, öyle vurdumduymaz değil, neyin varsa varlığında damar, kan, göz, kulak, el ayak, saç, kıl, diş, tırnak, burun, deri öylesine bir açacaksın ki dünyaya, renge, kokuya, acıya, tatlıya, denize, toprağa, akarsuya, bitkiye, çiçeğe, bahara, kışa, börtü böceğe, yaşayacaksın, denizsen deniz olacak, kuşsan kuş yaşayacak, balıksan, atsan, kartalsan, soluncansan, hem de solucansan köküne kadar yaşayacak, ellerinle, ayaklarınla, saçlarınla, teninle, burnunla, kulaklarınla görecek, kemiklerinle koklayacak, sezeceksin. **YAŞAR KEMAL**, Deniz Küstü

SPOON
Gimmie Fiction
(Merge)

İsmini "Ege Bamyası" albümünün kapanışını yapan Can şarkısından alan Spoon'un Electra Records'la olan küçük flörtünü saymazsak, yola beraber koyuldukları diğer Teksaslı gruplar At The Drive In, ...And You Will Know Us By The Trail Of Dead'in tersine –hem müzikal duruşları hem de kazandıkları popülerlik bakımından– oldukça derinden ve sessiz sedasız yol alan bir kariyeri olmuş yıllarca. Ancak, meşhur gençlik dizisi "The O.C."ye sık sık misafir olmaları, artık saklansalar bile bizden kaçamayacaklarını gösteriyor. Aklımızdayken ekleyelim, "Gimmie Fiction"dan da iki şarkı, "Sister Jack" ve "I Turn My Camera On", dizinin bizde henüz yayınlanmayan ikinci sezon bölümlerinde kullanılmış.

Gerçekten sıkı bir albüm "Gimmie Fiction." İlk şarkı "The Beat And Dragon, Adored"dan, takipçisi "Two Sides Of Monsieur Valentine"e, kanınızı damla damla çekip yerine damarlarınıza cayır cayır yanan rock'n'roll pompalayan "My Mathematical Mind"a, oradan minimal bir "tekno"ya göz kırpan "Was It You?"ya, bir "patladı patlayacak şarkılar" geçidi, Pavement'vari bir cool'luk abidesi! Bu püfür püfür serinliğin geldiği yerse, başta solist Britt Daniel'in dumanlı sesi. Daniel'in kusursuz indie rock vokali zaman zaman soul'a da kayıyor ki, Spoon şarkılarını en özel kılan anlar bunlar olsa gerek. Daniel, aynı zamanda grubun gitaristi. Sağ kolu davulcu Jim Eno'nun ciddiyetini hiç bozmayan davul ritmlerinin etrafına küçük küçük melodiler ve riff'ler koyuyor, bunları piyano darbeleriyle birleştirerek insanı yakaladı mı bırakmayan müzikal ağlar örüyor. "The Beat And Dragon, Adored"da "İnandığın zaman, buna rock'n'roll diyorlar" diye bir dize var. "Gimmie Fiction"ı her dinleyişimizde inanç tazeliyoruz. *İlker Aksoy*

RILO KILEY
More Adventurous
(Beaute Records)

"Neden bana kimse daha önceden haber vermedi?" Bazen bir albüm dinleyip böyle deyiveriyor insan. Veya, "nasıl olmuş da bunu kaçırmışım?" Bir de bakıyorsunuz, adamların üçüncü albümleriymiş, arada bir sürü de EP yayınlamışlar... Hatta son albümlerinin bir sürü eleştirmen tarafından pek de beğenilmediğini, zira eski samimiliklerini kaybettiklerini, müzik endüstrisine ruhlarını satıp indie-rock alemine ihanet ettiklerini okuyup iyice allak bullak oluyorsunuz. Bu söylenenleri bir kenara atıp o çok sevdiğiniz albümü yüksek sesle tekrar tekrar dinlemeye devam etmek en doğrusu tabii...

Rilo Kiley ile tanışmam ve olayların gelişmesi, yukarıdaki gibi.

1995'lerde kurulan bu grup, geçtiğimiz yıl ağustos ayında üçüncü albümleri "More Adventurous"ı yayınladı. Albüm Rolling Stone'un geçtiğimiz yılın "en iyi albümler" listesinde sekizinci sırada yer alıyor... Rilo Kiley'in tarzı, akustik ve folk rock kulvarında. Zaten grup üyeleri yeni Amerikan folk camiasıyla da oldukça yakın. Ben Gibbard gibi isimlerle ortak çalışmaları olmuş, Saddle Creek şirketinden geçmişlikleri var. Bu albümde emeği geçenler arasında da bu camianın önemli bazı isimlerini gördük: Saddle Creek'den prodüktör Mike Mogis ve Dntel/Postal Service projelerinden Jimmy Tamborello bunlardan bazıları. Albümün, grubun önceki albümlerine göre daha bir elden geçmiş, daha bir stüdyo albümü olduğu açık, ama bu kötü olmamış. Arada sırıtan bir iki şarkıyı (özellikle "I Never") saymazsak, şarkılar sadece bir gitarla da rahatça söylenebilecek kıvamda. Esas vurucu unsur, vokalist Jenny Lewis'in sesi. İddialı bir yorumla, Joan Baez'i hatırlatıyor diyenler de var. Hollandalı indie-rock grubu Bettie Serveert'le de benzerlikler sezinliyoruz, özellikle yarattığı o melankolik hava sayesinde. Yine de kendine has bir tınısı var Lewis'in sesinin. Bazen hüzünlü, hafif içine kapanık, bazen huzur verici –sanki üstünüzü örttükten sonra size masallar okuyan bir anne gibi–, bazen de her an patlamaya hazır bir halde, hâlâ iç çekişmeleri içinde huzur bulmaya çalışan bir ergen gibi. Bütün bunlar grubun müziğiyle birleşince ortaya içine sığınabileceğiniz, kendinizle kolaylıkla özdeşleştirebileceğiniz bir müzik çıkıyor...

Rilo Kiley'in sözleri bazen eğlenceli, bazen politik, ama genel olarak aşk, ayrılıklar ve kararsızlıkların çevresinde dönüyor. Açılış şarkısı "It's A Hit" (albümün ilk single'ı ve hiti) biraz politikacılara, biraz askerlere, biraz da sanat çevrelerine giydiriyor, ama sonunda grup kendine de çuvaldızı batırmaktan kaçınmıyor: "Tabii ki bütün bunları yemiyorum / Ama ben de aynısını satmaya çalışıyorum..." Ve buradan intihar eden bir arkadaşın hatırlattıklarına, boş konuşmalara, dokunuşlara ve oradan sekse kadar her şeyden bahsediyorlar...

Böyle bir albümü güzel bulmamak elde değil. Özellikle folk rock şarkılarını seviyorsanız, tatlı bir kadın sesi sizi hâlâ sımsıkı sarabiliyorsa ve Richard Linklater filmlerinden hoşlanıyorsanız! *Harun İzer*

ARCHITECTURE IN HELSINKI
In Case We Die
(Bar-none)

Architecture In Helsinki'nin müziği merak uyandıran bir müzik, İngiliz indie müziğine yakın duran bir müzik, referansları Belle & Sebastian, Stereolab olan, ama muhakkak Arcade Fire, Magnetic Fields ve Unicorns'la karşılaştırılacak bir müzik.

Ancak Architecture In Helsinki, referanslarından veya kendisiyle aynı kefeye konacak diğer gruplardan ibaret değil, hatta bunlardan bağımsız. Benzer değil, taklit değil, esinlenme kurbanı değil, orijinal melodilere sahip, nev-i şahsına münhasır bir grup.

Avustralyalı sekiz kişiden oluşan Melbourne çıkışlı grubun ilk albümü "Fingers Crossed", zaten hatırı sayılır müzik çevrelerince altı çizilen bir albüm olmuştu 2004'te. Ardından "Kindling", "Keepsake" EP'lerini çıkardılar. İmgeleri harekete geçiren, düş hissiyle, çocukluk döneminde uydurduğumuz ya da bir biçimde bilinçaltımıza oya gibi işlenmiş, dans eden kurşun askerler, pembe helva, gülen Cheshire kedisi ve üstünden düşülen incir ağacını hatırlatan bir koku müziği, bir rüya müziği yaptıkları. Ama "dream pop" değil, zira gitarın rolü eşlikçiden öte gitmiyor. Müziği asıl sırtlayan, üfleмeliler: Klarnet, tuba, yaratıcı ama çok da "ben buradayım" diye bağırmayan davul ve asıl ritmi oluşturan analog synth... Daha ziyade ferah, geniş, derdi tasayı yok edici, elit olmayan, ama oda müziğine benzeyen bir nevi "chamber pop" ya da elektronik pop.

Grubun her iki albümü de dikkate alınınca, müziğe getirdikleri yenilik, pop şarkısısı formatını kırmaları. Aniden değişebilen, şarkının sadece ritmi ya da genel seyri değil, vokali de olabilir. Bu noktada grubun sekiz üyesinin de bu albümde vokallere bir biçimde bulaştığını, yukarıda bahsettiğimiz enstrümantal zenginliğin vokallere de yansıdığını not düşmekte fayda var. Zira "pop müzik" artık sadece başarısı tutmuş formülleri tüketime sunan ürünler silsilesi değil, hem tüketici hem de üretici açısından yaratıcılık zemininin üstüne sürekli kat çıkılan bir bina.

"In Case We Die"ın açılış parçası "Nevereverdid", insanı başlangıcıyla bir rock opera dinleneceği hissine gark etse de (ki bu "Phantom of the Opera"dan ziyade "Phantom of the Paradise" hissi) şarkı hemen kırılıp ritmik, akılda kalıcı, hatta bir süre sonra punk'vari detone vokalli bir şarkı haline bürünüyor, sonra sakinleşiyor ama bitmiyor, son bir davul atağıyla, daha ilk şarkıdan bis yapıyor sanki grup. "It's 5" sakin melodisiyle vokali öne çıkaran eğlenceli bir şarkı. "Do The Whirlwind", hani oynarken bile çıkaracağınız bir synth melodisi üzerine perküsyon destekli bir şarkı; ortalarında işe sitar girince saykedelik bir hale bile bürünüyor. "Wishbone" ve "What's In Store" mükemmel pop'un tanımı gibi.

Alternatif müziğin, İngiltere ve Amerika şer ekseninden çıkıp, hiç değilse Kanada ve Avustralya'nın da söz sahibi olduğu geniş bir platforma yayılması fikri biz dinleyicileri mutluluklara sevk ediyor. *Elif Kolcuoğlu*

Kuşları izlerken nasıl büyüleniyor, bir dağın, bir vadinin görünümü karşısında nasıl iç geçiriyorsa, yoksullar karşısında da öyle büyülenmeli insanlar. **LATİFE TEKİN**

Şimdi bir film başlıyor... Sahilde mastürbasyon yapan bir adam görüyorsunuz ve bunun erotik bir film olduğunu düşünüyorsunuz... Sonra adamın aletinden iki yaratık dışarı fırlıyor ve bu filmin bir bilimkurgu olduğuna karar veriyorsunuz... Birden sahilde mastürbasyon yapan binlerce adam görüyorsunuz ve bunun bir sanat filmi olduğuna kanaat getiriyorsunuz. *(Fendou Liu'nun "Yeşil Şapka" filminden)*

Çok şey hissediyorum senin için / Ama değil bunlar senin istediğin. **BİRHAN KESKİN**

Çalışmanın tapınağına gir ve arın.
MELİH CEVDET ANDAY

Zeynel bu hiç yüzü gülmez kızın sevindiğini neden, nasıl anladı, ellerinden anladı. Topal Hasan ne der, bir insan sevinirse önce onun elleri güler, der. Kızın elleri gülüp şıkır şıkır oynuyorlardı. **YAŞAR KEMAL**, Deniz Küstü

DAFT PUNK
Human After All
(EMI)

1996 yılında piyasayasa sürdükleri "Homework" adlı albümleriyle müzikseverlerin çoşkulu ilgisine mazhar olmuş, 2001 yılında yayınladıkları "Discovery" albümüyle daha da geniş kitlelerle buluşmuş olan "French Touch"ın –haklı olarak– efsane ikilisi Daft Punk, şimdi de "Human After All" adlı üçüncü albümleriyle karşımızda.

Fransızların harika çocukları Thomas Bangalter ile Guy Manuel de Honem Christo, elektronik müziğe bulaşmadan önceleri, Darlin adlı bir punk rock grubundan takım arkadaşı. Hatta 1991 yılında nev-i şahsına münhasır İngiliz grubu Stereolab'in toplama bir albümü için "Cindy So Loud" adlı bir şarkı da kaydetmişler Darlin olarak. Bu şarkıyla ilgili Melody Maker dergisinde çıkan bir yorumda, müzikleri "daft" (boktan, dandik) punk olarak nitelendirilmişti. Bu yorumun üzerine gitarlarını bir kenara kaldıran ikili, yaklaşık üç yıl kadar eve kapanıp ödevlerini yaparlar ve 1996 yılında "Homework" adlı ilk albümlerini yayınlarlar. Grubun adı çoktan bellidir: Daft Punk. Kendilerine özgü synthesizer sound'larıyla, teknoyla diskoyu elektronika aracılığıyla harmanlayan ikili, "Da Funk", "Phoenix", daha sonra "Alive" gibi hitleriyle kısa sürede Dimitri From Paris, Air, Laurent Garnier gibi "French Touch"ın önde gelen isimleri arasında saygın bir konuma erişir.

Daft Punk'la çoğumuzun karşılaşması ise, "Homework" albümünde yer alan bir parçanın klibiyle oldu: "Around The World". Mor ışık altında çılgınca dans eden fosforlu iskeletler aklımızı başımızdan almıştı. Daft Punk'ın "Homework"le ortaya koyduğu sound'un gücü, teknodan aside uzanan renkler arasında dolaşmasına rağmen, diskoyla funk ikilisine bir an bile olsun sırtını dönmemesinden kaynaklanıyordu... Bangalter'in babası, '70'li yıllarda Gibson Brothers'ın "Cuba", Ottawan'ın "Hands Up" ve "D.I.S.C.O" gibi büyük disko hitlerine yapımcı ya da yazar olarak imza atmış hatırı sayılır bir disko prodüktörüymüş. İklinin diskoyla funk'a olan merakı, bu müziklerin içinde büyümelerine bağlanabilir belki de...

Daft Punk'ın 2001 yılında yayınladıkları ikinci albümleri "Discovery" ise, disko, house ve pop müziğin Fransız ikilinin kendine özgü sound'uyla harmanlandığı bir Daft Punk klasiği olarak nitelendirilebilir. İlk albüme oranla daha geniş yığınlarca dinlenmesi tasarlanmış hissini veren "Discovery", prodüksiyon kalitesiyle her türlü eleştiriyi kovalayabilecek güce sahip. "Harder Better Faster Stronger", "One More Time", "Aerodynamic", "Something About Us" gibi Daft Punk klasikleri bunun en iyi örnekleri. Yine de, "Homework"le Daft Punk'a vurulmuş olanların, "Discovery"nin gerek albümün genelindeki tekrarlarla, gerekse stilize edilmiş manga animasyonlarından oluşan klipleriyle ikilinin işin biraz ucuzuna kaçtığı bir projesi olduğunu mırıldanmaktan geri kalmadıklarını ekleyelim...

Daft Punk, 2003 yılında karşımıza "Interstella 5555" adlı bir animasyon filmiyle çıkıyor. Fütüristik bir satir olarak da nitelendirilebilecek filmin konusu oldukça ironik: Uzaydan gelen bir rock grubu, dünyalı plak şirketlerinin şeytanî emellerine alet ediliyor... Ustaları Kraftwerk gibi başlangıçtan beri insanoğlunun hızla gelişen teknolojiyle ve onun karşısında kendisiyle kurduğu ilişkiye kafa patlatma iddiasında olan Daft Punk, bu ilişkiden

Daft Punk, 1999

bugün ne anladığını 2005 tarihli "Human After All" (Ne de olsa insan) adlı albümüyle ortaya koyuyor. Ortaya çıkan sonuç, hemen söyleyelim, bir hayal kırıklığı. Dört yıldan bu yana albüm yayınlamayan ikili, "Human After All"da yer alan on parçayı ekim-kasım 2004'te, altı haftada, Paris yakınlarındaki stüdyolarında kaydetmişler. İnsanın albümü dinleyince Fransız kafadarların bu altı hafta dışında koca dört yılın geri kalanını akşamdan kalma bir vaziyette geçirdiklerine inanası geliyor. Albümü en iyi özetleyecek kelime ise tekrar. Bazıları Daft Punk'ın müziğinin aslî unsurlarından birinin tekrarlar olduğunu ileri sürerek itiraz edebilirler belki. Ama açıkçası "Human After All" söz konusu olduğunda, bu iddiayı savunmak oldukça güç. Bazı albümler vardır, insan dinledikçe parçaları daha çok sever. Oysa "Human After All"u dinledikçe insanda "bu adamlar bizi kafalıyor galiba" türünden bir şüphe uyanıyor. Albüm ne "Homework" gibi çığır açıcı, ne de "Discovery" kadar mükemmeliyetçi. Sanki daha önceki albümlere bir şekilde girememiş bazı eskizler aceleyle demo haline getirilmiş de, ortaya bu albüm çıkmış gibi. Açılış parçası "Human After All" ya da "Robot Rock" gibi nisbeten derli toplu örnekler ya da "Make Love" gibi tatlı esintiler bile albümü Daft Punk'ın alışılmış seviyesine çekmeye yetmiyor.

Elekronika rüzgarının böylesine kuvvetli estiği günlerde işin erbabından daha sıkı bir albüm beklemek bütün müzikseverlerin hakkı. İyisi mi insan deyip geçmeyelim, biz yine de Daft Punk'ın bir sonraki albümde kendini affettirmesini bekleyelim. *Alişan Çapan*

ORA MUSIC
MÜZİK KAYIT VE MASTERİNG STÜDYOSU
www.oramusic.net
tel: 0212 277 63 69 gsm: 0537 981 58 74

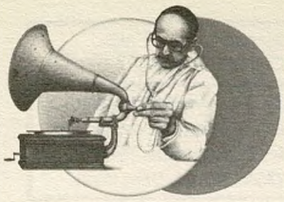

Gerçek eşitliğin ancak herkesin yoksullaşmasıyla mümkün olabileceğine inanıyorum.
LATİFE TEKİN

Öyle kimseler vardır ki bir hayvanı incitemezler, ama dolaylı olarak başkalarını bu zarif işe zorlarlar. Et yiyen herkes hayvanı bizzat öldürsün ya da bu kişiler gidip ömürlerinin bir saatini o güzel manzarayla geçirsin bakalım. O leziz yiyeceklerin kendileri için nasıl hazırlandığını görsünler! Allahtan, işledikleri toplu kıyım cinayetleri gözden uzak olsun diye mezbahaları şehir dışına kuruyorlar. Mezbaha, iki ayaklı hayvanın icadıdır. Hiçbir yırtıcı ve kan dökücü canlı, yemini bu denli rezilce yemez! İnsan, kurtların ve yeryüzündeki kan dökücü canlıların yüzünü ağartmıştır!
SADIK HİDAYET, Vejetaryenliğin Faydaları

The Decemberists

Picaresque

(Kill Rock Stars)

2002 yılında beş parçalık bir kısa-çalar, 2003'de iki albüm, "Castaways and Cutouts" ve "Her Majesty", ardından 8. yüzyıla ait bir İrlanda epik şiirinden uyarladıkları "The Tain" EP'si. Ama hepsinden güzeli son albümleri "Picaresque." Gezici bir kumpanyanın derme çatma sahnelerde rol alan aktörleri "Aralıkçılar". Her şarkılarında farklı bir kostüme bürünen, farklı bir hikâyeyi anlatan başrol oyuncularının adıysa Colin Moley. Üniversitede yaratıcı yazarlık okuyan Meloy'un esin kaynakları, müzisyenlerden evvel edebiyatçılar; Dickens'lar, Melville'ler, romantikler, klasikler – "Picaresque" de bir edebî türün ismi zaten, karakterlerini zalim dünyada küçük üçkağıtçılıklarla ayakta kalıp, hayatın tadını çıkarmaya çalışan (anti) kahramanlardan seçen.

Ancak bu, şarkılarında sözlerin müziğin önüne geçtiği anlamına gelmiyor, Moley son zamanların –özgün olmasa da– en iyi genç şarkı yazarlarından biri, The Decemberists'in adı sık sık Neutral Milk Hotel veya Belle & Sebastian'la birlikte anılıyor.

Albümün açılışını yapan parça, güzeller güzeli bir prensesin filler, develer, top atışları eşliğinde halkın arasından geçişini betimliyor, prenseslerini görmeye gelmiş kalabalığa The Decemberists amigoluk ediyor. Prensese çektiği yağın haddi hesabı yok Moley'in, gümbür gümbür bir davul eşliğinde haykırıyor: "Hepimiz onu övmeye geldik." "Infanta" adındaki bu girişi iki hüzünlü şarkı izliyor, "We Both Go Down Together"da sınıf farkının ayırdığı iki sevgili birlikte kıyacaklar canlarına, "Eli, The Barrow Boy"da ise sevgilisini hediyelere boğmak isteyen romantik aşığı dinliyoruz akustik gitarı eşliğinde, biricik aşkı çoktan ölmüş olsa bile. Albümün temposunu yükselten "Sporting Life", babasının izlediği maçta, takımı yatıran, sevgilisini rakibin kaptanına kaptıran, koça "nasıl aldım bu herifi takıma" diye saç baş yolduran adamımız düştüğü yerden kalkmak için bir yandan debeleniyor –oysa biraz daha orada kalmayı sağlığı açısından çok daha uygun görmektedir–, bir yandan da mırıldanıyor: "Nasıl da seviyorlar spor dolu hayatı." Bir başka hüzünlü şarkı ise "Bagman Gambit's", soğuk savaş döneminde, birkaç ateşli öpücükle baştan çıkıp casus aşkına devlet sırlarını veren memur hakkında.

Albümün daha az hikâye anlatan iki şarkısı da var: "From My Own True Love (Lost At Sea)" ile "Engine Driver". Özellikle ikincisi yürek dağlıyor: "Ben bir yazarım / Hikâyeler yazarım / Ben kalbim senin ev dediğin / Sayfalar dolusu yazarak / Deniyorum seni kemiklerimden atmayı..." İkisinin arasına giren "Sixteen Military Wifes" ise albümün en neşeli şarkısı, oysa asker kocaları geri dönmeyecektir bu 16 hanımdan beşinin: "Neşelendir onları rakiplerine karşı / Çünkü Amerika yapabilir ve Amerika hayır diyemez / Ve Amerika yapar, eğer o öyledir diyorsa / Ve anchorman devam eder televizyonda / La-di-da-dida..." Erkek fahişeler hakkındaki "On The Bus Mall"dan sonra albümün en iyi "sıradışı" şarkısı geliyor. "Mariner's Revenge Song". Indie rock hak getire, düpedüz 300 yıllık bir korsan havası bu, daha üç yaşındayken annesini baştan çıkarıp parasını kumarda yiyen, malını mülkünü kaybettikten sonra kadıncağızın aklını yitirerek ölmesine yol açan denizcinin peşine düşen delikanlının öyküsü. Grubun diğer üyesi Rachel Blumberg'in sesini verdiği anne, tüyler ürperten vasiyetiyle şarkıya katılıyor: "Bul onu, bul onu / Bir direğe bağla onu / Kır parmaklarını ufalanana dek / Sürü bir deliğe doğru / Çırılçıplak uyanıp / Tırmalasın mezarının tavanını".

Filmlerin sonu anlatılmaz, ya şarkıların? Kahramanımız hasmını bir balinanın göbeğinde sıkıştırıyor. Sözler kifayetsiz, müziğin bize söylediği "bıçaklar çekiliyor, yaman bir dövüş başlıyor".

Nasıl da hasretini çektiğimiz bir şeyi yapıyor The Decemberists; hikâyesi olan pop şarkıları söylüyor ve bu "sıradanlıkları" onları son zamanların en ilginç gruplarından biri haline getiriyor. Tek kelimeyle müteşekkiriz! *İlker Aksoy*

Nguyên Lê Quartet

Walking On The Tiger's Tail

(Act / Equinox)

"Zhuangzi, rüyasında kelebek olduğunu gördü; uyandığında, acaba ben hâlâ Zhuangzi miyim, yoksa rüyasında Zhuangzi olduğunu gören bir kelebek mi, diye sordu." (Zhuangzi, "Butterfly Dream" [Kelebek Rüyası], 6. parça)

Nguyên Lê, son albümü "Walking On The Tiger's Tail"de (Kaplanın Kuyruğunda Yürümek) eski Çin kitaplarının, o kitapların içinde, kendini kolayca elevermeden duran sakin bilgeliğin, evrensel sessizliğin izinden gitmiş. Dinlediğimiz sürece, biz de o sessizliğin parçası olacağız. Buyurmayan, ustalık taslamayan, kural tanımayan, sakinliğe gerçekten erişmiş, parçalanmaz bir sessizlik bu. Bestelerin her biri, Taocu metinlerin bilgeliğini paylaşıyor. Sanki müzisyen, farklı zamanların aslında değişmeyen duygularını ses marifetiyle vermiş. Sözcükleri, baktıkça dinlendiren manzaraları, bilmediğimiz dilleri, simgeleri, doğanın seslerini, zihnin genişliğini, 65 dakika 41 saniyeye sıkıştırmaya çalışmış. Simgelere, çizgilere bakıp daldıkça, geçmiş düşüncelere, uzaktaki zamanların bilgeliğine kafa yordukça, bir kaplanla göz göze geldiğinde ona dinginlikle bakanların huzuruna erişmeyi düşledikçe, böylesi sürprizli müziklerin yabancısı olmayacağız. Nguyên Lê'nin albüm kapakçığında açıklıkla dile getirdiği duygunun yalınlığı bizi şaşırtmayacak: "Müzik, bize her saniyenin bir mucize olduğunu anımsatır."

"Suyun karşı konulmaz gücü, dayanıksızlığından kaynaklanır. Bu zayıflığı sayesinde kayayı aşındırır; bu esnekliği, onun katı ve sert olanı aşmasını sağlar." (Tao te King, "Yielding Water" [Dayanıksız Su], 2. parça)

Albümdeki parçaları yaşamının zor bir döneminde yazdığını söylüyor Lê. Zorluktan geçişte vardığı çözümleri paylaşıyor; belki bu nedenle, gelecekte, "Walking On The Tiger's Tail"in, onun en çıplak albümlerinden biri olduğu söylenecek. Teknik üstünlüğünü müzik platformlarında kanıtlamış Vietnam asıllı sanatçının müziği, düşüncesiyle, duygusuyla paralel ilerliyor. Çalarken, bestelerini yaparken, sanki uzakta durup müziğinin düşüncesiyle ve düşlemiyle aynı yolda ilerlemesini izliyor. Dinleyene koordinatları bilinmeyen bir öte-coğrafya çağrısında bulunuyor. Lê'nin bu albümünde birlikte çalıştığı Art Lande (piyano), Paul McCandless (saksafon, klarnet, obua) ve Jamey Haddad (davul ve perküsyon) ile duygu-düşünce-ses düzleminde olabildiğince dolaysız bir iletişim kurmuş olduğunu anlamak zor değil. Lê, Haddad'ın vurgulu perküsyonlarının, ritmlerin kendi yolunu bulduğu uzak toprakları çağrıştırdığını yazmış. Felsefe eğitimi almış bir gitar virtüozu olduğu düşünülürse, onun müziğini okumanın, gönüllü bir kazıya girişmekten çok da farkı olmadığı söylenebilir herhalde.

"Yürümeyi durdurmak kolay; zor olan, toprağa değmeden yürümek. Kanatlarla uçan yaratıklar olduğunu duymuşsunuzdur, kanatsız uçanları hiç duymadınız ama. Bilgiyle bilgeleşen kişileri duymuşsunuzdur. Bilgisiz bilgeleşenleri duymadınız ama." (Yi King, "Windless Flight" [Kanatsız Uçuş], 1. parça)

Nguyên Lê, etnik kolaycılığa kaçmadan, evrensel müzik dilinin simgelerini Taocu öykülerde yer alan karşıtlıklarla bir araya getirmiş. Dinleyende alıntıları sözcük sözcük notalarla çarpıştırma arzusu uyandırıyor. Sözlü ve sözsüz müzik diye bir ayrımın belki de yapılamayacağını, sözün ve sesin gücüyle güçsüzlüğünü dengede tutarak yansıtıyor. Yaziya ve giderek albümün içinde yer verdiği kısa alıntılara yaslanarak, bizi, o sözlerden, onların içindeki sessizlikten sese nasıl zıpladığını araştırmaya yöneltiyor.

Bilmiş çığırtkanlıkların, fazlasıyla rötuşlanmış seslerin, asıl bakışını yitirmiş görüntülerin ısrarla gözümüze sokulduğunu, azaltmanın yığmaktan daha fazla zamana gereksinim duyduğunu, Doğunun da, Batının da aslında aynı masalları anlattığını, küresel karşıtlıkların uyum bulduğu toprakların da bizim dokunduğumuz topraklar olduğunu düşündürüyor "Walking On The Tiger's Tail". Kaplanla yüz yüze gelenlere adanmış bu albümde meraklılar, kanatsız uçmaya kafayı takmışların yaşama bakışını okuyabilir. *Pelin Özer*

54→

ÖZÜR

1. Geçen ayki ajans sayfaları belli ki aceleye gelmiş. Rahatsız edici cümle bozukluklarının yanısıra, Turin Brakes'le ilgili haberin iki farklı biçimde iki kere tekrar edildiği görülüyor..
2. 96 no'lu Nisan sayımızdaki Doves'un "Some Cities" albümüyle ilgili yazı yanlış imzayla çıkmış. Yazıyı Gökhan Pamuk değil, İlker Aksoy kaleme aldı.

Yazar, sinemacı, besteci olacağım, çünkü emperyalist icraatlar yapmadan kâinata sahip olmanın tek yolu bu. **YVES SIMON**, Okyanuslar

Gülümsediğinde dünyada bir beyaz delik açılırdı. **BİRHAN KESKİN**

– Evet, kapitalizm oyununu oynuyorum, ama beni suçlamayın, kuralları ben koymadım.
– Zaten asıl suçlu tetiği çekendir, silahı icat eden değil.
("Eğitmenler" filminden)

Gerçeği söylemekten vazgeçmeden, susmayı öğrenmeliydim. **LATİFE TEKİN**

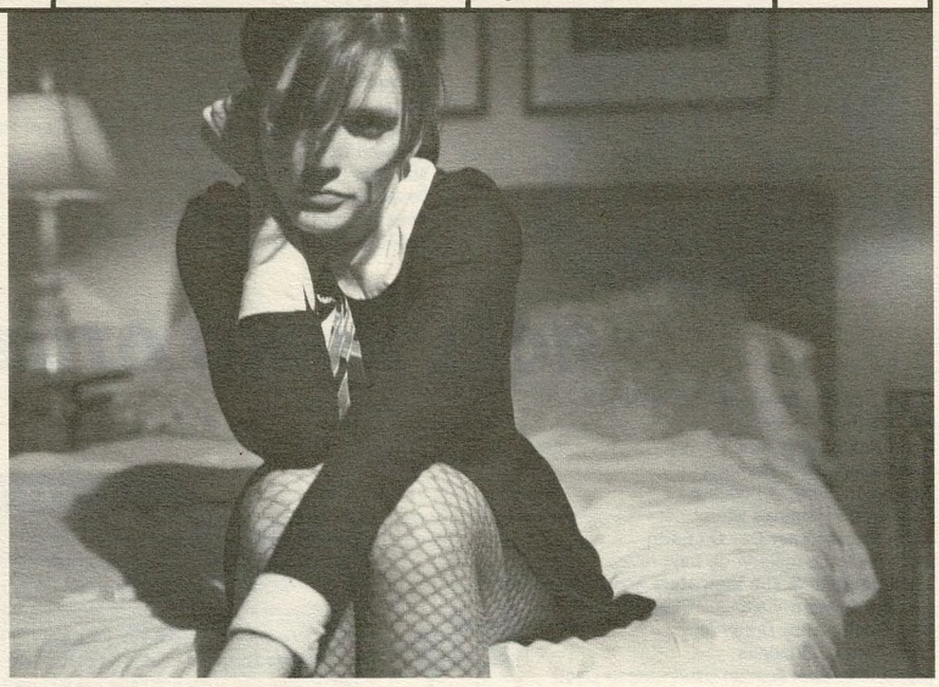

SHIVAREE
Who's Got Trouble
(Zoe Records)

Bazı filmler vardır, iz bırakan bir sürü karesinin dışında, bitiş müziğiyle de son bir darbe vururlar. Mesela yepyeni bir Pixies dinleyicisi jenerasyonu yaratan "Fight Club" gibi. Diğer bir örnekse, bitiş şarkısı olarak Shivaree'nin "Goodnight Moon"unu kullanan "Kill Bill 2"... Birkaç sene öncesinin bu hit şarkısı, filmle birlikte yine bir bahar yaşamaya başlamış olmalı. Ama Shivaree, bir şarkıya sırtını yaslayıp oturacak gruplardan değil. Geçenlerde üçüncü uzunçalarlarını biz dinleyicilerine sundular. Daha önce adının "We Got Trouble" olduğunu sandığımız (bkz. Roll, Ağustos 2004, Duke McVinnie söyleşisi), ama ilk şarkıdaki bir önceki satırla (Who's Got Trouble) dünyaya gelen albüm, bizlere Shivaree'nin her zamanki kalitesinden vazgeçmediğini gösterdi, içimize su serpti.
(İsmi bile iç gıcıklayan) Ambrosia Parsley, sesiyle grubu sürükleyen kişi. Söz ve müzikleri kadar varlığıyla da gruba enerji dağıtan bu 28 yaşındaki kadının arkasında aslında çok sağlam bir müzikal yapı da var. Joan Baez'le turlayan Duke McVinnie'nin gitarlarda, Tom Waits'le turlayan Danny McGough'un piyano başında olduğu bir gruptan daha azı beklenmezdi zaten. "Who's Got Trouble" albümü, genelde yavaş tempo, rahat dinlenen bir albüm. Yine de mesajlarını almak için, sevgiliyle mumları yakıp şarkıları dinlemekten fazlasını yapmak lazım. Zaten daha isminden anlaşılacağı gibi, dünyanın gidişatı hakkında sorular soran, kafa yoran bir albüm "Who's Got Trouble". Smooth caz ile country-rock müziğin karışımı denilebilir müzikler için. Ambrosia ise bazı yerlerde (mesela ilk şarkı "New Casablanca"da) Norah Jones'la karşılaştırılabilir.
"Casablanca" filminden esinlenen ilk şarkı genelde bir rüya veya ninni gibi, ama aynı zamanda sessiz bir isyan, kaçış şarkısı. Ardından gelen "I Close My Eyes", bu albümün "Goodnight Moon"u. Akılda kalan, hafif hızlı tempolu, kaliteli bir radyo şarkısı. "Someday", country, Fairground Attraction ve Goldfrapp'ın değişik bir karışımı sanki. Bu noktada belki Ambrosia ile Alison Goldfrapp karşılaştırılması yapılabilir. Alison, daha çok deli dolu bir lolita imajı çizerken (ya da bu imajla dalga geçerken), Ambrosia daha ağırbaşlı, görmüş geçirmiş bir kadın tavrı çiziyor. Onu bir caz barda sahnede tek başına söyleyen güzel kadın olarak kafada canlandırmak çok kolay. Bir sonraki şarkıda gruba Sex Mob eşlik ediyor kontrbaslarla. Albümdeki caz havası bu dakikalarda üst seviyelerde geziyor. "Little Black Mass"teki tehlikeli hava o kadar bariz ki, sanki o tehlike müzik setinin içindeki albümde değil de, odada sizinle. Sayıca bu kadar az enstrümanla bu kadar dolu dolu müzik oluşması etkileyici. "Mexican Boyfriend" de istisna değil... Bir sonraki şarkı "The Fat Lady of Limbourg" ise albümün bombalarından biri, bir Brian Eno cover'ı. Duke McVinnie'nin deyimiyle, oldukça rock bir cover. "Fat Lady", albüme çok güzel oturmuş, bilmeyen için albümün bütünlüğünden ayrılmayacak bir Shivaree bestesi bile olabilir hatta.
"Baby Girls", Ambrosia'nın şarkısı. Asgari enstrümanla söylediği şarkıda bütün gözler (kulaklar) ona odaklı, yaylılar bile dikkati kendilerine çekemiyorlar. Albümün en romantik şarkısı "It All Got Black"in ardından gelen "I Will Go Quietly", adıyla, müziğiyle, duruşuyla tam bir veda şarkısı: Albüm bittiğinde, kulaklarınızda yanlış bir tat kalmasını etkileyici vokaller, hoş yaylılar ve sessiz isyanıyla engelliyor.
Gelelim Shivaree'nin ve Shivaree hakkında yazılıp çizilenlerin beni rahatsız eden tek tarafına. Herhangi bir şarkısını dinlediğinizde Ambrosia Parsley'in etkisine girmek kaçınılmaz, ama diğer grup elemanları ve çok değerli misafir sanatçılar neredeyse tamamen gözden kaçıyor. Yanlış anlaşılma olmasın, ben de albümün kapağına McVinnie veya McGough'u koymazdım ama, onlar hakkında bu satırları yazmamak, onlara olduğu kadar, Shivaree'nin bütünlüğüne de saygısızlık olurdu.
Kafa dinginliğini iyi bir müzikle yakalama niyetinde olanlara ve yeni bir grup bulup defalarca dinlemek isteyenlere duyurulur, belki de aradığınız albüm budur.
Sinan Kolat

ONŞARKI

Alain Bashung Osez Josephine
Cheba Nouria Hohoho Iala
Citizen Cope Pablo Picasso
Doors The Spy
Great Lake Swimmers Moving Pictures Silent Films
Grateful Dead Saint Stephen
The Jam Butterfly Collector
Özcan Deniz Canım
Veneno Los Delincuantes
Yat-Kha Come Along

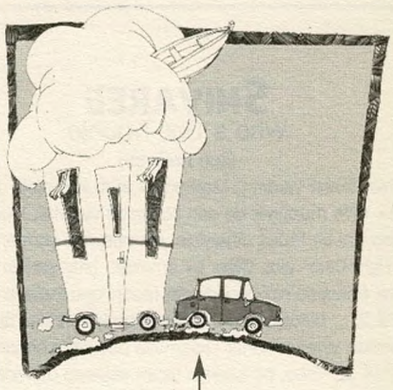

ROLL DİSKO OTUZ

YIRMİALBÜM

Antony & The Johnsons I Am A Bird Now
Arcade Fire Funeral
Aylin Aslım Gülyabani
Baba Zula Duble Oryantal
Benjamin Biolay A l'origine
Brazzaville Hastings Street
Brian Eno Another Day On Earth
CocoRosie La maison de mon rêve
Elvis Costello & The Imposters The Delivery Man
Go Lem System Viaje
Laid Back Happy Dreamer
Love Forever Changes
Maria Rita Epik Aradan Uzun Zaman Geçti
Nitin Sawhney Philtre
Özlem Tekin 10987654321
System Of A Down Mezmerize
The Tiger Lillies Circus Song
Tori Amos Beekeeper
Vic Chesnutt Ghetto Bells
Zardanadam Dibini Gör

YAZARLI ŞARKILAR

Antonin Artaud - **Bauhaus** • Anton Tchekhov - **Boulat Okoudjava** • Ballad For F. Scott Fitzgerald - **Gale Garnett** • Ballad Of Sigmund Freud - **Harry Belafonte** • Baudelaire - **Catherine Sauvage** • Blake's Jerusalem - **Billy Bragg** • Blues For Albert Camus - **Fags** • Borges - **Gold Sparkle Band** • Bukowski - **Modest Mouse** • Carter Stanley or Jacques Lacan? - **45 Spiders** • Chanson de Prévert - **Serge Gainsbourg** • Charles Bukowski - **Red Star Belgrade** • Charles Bukowski Is Dead - **Boo Radleys** • Comme Rimbaud - **Brigitte Fontaine** • Complainte de Pablo Neruda - **Quilapayún** • Dante's Prayer - **Loreena McKennitt** • Des Fleurs Pour Salinger - **Indochine** • Edgar Allan Poe - **Lou Reed** • Franz Kafka at the Zoo - **The Clean** • Frederico Garcia Lorca - **Jean Ferrat** • Hemingway Solution - **The Hollow Points** • Hey Jack Kerouac - **10.000 Maniacs** • The House That Jack Kerouac Built - **Go-Betweens** • I Am A Freud - **Gong** • I Feel Like Stephen King Tonight - **Richard Murrey** • I Just Killed Kafka - **Eric Schwartz** • Jacques Derrida - **Scritti Politti** • James Joyce On Guitar - **Bob Bradshaw** • James Joyce Soles - **Deacon Blue** • Jean Genie - **David Bowie** • Jean Paul Sartre - **The Crabs** • John Steinbeck - **Sayre + Samix** • Jorge Luis Borges - **Los Calchakis** • Jules Verne - **The Loch Ness Mouse** • Just Like Herman Hesse - **Graham Parker** • Karl Marx - **Tommy Keene** • Kerouac - **Willie Loco Alexander** • Marx and Engels - **Belle & Sebastian** • Neal and Jack and Me - **King Crimson** • Nietzsche - **The Dandy Warhols** • Nietzsche With A Pizza - **Skin Yard** • Nietzsche's Eyes - **Paula Cole** • Night Train To Lorca - **Pogues** • Noam Chomsky Versus The Ramones - **Milky Wimpshake** • Oscar Wilde - **Bollock Brothers** • Pablo Neruda - **Patty Larkin** • Philip Larkin - **Kimberley Rew** • Pushkin - **Bonnie Prince Billy** • Rejoyce - **Jefferson Airplane** • Rimbaud At Twenty - **Robert Hunter** • Rimbaud Blues - **Comets On Fire** • Sade Masoch - **Bobby Callender** • Sampsa Meets Kafka - **Showbread** • See You Later, Allen Ginsberg - **Bob Dylan** • She Loves Dostoyevsky - **T Love** • Song About Lenin - **J.M.K.E.** • Sylvia Plath - **Ryan Adams** • Verlaine - **Charles Trenet** • Verlaine - **Georges Brassens** • Virginia Woolf - **Indigo Girls** • William Burroughs - **James**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Faithless** Forever Faithless
2. **System Of A Down** Mezmerize
3. **Van Morrison** Magic Time
4. **Akon** Trouble
5. **Steve Brookstein** Heart & Soul
6. **Gwen Stefani** Love Angel Music Baby
7. **KT Tunstall** Eye To The Telescope
8. **Athlete** Tourist
9. **Kaiser Chiefs** Employment
10. **Basement Jaxx** The Singles

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **Oasis** Layla
2. **Akon** Lonely
3. **Black Eyed Peas** Don't Phunk With My Heart
4. **Gorillaz** Feel Good Inc.
5. **Tony Christie** (Is This The Way To) Amarillo
6. **Jennifer Lopez ft. Fat Joe** Hold You Down
7. **Game ft. 50 Cent** Hate It Or Love It
8. **Snoop Dogg / Wilson / Timberlake** Signes
9. **Max Graham vs. Yes** Owner Of A Lonely Heart
10. **Kaiser Chiefs** Everyday I Love You Less...

AMERİKA ALBÜMLER

1. **System Of A Down** Mezmerize
2. **Toby Keith** Honkytonk University
3. **Mariah Carey** The Emancipation Of Mimi
4. **Dave Matthews Band** Stand Up
5. **Kem** Album II
6. **"The Showstoppers"** (Soundtrack)
7. **50 Cent** The Massacre
8. **Gwen Stefani** Love. Angel. Music. Baby.
9. **Weezer** Make Believe
10. **Def Leppard** Rock Of Ages

=16 *Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?*

ROOM RECORDINGS / Taksim
1. LCD Soundsystem
LCD Soundsystem
2. Brian Eno Apollo, Atmosphere & Soundtracks
3. Brian Eno More Music For Films
4. Yoko Ono Walking On Thin Ice

DEFORM / Atlas Pasajı
1. Re:Jazz Re:Mix LP
2. The Detroit Cobras Baby LP
3. Lee Scratch Perry Arkology LP
4. Easy Tempo
Are You Experienced? CD

KARGA / Kadıköy
1. Nine Inch Nails
The Hand That Feeds
2. Bruce Springsteen Devils & Dust
3. Ian Brown The Sweet Fantastic
4. Dave Matthews Band
Stand Up (For It)

DUMMY / Ankara
1. Kings Of Leon Razz
2. Jet Are You Gonna Be My Girl
3. Yeah Yeah Yeahs Date With A Night
4. The Rapture
House Of Jealous Lovers

KARGA / Atlas Pasajı
1. "Blue Note Revisted"
2. Fischerspooner Odyssey
3. Eric Truffaz Saloua
4. Velvet Revolver Contraband

KÖSTEBEK / Halep Pasajı
1. "İstanbul Hatırası" (Soundtrack)
2. Replikas Avaz
3. Kurban İnsanlar
4. Aylin Aslım Gülyabani

PEYOTE / Beyoğlu
1. Alphawezen En Passant
2. Swayzak Another Way
3. Client Radio
4. Ilya Soleil Soleil

TRIP / Kadıköy
1. Oasis Part Of The Queue
2. Bloc Party Banquet
3. VHS or Beta Alive
4. The Killers Smile Like You Mean It

SEYYAL TANER

Seyyal, yüz senede bir görünüp kaybolan yıldızın adıymış, bizzat ismin sahibinden öğrendik. 1975'ten bu yana 30 sene geçti, 30 senedir benzeri görülmedi, aslı ışıltısını sürdürüyor neyse ki. 1980 öncesi 45'liklerinin "Bir Zamanlar" serisi içinde toplanıp CD'ye aktarılması dolayısıyla Babylon'daki "gösteri"de yalnız akranlarına değil, arkadan gelenlere de parmak ısırtan Seyyal Taner, Roll ekibini de son dakikada attığı nefis golle mat etti. Beyoğlu Ocakbaşı'ndaki şerefli mağlubiyeti banttan naklediyoruz.

BOHEMIAN RHAPSODY

Bir "kare Taner"imiz var: Haldun Taner, Moğol Taner (Öngür), Kesmeşeker'in Cenk Taner'i, bir de siz...

Seyyal Taner: Taner'ler bayağı var hakikaten.

İyi ki soyadınız Taner, yoksa bizim Tanerizm bozulurdu.

Ya Tamer olsaydı! Ne kadar sinir bozucu, düşünsene, Seyyal Tamer! *(gülüyor)* Bir anda pavyon oldu. *(gülüyor)*

Gerçek isminiz, değil mi?

Tabii canım, doğuştan. Bizde sahte bir şey yok. *(kadehini kaldırıyor)*

Ojeniz çok güzel, ama sadece serçe parmağınızda. Simgesel bir durum var mı?

Yok, o anki halet-i ruhiyemle ilgili. Öyle geldi, öyle yaptım. Ben manikür, pedikür de yaptırmam, berbere gitmem. Öyle huylarım yoktur. Resim çekeceksiniz diye biraz kaşımı gözümü düzeltim. *(gülüyor)*

Ortak bir dostumuz var, Arda Uskan...

Arda benim akrabam. *(gülüyor)* Canım, ciğerim, hocam, üstadım. Ben demek o demek, o demek ben demek. Arda, vadide açan bir çiçek gibi. Çok özel bir adam, Pancho Villa'ya benzer. *(gülüyor)*

Arda'yı da Tanerizm'e dahil etmemiz lazım aslında, Taner'i göbek adı verelim ona.

Verin valla. Bakmayın kenarda durup yazdığına, Türkiye'nin en önemli adamlarından biri. Beni bulup şu memlekete bir fayda sağlamış. *(gülüyor)* Size bakınca da görüyorum, Arda'nın mührünü taşıyorsunuz. İnsanlar kendi dokularına uyanları bulurlar daima.

Nasıl tanıştınız, Vahşi Kediler zamanı mıydı?

O döneminde ben ortaokuldaydım. Ama fotoğraflardan biliyorum o hallerini, gitarı tahta gibi tutmuş elinde... *(gülüyor)*

Sizi hep Seyhan Karabay ve Sedat Avcı'yla hatırlıyoruz...

Seyhan, Kardaşlar'dandı... Allah rahmet eylesin, Sedat da Erkin Koray'ın davulcusuydu... İlk önce onlar vardı, bir süre öyle üçlü gittik, sonra İpucu Beşlisi, sonra 25. Saat, sonra Lokomotif... Tolga Han geldi, 12 kişilik dans grubu kuruldu. Ben

Grup sokaktır. Sokağı bilmeyen grubu bilmez. Yani burjuvazinin grubu olmaz. Bohemyanın grubu olur, lumpenin grubu olur. Ben hep grubumla yaşadım.

Bakırköy'e, Nişantaşı'na gidiyorum, diskotekler-den adam seçiyorum... 12 kişilik dans grubu, 8 kişilik grup –ama orkestra değil, derileriyle, püsküllerriyle rock grubu. Tabii asıl olay Sedat, Seyhan, Seyyal üçlüsü. Sedat Hardal'da da çalardı; hem Erkin'le, hem Hardal'la, hem benimle çaldığı bir dönem de oldu. Birbirimize girerdik. *(gülüyor)*

Tantana Mustafa'nın Rami'deki kahvesini hatırlıyor musunuz?

Tabii, Hardal'cıların kahvesiydi o. Rami, onların sayesinde keşfettiğim en muhteşem yerlerden biri. Rami'nin bir kültürü var, aloo!

Seyhan Karabay ve Sedat Avcı'yla ilk bir araya

→57

gelmeniz nasıl olmuştu?
Daha talebeyim, ya orta 2, ya orta son. Osmanbey'de Site sineması vardı, onun yanında bir de pastane. Oraya giderdik akşamüstleri. O zamanın Hell's Angels'ları motorlarıyla gelirlerdi Site sinemasının önüne, biz de pastaneden hayran hayran bakardık onlara. Sedat'ı, diğer müzisyenleri hep orada görüyorum, saçlı başlı çocuklar... Sedat mukallit, espritüel, sıcakkanlı bir insan olduğu için, bize takılırdı, fırlama bulurdu bizi. Bizim sınıftan bir Saksı Oya vardı, "n'aber Saksı" derdi ona, bana da "n'aber Karaböcek?"... Bir gün davullarını unuttu, biz de kaptık parçaları, koştuk minibüse. "Aa, aferin, n'apıyorsunuz" dedi, "hiç, sen ne yapıyorsun", "konsere gidiyorum"... Tutturduk "bizi de götür" diye ve bindik minibüse, gittik Budak sinemasına. Bize eşek gibi taşıttı o davulların hepsini. Sahneyi kurdular. "Ee, peki biz nereden seyredeceğiz?" "Şurdan seyredersiniz." Kulisten yani, perdenin arasından bakıyorsun, bakamıyorsun... Neyse, konser bitti, gene bize taşıttırdı aletleri. Yıllar sonra, sahneye çıkacağım zaman, Arda Uskan, Seyhan'la birlikte Sedat'ı getirmez mi! Uçtuk tabii. Sonra her konserde bu olayı anlatıyorum, seyirci ölüyor kahkahadan... "Taşı bakalım şimdi sen davulları" diye... *(gülüyor)*

Kerim Çaplı'yla da çalıştınız, o buluşma nasıl olmuştu?
Çok üzüldüm vefatına. Bir dönem çok ciddi bir bağımız oldu. Çalıştığım müzisyenlerin belki de en yeteneklisiydi. Davulcuydu, gitarcıydı, piyanistti... Kerim'i İzzet Öz getirdi bana, yıl '80. Üç ay bende kaldı. Türkçe bilmiyor, Türkiye'yi bilmiyor, hiçbir şey bilmiyor. Türkiye'de kalıp müzik yapmak istiyordu. 24 sene Amerika'da kalmış, gruplar kurmuş, birçok kalburüstü isimle çalışmış. Sıcak bir yuva ortamı sağlamaya çalıştım ona, inançlar üzerine terapi yaptık beraber. Konseri unuttu bir kere, öyle zor durumlar da yaşattı. Ama hep kardeşim gibiydi. Nasıl zor şartlardan geldiğini bildiğim için, hep yanında olmaya çalıştım.

Siz, Erkin Koray, Cem Karaca, mizaçlarınız, eğilimleriniz gruba doğru gibi. Ama mesela hep grupla çalışmış olan Barış Manço öyle değil sanki...
O grupçu değil, şirket o. Şirket ayrı şey, grup ayrı şey. Hayatı sokakta yaşamayı öğrenebildiğin anda grupçu olursun. Grup sokaktır. Sokağı bilmeyen grubu bilmez. Yani burjuvazinin grubu olmaz. Bohemyanın grubu olur, lumpenin grubu olur. Bohem ve rock'çu bir kadın olduğum için, hiçbir zaman ayrı bir evde yaşamadım, grubumla yaşadım, müzisyenlerle, dansçılarla... Turneye çıktığımızda 18 kişiyle aynı evde yaşarım. Beş yıldızlı otel filan, bilmem öyle şeyler. Grubum hangi lokantada yiyecek, ben oradayım, onlar nerede kalacak, ben orada. Menajerler alışmış, assolist başka yerde kalır, grup başka yerde. Yok öyle şey. Ben o tiplerden değilim. Adım popçu diye anılıyor, buna da çok sinir oluyorum. Popçu falan değilim, asla da olmadım. Ben bu ülkenin olması gerektiği noktasındaki bir yeri doldurmuş biriyim. Bir boşluk vardı, orayı ben doldurdum, onun da adı yok...

Rock'çular ya Beatles'cı olur, ya Stones'cu diye bir laf var, siz hangi kanattansınız?
Stones'cuyum, Mick Jagger'ın enerjisi geçmiş bana. Ama Beatles'ı da

hiç inkâr etmedim. "She loves you yeah yeah yeah" diye başladık biz. Beatles cici çocuklardı, ama felsefeleri de güçlüydü. Benim için Beatles, John Lennon demekti, onun hayattaki duruşu çok önemliydi. Ama, öbür tarafta da Stones var, hem laf, hem enerji. Daha yakın onlar bana.

Başka kimleri yakın buluyorsunuz?
Tina Turner'a takıktım bir ara. Lou Reed'i çok severim, adamımdır. Marilyn Manson'ı da dinlerim... Bana "gay dünyasının kraliçesi" de derler. Nerede olacağının adını koyamamış insanların mitosuydu Seyyal Taner. Üçüncü kimlik diye bir şey var, kadın-erkek, erkek-kadın...

Elton John'un güzel bir lafı var: "Seksin erkeği, dişisi olmaz."
That's what I mean! O da oralardan olduğu için, yukarıdan bakıyor meseleye, tavrını da öyle koyuyor: Ne kadın, ne erkek! Onlarla bir kimlik buluşması oluyor, bir yerde çakışıyoruz. 1975'ten beri böyle bir tavırdır benimki: Apaş, agresif, gerektiğinde cool...

Niye "popçu" yaftası var üzerinizde?
Hafıza kaybına uğramış bir ülke Türkiye. 1975'de çıkmışım, '76'da "Son Verdim Kalbimin İşine" bana yapışmış, ne yapayım? Halbuki bu kadın bambaşka bir kadın. O devirde böyle bir ülkeye bunu anlatmak çok zor bir şey. Kime şirin görüneceğim, gazinoculara mı, organizatörlere mi, sokaktakine mi, saraydakine mi? Her tarafa şirin görünmeye kalkarsan yalakalık olur. Yalakalık benim sinirimi bozar. Bugüne kadar başkasının şarkısını söylemedim. Ya benim için şarkı yazıldı ya da ben kendi şarkımı yazdım. İngilizce, Almanca, İspanyolcalar ayrı. Bir de ilk sahneye çıkarken Erkin Koray'ın "Şaşkın"ını söylüyordum. İlk plağım da Erkin'in benim için yazdığı bir şarkıydı: "Tanrı Şahidimdir"...

Erkin Koray'ın sizin hayatınızda özel bir yeri var galiba...
Evet, öyle, çok takıldık beraber. Şimdi diyeceksin ki, ne alâka? Çok alâka, kültürel alâka. Aynı mentaliteden olmak, aynı şeyleri paylaşmak, aynı müzik kültürünü almak –çok önemli bunlar... Tırlak arkadaşım benim. Tırlakkk. Zaten normal olmasa, ne işim olurdu onunla? *(gülüyor)* Erkin, Selda, ben, çok takıldık, çaldık, söyledik. Benim Etiler'deki ev dergâhtı. Bodrum'daki ev de hâlâ öyle, devam ediyor.

Moğollar'ın bir konserinde kafes içinde dansetmiştiniz, o nasıl olmuştu?
Şan sinemasında bir konserleri olmuştu, kafesi onlar yaptırmışlar.

Bir bilmece Türkiye, bu bilmeceyi çözmek kolay şey değil. Dönüp dolaşıp iki tane isim buluyorum: Orhan'la Erkin. Ahmet Kaya da bilmeceyi çözenlerden biri, hiç şakası yok.

Kendi kafalarından, "Seyyal'i buna sokalım" demişler. Benim haberim yok, "bu ne ya" dedim, n'olur m'olur, Engin (Yörükoğlu), Cahit (Berkay) arkadaşım, peki dedim, o kafesin içinde "Na Na Song"la dans ettim.

Hâlâ öyle dans ediyor musunuz?
Olmaz mı canım, dans etmeden durmaz ki Seyyal. *(kahkaha atıyor)*

Panterlik nereden, nasıl başladı?
Nasıl adım Seyyal konmuşsa, o enerji de konmuş içime. Haldun Dormen "sahnelere bir panter düştü, dikkat" diye bir laf etmişti basında, o sakız oldu millete, panterlik oradan. Dans etmeyi çocukluğumdan beri severim. Kulüp 33'ten, Hydromel'den çıkmazdım. Arda'yla da çok dans ederdik, diyeceksin ki Arda dans eder mi, ederdi. *(gülüyor)* Klasik bale eğitimim var, Madam Olga'nın talebesiyim, orta sondan beri Şerif Yüzbaşıoğlu'nun yanına gidiyorum tintintin, solfej derseleri alıyorum.

Bir hedef var mıydı kafanızda?
Müzik kafamda var, sadece bedenim için, ruhum için yapıyorum. Bir insanın ruhunda sanat varsa vardır, bu kadar basit. Profesyonellik, starlık filan geçmiyordu aklımdan. Ben zembille star olarak indim. Derler ya, tırnaklarımla kazıdım, ne kahırlar çektim... Ben ne tırnaklarımla kazıdım, ne kahır çektim. Bam, güm, tepeden indim. Çünkü inmek istemedim ki. Türkiye'de kalmak, şarkı söylemek, ne aklımda var, ne öyle bir durum var. İspanya'dan tatile gelmiştim, annemleri görmek için. O arada film teklifi aldım, İspanya'da ve Hollywood'da kısa bir sinema maceram olmuştu, "ne güzel" dedim, hemen kabul ettim.

Hangi filmdi o?
"Aslan Bey" (1968), avantür, Yılmaz Güney'in filmi. Ata binen bir Kafkas kızıydım orada. Türkiye'de sinemayla tanışmam o filmle oldu. Tek kamerayla çalışıyorlardı, tek kamerayla oynamak farklı bir şey, daha küçük, minimal oynamak gerekiyor. Fakat Yılmaz Güney olağanüstü elektriği olan bir insandı, duruşuyla, varoluşuyla... Ben tanımıyordum o zaman, ama Yılmaz Güney'le çalışıyoruz diye herkes uçuyordu. Adam nasıl bir karizma! Öğretmen; zartzurtla değil, duruşuyla öğretiyordu. Bana çok akıl hocalığı yaptı. Daha çocuk olduğumu da gördü, 18'imdeyim, tecrübesizim... Gözlerimi koca koca açıyorum kameraya... *(gülüyor)* "Gözlerin çok güzel, açma onları öyle" derdi. Nebahat Çehre de sete gidip geliyordu, çok hoş bir kadındı, kişiliği de çok hoş...

Kaç filmde oynadınız o dönem?
Altı film yaptım, fakat bakıyorum, bu sinemayla Avrupa'daki sinemanın ne alâkası var? Hele o devirde. Yönetmenlerle anlaşamıyorum, setler bir acayip... Olmuyor dedim, gidiyorum. O sırada bir fotoroman teklifi geldi. Kim çekecek? Arda Uskan. Nikon'lar boynunda, saçlar omzunda, parkalı, medenî bir adam. Che Guevara gibi. Dan, kafama balyozu yedim onu tanıyınca. *(gülüyor)* Bu ne ya dedim, Türkiye'de böyleleri de varmış. Apayrı bir ilişkimiz oldu Arda'yla. Annesi Simin teyze annem, babası Adnan Benk babam kadar sevdiğim insanlardı. Onlarla geçirdiğim günlerin tadını, onlardan edindiğim bilgiyi, hoşluğu, insan ilişkilerini, deneyimi asla unutamam. Olağanüstü insanlardı. Olağanüstü entelektüellerdir ayrıca. Çok donanımlı bir aileden geldiği için, o donanımın ışığını da yansıtır Arda. Beş sene beraber olduk, evlenmek üzereyken ayrıldık. Seyyal Taner olmamı ona borçluyum. Arda ve arkadaşları üstüme üstüme geldiler, "fiziğin güzel, sesin güzel, dans eğitimin var, yurtdışı tecrüben var"... Toplasan beş altı tane sinema tecrübem olmuş, o da tam değil. İllâ da müzik yap diyorlar. Gitme kafasıyla gelmiştim, durdurdular. Arda, Selda ve Ferhan (Üçoklar) sebep oldular kalışıma. İyi ettiler diyorum şimdi. Hiç de tevazu göstermemek lazım bu anlamda, bu ülkenin benim gibi birine ihtiyacı vardı o dönemde. Başkası yapardı diyemeyeceğim, çünkü başka Seyyal de çıkmadı bu kadar zamanda.

Seyyal'in mânâsı ne? Güzel çağrı-

şımları var, seyyare, seyyah, hayal...
Doğduktan altı ay sonra konmuş ismim. Babam subay, ama aynı zamanda da edebiyatçı. Çok iyi dans eden, çok iyi hitabeti olan, dile düşkün bir adam... Aylarca araştırıyor, sonunda "Seyyal"de karar kılıyor. Müthiş hareketli bir yıldız Seyyal. Nereye gittiği, kâinatta nerede olduğu bilinmeyen bir yıldız; yüzyılda bir gelip, dünyanın etrafında bir tur atıp gidiyor, kayboluyor. Fars edebiyatında geçen bir kelime. Ben de ismimle müsemma –nasıl Osmanlıca oldu ama! Anneannemin kulakları çınlasın– okulu bitirir bitirmez vın. *(gülüyor)* Önce İspanya, sonra Amerika... Sonra Almanya, İsviçre, Yunanistan, Hindistan, Tibet...

Hindistan'a niçin gitmiştiniz?
Budizme takılıp gittik, ama en sonunda kendimizi Mevlânâ'da, Hacı Bektaş'ta bulduk. "Boşuna dolaşmışız, meğer merkez burasıymış, hay allah" dedik. İllâ o dersi göreceksin ki, anlayasın. Veli olmak için o yollardan geçmiş olmak lazım, veli olmak için biraz deli olmak lazım. Deli olmadan veli olunmuyor.

İlk durak İspanya, oraya gitmenizin sebebi neydi?
Los Bravos Türkiye'ye konser vermeye gelmişti, Fitaş'a. Herkes Los Paraguayos gibi bir Latin grubu zannediyor onları, Latin müziğiyle alâkaları yok, bir rock grubu. "Black Is Black" diye hitleri vardı, dünya hiti. Almanlar, İspanyollar... Hepsi İspanya'da yaşıyor, ama yaptıkları müzik İngilizce ve rock.

O zamanlar bir sürü Latin grup vardı Türkiye'de, bazıları da fasondu. Çetin Altan'ın bir hikâyesi var: Meyhanede eşiyle içiyorlar, bir çocuk orkestrası geliyor, adları Los Piços, zevkle dinliyorlar, Çetin Altan diyor ki: "Ne güzel, bizim çocuklarımız da böyle olsa, ister misin?" Azarı işitiyor tabii...
(gülüyor) Bizim Aslı vardı, Volvox grubundan, bir arkadaşımın kızıydı, onun bir bestesi vardı. "Dolapdere, Dolapdere, bum bum bum" gider böyle... Bas çalıyordu, ben de provalarına giderdim. Bayılırdım o bestesine. "Erketeler nerde, erketeler nerde" gibi sözleri vardı. Dinamit gibi bir parça. Bir türlü yapamadılar. Şimdi o geldi aklıma, kulakları çınlasın. Ne anlatıyordum? Neredeyim, ne oluyorum? *(kahkaha atıyor)*

Los Bravos'tayız.
İstanbul'daki konseri düzenleyenler de babamın ahbapları, biz de kulise girip çıkıyoruz. Menajerleri beni bir süre çarpılmış gibi seyretti, sonra geldi yanıma, "çok müthiş bir fiziğin var" dedi: "Meksikalıya da benziyorsun, İspanyola da, Hintliye de. Biz de böyle bir kız arıyoruz bir müzikal film için, gelir misin?" Son sınıftayım, nasıl gideyim? Sekiz-dokuz ay sonra çekilecekmiş. O yaşta bir kıza teklif edilir mi böyle bir şey? Akıl bir karış havaya sıçradı bende. Los Bravos, filmde oynamamı teklif ediyor! Ben imza alır mıyım diye düşünürken. *(gülüyor)* Hemen annemlere söyledim, kıyamet koptu tabii.

Babanız ne dedi?
Babamla boşanmışlardı, annem hakimdi bana. İkinci defa evlenmiş annem, iki çocukları olmuş, üvey babam iyi adam ama, annem ne derse o. Anaerkil bir ailedir bizimkiler. Babamla da görüşmüyorlar. Dolayısıyla ben de görüşemedim babamla. Urfa'da, Mezopotamya'da insanlar öyle, keçi inadı var, "bitti" diyerek yürüyüp gidiyorlar. Ben okulu bitirmeden de babam vefat etmişti, böyle trajik bir durum da var.

Foto: Şahan Nuhoğlu

Benim için Beatles, John Lennon demekti, onun hayattaki duruşu çok önemliydi. Ama, öbür tarafta da Stones var, hem laf, hem enerji. Daha yakın onlar bana.

Siz Urfa'da doğdunuz, değil mi?
Evet, ama üç ay falan kaldım. Annemin baba tarafı Urfa, anne tarafı Antep; babam da Kafkasya'dan, yerleştiği yer de Erzincan. Böyle bir karma. Nereliyim? *(gülüyor)* Bizimkiler 1930'lardan beri Şehzadebaşı'nda. Anne tarafım toprak ağası, Urfa'da arazileri çok. Harman zamanı Urfa'ya gidiyorlar. Benim doğumum 28 Eylül, tam harman zamanı. Tesadüfen orada doğmuşum, ben doğduktan sonra biraz daha kalmışlar. Sonra üç-dört yaşında bir daha gittim, ata binmeyi orada öğrendim, eşekten tekmeyi ilk orada yedim, keçi memesinden sütü orada emdim... Çok kısaydı, ama doğayı ilk orada hissettim. Mezopotamya, daha ne olsun?

Evde kopan kıyamet nasıl dindi? İspanya'ya gitmenizi nasıl kabullendiler?
Her istediği yapılan bir çocuktum, birdenbire "İspanya'ya gidiyorum" deyince, ilk defa "yoo, o kadar da uzun boylu değil" oldular. Anneannemin evi vardı Gümüşsuyu'nda, oraya gittim, kendimi kitledim odaya, beş gün ne yedim, ne içtim, ne dışarı çıktım. Ya beni yollarsınız, ya da olacaklara katlanırsınız...

Mezopotamya inadı yani.
Tabii. Pes ettiler sonuçta. Baktılar yapabilecekleri bir şey yok, okulu da bitirmişim. Madrid'e uçtum. *(gülüyor)* Bismillâhirahmanirahim. Bir indim, her şey yürüyor, merdivenler, yollar, bavullar... Yeşilköy'le alâkası yok, başka bir gezegen. Bir baktım, dört tip maymun gibi zıplıyorlar camın gerisinde. Üstü açık bir ciple aldılar beni. Eğlenceler, partiler, inanılmaz bir dünyanın içine girdim. **Film ne oldu?**
Filmde de oynadım. Müzikal, 11 tane kız. "Los Chicos", kızlar yani. Los Bravos'un oynadığı uyduruk bir film, gençlik filmi, kakara kikiri. Meksikalı, Hintli görünümlü bir sürü kız. Sokaklarda danslar manslar. Flamenkoyu orada öğrendim. Bu arada annem beni arıyor, çünkü üç ay diye gitmişim. Elçilikten geliyorlar; annem Adalet Partisi Kadın Kolları Başkanı, eliyle koymuş gibi buldu beni. Sonra İsviçre'de ve Delhi'de de aynı şekilde buldu... O filmden sonra Paramount'tan teklif geldi. Bana değil, Los Bravos'un menajerine: "O kızın 'Viva Zapata'nın devamı olan 'Pancho Villa'da oynamasını istiyoruz." Ben de tamam dedim, çünkü o sırada Los Bravos'un bas gitaristiyle *(kızı Melanie'nin babası Peter Harold)* flört etmeye başlamıştım. Bir de Vampirler isminde bir grubu vardı Harold'un... Neyse, kalktık gittik Paramount'un stüdyolarına. Bir izzet ikram, üç dakikalık bir rol alt tarafı, ama adamlar figüranı bile ciddiye alıyorlar. "Pancho Villa" (1968, Buzz Kulik) İspanya'da çekildi, Yul Brynner, Charles Bronson, Robert Mitchum...

Muhteşem üçlü; onları anlatmazsanız hatrımız kalır.
O kadar anlatamam. Allahın dağında şehir kurmuşlar. Çadırlar, karavanlar... Müthiş bir kalabalık. 500 kişi çalışıyor, 100 tane at var. On saat prova, on dakika çekim. İspanyol turizminin kalkınması o yıllara rastlar zaten, Holywood kalkındırıyor. İspanyollar ucuz mekân veriyor, oyuncu veriyor, bütün ikinci, üçüncü sınıf western'ler orada çekiliyor. Çok tecrübe edindim tabii. Jill Ireland, Charles Bronson'un karısı, çok can bir kadındı, allah rahmet eylesin, bana öğretmenlik yapmıştı sette. Yul Brynner son derece sakin, beyefendi ve cool'du. Mitchum devamlı kıyak kafa dolaşan bir adam. Sabah 6'da uyanıyorum ata binmeyi çok sevdiğim için, zaten ata binmemden etkilenip çağırmışlardı. Sabahın 6'sında Charles Bronson'la karşılaşıyorsun, elinde iki tane top, memelerinin biri iniyor, öbürü kalkıyor. Zımba gibi bir adam, tam üçgen vücut. 18'ime orada girdim. İlk hedi-

CRIMSON
bar & restaurant
canlı performans
(cuma - cumartesi)
anime gösterimleri
(salı - perşembe)
wireless internet
kadife sokak no:20/a (barlar sokağı)
kadiköy - İstanbul
0216.346 88 14 - 337 46 43
www.crimsonbar.com
info@crimsonbar.com
ANSALON ANIME&MANGA

yemi Brynner verdi. Dior'un bir parfümü, Diorissimo, o gündür bugündür en sevdiğim parfümdür.

Hollywood'a gidiş nasıl oldu?

Tek başıma gitmiştim, yirmi günde fenalıklar geldi, Harold'un aşkına dayanamayıp İspanya'ya döndüm. Sonra beraber gittik, ama hiç umduğum gibi olmadı, Hollywood'da dikiş tutturmam için Harold'u bırakmam lazım, aşık olduğum adamı. Yapımcı da aşık oldu bana. Adam yapımcı, beklentisi var. Ben Harold'a aşığım, bana ne öbürünün vaat ettiği starlıktan. Parayla pulla işim yok, şöhretle de yok. Hâlâ da yok. Mesleğimin zirvesindeydim, gene aşık oldum, bam, bıraktım gittim Bodrum'a, '89'da.

Yirmi sene sıçradık, filmi başa saralım. Sahneye çıkışınız nasıl oldu?

Arda, Selda, Ferhan, benim sahne almam, şarkı söylemem, dans etmem gerektiğini söyleyip duruyorlardı. Dans eden kadın o tarihe kadar yok, herkes lobut gibi mikrofon ayağının önünde duruyor. Buna hepsi dahil, mega, vega, süper, ultra, bütün starlar öyle... Bizimkiler bir tuzak kuruyorlar bana. Bahattin Esendemir diye bir menajer vardı. O tarihte gazino programlarını menajerler yapardı, şimdiki gibi fanfirifon tipler gibi "management" değil, harbi menajer... Arda'nın beni burada tutması için bir şey yapması lazım, çünkü "gidiyorum Türkiye'den" demiştim. Pimpiriklendi, kalmam için bir sebep arıyor. Şişli'de Selda'nın evindeyiz, bir adam geldi, kısa boylu, şişman, "ben Bahattin"... Zannediyorum ki, Selda'nın bir işi için geldi. Fısır fısır konuşuyorlar, sonra dediler ki, "hadi gidiyoruz". Nereye? Lunapark gazinosuna, bir şey konuşacağız. Üstümdeki kıyafeti anlatayım çocuklar, çok komik. Bir blucin, çizmeler blucinin üstünde, dizime kadar, nubuk deriden saçaklı saçaklı yerlere kadar bir ceket, zincir doluyum, kollarım, boynum, kulaklarım, kafamda bir kovboy şapkası... Neyse, gittik, gazinonun içinde bir park yeri var, arabayı orada bıraktılar, ben arabada oturuyorum, çünkü onların bir işi var, kendime kondurmuyorum. Ama içimde bir his var, bir ihtimal... Tıntıntın geldi Ferhan, "gelsene" dedi, "Osman bey (Kavran) seninle konuşacak". "Ne konuşacak?" "Bir tanışmak istiyor." İçeri bir girdim, upuzun bir masa, Osman bey, allah rahmet eylesin, oturmuş masanın arkasında, yanındaki sandalyede Arda, öbür tarafta boş bir sandalye, yanda Bahattin, hazırolda. Girdim, ama şangur şungur her tarafım. Aynen şöyle dedi: "Ha pu mu çikacak sahneye?" *(gülüyor)* Ferhan'la Arda, allem ettiler, kallem ettiler, bir kağıda imza attılar, bir kesekağıdı geldi, içi para dolu.

Bana "gay dünyasının kraliçesi" de derler. Nerede olacağının tam adını koyamamış insanların mitosuydu Seyyal Taner. Üçüncü kimlik diye bir şey var...

Sizi dinlemiş değil daha...

Ayol ne dinlemesi, ilk defa görüyor. *(kahkaha atıyor)* Bunlar kesekağında parayı aldılar ya, Osmanbey'e geldik, Ferhan "annene verelim şunları" dedi, kapıyı açtığında annemin kucağına koyduk parayı, çıktık, eğlenmeye gittik kulüplere mulüplere. Ertesi gün Ferhan aradı, "seni Yıldırım Mayruk'a götüreyim de, sahne için kıyafet yaptıralım". Mayruk, enteresan bir adam, beni görür görmez şöyle dedi: "Ben bunu giydiremem, soyarım." *(kahkaha atıyor)* İki kumaş attı üzerime, biri pembe, diğeri cam göbeği, iki düğüm yaptı, "bu kadar" dedi. Dedim, "olmaz, içime bir mayo dikilsin, dans ederken rahat edeyim". "Dans mı edeceksin" dedi. O zannediyor ki, Ajda Pekkan gibi çıkacağım. Neyse, kıyafetler de hazır, Arda'ya dedim ki: "Bütün bunları organize ettin de, ben nasıl şarkı söyleyeceğim, kimle söyleyeceğim?" "Merak etme" dedi,

12 Eylül günü piyasada olan 8 Eylül 1980 tarihli Hey kapağı

"her şey hazır". Neşet Ruacan, çocukluk arkadaşı, kalktık ona gittik. Neşet de cazcı, Berkeley'den yeni gelmiş. Neşet çalıyor, ben söylüyorum. "Süper" dedi, "gitar çalacağım Seyyal'in arkasında". Meğer gazino orkestrasına ilave olarak Neşet, Seyhan ve Sedat'ı angaje etmiş Arda. "Şimdi Türkçe söylemek lazım" dedi Neşet, hep İngilizceden gidiyorduk. Müslüman mahallesinde salyangoz bir yere kadar. Arda, "Şaşkın"ın sözlerini buldu, getirdi. Ezberledim şarkıyı. O zamana kadar gazinoya gitmiş değilim, gazinoda sahneye çıkacağım, hayatımda da ilk kez sahneye çıkacağım. *(gülüyor)* İlan verdiler, kocaman bir boy resmimi basmışlar. Emel Sayın asolist, Öztürk Serengil komedyen. Tarih, 6 Temmuz 1975. Beni anons ettiklerinde, herhalde Türkiye Türkiye olalı böyle bir sahneye çıkış görmemiştir. Koşarak çıktım, ama normal koşma değil, depar atıyorum, Yıldırım Mayruk'un kostümleri uçuyor arkamdan. Öyle bir depar ki, bıraksalar, o T'nin ucundan denize uçacağım. Seyirci öyle kalakaldı. Mikrofonu kaptım, bir havaya kaldırdım, başladım şarkıya. İlk defa böyle bir şey görüyordu seyirci. Sosyeteden kim varsa o gün orada. Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay ilk defa prömiyere gelmiş, Haldun Dormen orada, Ekrem Bora bütün ailesiyle orada. Şarkıları okudum üst üste: Dört İngilizce, bir Almanca, iki İspanyolca, bir de "Şaşkın". Meğer o gün ne olmuş: Öztürk Serengil, sahnede komedyen olarak konuşurken "şaşkın" lafını kullanmış, "yolumuzu şaşırmasak niye buralara geliriz" gibi bir laf etmiş galiba.

Cevdet Sunay'a bir "şaşkın" muamelesi yapılırdı zaten hep.

Ben anons edilmeden evvel Öztürk Serengil'i sahneden indirmişler. Onu da bilmiyorum ben o heyecanla. Çıkıyorum, "Şaşkın"ı söylüyorum. Cumhurbaşkanına baka baka hem de. *(gülüyor)* Dört kere söylettiler bana o şarkıyı. Giriyorum, bir daha çıkıyorum. *(gülüyor)* Salonda kıyamet kopuyor, Sunay da dinliyor şarkıyı dört kere. Ben duran bir kadın değilim ki, mikrofon ters dönüyor, bacak arasından çıkıyor, buradan giriyor, oradan çıkıyor, T'ye gidiyorum, geliyorum... Profesyonelliğe öyle adım attım, 1989'a kadar sürdürdüm. '89'dan sonra da birine aşık olup gittim Bodrum'a.

Arada neler neler oldu ama. Siz televizyona çıktığınızda bizim kahvede hayat duruyordu resmen.

Beş dakika sükûnet, "Seyyal geldi" durumu... Biliyorum, her yerde öyleydi. 25 konser için gitmiştim Anadolu'ya, 80 konser yaptım.

O meşhur Sinop konseri nasıldı?

Sinop'a gidene kadar çok güzel geçmişti, ama orada konserden önce "istersen 'Aldırma Gönül'ü söyleme" gibi bir laf geldi. "Niye" dedim, "Sinop'tasın ya" dediler, "ortalık da gergin"... İşte sağ-sol olayları... "Ben sanatçıyım, repertuarımı da yaparım" dedim. Konser başladı, İngilizceler, İspanyolcalar, kıyamet Türkçeler, ortalık ateş! Fakat Sinop'ta anfiteatr tek taraflı, seyirci karşımda oturuyor yani, diğer şehirlerde dört dönerim o sahayı. Sinop'ta arkamda grup, ortada ben, önümde seyirci. Hakim olabilmek çok rahat yani. Söyledik, söyledik, finale geldi sıra. "Aldırma Gönül"ü aranje etmişiz, iyice rock söylüyoruz. Baslar, davullar girdi, gitarlar, perküsyonlar derken, yükseliyor şarkı, tansiyon veriyoruz intro'yla. Parçaya girdik, sağ taraftan insanlar ayağa kalktı. Metal paralar uçuyor havada, kafalar yarılacak. O ana kadar süper gidiyor her şey, o parçada bir anda ayağa fırladılar, ıslıklar, paralar, şişeler! Soldakiler de kalktı ayağa, karanfil atıyor onlar da! Ben de inadına söylüyorum, deli derler adama. Bir döndüm arkama, gitarcı kaçmış, basçı kenara çekilmiş, piyanist eğilmiş aşağıya... Bir tek davul var, Sedat! Müziği kestim, konuştum, kısa ve öz. "Şimdi tekrar giriyoruz parçaya" dedim, "herkes kendine gelsin arkadaşlar"! Bir baktım, sahneye çiçek yağıyor. Ve herkes türküyü aynı anda söylemeye başladı, fakat türkü bitmiyor, devamlı söyleniyor...

"Ele Güne Karşı"yı ilk siz söyleyecektiniz galiba...

Söyleyemedim, çünkü boykot yedim TRT'den, Cenk Koray abimizin yüzünden, allah rahmet eylesin. Elime bir eşarp verdi, kafama sarıp "Naciye"yi söylemeye başladım. Meğer tekbir yazılı bir eşarpmış. TRT'nin telefonları kitlendi, "vay efendim, tekbir yazılı bir eşarpla Seyyal Taner nasıl şarkı söyler, göbek atar" diye kıyametler koptu. Cenk Koray ve ben, bir yıl boykot aldık. Boykotu yiyince albüm yapamıyorum, çünkü televizyona çıkamayınca kimsenin albümden haberi olmuyor, şarkıları dinleyemiyor. Durum öyle olunca, Mazhar'lar da "biz okuyalım mı" dediler, "hadi okuyun" dedim. Demez olaydım. *(gülüyor)*

Budizme takılıp Hindistan'a gittik, ama en sonunda kendimizi Mevlânâ'da, Hacı Bektaş'ta bulduk, "meğer merkez burasıymış" dedik. Deli olmadan veli olunmuyor.

Son zamanlarda kimleri dinliyorsunuz, beğeniyorsunuz?

Enteresan gruplar var, Manga mesela... Kimse kusura bakmasın, pop dinlemiyorum. Sivri bir şeyler bekliyorum, standartları zorlayan insanlar ilgimi çekebilir. Bir ışık lazım. Yoksa, son iki yıldır etnik kalıplara daldım, onları dinliyorum. Türkiye'den çok fazla şey dinlemiyorum açıkçası. Gene Erkin Koray'ı dinlerim, Orhan Gencebay'ı dinlerim...

Orhan Gencebay'la ahbaplığınız var mı?

Çok iyi bir adamdır, göründüğü gibi kasım kasım değildir. İnsandır, çok dolu bir adamdır. Türkiye'nin sihrini çözmüştür. Bir bilmece Türkiye, bu bilmeceyi çözmek kolay şey değil. Dönüp dolaşıp iki tane isim buluyorum: Orhan'la Erkin.

Ahmet Kaya?

Ahmet Kaya, çok, ama çok özel ve çok önemli bir adamdır. O da bilmeceyi çözenlerden biri, hiç şakası yok. Çok rakı içtik beraber, çok kafa salladık birbirimize bakarak. "Tam sana göre" dediği iki şarkısı vardı, çok istemiştim onları söylemeyi, ama hiç yapılmadı o şarkılar.

Fikret Kızılok?

O çözemedi. Veysel'le başladı, Bülent Ortaçgil'e gitti. Veysel'le başladıysan orada durup düşüneceksin, kafa yoracaksın. Bilmece öyle kolay çözülmüyor.

Sinemada o bilmeceyi çözmüş olan var mı?

Yılmaz Güney tabii, başka kim olacak? Sorulur mu? Bu saydıklarımız "adam" adamlar. Ben de kadın-adamımdır. Selda da öyledir, gönlümün sultanıdır. Kadın-adam olmak çok zor Türkiye'de.

Lou Reed'i sevdiğinizi söylemiştiniz, ne zaman keşfetmiştiniz onu?

Aşağı yukarı 25 sene önce. Nasıl takıldım, hatırlamıyorum. Siz nasıl keşfettiniz?

Nasıl olduysa oldu, '70'lerin ortasında, "Walk On The Wild Side" bizim mahalleye düştü.

İşte bir şekilde düştü, bunu anlatamazsın ki, bir şekilde iniyor. O köşe başına getiriyorlar, koyuyorlar, sen de dinliyorsun. Anlatımı yok, ben nasıl anlatayım şimdi? Herkesin kalbine ne kadar ışık düşüyorsa o kadar aydınlanıyor, bu kadar basit. Kalbine düşen ışık kadar yüzünden ışık çıkar. Kalbine ne kadar düşüyorsa, o kadar ağırlıktasın.

Mevlânâ'ya geldik galiba.

Aynen öyle, tasın ne kadarsa o kadar alırsın. İnancınız var mı sizin?

Yok.

(gülüyor) Arda'ya sorar gibi oldum bir anda. O da böyle düşünüp dü-şünüp yok der. İnanç orası mıdır *(gökyüzünü işaret ediyor)*, yoksa burası mıdır *(kalbini işaret ediyor)*? İnanç deyince niye aklınıza dinler geliyor? Sizi kınamıyorum, davet ediyorum. Hacı Bektaş-ı Veli'ye davet ediyorum. Hacı Bektaş-ı Veli'nin postnişi benim anneannemin babası. Ender Münip, Enderi divanını yazan adam. O kitaba bir göz gezdirmenizi istiyorum.

Dili nasıl?

Ben anlıyorum, Divan edebiyatını anlayan herkes anlayabilir.

Sevdiğiniz yazarlar kimler?

Nietzsche, Herman Hesse, Carlos Castaneda... Onu hâlâ okuyorum. Ama, en büyük filozof Hacı Bektaş-ı Veli'dir.

Şeyh Bedreddin'in "Varidat"ıyla Hawking'in "Zamanın Kısa Tarihi" arasında enteresan bir paralellik var, ne dersiniz?

Bunu yeni çözmüş olmanız beni şaşırtır. Zen ve motosiklet tamir sanatının ayrı düşmesi mümkün müdür? *(gülüyor)* Artık bana müsaade.

Söyleşi: **Yücel Göktürk - Sungu Çapan - Merve Erol**

ansiklopedi

b→

LOS BRAVOS

'60'ların İspanyol garaj rock ve ye-ye grubu. İngiltere ve Amerika listelerinde, İngilizce konuşulmayan ülkelerden çıkmış gruplara rastlamanın zor olduğu dönemlerde, şeytanın bacağını onlar kırdı. Los Bravos, Madridli Los Sonor ve Mallorcalı Mike & The Runaways gruplarının 1965'te bir diskotekte bir araya gelmesinin ardından yola koyuldu. Grubun solisti ve lideri Berlinli Michael V. Kögel, nam-ı diğer "Mike", sonradan Kennedy soyadını alarak solo çalışmaya başlasa da, grubun has elemanlarından oldu. Klavyeci Manuel (Manolo) Fernandez Aparicio, gitarist Antonio (Tony) Martínez, bas gitarist Miguel Vicens ve davulcu Pablo Sanllehi, grubun ilk kadrosundaki diğer elemanlardı. İlk dönemde Los Sonor'un eski gitaristi Manolo Díaz'ın yazdığı, "No sé mi nombre", "La moto" ve "La parada del autobús" gibi şarkılar radyo listelerinde sıklıkla yer aldı. Daha sonra grup şarkılarını genellikle İngilizce söyledi.

Fransız prodüktör Alain Milhaud'yla çalışmaya başlamalarıyla birlikte uluslararası çıkış yaptılar. Milhaud'nun gruba en büyük katkısı, Decca şirketinin sanat yönetmeni, aranjör Ivor Raymonde'u Los Bravos'la bir araya gelmeye razı etmesi oldu. Raymonde, içlerinde İngiliz besteciler Tony Hayes, Steve Wadey ve Michael Grainge'in yazdığı "Black Is Black"in de olduğu bir dizi şarkıyla İspanya'ya geldi. 1966'da ABD'de 4, İngiltere'de 2 numaraya kadar çıkan "Black Is Black", Los Bravos'un en meşhur parçasıydı. Yıllar içinde bu parçayı Shadows, Johnny Hallyday ("Noir, c'est noir"), La Belle Epoque, Cerrone, Eurobeats, Rick Springfield de yorumladı...

Los Bravos, özellikle '66 ve '68 arasında İspanya'daki diğer bir rock grubu Los Brincos'la ciddi bir rekabet içindeydi. İspanya'da bugün iki grubu birbirinden ayrı hatırlayanlar az. Her ne kadar Los Brincos'u daha önemli saymaya yönelik güçlü bir eğilim olsa da, Los Bravos'un farkı, uluslararası alandaki tanınmışlığıydı. Los Bravos, iki parçasından yola çıkarak Beatlesvari biçimde iki film de çekti. "Los chicos con las chicas"ın (1967) yönetmenliğini Javier Aguirre yaptı; "Bring A Little Lovin"i (1968) ise popart'a yakın bir çizgi izleyerek José María Forqué yönetti.

Los Bravos için 1968-69 talihsiz yıllar oldu. Manolo Fernandez, evlendiği gün karısını bir trafik kazasında kaybetmesinin ardından girdiği bunalım sonucunda intihar etti. '69'da grubun lideri Mike Kögel'in gruptan ayrılmasıyla bulunan yeni şarkıcılar İngiltere'den oldular; en uzun süre Los Bravos'da kalan –Yes'in solisti Jon Anderson'un kardeşi– Andy Anderson'dı. Grup ilerleyen yıllarda yoluna yeni elemanlarla devam etti ve '74 yılında tamamen dağıldı. 1986'da Mike, Tony ve Miguel, "The Bravos Forever" için yeniden bir araya gelmiş olsa da, bu sefer maya tutmadı.

h→

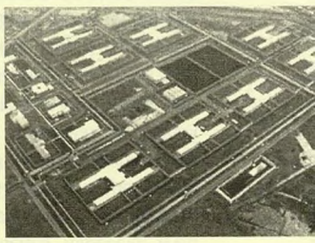

H BLOKLARI

İrlanda'da, Long Kesh hapishanesinin bölümlerine verilen ad. Dünya kamuoyunun gözünü İrlanda'ya, İrlanda özgürlük mücadelesine ve Thatcher hükümetinin baskıcı rejimine çeviren açlık grevlerinin yaşandığı H Blokları, düzenleniş ve yönetim şekli itibariyle bizim F Tipleri anlayışında bir hapishane düzeneği...

Daha önce havaalanı olarak kullanılan Maze bölgesine kurulan hapishane, Büyük Britanya'nın tahakkümüne karşı 1971 isyanlarında tutuklanan İrlandalı mahkûmları tutmak amacıyla inşa edilmişti. Tutuklanan 1100 civarında militan, "siyasî mahkûm" statüsünde bulunuyordu. 1976'da H blokları inşa edildi ve mahkûmlar H şeklinde, birbirinden kopuk sekiz adet ayrı binaya yerleştirildiler, ama statüleri farklılaşmış, hücrelere "adi mahkûm" olarak konmuşlardı. Direnişe geçen mahkûmlar hapishane giysilerini giymeyi reddettiler ve "battaniye eylemi"ni başlattılar, üzerlerine hücrelerdeki battaniyeleri geçirdiler. Londra hükümetinin oralı olmaması üzerine, '78'de "dışkı eylemi" başladı: Mahkûmlar, cezaevindeki koşulları protesto etmek için yıkanmayı reddediyorlar, dışkılarını duvarlara sürüyorlardı. 1979'da İngiltere'de Margaret Thatcher'ın iktidarı ele geçirmesi her şeyi zora soktu. Geriye tek çözüm kalmıştı: Açlık grevi. 1980 yılında altı mahkûm, siyasî haklarının iadesi için açlık grevine başladı. Bir yanlış anlaşılma sonucu bu ilk grev kesin-

a→

AZNAVOUR İSTANBUL'DA

Charles Aznavour, geçen sayımızdaki söyleşisinde hatırladığı gibi 1950'lerde gelmedi İstanbul'a... Ses dergisinden 20 Nisan 1963 tarihli bir haber: "Aznavour İstanbul'da"...

"Güzel bir kız heyecan içinde yerinden kalktı, koşar adımlarla sahnedeki şarkıcının yanına yaklaştı ve sizi seviyorum diyerek ağlamaya başladı. Sahnedeki şarkıcı Fransa'nın sayılı yıldızlarından Charles Aznavour'du, eğildi, güzel kızın yanağından öperek teskin etti. Bir tek konser vermek için hususi orkestrası ile İstanbul'a gelen Charles Aznavour, bu konserinde çoğu kendi bestesi olan 30'dan fazla şarkı söyledi ve dinleyicileri kendisine hayran bıraktı. İstanbul'un tanınmış kimseleri ile de tanışan şarkıcı memleketimizden güzel intibalarla ayrıldı..."

Devrin tanınmış kimselerinden biri de Gönül Turgut'tu (sağda, yukarıda): "Birbirlerine söyliyecekleri ilk cümlelerin, ilk konuşmalarının önemli olduğunu biliyorlardı... Bu nazik safha çabucak geride bırakıldı. Birkaç dakika içinde, ikisi de samimî oluverdiler. Davet bittikten sonra meşhur şarkıcı, Gönül Turgut'u konserine çağırdı. Konserden sonra, bu defa Aznavour ve arkadaşları, genç kadının çalıştığı gece kulübüne gittiler..."

Ve yandaki büyük fotoğraf, Ses dergisinin posteri: Aznavour ve Leyla Sayar...

"Sirk"den detay, Georges Seurat, 1890-91

tiye uğrasa da, IRA önderi Bobby Sands 1 Mart 1981'de ikinci grev eylemini başlattı. Açlık grevi esnasında İngiliz parlamentosuna aday gösterilen ve seçimi kazanan Sands, Thatcher hükümetinin geri adım atmaması üzerine eylemini sürdürdü ve eylemin 66. gününde hayatını kaybetti. Ağustos sonunda altı eylemci daha öldü. Ailelerinin baskısı üzerine altı mahkûmun açlık grevine son vermesinin ardından, taleplerden biri gerçekleşti ve mahkûmların kendi giysilerini giymelerine izin verildi. Yine de, siyasî statüye bağlı taleplerin bütünü düşünüldüğünde, küçük bir kazanımdı bu...

HANNETT, MARTIN

"New wave'in Phil Spector'u" nâmıyla maruf prodüktör. '70'lerin sonundan itibaren, Joy Division plaklarındaki katkısı sayesinde bir Manchester kahramanı haline geldi. Replikas'çılar geçen ayki Roll'da "Martin Hannett yaşasaydı, albümümüze prodüktör olsun isterdik" diyorlardı.
Hannett, 1948 Manchester doğumlu. Eczacılık eğitimi gördü, ama eğitimini uyuşturucu deneyleri dışında kullanmadı. Asıl takıntısı elektronikti. Gençliğinden itibaren tuhaf gürültüleri ve sokak seslerini teybe kaydediyordu. '60'ların sonunda Manchester'da amatör bir psychedelic rock grubunda bas çalmaya başladı. Mahallî gruplara ses tesisatı kurarak geçimini sağlıyordu. 1976'da Manchester'lı punk grubu Buzzcocks'un, "punk'ın Dylan'ı" olarak anılan şair John Cooper-Clarke'ın, aktör-şarkıcı Jilted John'un kayıtlarını gerçekleştirdi. '70'lerin sonlarında Tony Wilson tarafından kurulan Factory plak şirketinin kadrolu prodüktörü oldu. Durutti Column, A Certain Ratio, Orchestral Manoeuvres In The Dark gibi grupların ilk kayıtlarının sorumluluğunun yanısıra, Joy Division'ın "Unknown Pleasures" adlı ilk albümünün prodüktörlüğünü üstlendi. New wave ekolüne "endüstriyel" bir yaklaşım getirdi. Marifeti, klasik rock düzenlemelerine tuhaf makine gürültülerini son derece insanî bir duyarlılıkla ek-

Solda Hannett, sağda Hannett rolünde Andy Serkis

lemleyebilmesiydi. Özellikle Joy Division'ın ikinci plağı "Closer"ın arka yüzünde kullandığı efektler rock'ta yol açıcı oldu... O dönemde U2, Psychedelic Furs gibi grupların ilk 45'lik kayıtlarının da imdadına yetişti, Magazine'in "The Correct Use Of Soap" albümüne prodüktörlük yaptı.
Ian Curtis'in intiharından sonra, New Order'ın ilk 45'liği (aslında bir Joy Division şarkısı olan) "Ceremony"yi de Hannett kotardı. Ama ilk New Order albümü "Movement"ın yavanlığında da bizzat payı vardı. Tony Wilson'la da arası bozulduktan sonra, '80'lerin büyük bölümünü bir uyuşturucu müptelası olarak, çalışmadan geçirdi. Tony Wilson'la barışınca, '88'de Happy Mondays, Stone Roses gibi yeni Manchester gruplarıyla stüdyo mesaisi yapmaya başladı. Son olarak 1990'da The High isimli bir diğer Manchester grubunun kayıtlarıyla meşgul oldu. 1991 Nisan'ında bir akciğer enfeksiyonu sonucu 43 yaşında öldü. Çalıştığı gruplarla yaptığı kayıtların bir derlemesi niteliğindeki "Hannett" albümü Tony Wilson öncülüğünde 1992'de yayınlandı. Michael Winterbottom'ın yönettiği "24 Hour Party People" filminin ana karakterlerinden biriydi, kendisini Andy Serkis canlandırdı.

K→

KISMET

Dilenci Hajj, bir gün içinde Marsinah'ı Bağdat Halifesiyle evlendirir, açgözlü Vezir'in alçak entrikalarını önler, cinayetten paçayı sıyırır, Vezir'in tatlı karısı Lalume ile sürgüne gönderilir... Edward Knoblock tarafından 1911'de yazılan oyun, birkaç sinema filmi ve bir müzikale konu oldu. Orijinal temsilde palavracı Hajj rolünü oynayan Otis Skinner, uzun süre bu karakterle birlikte anılır oldu;

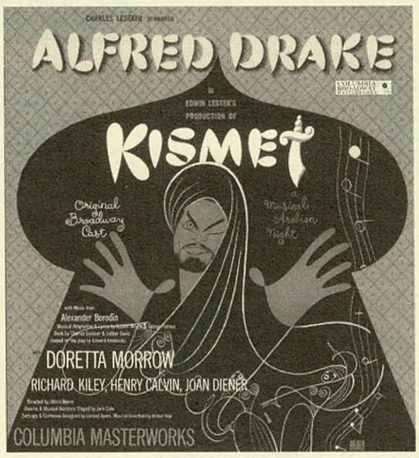

bu rolü hem sahnede hem de beyazperdede zevkle canlandırdı. 1920 yapımı filmde kızı da küçük bir rol aldı. Sesli filme geçildiğinde Loretta Young'la birlikte çevirdiği versiyon ise kayıp. Lalume rolünde yaldızlara bürünmüş Marlene Dietrich'in oynadığı film ise, hikâyenin müzikal olmayan ve pek de beğenilmeyen bir versiyonu.
Asıl beğenilense Edwin Lester'in yaptığı: Filmi ilk gördüğünden beri bir operet olması gerektiğini düşünen Broadway prodüktörü Lester, 1950'lerin başında iki şarkı yazarıyla, Robert Wright ve George Forrest'la anlaştı. Arap müzikal masalı yazma fikrinin yanısıra, Hajj rolünü Alfred Drake'in oynayacak olması da bestecileri heyecanlandıran bir faktördü. Lester, başlangıçta Çaykovski, sonra da Rimsky-Korsakov müziğini uyarlamalarını istedi, ancak bu fikri beğenilmeyince, Borodin'de karar kılındı. Borodin'in Poloveç Dansları'ndan alınan "Stranger In Paradise", müzik dünyasında kalıcı yer etmiş şarkılardan biri oldu. Operet, ilk deneme için Los Angeles'ta sahneye koyulduktan Broadway'e gidene kadar, prodüktörü ve hikâyesi de dahil olmak üzere, pek çok değişiklik geçirdi. Hajj karakterinin dolandırıcı yerine bir şair olmasına karar verildi, bu da kimi şarkıların daha iyi tutunabilmesini sağladı. Operetin nihaî konusu şöyleydi: Operetin Broadway prömiyeri sırasında basın grevi olduğundan, gazetelerde eleştirisi çıkmamıştı. Radyo ve o sırada yeni olan televizyonun yarattığı heyecanla bir süre idare edildi. Ancak daha sonra çıkan yazılı eleştirilerin çoğu olumsuzdu. "Zaten Borodin'in kendisi o kadar ahım şahım değilken, bir de uydurması çıktı başımıza", "sözler İngilizceye hiç yakışmıyor, dilimizi kaba gösteriyor, ama neyse ki çoğu anlaşılmıyor zaten" gibi ağır eleştiriler yapıldı. Ancak bu küçümser yorumlar seyirciyi hiç etkilemedi. "Kısmet", New York'ta 583 kez, Londra'da 648 kez sahnelendi. Biri çoktan ölmüş Borodin için olmak üzere, 1954 Tony Ödülleri'nden birkaç tane kazandı.

L→

LOKUM

Şekerle nişastanın, aralarına fındık, fıstık, gül, hindistan cevizi, bergamut, nane, sakız, vanilya ya da meyva özü alarak oluşturdukları şahane bileşim. Kelime, Arapça "rahatül hülkum"dan geliyor ve "boğazı rahatlatan" anlamına geliyor. Lokum, Batılıların da gözdesi oldu: Kraliçe Victoria'nın Türk lokumu yemekten aldığı zevk kadar hiçbir şeyden zevk almadığını söylediği rivayet ediliyor. Picasso da çalışırken lokum yermiş. İngiliz devlet adamı Churchill sade lokum severmiş. Napolyon ise fıstıklı lokuma bayılırmış. Günümüzde lokumun ana maddesi şeker, mısır nişastası ve su. Ama tabii, lokumun nasıl yapıldığını üstadı bilir. Hacı Muhittin Hacı Bekir müessesesinden Celal Usta anlatıyor: "1 kilo şekere 5 kilo nişasta katarız. Şeker kesilmesin diye kırım tartar dediğimiz bir madde katarız. Lokum kıvamına gelene kadar hem kaynatır hem de karıştırırız. Kıvama gelince hemen indirir, kalıplara döker ve soğuduktan sonra küçük küçük dilimler halinde keseriz."

S→

STROSZEK

Werner Herzog'un 1977 tarihli filmi. Sinema tarihine mal olmuşluğu dışında, Joy Division'dan Ian Curtis'in intihar etmeden önce seyrettiği film olarak tanınır. Bootleg olarak, üç değişik kapakla basılmış olan Joy Division plağı "Stroszek's Last Stand" de *(Ocak 1980 Amsterdam konseri kayıtları)* bu filme ve olaya gönderme yapar...
Alkolizm bağımlısı, hayatının büyük bölümü tedavi merkezlerinde geçmiş olan Bruno Stroszek (Bruno S) hapishaneden çıkar ve hemen bir bara yollanır. Bir akordeon edinmek ve sokak çalgıcısı olmak istiyordur. Barda eski dostu, fahişe Eva'yla (Eva Mattes) karşılaşır. Eva'nın hayatı hiç de iyiye gitmiyordur; pezvenkleriyle başı beladadır. Bruno'nun artık iyiden iyiye bunamakta olan dostu Herr Scheitz (Clemens Scheitz), evini Bruno için hazır tutmuştur, böylece Eva için de kalacak bir yer temin edilmiş olur. Ama karış karış Berlin'i arayan pezevenkler nihayet Eva'yı bulurlar, Bruno'ya da hayatı zindan ederler. Artık Almanya'da insan gibi yaşamanın mümkün olmadığını anlayan üç arkadaş için Amerika rüyası başlar: Fırsatlar ülkesinde yeni bir hayata koyulacaklardır... Yolculuğa çıkarlar, New York'a varırlar. Railroad Flats isimli küçük bir kasabada Bruno teknisyen, Eva garson olarak iş bulur. Günleri sakin geçse de, Amerika'nın parlak ışıklardan ibaret olmadığını anlarlar, gündelik hayatın sıradanlığı üzerlerine kâbus gibi çöker. Derken bir banka memuru çıkagelir ve ödemelerini aksattıklarını söyler. Bruno ve Herr Scheitz bankayı soymaya karar verir, ama banka kapalıdır, umutsuzlukla yan taraftaki berberi soyarlar. Karşıdaki süpermarketten çıktıklarında ellerinde donmuş bir hindi vardır. Filmin sonlarında Bruno, sokaklarda döner, döner, döner... Dünyanın öbür ucuna da gitse, mutluluğu bulamamıştır...

ama benim içyüzümle dışyüzüm
hep bir oldu
ve astarı yüzünden pahalı oldu
dedi bedri rahmi eyüboğlu
Ferit Edgü

"Müzisyen", 1937, Paul Klee